

دیوانی شەیدا

عابد بابان

٢٠١١

بۆدابەزاندنی جۆرەها کتێب:سەردانی: (مُنتَدى إقْرَأ الثَقافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنتَدى إقْرَأ الثَقافِي)

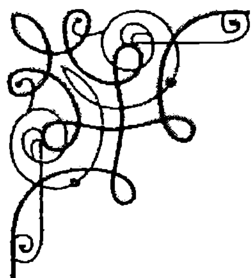
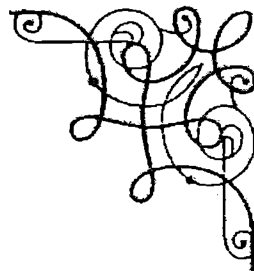
براي دانلود كتابهاى مختلف مراجعه: (منتدى اقرأ الثقافي)

www. Iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردى ,عربي ,فارسي)

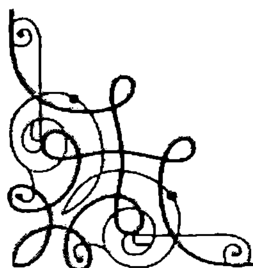
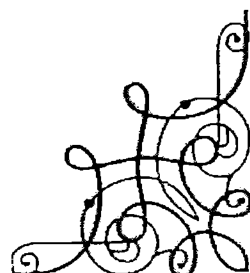

دیوانی شەیدا

عابد بابان

٢٠١١

☆ ناوی کتێب: دیوانی شەیدا

☆ هۆنراوەی: عابد بابان

☆ ساڵی نووسین: ١٩٩٧- ٢٠١١

☆ ئامادەکردن و پیت چنینی: شاعیر

☆ قەبارە: ٢٦٨ لاپەڕە

☆ چاپخانەی رۆژهەڵات- هەولێر

☆ تیراژ: ١٠٠٠ دانە

☆ چاپی یەکەم- ٢٠١١

☆ لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان

ژمارەی سپاردنی (٩١١) ساڵی (٢٠١١)ی پێدراوە

هەتا شـیعرێکی مـن مابـێ لـە مـاڵی ئێـوە میـوانم
بەئومێدم کە سوودێ وەرگرن چێــژێ لـە دیـوانم
لە مەکتەبخانەکەی گەل یادگاریـی پاشی مەرگم بێ
ئەگەرچی هەر لە ریزی کۆمەڵی خۆشیـی نەدیوانم

(شەیدا)

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکیی:-

پێش دەسپێکردنی هەر شتێك، سوپاس و ستایش بۆ پەروەردگاری تەوانا و درووود و رەحمەتی خوا بۆ سەر گیانی حەزرەتی پێغەمبەری خۆشەویست ﷺ.

هەرچەندە گۆڕانکارییەکانی رۆژگار، کاریگەرییان لەسەر تێکڕای لایەنەکانی نووسین دروست کردووە و چەمکی شیعریش لەو گۆڕانانە بێبەش نەبووە، بەڵام ئەوەی جێگای خۆشحاڵییە ئەوەیە کە گەوهەری شیعری کلاسیکی کوردیی، پیرۆزیی و سەنگینیی خۆی لەدەست نەداوە و رەشەبای سەختی ئەو گۆڕانکارییانە نەیتوانیوە رەگ و ریشەی شیعری کلاسیك لەبن بێنێت و سەرچاوەکەی وشك بکات.

وەك دەبینین ئەمڕۆ چەند شێوازێکی نوێ لە (شیعر) هاتۆتە کایەوە و بۆتە شیعری باوی سەردەم و بەپێی رادەی باش و خراپیی بەرهەمەکەش -زۆر تا کەم- کۆمەڵە خەڵك و لایەنگرێکی لەخۆی کۆکردۆتەوە، بەڵام تەنها ئەرك و کارێك کە زۆر سەخت و گران بێت لەم بوارەدا، بڕیاردانە لەسەر شیعرییەتی ئەم جۆرە هەڵبەستانەی کە لەمڕۆدا برەویان پێدراوە و دەدرێت، کە بێگومان لەقاڵبدانی ئەم جۆرە شیعرانە، پێویستی بە کۆمەڵێك کەسی شارەزا و لێزان هەیە کە بتوانن ئەم هاوکێشەیە یەکلا بکەنەوە، کە ئەمەش دەبێ بە گەڕانەوە بۆ پێناسەی شیعر و لایەنەکانی تری وەك: زانستی رەوانبێژیی و زمانەوانیی و.. هتد، بڕیار لەسەر ئەم یەکلاکردنەوەیە بدرێت، بەبێ لەبەرچاوگرتنی لایەنی سۆزداری و دڵ راگرتن و بارودۆخ و سەردەمەکانی سەرهەڵدان و گەشەسەندنی ئەم جۆرە شیعرە، کە بێگومان ئەمە دەبێتە هۆی دان نەنان بە راستییەکان و خۆپاراستن لە نووسین و وتنی زۆر راستیی زانستیی و ئەدەبیی و ویژەیی، کە ئەمەش کاریگەریی خراپ لەسەر چەمکی ئەدەبیات بە گشتیی و شیعر بەتایبەتیی دروست دەکات.

ئەوەی جێی خۆشحاڵییە ئەوەیە کە دەبینین ناوبەناو بەرهەمی شیعری کلاسیکیی

لـه هەنـدێك شـوێن و لەسـەر دەسـتی چـەند شـاعیرێك سـەرهەڵدەدات و دەبێتـە درێژەپێدەری کاروانی شیعری کلاسیکی کوردیی و -کەم تـا زۆرێـك- ئـەم کانیـاوە دەژیێنێتەوە و تینوێتیی دەیان و سەدان تامەزرۆی شیعر دەشکێنێت.

من لێرەدا نامەوێ هەروا بە باڵای ئەم بەرهەمە شیعرییـەی خۆمدا بڵێم و تەنها بە رووکەش و رواڵەت شان و شکۆی زۆری بۆ پەیـدا بکـەم، بـەڵکو هەڵسـەنگاندنی ئەم دیوانە شیعرییـە -کە بەرهەمی چـواردە سـاڵی تەمەنمـە- دەکەوێتـە ئەسـتۆی کەسانی خوێندەوار و شـارەزایانی بـواری شـیعر و وێـژەی کـوردیی، ئەگـەر ئـەوان پەسەندیان کرد و بە باش لەقەڵەمیان دا، ئەوا منیش خۆشحاڵ دەبم بەوەی کـە ئـەم بەرهەمە لە یەکێك لە تاقەکانی کتێبخانـەی ئـەدەبی کـوردیی، لـە ریـزی دیـوانی شاعیرانی نەتەوەکەمدا جێگەی بکرێتەوە و شوێنێکی بۆ تەرخان بکرێـت، ئەمـەش نەك بۆئەوەی (من وەك شاعیرێك) دەربخـات و بـە خـەڵك و جـەماوەرم بناسـێنێت، بەڵکو بۆئەوەی کەسانی تامەزرۆ بە شیعر و وێژەی کـوردیی، سـوود لـە شـیعرەکانم ببینن و تام و چێژیان لـێ وەربگرن، خۆ ئەگەر تای تەرازووش بەم لایەدا نەشکایەوە و کـەمی هێنـا، بێگومـان ئەوکاتـە منـیش سـەنگ و هێـزی بەرهەمەکـەی خـۆمم بۆ دەردەکەوێت و لەخزمەت خوێنەران و شـاعیرانی بـەرز و گـەورەی نەتەوەکەمـدا داوای چاوپۆشیی دەکەم و دەزانم کە دەبێ هەوڵی زیاتر لەم بوارەدا بدەم.

من لە نووسینی شیعردا رێرەوی شیعری کلاسیکی کـوردیم گرتۆتەبـەر و هـزر و بیری ئەدەبیم لەگەڵ ئەم شێوازەدا گونجاو و تەبایە، بەبێ ئەوەی زۆرم بۆ خۆم هێنابێت لە نووسینی شیعرەکانمدا، ئەمەش خوێنەری هەست ناسك و بیرتیژ دەتوانـێ بڕیـاری لەسەر بدات و هەڵیسەنگێنێ.

شیعرەکانیشم لە بواری شیعری (ئاینیی و پاڕانەوە و عەشق و سـۆز و نیشـتیمان پەروەری و هتد..) خۆیان بینیوەتەوە و لەم خولگەیەدا دەسووڕێنەوە، لێرەدا دەمەوێ ئەوەش بڵێم کە من شیعرم بۆ رەگەزی بەرامبەر نەوتووە و ئەم لایەنە لە شیعرەکانمدا

ڕەنگی نەداوەتەوە و بەرجەستە نەبووە، ئەمەش بەو واتایە نایەت کە من لایەنی بەرامبەر بە ناسەنگین بزانم و لام ناشایستە بێت، وە دەبێ ئەو ڕاستییەش بزانین کە مرۆڤ ناتوانێ بە زۆرلەخۆکردن شیعر بۆ هیچ کەسێك بڵێت و بیکاتە ئامانج لە سۆزی دەروون و شیعرەکانیدا، بەڵکو ئەوە تەنها پەروەردگاری مرۆڤە کە دەتوانێ خۆشەویستیی لە دڵێکەوە بۆ دڵێکی تر بگوازێتەوە و بیانکاتە (بولبول و گوڵ، تووتیی و شەکەر، شەمع و پەروانە)و هەردوولا یاخود تەنها لایەك گیرۆدەی عەشق و ئەوینی ئەوی تر بکات و دەریای دەروونی بجۆشێنێت و لە بەرامبەردا ئەویش گەوهەری شیعر و هۆنراوەی پڕ لە سۆز و خۆشەویستیی بۆ بخاتە لاوە، ئەم دوو لایەش یان دوو هاوەڵی خۆشەویستی یەکتر دەبن، یاخود مورید و پیرێکی تەریقەت، یان هاوڵاتییەك و نیشتیمانێك دەبن و.. هتد، کە هەریەکێك لەمانە دەبێتە (عاشق)و ئەوی دیکەش دەبێتە (مەعشووق)و بەم جۆرەش گڕی دەروونی عاشق کڵپە دەکات و دێتە جۆش و خرۆش، ئیتر بێباك لەوەی کە مەعشووقەکەی بە حاڵی بزانێت یان نا؟! بەڵکو تەنها بەهۆی سۆزی دەروونی گەرمی خۆیەوە شیعری بۆ دەنووسێت و لە تاریکیی شەودا بەئاگا دێت و بە دڵ پەنا دەباتە بەر (خامە) خوێناوییەکەی و لە وەختی سەحەردا (بای بەیان) دەکاتە قاصید و پەیامی شیعر و خۆشەویستیی بۆ دڵدارەکەی پێدا دەنێرێت.. منیش لە بواری نووسینی شیعری محەببەت ئامێز و سۆزداریدا خامەم خستۆتەگەڕ و بەپێی پێویست و لەکاتی گوشاری دڵ و دەرووندا هۆنراوەم هۆنیوەتەوە و کوڵی دڵی خۆمم دامرکاندۆتەوە، کە لە هەندێك کات و ساتی تایبەت و تەنیاییدا شیعرم بۆ برادەر و دۆستی زۆر خۆشەویست و گیانی بە گیانیی خۆم نووسیوە و خەم و ناسۆر و ناڕەحەتیی دڵ و دەروونم پێ ڕەواندۆتەوە و ئەگەرچی بە تەنها دێڕە شیعرێکیش بووبێت شادیی و ئاسوودەییم پێ بەخشیوە و لە ئاکامدا زنجیرە شیعرێکی شایستە بە دیمەن و شێوەی یاریان لێ دروست بووە و ئەم دیوانەیان لێ پێکهاتووە، کە زۆرێك لە نووسینە

شیعریـــیەکانم بەرهـــەمی (قوتابخانـــەی عەشـــقی مـــەجازیی)ن و ســـەردەمێکی زۆر قوتابیی ئەم قوتابخانەیە بووم و دەرس و موتالام ئەنجام ئـەدا، تـا گەیشـتمە ئـەوەی چەند هەنگاوێك بەرەوپێش بچم و بگوازمەوە بۆ قوتابخانەیـەکی بـالاتر و بـە یـار و مەعشووقێکی تر ئاشنا ببم و پێنووسی شیعرم بۆ وەسف و گەورەیی ئەو بخەمە کار و گەوهەر و مرواریی هۆنراوە بهۆنمـەوە، کـە سـەدان و هـەزاران موریـد و پـەیڕەوانی تەریقەت لەخزمەت ئەم زاتەدا بەهرەمەند بوون و بوونەتە زانا و صۆفیی و شـاعیر و خواناس، کە ئەویش (حەزرەتی شێخ محەممەد عوسمان سیراجەددینی نەقشبەندی)یـە.. بۆیە لێرەدا دەڵێم:- ئەگەرچی شیعرەکانم لە ئاستی گەورەیی و شکۆی ئـەودا نـەبن، بەلام ناتوانم ئەو راستییە بشارمەوە کە ئەم زاتـە بـەرزە بـووە ئوسـتادی عەشـقم و تێکەڵ بە کاروانییانی رێبـازی عەشـقی حـەقیقیی کـردم و خسـتمیە سـەر رێگـەی راستەقینەی خواناسیی و بە دنیای عەشـقی خـودایی ئاشـنای کـردم، کـە ئەمـەش قۆناغی دووەم و جیهانێکی تر بوو لە ئەوین و سۆز و شیعر نووسینم.

شانازیی ئەم بەرهەمە شیعریی و سەروەت و سامانە مەعنەوییەشم، دەگەڕێتەوە بۆ مەرحوومی باوکم: (جەنابی مامۆستا مەلا عبداللەی کاتب- فەنایی) کە هاندەری یەکەمم بـوو بـۆ گرتنەبـەری رێبـازی پـیرۆزی تەریقـەت و خواناسـیی راسـتەقینە، کە خۆی قوتابییەکی بالادەست و قالبووی بۆتەی (مەدرەسەی عەشـقی حـەقیقیی)و خزمەت ئەم ئوستاد و پیرە رۆشن دڵە بوو، کە تا دوا ساتی ژیانی، خامـەی رەوانـی دانەنا و دەستی لەم رێبازە پیرۆزە بەرنەدا.. بۆیە منـیش ئەگـەر سـۆزێکی قـووڵ و راستەقینە و تام و چێژێکی شیرین لـە شـیعرەکانمدا بەرجەسـتە بوویێـت، بێگومـان دەگەڕێتـەوە بـۆ ئوسـتادی قوتابخانەکـە و بـەرزیی سەرچـاوەکە و رێبـازە پـیرۆز و نەخشینەکەی تەریقەتی نەقشبەندیی، وەگەرنا منێکی ناشارەزا مەلەوانی ئەم دەریـا بێ‌بنە نیم و زووبەزوو دەخنکێم، چ جای ئەوەی بە تەنها خۆم بتوانم تاکە گەوهـەر و مرواریـیەکیش لەم دەریایە بەدەس بێنم!.

هەروەها بەهۆی سۆز و شەوقی دڵ و دەروون و لەکاتی تایبەتیدا چەند پارچە شیعرێکیشم بە هەردوو زمانی کوردیی و عەرەبیی بۆ خۆشەویستیی حەزرەتی پێغەمبەری ئازیز ﷺ نووسیوە و رازی دڵم پێشکەش بە مەقامی بەرز و باڵایان کردووە، وە بەپێی پێویست و لە کات و ساتی تایبەتیشدا چەند شیعرێکم بۆ هاوەڵ و دۆست و خۆشەویستانی خۆم نووسیوە و ناردوومە بۆیان، وە چەند شیعرێکیشم بۆ خاك و نیشتیمان هۆنیوەتەوە و لە هەندێك موناسەباتیشدا چەند شیعرێکم بە چەندین هۆی جیاجیا و هەڵوێست وەرگرتن لە بەرامبەر ناهەقیدا نووسیوە.

زمانی شیعر نووسینیشم بریتییە لە: نووسین بە زمانی شیرین و پاراوی کوردیی بە هەردوو شێوە زاری (سۆرانیی و هەورامیی)و هەروەها زمانی عەرەبیی، بەڵام ئەوەی جێگەی داخ بێت لەلام ئەوەیە کە شارەزایی تەواوم لە زمانی فارسیدا نیە تا بتوانم بەم زمانەش شیعر و هۆنراوە بهۆنمەوە.

شیعرەکانیشم بەپێی (پیتەکانی ئەبجەد) ریزبەند کردووە و دامناون، ئەوەی کە زۆریش گرنگ و جێگەی بایەخ بووە لەلام لە نووسینی شیعرەکاندا، ئەوەیە کە بە وردیی (بەروار و کات)و (شوێن)ی هەریەکێك لە شیعرەکانم دیاریی کردووە و ریزبەندیی بەروارەکانیشم لە هەریەکێك لە بەشەکانی (پیتی ئەبجەد) لەبەرچاو گرتووە و نەمهێشتووە ئەم لایەنە تیایاندا فەرامۆش بکرێت، کە بێگومان ئەم کارەش لە سوود گەیاندن بە بەرهەمی شیعر و ئەدەبی کوردیی خاڵیی نیە و سەنگینیی خۆی هەیە و ناکرێ ئاوڕی لێ نەدرێتەوە، چونکە دیاریکردنی کات و شوێن لە هەر بەرهەم و بابەتێکدا دەبێتە هۆی زیاتر دەوڵەمەندکردن و رێکوپێکیی بابەتەکە. سەرەڕای ئەوەی کە بەپێی گونجان و ناوەڕۆکی شیعرەکان، ناونیشانم بۆ هەریەکێك لە شیعرەکان دەسنیشان کردووە و کردوومەتە پێناسەیەك بۆیان. بەهۆی خۆشەویستیشم بۆ هەندێك لە شاعیران و شیعرەکانیان، سێ پارچە شیعریشم لە شیعری شاعیران کردووە بە (پێنج خشتەکیی)و لەیەکم ئاڵاندوون، کە هیوادارم

لە بـەرزیی و سـەنگینیی شـیعرەکانیانم کـەم نەکردبێتـەوە.. وە هەنـدێك شـیعری چوارینە و تاکیشیان لەخۆگرتووە. لـە هـەمان کاتیشـدا ناویـەناو هەنـدێك شـیعرم لە چەند گۆڤار و رۆژنامـە و سایتێکدا بڵاوکردۆتەوە، کە لە جێگەی خۆیاندا ئاماژەم پێکردوون.. تا ئێرە چەند دێڕێك بـوو لەسـەر ئـەم بەرهەمـە شیعریـیـە و شـێوازی نووسینم لە شیعردا.

بێگومان ئەگەر ئەم بەرهەمەی من بکەوێتە بەردەستی خوێنەران و بڵاوبکرێتەوە، زەمەنێك لە رۆژگار و مێژوو بۆخۆی تەرخان دەکات و بۆ چەندین ساڵ دەمێنێتـەوە، رەنگە کەسانێکی شیعردۆستیش هزر و بیری ئەدەبییان لەگەڵ ئەم بەرهەمـەی منـدا یەك بگرێتەوە و ئاوێتەی یەك بن و بیانەوێ چەند دێڕێك یان چەند لاپەڕەیەك لەسەر ئەم بەرهەمە و ژیانی مـن بـزانن و بنووسـن، جـا بۆئـەوەی خوێنـەران و دۆسـتانی ئەم بەرهەمە ماندوو نەبن و بە ئاسانیی بتوانن زانیاریی لەسەر شیعرەکانم یان ژیانی خۆم بەدەست بێنن، من هەر لە ئێستاوە چەند دێڕێـك لەسـەر ژیـانی گشـتیی خـۆم دەخەمە بەر دیدی خوێنەران، چونکە وەك دەزانین ئەم لایەنە (زانیاریی تەواو لەسـەر ژیان و کات و سەردەم) لـە هەنـدێك لـە بەرهـەمی شـیعریی شـاعیرانی پێشـوودا فەرامۆش کراوە و بە هەر هۆیەك بووبێت پشـتگوێ خـراوە و وەك پێویسـت ئـاوڕی لـێ نەدراوەتەوە، کە ئەمەش نەگەرچی وای کـردووە نووسـەران و لێکۆڵـەرانی دوای خۆیان زیاتر بجووڵێن و هەوڵ و کۆششی فراوانتر بخەنەگەڕ بـۆ ئـەم مەبەسـتە، بـەڵام لە هەمان کاتیشدا بۆشاییـەکی گەورەی لە بەرهەم و دیوانە شیعر و تەنانەت ژیـان و کەسایەتیی و ئاستی زانستیی و کۆمـەڵایەتیی ئەو شاعیرە پێشووانە بەجێهێشتووە و -کەم تا زۆر- کاریگەریی خراپی لەسەر بەرهەمەکانیان داناوە.

جا هەرچـەندە نـە خـۆم تەمـەنێکی ئەوەنـدە زۆرم لـەم دنیایـەدا بەسـەربردووە تا خوێنەر کەڵك لە ژیان و بەسەرهاتی من وەربگرێ و نە ئەم بەرهەمە شیعرییەشـم لە ئاستێکی ئەوەندە باڵادا دەبینمەوە تـا مـن بـە شـیعرەکانم بناسرێمەوە و ببنـە

نیشانەیەك لەسەر من، بەڵام هەر لەبەرئەوەی کە زەمەنێکم لە ژیانی ئەم دنیا پڕ لە چەرمەسەری و ئاڵۆزە داگیر کردووە بۆ خۆم و دەست و پەنجەشم پێنووسیان گرتووە و بەرهەمێکیان لێ دروست بووە، بۆیە ئەگەرچی کەمیش بێ، هەر ناچارم چەند دێڕێك لەسەر ژیان و ئاستی خوێندن و خوێندەواریی خۆم لەم بەرهەمەدا بخەمە روو، چونکە ئەگەر هات و بەرهەمەکەم لای خوێنەران و ئەدەب دۆستان پەسەند کرا و وەرگیرا، ئەوکات ژیاننامە و بەسەرهاتەکانی ژیانم ئەرزشێك پەیدا دەکەن و لە سوودگەیاندن بە خوێنەر خاڵیی نابن.

کورتەیەك لە ژیاننامەی شاعیر:-

ناوی تەواوم: (عابد عبدالله مصطفی)یە و لە ساڵی (١٩٧٧) لەدایك بووم، لە (نووسین)دا ناوی خۆم لە (عابد بابان)دا کورت کردۆتەوە، نازناوی شیعریشم (شەیدا)یە، کە ئەمەش پەسەندی مەرحوومی باوکمە.

لە تەمەنی شەش حەوت ساڵیدا لەخزمەت باوکم لە (مزگەوتی شێخ بابا عەلی) لە گەڕەکی سەرچیمەن لە سلێمانی دەستم کردووە بە خوێندنی (سیپارە)و بە شێوەی (حونجە) قورئانی پیرۆزم خەتم کردووە، پاشان لە ساڵی (١٩٨٥)دا دەستم کردووە بە خوێندن و لەبەرکردنی دەرسە سەرەتاییەکانی ئەو سەردەمەی زانستی فەقێیەتی و تا کتێبی (جامی)و (سیوطی)یم لەخزمەتدا خوێندووە، پاشان لەخزمەت زانایانی تریشدا خوێندوومە، کە ئەم مامۆستا بەڕێزانەن:-

١- مامۆستا مەلا خالید لە (خانەقای شێخ مەولانا) گەڕەکی هەواری تازە لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٨٩.

٢- جەنابی مامۆستا مەلا محەمەد ئەمینی کانیسانان لە گەڕەکی (خەبات) لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٩١.

٣- مامۆستا مەلا فەرەج لە (مزگەوتی حاجی حان) لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٩٢.

٤- مامۆستا مەلا ئەحمەد لە (مزگەوتی بن تەبەقی عیرفان) لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٩٢.

٥- مامۆستا شێخ خالید لە (مزگەوتی دارۆغا) لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٩٤.

لەپاش ئەوەی کە بەشێك لە خوێندنی فەقێیەتیم بەو شێوەیە لەخزمەت ئەو مامۆستا بەڕێزانەدا خوێند، بۆ زیاتر درێژەدان بە فێربوونی زانست و هەوڵدان بۆ زانیاریی زیاتر لە زانستەکاندا، لە بەرواری (١٠/١١/١٩٩٠) لە مەدرەسەی دینیی لە مزگەوتی گەورە لە سلێمانی وەرگیرام و قۆناغی ناوەندیی و بەشێکی دواناوەندیم لێرە تەواو کرد و پاشان بەهۆی گواستنەوەی مەدرەسەکە بۆ بینای نوێ بەناوی (مەدرەسەی شافیعی)، لەم قوتابخانەیەدا کۆتاییم بە خوێندنی دواناوەندیی هێنا بۆ ساڵی (١٩٩٥- ١٩٩٦)، کە لەم مەدرەسەیەشدا زۆرێك لە کتێبەکانی تری زانستی فەقێیەتیم لە خزمەت چەندین مامۆستای بەڕێز و پایەبەرزدا خوێند و لێیان سوودمەند بووم.

لەپاش ئەوەی قۆناغی دواناوەندیم تەواو کرد، لە بەرواری (١/١٢/١٩٩٦) لە (پەیمانگای پێگەیاندنی پێشنوێژ و وتارخوێنان) لە شاری (هەولێر) لەگەڵ کۆمەڵێك قوتابیی تر وەرگیراین و، بە سەرکەوتوویی کۆتاییمان بەم قۆناغە هێنا بۆ ساڵی (١٩٩٧- ١٩٩٨).. لەم قۆناغەشدا لە شاری هەولێر بەپێی پێویست ڕۆژانە لەدوای دەوامی ڕەسمیی دەچوومە خزمەت هەندێك مامۆستای بەڕێز و لێیان سوودمەند دەبووم، کە ئەم مامۆستا بەڕێزانەن:-

١- مامۆستا مەلا عبداللەی قەلات لە (مزگەوتی عومەری کوڕی خەططاب) لە هەولێر، ساڵی ١٩٩٨.

٢- مامۆستا مەلا محەمەدی وەرتیی لە (مزگەوتی شەهید ئیبراهیم) لە هەولێر، ساڵی ٢٠٠٢.

پاشان لە (کۆلێژی شەریعە و خوێندنی ئیسلامیی- زانکۆی صلاح الدین، هەولێر)

بەشی (بنەماکانی ئاین) وەرگیرام بۆ ساڵی (٢٠٠٢- ٢٠٠٣)و، ئەم قۆناغەشم بە سەرکەوتوویی کۆتایی پێهێنا بۆ ساڵی (٢٠٠٥- ٢٠٠٦).
٣- لە ساڵی (٢٠٠٨)یشدا بەشێکم لە کتێبی (جمع الجوامع) لە خزمەت (د. عثمان هەڵەبجەیی) لە هەولێر خوێندووە.

ئەمە کورتەیەك بوو لە ژیانی زانستیم.. لە بواری نووسین و شیعر دانانیشدا، بێگومان هۆکاری سەرەکیی سەرهەڵدانی نووسینی شیعر و هۆنراوەشم دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی وەرگیرانم لە (پەیمانگا) کە بەو هۆیەوە لە شاری سلێمانیی دوور کەوتمەوە و پاشانیش لە (١٩٩٧/٤/٣) ماڵمان لە سلێمانییەوە هاتە هەولێر و لێی نیشتەجێ بووین، ئیتر بەهۆی دوورکەوتنەوەم لە برادەران و لەو شارە خۆشەویستە و یادی یادگارییە خۆشەکانی سەردەمی منداڵیی و گەڕەکە کۆن و دڵگیرەکانی سلێمانیی، هەستی شیعر نووسینم جووڵا و دەستم کرد بە نووسینی شیعر و هۆنراوە -کە بەو هۆیەشەوە چەند پارچە شیعر و (قەصیدە)یەکیشم بۆ شاری سلێمانی نووسیوە- لەگەڵ ئەوەشدا ناوبەناو شیعر و بابەتم لە گۆڤاری (پەیڕەو)دا بڵاودەکردەوە، کە لە هەمان کاتدا بووم بە (خاوەن ئیمتیاز)ی گۆڤارەکە و لەم بوارەدا کارم دەکرد و، وردە وردە هەنگاوم نا تا گەیشتمە ئەم ئاستەی ئێستا و کۆکردنەوەی ئەم بەرهەمە شیعرییەم و بڵاوکردنەوەی، کە هیوادارم جێگای رەزامەندیی ئەدیبان و شاعیران و خوێنەران بێت و سوودبەخش بێت.. سەرەڕای ئەو هۆکارانەی سەرەوەش کە باسمان کرد، ناوبەناو شیعری شاعیرانی بەرزی کوردم دەخوێندەوە و تام و چێژ و سوودی زۆرم لێ وەردەگرتن، کە ئەم لایەنەش کاریگەریی خۆی هەبوو لەسەر ئاستی شیعرەکانم.

لە بواری (خێزانیی)شدا لە بەرواری: (٢٠٠٤/٧/٢٩) ژیانی خێزانیم پێکهێناوە، کە (بینایی) هاوسەری ژیانمە و، خاوەنی دوو جگەرگۆشەین بەناوی (لانە)و (عبداللە)، کە بەهۆی سۆز و خۆشەویستیم بۆیان، ئەمانیش لە بەشێکی شیعرەکانمدا جێگای خۆیان کردۆتەوە و بەشێکیان لە شیعرەکانم داگیر کردووە.

لێرەدا تەنها ئەوەندە ماوە بە چەند دێڕێکی کورت کۆتایی بەم نووسینەم بێـنم و هەرچی زووترە خوێنەرانی خۆشەویست بـەم بەرهەمـە ئاشـنا بکـەم و پێشکەشـیان بکەم، ئەگەر هەر کەموکوڕی و هەڵەیەکیشی تێدابوو، داواکارم لێیان بـە گـەورەیی خۆیان چاوپۆشیی لـێ بکەن و ببەخشن، چونکە تەنها خوای گەورە لە کـەموکوڕی و هەڵە دوور و پارێـزراوە، ئیتر بەو هیوایەی توانیبێتم بەرهەمێکی جـوان و بەکـەڵکم پێشکەش بە کتێبخانەی ئەدەبی کوردیی و گەل و نەتەوەکەم کردبێت.

عابد بابان (شەیدا)
هەولێر- پایتەختی هەرێمی کوردستان
٢٠١١/٧/١

بەشی سۆرانیی

هاواری رۆڵەیەك[*]

هەولێر- ١٩٩٧/٦/١

بابە وا رۆڵەی حەزینت پڕ بە دڵ هاوار ئەکا
پێت ئەڵێ تا کەی فیراقی تۆ دڵم بێزار ئەکا
بۆچی رۆڵەی بێ گوناهت خستە نێو بازاڕی غەم
چی بوو تاوانی! لەبەرچی تەرکی نێو گولزار ئەکا
نەتئەزانی رۆڵەکەی بێ سووچ و بێ تاوانەکەت
ناگرێ بەرگەی غەمی دڵ بۆیە شین و زار ئەکا
دڵ بە یادی شەوقی جارانی لە گولزاری ژیان
چاوەڕوانی تۆیە تا رۆژێ کە رۆحم بار ئەکا
ئەشکی چاوم وا لەبەر ناڵە و فوغان و دەردی دڵ
روومەتی زەردم ئەنەخشێنێ لە شێوەی نار ئەکا
رۆژ و شەو دەشت و بیابانی غەمی دڵ رێگەمە
بۆیە حاڵی بێکەسیم شێوەی لە هی (رێبوار) ئەکا
بەسیە (شەیدا) داد و بێدادی دڵەی بێ تینەکەت
دادی تۆ نادا، هەتا کەی وا بە کوڵ هاوار ئەکا!

***

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم لەسەر زمانی هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (زاهید فەقێ صالح) نووسی کە بۆ برادەرێکی خۆشەویستی خۆی نارد بەناوی (رێبوار) لە هەولێر، کە باوکی لە جەنگی ئێران و عێراقدا شەهید بووبوو.

سۆزێك بۆ گۆڤاری دەنگی زانا [*]

هەولێر- ۱۹۹۷/۸/۲۰

حیــبری خامــەی عیلمــە کــاری بۆتــە و ئیکســیر ئــەکا
دەســت و پەنجــەی عالمــە مــاڵی وەتــەن تــەنویر ئــەکا
دەنگــی زانــا زینــدووە بــۆ ناحــەزانی دینەکــەم
بــۆ رژانــی خــوێنی دوژمــن کــاری شــیر و تــیر ئــەکا
هــەرودکو قەڵغانــە بــۆ دینــی مــوبینی (مُصــطَفی)
دەفعــی شمشــێری عــەداوەت زووبــەزوو تەیســیر ئــەکا
بــۆ ظهــوور و نەصــرەتی ئــەم دینــە پاکــە بێگومــان
مــەردی مەیدانــە بــە حەققــەت دوژمنــی یەخســیر ئــەکا
(شــارِح)ە بــۆ ســەر رمــووز و مەنبــەعی ئــەحکامی دیــن
(فِقــْە)و ئایــات و ئەحادیســی (نَبِــيّ) تەفســیر ئــەکا
بــۆ رەواجــی عــیلم و نەشــری زانیــاریی پــڕ هونــەر
مەدرەســەی زانســتە، رۆڵــەی کــورد بــە رۆشــنبیر ئــەکا
گــەر لەســەر ســاحەی خــەباتیش بێتــە نێــو مەیدانــەوە
بــۆ نــەجاتی قــەومی کــوردم رۆژ و شــەو تــەدبیر ئــەکا
حەقیــەتی داوای حــەق و مــافی گەلــی کــوردم بکــا
چــونکە دوژمــن فێــرە دایــم کــورد بــە کــورد تــەنفیر ئــەکا
مــن ئومێــدم وایــە ئــەی دڵ (دەنگــی زانــا) کــپ نــەبێ
تــا لــە سەرچــاوەی دەروونــی میللــەتم تەئســیر ئــەکا

---

[*] ئەم هۆنراوەیە لە گۆڤاری (دەنگی زانا)ی زمانحاڵی یەکێتی زانایانی ئاینی ئیسلامیی کوردستان- ژمارە (٦٢،٦٣)ی ساڵی ۲۰۰۲ بڵاوکراوەتەوە.

بۆیــە خامــەم وا بــە کــوڵ کەوتۆتــە مــەدح و وەســفی ئــەو
چــونکە دەنگێکــی حەقــە، ناحــەق بــە حــەق تــەدمیر ئــەکا
ئــەو کەســەی (شــەیدا)یــە بــۆ تەحســینی گــوڵزاری وەتــەن
هــەر لــە ڕێــی زانســتی دینــا داری عــومری پــیر ئــەکا

❊❊❊

قاصیدی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٠/٢/٢٨

یـاران نەویـد و مـوژدەی قاصـید بـەهاری هێنـا
قـووتی هـەموو ژیـان و لـەیل و نـەهاری هێنـا
نـوقڵ و نـەبات و قەنـدی لێـوی بـەباری هێنـا
هـەم شـەهد و شـەکری بـاخ و گـولزاری یـاری هێنـا
ئـەحواڵی شـەوق و شـادیی ئـەو لـەیلی پـاری هێنـا

ئـەمرۆ لـە نیـوەڕۆدا دیـتم کـە قاصـیدێ هـات
قودوومی بوو لە خزمەت یارێ کـە وەسـڵی هـەیهات!
وەك شەوقی ماهی تابان لە نیـوە شـەو کـە هـەڵهات
بـە شۆڕشـی خرۆشـا خـاکی عێـراق و شـامات
مـەیلی ویصـاڵی دولبـەر بـۆ دڵ فشـاری هێنـا

لـەو کاتـەدا کـە لاشـەم مـوقیمی دەشـت و دەر بـوو
رەنجـی هـەموو ژیـانم بـێ سـوود و بـێ سـەمەر بـوو
لە دەشـتی بێکەسـیدا کـە غـەم نەنیسـی سـەر بـوو
لـەو یـاری دیـدە مەسـتم، دڵ چـاوەڕێی نـەزەر بـوو
وەرزی بـەهاری عـومرم، مـەیل و قـەراری هێنـا

ئۆخــەی کــە قاصــیدێکی دڵســـۆز و باوەفــا بــوو
نیگــاهی غــەمڕەوێنی بــۆ دەردی دڵ شــیفا بــوو
جەلسەی حوزووری بۆ دڵ، پڕ عەیش و پڕ صـەفا بـوو
خۆش ئەو دەمەی کە حاڵم بێ مەینـەت و جـەفا بـوو
وەختــێ کــە باســی دیــدە و چــاوی خومــاری هێنــا

بــێ ئیختیــار و بــێ دەس، دڵ کەوتــە بــەزم و شــایی
بــە رەمــزی نــاز و غــەمزە کــە کەوتــە خودنومــایی
تانــەی ئــەدا لــە تــەختی جەمشــید و پادشــایی
وتــی بــە قاصــیدم دڵ، مــنم بــە حــەق فیــدایی
خــۆش ئــەو دەمــەی پــەیامی ئــەو گوڵعــوزاری هێنــا

لــە کــۆڕی بادەنۆشــان بــێ ئیعتیبــار و کــەم بــووم
بە زەوقی دڵ نەخۆشان مــەحرومی نێــو حــەرەم بــووم
بــە قــەولی خۆفرۆشــان زەلیلــی زیــل و بــەم بــووم
طــەریــد و دەرکــراوی بــەردەرکی زیــن و مــەم بــووم
نەویــد و مــوژدە بــۆ مــن هــات ئیعتیبــاری هێنــا

لــە فەصــڵی پــایزا بــوو کــە بــەرگی گــوڵ وەریبــوو
درەختــی بــاخی عــومرم چــون وەرزی بــێ بــەری بــوو
دڵ هەر بە رەنگی بولبول، مــەیلی گــوڵ نــاوەری بــوو
سەرمەستی بۆنی میسك و هەم عوود و عەنبەری بـوو
بــۆ حــاڵی زاری (شــەیدا) مــوژدەی بــەهاری هێنــا

شەوی دەیجوور (*)

هەولێر: ١٥-١٦/٣/٢٠٠٠

عەجەب ئەمشەو کە ئەیژەن هێرشی هێنا بەسەر نەیدا
لە موتریب دەنگ و ئاوازی تەڵەب کرد، سەربەسەر نەیدا
وتی مەجلیس بەبێ ساقیی، مەحاڵە خۆش و باقیی بێ
کە ئەو بێ، فەزڵی غەم ئەدرێ بەسەر جامی جەم و کەیدا
کەچی بۆ بەختی شوومی جەمعی مەجلیس دەرنەکەوت ساقیی
دەری مەیخانە شێوا، عاشقان کەوتن لە حەوشەیدا
شەوی دەیجوورە ئەمشەو ئەی فەلەك یاخود شەوی یەلدا
کە شەوقی شەمعی دڵدارم لە ساحەی دڵ نیە پەیدا
لە شەودا ماهی تابانی بە غەمزە و نازەوە دەرخست
فیراقم دی لە چاوی پڕ خومار و مەستی بێ مەیدا
لە بازاڕی سەخادا بۆ غەم و هەم قووتی ئەهلی دڵ
بە شێوەی فەخرەوە تانەی لە سفرەی حاتەمی تەیدا
سەراسەر عاشقانی روویی وا تێرکرد لە خوانی خۆی
کەچیی تەنها نەمابوو لوقمەیێ بۆ من لە سفرەیدا
دڵەی بیمار و خەستەی خستە بەردەس جەوری جەللادێ
بەبێ رەحمیی بە قەتڵی واجبم دولبەر شەهادەیدا
منی دێوانە کوشتەی دەستی جەللادێکی دڵڕەق بووم
کە رەحم و سۆزی ئینسانیی نەبوو هەرگیز لە سینەیدا

(*) ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٥٥)ی (گزنگ)ی گۆڤاری یەکێتی نووسەرانی کورد، لقی کەرکوك- بڵاوکراوەتەوە لە کانوونی یەکەمی ساڵی ٢٠٠٧.

بەجارێ جەستەمی تێکەڵ بە خاك و خۆڵ و خوێنم کرد
بە تیری تیژی ژەهراویی لە دەشتی چۆڵ و بێ‌پەی‌دا
فیراقی کردە رێگەی عاقیبەت بۆ قەلبی بیمارم
گڕی بەردایە لاشەم، لەززەتی بینی لە کڵپەیدا
وتی وەسڵت بە گوڵ ئەمشەو نیە، بێ‌شك‌بە فەردایە
دەسا یارانی دڵ، حیکمەت چیە لەم صوبح و شامەیدا
ئەبێ ئاخۆ چ بێ! سوودی رەقیبی پەست و بەدکارم
لە خوێنی ئاڵی لاشەی عاشقێکی وەك منی (شەیدا)

❊❊❊

بادی سەبا

هەولێر- ٢٠٠٧/٣/١٥

مەرحەبا بادی سەباکەم مەرحەبا
مەرحەبا پشت و پەناکەم مەرحەبا
گەر بەخزمەت یاری دڵ سەنگم گەیی
پێی بڵێ توخوا ئەوەندە دڵ نەبا
یا بە نازی چاوی مەستی دوور لە مەی
با نەدا خەرمانی عومری دڵ بە با
دڵ گرفتاری خەمی هیجری گوڵە
دیدە غەمازێ! عەجایب دڵڕوبا
موددەتێ بوو بەرگی گوڵ پەژموردە بوو
ئێستە وا فەسڵی بەهارە سا سەبا
فرسەتی کەم ماوە، زوو فریاکەوە
تا نەگاتە پایز و وەرزی وەبا
بەڵکو بەم دوو ڕۆژە عومرەی ماوە گوڵ
ماڵی دڵ ڕۆشن بکا وەك کارەبا
چونکە بۆ حیفظی دڵەی (شەیدا) لە غەم
بەرگی گوڵ هەر لایقە، (نِعْمَ الْعَبَا)

***

خەیاڵی گوڵستان

هەولێر- ٢٠٠٧/٧/١

ئەمڕۆکە دڵ خەیاڵی خەوی بێ سنوور ئەکا

مەیلی وڵاتی گوڵستان و شوێنی دوور ئەکا

ئەمڕۆ چ نارێ بەربووەتە ئەو چناری دڵ

وا قەصدی وەسڵی ڕوویی گوڵ و هەم چنوور ئەکا

گۆمێ کە ئەشکی چاوی من دروستی کردووە

شێوەی لە ڕەنگ و دیمەنی دەریایی سوور ئەکا

زولفێ کە بۆتە بەندی دڵ و تەوقی گەردنم

مەیلی نەمانی ئەهلی دڵ و نەفخی صوور ئەکا

نەغمە و فوغان و شیوەن و ئاواز و سۆزی دڵ

وەك دەنگی زبری زیل و بەمە، لوورەلوور ئەکا

یاران دەخیلە عەرزی گوڵ و لەیلی دڵ بکەن

بۆچی ئەوەندە لەم دەمە وا خوار و ژوور ئەکا

دایم بەداخ و دەردە لەگەڵ عەندەلیبی دڵ

تەمسیلی زوڵم و خەنجەرەکەی سەلم و توور ئەکا

بەینێکە ناهی گەرم و مەراقی فیراقی گوڵ

دێت و بە ماڵ و مەسکەنی دڵدا عوبوور ئەکا

کەی دێ بە شەوق و زەوقەوە ئەو ڕۆژە وا بڵێن

ئەو یاری عیشقە ساحەیی دڵ پڕ لە نوور ئەکا

بۆ حاڵی زاری عاشقی (شەیدا) لە ڕاهی عەشق

گوڵ کاری بۆنی خۆش و بەرامەی بوخوور ئەکا

❊❊❊

گەشتی خەیاڵ

هەولێر- ٢٠٠٩/١/١٥

وا بەرەو گەشتی خەیاڵی باخی گوڵ ئەمبا سەبا
سا وەرن یاران هەموو هەر بێینە سەر ئەم باسە با
من بەدەس فیتنەی ڕەقیب و گێژەڵووکەی باری خەم
موددەتێکە ون بووە لێم هودهودی شاری سەبا
چاوەڕێی موژدە و نەسیمێکم کە بێ وەختی سەحەر
لەو دیاری عیشق و شاری یار و لەیلی دڵڕوبا
تا بکا سارێژی زامی کۆن و تازەم سەربەسەر
گەرد و تۆزی غەم لە ساحەی سینە و دڵ لاببا
خۆزگە صەییادی دڵەی زارم لە باخی عەشقدا
نەیئەدا خەرمانی عومری پڕ لە شەوقی دڵ بە با
ڕۆژی وەسڵی عاشقان و زەمزەمەی مەستانە بێ
کەس نەبینێ ئەم دڵەی (شەیدا) لەگەڵ گوڵ ناتەبا

***

گریانی دڵ

هەولێر- ٢٠١٠/١٠/١

بە گریانی دڵـەی بولبـول سـیفەت، بـاخ و چـەمەن گریـا
بە چـۆڵیی بـاخی گـوڵ بـوو، باخـەوانی یاسـەمەن گریـا
لە کۆهی بێستوونی عەشـقی ئـەو شـیرینە، وەك فـەرهاد
ئـەوەن گریـا دڵـەی میحنەتـزەدەم، دار و دەوەن گریـا
کـە گـوڵ تـیری بـە لاشـەی بولبـولی بـێ ڕۆحـەوە بینـی
وەها زامی بەسۆ بوو تیری، گوڵ خۆی چـەن بەچـەن گریـا
مەحەببـەت فێـری کـردم حورمـەت و ڕێـزی تەمـەن بگـرم
بـەڵێ هـەر بۆیـە دڵ بـۆ پـایزی وەرزی تەمـەن گریـا
نەسیم ئەمڕۆ لە خەو هەستا سـەحەر، بـردی پـەیامی دڵ
وەڵامی گوڵ نـەبوو پەیـدا و دڵ شـەق بـوو نەمـەن گریـا
گەلـێ پەروانە بۆ شەوقی جەماڵ و حوسنی شـەم سـووتان
کەچیی باکی نەبوو ئـەم لـەم هـەموو گریانـە چـەن گریـا
خەڵاتی گوڵ لەبۆ ئەم عاشقەی (شەیدا)یە هـەر خـەم بـوو
کەچیی ئەم بۆ بەراتی نـوقڵ و هـەم دووڕی یەمـەن گریـا

***

رازی دڵ[*]

ئەستەمبووڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ٢/٨/٢٠٠٠

مەدەد پیری دڵ ئاگا، دوور لـە گیانـت — مـنم کوشـتە و شـەهیدی پەنجـەکانت

ئەگەر جارێ لە کوشتەی خۆت بپرسـی — رەوایــە بـۆ بڵنــدیی عیــزز و شــانت

بە شێوەی قەهر و طەردی دڵ مەفەرموو — نیــە چــارێ لــەبۆ دەردی گرانــت

بە سەر سەرگەردی گەرد و گـەردنت بم — بـە گیـان و دڵ فیـدای رۆحـی رەوانـت

هەموو عومری شـەو و رۆژم لـە دنیـا — بــەقوربانی ســـەعاتێکی شــــەوانت

ســەرم کەوتۆتــە بــەرپێت و زەلــیلم — وەریگێڕە بە هـەردوو دەسـتی جوانـت

بـە جـەزبت جازیبـەی نەفسـم بکێشـە — کەمەندکێشـی‌کـە بـۆ نێـو دیوەخانـت

تەوەججوهـ کە لە نەفسی سـەر جـەبینم — هــەتا عالــەم نـەڵێ تیفلـی جـەبانت

زەلیلـی نـەفس و شـەیطـان و هەوایـە — بــەجێماوە لـــە جــەمعی کاروانـــت

دەبـا سـاحەی دڵـەی وێرانەکـەی مـن — ببێتــە جێگــە دەســتی میهرەبانــت

بە شەرتێ تـۆ قبـوولم کـەی، عـەزیزم — بــە دڵ مــن دێمــە ریــزی رێڕەوانــت

ئەگەر زامی دڵـم سارێــژ ئەکـەی تـۆ — لەبەرچـی داتــە بــەر تـیری کـەوانت!

مەگەر نەتـزانی مـن عاشـق بـە رووتم — بــەجارێ بوومــە شـێت و رەوزەخوانـت

ئەگەر هیممەت بفەرمووی، من یەقینم — لــەبۆ تــۆ وەك یەکــە مــان و نـەمانت

لـە بـابی لـوطفی پیرانـەت لەگـەڵ دڵ — دەلیلی بەسطە تێـری‌کـەی لـە خوانـت

بجووڵێنە بە لوطفـت دەسـتی هیممـەت — لەسەر لەوحەی دڵەی تێکەڵ بـە ژانـت

دەخیلـت بم بـە جـورمی مـن نـەگۆڕی — گوڵاڵـەی سـوور و رەنگـی ئەرخـەوانت

بـە یـادی تـۆوە دڵ هـەر چـاوەڕێیــە — لــەبۆ ســروە و نەســیمی دەم بــەیانت

بە دڵ عـەرزت ئەکا (شـەیدا): عـەزیزم — ئــەتۆ بــاخی گــوڵ و مــن باخـەوانت

---

[*] ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٢٣)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٠ بڵاوکراوەتەوە.

شێوانی بەزمی دڵ(*)

هەولێر ١-٢/٩/٢٠٠٢

ئەمشەو کە لەپڕ ساغیر و پەیمانە پەکی کەوت
زەوقی دڵی پیری مەی و مەیخانە پەکی کەوت

تیری غەمی گوڵ بوو کە نیشانەی دڵی پێکا
بەم داخەوەماڵی دڵی وێرانە پەکی کەوت

گوڵ پاکی وەریی، رەنگی نەما دیمەنی گوڵزار
شێوا چەمەن و بولبولی تاقانە پەکی کەوت

شەم شەوقی نەما، ماهی مویارەك گوزەری کرد
دوو باڵی شکا بەم شەوە پەروانە پەکی کەوت

دولبەر کە نیقابی روخی کێشا بە سەریدا
بەزمی طەرەب و جیلوەیی جانانە پەکی کەوت

وا دەستی بەسەر عەقڵ و دڵی ئەهلی غەما گرت
سەرمایەیی سەد عاقڵ و فەرزانە پەکی کەوت

دوو زولفی رەشی یارم ئەوەن تێکەڵ و پڕ بوو
نەیتوانی کە صاف و صەفی‌کا شانە پەکی کەوت

شیرین کە بەدەس عەشقەوە تاڵیی غەمی نۆشی
لەم بەردەردەدا کۆکەنی دێوانە پەکی کەوت

خوێنی دڵی من تێکەڵی نێو کووپەیی خوم بوو
هەر بۆیە کە وا صەنعەتی خومخانە پەکی کەوت

(*) ئەم هۆنراوەیە لە گۆڤاری (شارەزوور) ژمارە (١٧)ی ئازاری ٢٠٠٧ بلاوکراوەتەوە.

ئــەی دڵ وەرە گــویێ بگــرە لــە نــەی، چــەندە حەزینــە

بڕوانــە کــە چــۆن شۆڕشــی مەســتانە پــەکی کــەوت

بــەم هیجرەتــی پــڕ میحنەتــە ئــەم لەیلــە کــە کــردی

میهــری دڵ و گــوڵ، نولفــەتی ڕەندانــە پــەکی کــەوت

هــەر وازی نــەهێنا دڵــی (شــەیدا) لــە ڕەهــی عەشــق

تا خەســتە بــو وەك مــورغی ســبەینانە پــەکی کــەوت

❊ ❊ ❊

داوی محەببەت

هەولێر- ١٠/١٠/٢٠٠٣

دڵــم کەیلــە لــە خوێنــاوی محەببــەت
عــــەزابم دی لــــەپێناوی محەببــــەت
خــەیاڵی مــن ویصــالی دولبــەرم بــوو
کەچیی لــێم بــوو بــە تــاڵاوی محەببــەت
لــەلایێ جــەرگ و دڵ ئــەبڕێ بــەجارێ
بــە تیغــی پــڕ لــە زاخــاوی محەببــەت
لەلایێ تــر ئەگــەر مــەیلی ببــێ لــەیل
غــەمیشی خۆشــە هــەر داوی محەببــەت
گەلــێ تاڵیی غــەمم نۆشــیی لــە ژینــا
بە رەنگــێ کەوتمــە نێــو راوی محەببــەت
کە بوومە عاشقێکی شــێت و (شــەیدا)
ژیـــام و بوومـــە فـــەوتاوی محەببـــەت

❊❊❊

تاڵاوی جەفا

هەولێر- ٢٠٠٤/٢/١٣

ئـەی دڵ چـیـە ئـەم بـاری غـەم و شـیـوەن و زارت
بۆچ دەرد و غەمە قووتی هەموو لەیل و نـەهارت
کوانـێ فـەرەح و شـەوقی دڵ و وەرزی بـەهارت
کوا هودهودەکەی شاری سـەبا وەك دەمـی پـارت
تا کەی لە چەمەن شین و لە جێگەی گوڵە خـارت!

ئەمڕۆکـە سـەبا مـەیلی نیـە، پـەرش و بـڵاوە
چـون ڕەونـەقی بـازاڕی چـەمەن پـاکی شـکاوە
بولبـول نیـە شـەوقی، کـەڕ و کـاس و حەپەسـاوە
پەروانە لە دووریی مـەهی شـەم، ڕەنگـی نـەماوە
ئـەی دڵ وەرە سـەیریکە کـە چـۆن عـاجزە یـارت

سـا بەسـیە ئـیتر شـین و گـرین، ناڵـە و ڕۆڕۆ
سوودی چـیە ئـەم حاڵـەتی غـەمباری‌یـە بـۆ تـۆ
گەر گوێ لە فوغانت نەگرێ لەم دەمـە گـوڵ، خـۆ
وا چاکە نەکەی دەنـگ و هـەرا، چـون نیـەتی بـۆ
میهری لـەگـەڵـتـدا نیە نـەو لـەیـلـی عـەیـارت

چەند ساڵە کە گیرۆدەیی عیشق و غەمی لەیلی
عومرێکە لە تاڵاوی جەفا دڵ پڕ و کەیلی
لەم عالەمە تۆراو و بەبێ ئولفەت و مەیلی
دایم وەکو ئەستێرەیی پڕ وەیلی سیودیلی
هەر کۆڵی غەم و تیری گوڵ و میحنەتە بارت

کەی لایقە ئەم جەور و جەفا و میحنەت و دەردە
لەو یاری وەفادار و دەروون بێ غەش و گەردە
ئەو ئاهی دڵی گەرم و هەناسەی غەم و سەردە
بۆ عاشق و (شەیدا)یەکی وەك تۆ کە نەوەردە
لەو دەشت و بیابانە، کە فەوتاوی بە زارت

* * *

هەنگامی سەفەر

هەولێر ٢-٣/١١/٢٠٠٨

ئەمڕۆ لە خەوی غەفلەتی گوڵ، دڵ بەخەبەر هات

بولبول لە چەمەن وا بە خەم و شین و چەمەر هات

پێی زانی کە شێوانی چەمەن کاری ڕەقیبە

بۆ زامی دڵی، نەشتەری موژگان و سوپەر هات

پەژموردەیە وەك بولبولی دێوانە، دڵی من

هەر بۆیە بە داخ و غەمە، خوێنی لە جگەر هات

لەکوێیە سەبا هودهودەکەی شاری سەباکەم

وا عومری عەزیزم چووە، هەنگامی سەفەر هات

تا کەی بە غەمی لەیلەوە من سەرفی تەمەن کەم

وا وادەیی ڕۆیشتنە هەم کاتی حەزەر هات

عومرێ بو کە من مونتەزیری پەیکی سەبا بووم

ئەمڕۆکە شوکور طەلعەتی بوو وەختی سەحەر هات

هەر لەو دەمەدا پیری مەی و نەشئەگەری دڵ

وەك ماهی موبارەك بە مەهی شەوق و نەزەر هات

یەك یەك هەموو مەستانی حەرەم پاکی لەخۆ چوون

ساقیی کە لە سووچی دەری مەیخانەوە دەرهات

ئۆخەی دڵی (شەیدا)یی منیش کامی بەدیی بوو

باخی ئەمەل و عەشقی گوڵ و لەیلی وەبەر هات

***

نەسیمی پار

هەولێر- ١/٥/٢٠٠٩

ئەی گوڵ دەسا نەسیمێ با بێ بە نەزمی پارت
بۆ حاڵی بولبولی دڵ، سووتاوی نوور و نارت
با بەزمی غەم نەمێنێ بۆ مەست و دڵفگارت
پڕ شەوق و باصەفا بێ، هەم لەیل و هەم نەهارت
ئامادە بێ چەمەن با بۆ فەسڵی نەوبەهارت

ئەی دولبەری دلآرا، عەشقت کە قووتی ژینە
بۆ حاڵی عاشقی رووت، هۆی ئافەت و برینە
بەزم و بیساتی نازت، ئەسبابی شۆر و شینە
مەیلێ بفەرمو جارێ، ئەحواڵی دڵ ببینە
تاوێ لە دڵ نەزەرکە بەو چاوی پڕ خومارت

عومرێکە من کە وێڵی عەشقم لە دەشت و سارا
غەم قووتی رۆژ و شەومە، ژینم نەما لە شارا
بێبەش لە شەوق و شادیی لەم فەسڵی نەوبەهارا
رەحمێ بە دڵ بفەرموو، لوتفێ بە من نیگارا
یەك لەحزە دەرخە ماهی حوسن و قەدی نیگارت

مـن عـاشقی جەماڵ و ئەو حوسنی ماهی تـۆ بـووم

بەند و ئەسیری تـەوقی زولفـی سـیاهی تـۆ بـووم

بۆ تیری میحنەت و غەم، پشت و پەناهی تۆ بـووم

بۆ رۆژی مەقدەمی تۆ، پـەرژینی راهـی تـۆ بـووم

(شەیدا)ی ویصالی رووتم بـەو چـینی گوڵعـوزارت

***

بارانی خەم(*)

هەولێر- ٢٥/١٠/٢٠٠١

فەلەك ئەمڕۆکە بارانی خەم و شینی بەسەرما کرد
بە بێباکیی چەها تیری بەنێو بەندی جگەرما کرد
عەزیزم، گەر بە دیققەت تێبفکری تۆ لە ئەحوالم
ئەزانی دەردی غەم چۆن بەرهەمی عومری بە ئاوا کرد
لە ڕێبازی فنوونی بەزمی عەشقا بێخەبەر بووم من
کەچیی مەعشووقەیێ هات و لە من وا خۆی بە لەیلا کرد
لە مەکتەبخانەیی دڵ، ئەلف و بێ یەك فێر نەبووبوم من
کە فکر و هۆشی گیرۆدەیی دەرس و موتالا کرد
منی کێشایە نێو بازاڕی عەشق و بەزمی دڵداریی
بە ناهەق بێکەسێکی وەك منی بێماڵ و مەئوا کرد
وتی لەم بەحرە هەر ژیری نەچێژێ قەترەیێ، شێتە
دڵەی دێوانەمی بەم دەنگوباسە شێت و (شەیدا) کرد

***

(*) ئەم هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیەکی برای بەڕێز: کاك (عەدنان سەیوانیی) لە سلێمانیی نووسی.

مەزهەری دنیا

هەولێر- ٢٠٠٨/٦/١٢

چ سەیرە مەزهەری دنیا کە مەنصووری بەدارا کرد
چها بێنەسڵ و فەسڵیشی بە جەمشید و بە دارا کرد
لە ساحەی گوڵشەنی حوسنی وەفادا بێوەفایێکە
حەبیب و عاشقێکی بەو شکەوتی ژەهری مارا کرد
لەگەڵ پیرێکی صیددیقا غەم و ناسۆری پێنۆشیی
کە خۆی و هاوەڵی گیانیی بە ناچاریی بە غارا کرد
ئەگەر دنیا لە دینا بایەخێکی زۆری ببوایە
نە لایق بوو کە ئەو کارەی لەگەڵ صیددیق و یارا کرد
بە زاهیر گوڵشەنێکی پڕ لە رەنگ و دیمەنە، ئەمما
لە باطیندا ببینە چی لەگەڵ لەیل و نەهارا کرد
ئەوەی رۆژ و شەوێ تووشی نەهات و دەرد و میحنەت بوو
لەلای وایە کە رۆژ و شەو ستارەی نەحسی کارا کرد
لە کۆڕی ئەهلی دنیادا مەساری سەیری وا گۆڕیی
کە وا لوتفی لەگەڵ جەمعێکی پەست و بێشومارا کرد
ئەوەی ژیرە لە ژینا هەروەکو ئەم عاشقەی (شەیدا)
بە دڵ ئەم ماڵی دنیایەی بە ناخی ئەرزی تارا کرد

***

مەشقی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٨/٧/٧

عەزیزم دڵ بە شەوقی مەشقی عەشقی تۆ بووە موعتاد
لە مەیخانەی غەمی تۆدا وەها خستوویە تۆشە و زاد
ئەگەر وەسفت لە من پرسن، ئەڵێم زاتێکە شاهی من
کە ئوستادی ئەزەل بەخشیویە پێی خەرقەیی ئیرشاد
وتم یاران مەکەن لۆمەم کە تەرکی بەزمی دنیا کەم
ئەسیری عەشقی شیرینێکی بێوێنەم، وەکو فەرهاد
جەوانمەردێکی خاوەن هیممەت و بازوو لە مەعنادا
بە زاهیر گەرچی پیرێکە سەر و سیما سپیی، ئوفتاد
وتم قوربانە دیدەم نابەڵەد بووم تازە من فەوتام
دەسا لەو وەختە بۆلای من کەسێکت بۆچی رانەسپارد
لە وادەی هاتن و شێوەی رەقیبم بێخەبەر بووم من
هەتا من ئاوڕم دا، ئەو بەهاری عومری کرد بەرباد
بە ئاسانیی کە خۆم تەسلیمی شمشێری بڕندەی کرد
وەهام زانی کە تۆ بۆ من رەوانەت کردووە جەللاد
کە دیتم حازرە بۆ قەتڵی دڵ، جانا وتم تازە
لە تۆڵەی خوێنی من هیچ رامەوەستە و گەردنت ئازاد
لە دنیادا چ تاوان و خەتاییەکی هەیە خورشید
بە رووناکیی کە شەوقی رووی نەبینێ کوێری مادەرزاد
کە شەمسی رووی درەخشانت نەبینم، کەی خەتابارم
منی (شەیدا)ی جەماڵی تۆ، وەکو پەروانە بێفەریاد

***

زامی کۆن و نوێ

هەولێر- ١٩٩٩/٣/٥

ئەی دڵەی تێکەڵ بە زامی کۆن و ئازارێکی تر
تۆ بڵێی یاری عەزیزم بێتەوە جارێکی تر
یا جەماڵ و حوسنی رووی دەرخا وەکو نووری قەمەر
لابدا پەردەی رەشی پڕ ئێشی شەوگارێکی تر
یا نەبێ هەردەم وەکو دێوانە بم، سەحرا نوشین
بێجگە خاری غەم نەبینم رەنگی گوڵزارێکی تر
من لەگەڵ دڵداری دڵدا وەك شەم و پەروانە بووین
ئێستە وا کەوتوومە نێو گێژاوی رووبارێکی تر
بۆ بەتەنها من لەچاو یارانی نێو صەحنی حەرەم
پێم رەوا هەرگیز نەبینن غەیری غەم کارێکی تر
بۆ دڵم پۆڵایە من! سەرباری ئەشکەنجەی رەقیب
وا بە رۆژ و شەو بچێژم زوڵمی غەددارێکی تر
بۆ وەڵامێ رووم لە قاصید کرد، وتی سەرباری غەم
تازە لەم دنیا مەحاڵە وەسڵی تۆ جارێکی تر
گەر تەماداری نەجاتت بێ لە شین و زاری دڵ
بۆ عیلاجی زامی سەختی تۆ نیە چارێکی تر
هەر نەبێ قووتی شەو و رۆژت غەمی جانانە بێ
بێجگە شیوەن قەت نەکەی تۆ دەنگ و هاوارێکی تر
دەی ئەبێ چی بێ گوناهم، داستانی عەشقی من
بۆ بگاتە مەجلیسی نامەحرەم و شارێکی تر

پێـی وتم قاصـید ئـەبێ دڵ دەیـت و بسـپێری سـەرت
ئێرە ڕێگـەی عەشـقە نـەك دووكـان و بـازاڕێكی تـر
مـن ئەوەنـدەم خـاری غـەم لـەم ڕێ بـە دڵـدا ڕۆیـوە
تـازە بـێ‌بـاكم لـە نـووكی تیـژی دەم خـارێكی تـر
دەی كە وابێ شەرتە دوو دیـدەم هـەتا بـازاڕی حەشـر
قەت نەكا سەیری جـەماڵی وەجـهـ و ڕوخسـارێكی تـر
گەرچـی ئێسـتا نیشـتەجێی مـاڵ و دیـاری غوربـەتم
ڕۆح و دڵ بەنـدن بـە ڕەنـگ و دیمـەنی شـارێكی تـر
شاری یار و موڵـكی بابـان و وڵاتـی ئـەهلی عەشـق
بۆیە ئەم (شـەیدا) شەهیدی عەشـقە نـەك بـارێكی تـر

❊❊❊

بولبولی دڵ

هەولێر ٩-١٠/٨/٢٠٠١

سەردەمێ بوو بولبولی سەرمەستی ئاوازی سەحەر
هەر لە دووریی رەنگی گوڵ عومری عەزیزی بردە سەر
بۆ کڵۆڵی و حاڵی شێواوی بەدەس فەوتانی گوڵ
خاك و خۆڵی هیچ دەر و دەشتێ نەما نەیکا بەسەر
وا دڵەی زاری منیش ئەمڕۆ لە دووریی مەیلی لەیل
بولبول ئاسا شین نەکا، لەیلیش لە حاڵی بێخەبەر
هەروەکو مەجنون بە یادی وەسڵی لەیلا رۆژ و شەو
دەشت و هەرد و کۆ ئەپێوێ، وێڵ و تەنها دەربەدەر
هەر تەماداری نەسیمێکە لەخزمەت گوڵ کە بێ
پڕ بکا سینە و دەماغی، عەتر و عەنبەر سەربەسەر
بۆ سەرا سەرچاوەیی ئاوی حەیات و وەسڵی گوڵ
عاشقی دێوانە هەر ناچارە رێ بگرێتە بەر
لازمە رۆح و سەر و ماڵی فیداکا عاقیبەت
ئەم دیاری عیشقە رێگایێکی دوورە و پڕ خەتەر
هەرکەسێ رێبازی عەشقی دڵبەری کرد ئیختیار
تازە تا ماوە ئەبێ خۆشیی لە دڵ دەرکاتە دەر
مەرحەلەی عەشقی مەجازیی طەی بووە، قوربانتم
با نەمامی گوڵشەنی عەشقی حەقیقیی بێتە بەر
ئەم دڵەی (شەیدا) سیفەت وادەی بە دڵبەر داوە خۆ
تا بمێنێ لەم جیهانە بەرنەدا رێگەی سەفەر

✻✻✻

کوورەی دەروون

هەولێر- ٢٠٠٣/١١/٨

فیراقی تۆ غەمە دیدەم، ویصالت هەر لە غەم غەمتر
نسیبی نەگبەتیی حاڵی منە میهرت بە دڵ کەمتر
هەتاکو زەڕڕەیێ شادیی لە دڵدا جێگەیێ ئەگرێ
کەچیی لەملا هوجوومی غەم لە دەوری حازرە و جەمتر
ئەگەرچی من دەمێ بوو مەحرەمی ئەسراری عەشقت بووم
بەڵام ئەمڕۆ رەقیب لێت بۆتە ئەهلی راز و مەحرەمتر
ئەوانەی قەدری تۆ قەت وەك منی دێوانە نازانن
ئەبینم هەر ئەوانن وا لەپێش و خاص و ئەقدەمتر
دەسا توخوا سەبا با بێ لە تۆوە نەشئەیێ بۆ دڵ
لە سروەی پڕ لە شەوقی صوبحدەم بێترس و نەسلەمتر
لە میحنەتخانەکەی شێواوی بەزمی مەجلیسی یارم
مەگەر هەر کوورەیی دڵ بێ لە کوپەی خوم جەهەننەمتر
شەهیدی عەشقم و خوێنی جگەرمە شاهیدی دەعوا
وەها بۆیە بووە خوێنم لە رەنگی سووری خوم خومتر
عەجەب ناهوو میسالێکە! ئەوەن غەممازە یاری من
لە ئاهووی چین ئەچێ، بەڵکو لەویش ئازاتر و رەمتر
منیش ئەمڕۆ کە (شەیدا)ی حوسن و شێوەی ئەو پەریزادەم
چ باکم قەتڵی دڵ! یا هیجری گوڵ، زۆرە وەیا کەمتر

***

قەصیدەیەك بۆ شاری سلێمانیی [*]

هەولێر- ٢٠١٠/٣/٢١

دەستم بە چاکی دامەنت ئەی بادی نەوبەهار
ئەی پەیکی عاشقانی هەموو دێ و دەشت و شار
ئەمڕۆکە رۆژی تازەیی نەورۆزە، شاخ و کێو
رەنگاوە پاکی سەوزە هەموو قەددی دار و بار
بۆ جەمعی عاشقانی چەمەن، صوبحی صادیقە
بەو خەندە لەسەر لێوی گوڵ و بەرگی لالەزار
بەو تەرزی جوان و لەنجە و بەو راز و نازەوە
رۆژێکی خۆشە، هەستە بڕۆ بۆ هەواری یار
یەك لەحزە رامەوەستە لە رێگا دەخیلتم
نەك پەیکی کەس‌نەناسی ئەجەل بێت و بێتە خوار
تەقدیمی عەرزی من بکە وەختی گەیشتنت
بەو شارە دڵڕفێنە و جێ‌نەقشی کردگار
دەمدەم بە سۆز و نەغمەوە یادێکی من بکە
تا بێتەوە یادم زەمەنی کۆن و یادگار
بەو شاری عەشق و میهرە بڵێ عاشقێکی خۆت
تیفلێکی شیرەخۆرەیی تۆ، دوور و نادیار

---

[*] لەبەرئەوەی کە هەموو تەمەنی منداڵیم لە شاری (سلێمانیی) بەسەربرد و چەندین یادگاریی جوان و رەنگینم لەو گەڕەکە کۆنانەی ئەو شارە خۆشەویستە هەیە لەگەڵ دۆست و برادەرانم، لە هەمان کاتیشدا زەمەنێکە لێی دووركەوتوومەتەوە، بە ئەرکی سەرشانی خۆم و وەفای ئەزانم کە بەتایبەتیی (قەصیدە)یەکی بۆ بنووسم و پێشکەشی بکەم، چونکە ئەم شارە خۆشەویستە بۆتە بەشێکی گرنگ لە ژیانم و ئاوێتەی یەکتر بووین.

ئـەمڕۆ لـە شـاری پایەتـەختی قـەومی کـوردەوە
نامــەی بــە شــان و کـۆڵی منــا داوە، ئەشــکبار
تــا بــەم بەیانــە بیگەیــەنم مــن بــە بارەگــات
بەشکو ببێ کـە خـۆری ئەمـەل شـەوقی ئاشـکار
وەك پەیکی صوبحی حەزرەتی (نالیی) لە شـامەوە
بێ بـۆ حـوزووری (سـالم)ی غـەمدیـدە بـۆ هـەوار
لـەو شـاری عیشـقە، داخـی گـرانم کـە (سـالم)ێ
بــۆ مــن نــەماوە تــاکو بـدا جـوابی پرســیار
ئەم جۆرە تەبعی شیعرە کە وا ئێمـە فێـری بـووین
بـاوی نـەماوە لـەم دەمــە، کردوویـە کـۆچ و بـار
نەزمێکی باوی تر لـە ئـەدەب زاوە، کـرچ و کـاڵ
لـەم باخی شیعر و وێـژەیـە وا بـۆتـە دڕك و خـار
بــەزمێکی ســەیر و تازەیــە هاتۆتــە کایــەوە
ئەم جۆرە خـەوش و خاڵـە کـە کەوتۆتـە لا کـەنار
جێگەی لـە کـۆڕ و مـەجلیس و دیـوانی وێــژەیا
نابــێ، بــە داخ و دەردەوە! ناڕێــك و لــەنگ و لار
ئەو شـاری پـڕ لـە عیلمـە کـە وەك مۆزەخانەیـە
بۆ بەزمی شیعر و نەزمی ئـەدەب بۆتـە نـەونیگار
یـا بــۆ خــەڵاتی دیــدە، کتێبخانەیــێکە هــەر
هەم بۆ ڕەواجی سەنعەت و فـەن، پـڕ لـە ئاسـەوار
دیســان دەخیلــە دەسـتی مـن و چـاکی دامـەنت
هەسـتە بـە لار و لەنجـە بـڕۆ ئـەی نەسـیمی پـار
بۆ شـاری پایەتـەختی ئـەدەب، سـینە پـڕ هونـەر
یارانی دووری، دڵ بـە غـەمن پـڕ لـە ئـاه و نـار

یــانی وڵاتــی ســەردەمی (بابــان)ی هۆزەکــەم
بــاپیرە گــەورەکانی مــن و ئــەهلی شــوێنەوار
هەروەك رەئیسی تایفە بــوون، پــاکی یــەك بەیــەك
پشــت و پــەنایی بێنــەوا و میللــەتی هــەژار
ئــەهلی وەفــا و دۆســی قەڵــەم بــوون بــە راستیی
خــاوەن مــەقام و خــادیمی زانسـت و دەس بــەکار
هەرگا کە چوویتە باوەشــی ئــەو شــاری عیشــقەوە
یــەك یــەك بپرســە حــاڵی قــەدیمانی دۆس و یــار
ئینجــا بــە یــادی کۆنــەوە گەشــتێکی دڵ بکــە
ساتێ بە سووچی کووچــەیی (سەرچیمەن)ی دیـار
هــەروا لــە بــیری ســەردەمی تــافی منالّییــا
بــەزم و هــەرایی تیپــی منــاڵانی شــێت و هــار
مزگەوت و حوجرەخانەیی (شێخ بابە عەلی)یەکــەم
جارێ سەرێکی لــێ بــدە بــۆ کــەیف و دەفعــی زار
هــەروا مەوەســتە تــاکو نەگەیتــە (قــەزازەکان)
لــەولاوە جــادەیی (صــابونکەران)ی ئــەهلی کــار
دیســان بــڕۆ بــەدەم خــەیاڵی رێــوە بــۆ (ســەرا)
هەم جــادەیی (ئەســحابە ســپیی) بــبڕە بــێ قــەرار
ئینجا بە قەصــدی دیتنــی (مزگــەوتی گــەورە)وە
هەم یادی کۆنی مەدرەسەکەی حەوشی، وەك هەوار
ســاڵانی کــۆنی مــن لــە قوتابخانەکــەی لەگــەڵ
جەمعی کوڕانی، ســاڵی نــەوەد، کــوڕی خوێنــەوار
یا شوێنی (کاکــە ئەحمــەدی شــێخ) پــیری قــادریی
جێگەی فەقیر و حافظ و، مزگەوت و هــەم مــەزار

هەروا بە یادی دیمەنی (مزگەوتی حاجی حان)
بۆ مـن کـە بۆتـە مەرکـەزی زانسـت و یادگـار
دوایی بـڕۆرە حەوشـەیی (مزگـەوتی مەلکـەنیی)
بـەلکو نـەمامی عـومری عـەزیزم نـەبێ خەسـار
نابێ نەچیتە گولشـەنی (مزگـەوتی خانـەقا)
جێگـە و مـەقامی حـەزرەتی مـەولایی نامـدار
نەقاشی رەنگ و نەقشی طەریقەت لە خاکی کورد
بەو بوو کە جەمعی رۆڵەیی کورد بوون بـە تاجـدار
ئێستەش کە ئێمە هەر لەسەر ئەو نەهج و رێگەیەین
تـاکو سـەدایی پـەیکی ئەجـەل دێ بـەرەو خـوار
دیسـان بپێـوە جـادە و کـۆلانی (سەرشـەقام)
ئەمما دەروونی خاکی وەتـەن قـەت نەکـەی شـەقار
بازاڕی کۆن و پڕ لـە رەنگـی (حـەوزە وشـکەکە)
هەروا لە چینی سـادە و دەسـگێڕ و هـەم عـەتار
پاشان بڕۆرە قیسمەتی نـاو (قەیسـەریی نـەقیب)
مەڵبەندی چینی کاسب و توججـاری ئـەهلی شـار
هەرچـەندە ئێسـتە رۆشـنە، ئـەمما لـە کۆنـەوە
دووکان و بەینی رێگەیی، باریـك و تـەنگ و تـار
دیـوار و سـەقف و بـانی کـە سـووتا لەبیرمـە
ئەو دەم کە شەوقی نووری کەمی پاکی بوو بە نـار
هەروا شەقامی (مەولـەوی)یـو، (بەربەلەدیەکـە)
مەڵبەنـدی میوەهـاتی هـەموو وەرزی دەم بـەهار
پاشـان بـە شـانی جـادە و بـازاڕی (نـۆرزیی)
سووکێ بە لەنجە سەرکەوە بەو تـەرزی جـوان و لار

تاكو نەگەیتە جادەیی دڵگیری (تووی مەلیك)
ڕێگەی گەڕانی گەنج و هەموو چینی هەرزەكار
كاتێ ئەچووینە ئەم گەڕەك و دەوری جادەیە
جەمعی كوڕانی جادەگەڕ و پاسكیل سوار
پیاسە و گەڕانی ڕۆژ و شەوی (كانی ئاسكان)
تێیدا كە ماهی دیدە ئەبوو شەوقی ئاشكار
یا بۆ هەوایی پاك و شنە و شەوق و زەوقی دڵ
سارێژی زامی كۆمەڵی یارانی دەردەدار
وەك ئێمە داخی ناخی دەروونت بە با بدە
ساتێ بڕۆرە مەخزەنی گوڵ، باخی (سەرچنار)
چەن خۆشە بەزمی كۆنی منالّیی بخەیتەوە
یادم، لە گردی دڵكەشی (سەیوان)و (مامە یار)
وەرزی بەهار و ئاگری نەورۆزی دەشت و كێو
شاخ و چیایی (گۆیژە)و (ئەزمڕ)ی دیار
یاخود شەوانی خۆشی بەرات و بەراتیكە
یادی زەمان و دەوری منالّیی بە چەن هەزار
چاكم لەبیرە، لەو دەمە تیفلێكی سادە بووم
لاوێكی جوان و بێغەم و دڵخۆش و لێو بەبار
ئێستاكە داخ و دەردی گرانم، دەمێكە من
دوورم لە شاری یاری دڵ و لەیلی نازدار
تا هەم بە یادی دیمەنی، (شەیدا)م و عاشقم
دەستم بە چاكی بادی سەحەر، لەیل و هەم نەهار

* * *

تامی ویصال

هەولێر- ۲۰۰۸/۲/۱۰

من وەها مەستم بە بادەی دەستی پیری مەیفرۆش
بۆیە بێباکم لە غەم بەم حاڵە ساغم یا نەخۆش
گەر وەفاکا لەم دەمە ساقیی لەگەڵ ئەهلی غەما
کۆڕی عەشق و بەزمی ئەهلی دڵ بەجارێ دێتە جۆش
من نیازم وایە ئەمڕۆ بچمە خزمەت یاری خۆم
مەرحەمەت کە بەستەیێ قوربانتم ئەی گوڵفرۆش
سا دەخیلت بم وەرە ساقیی بە هاواری دڵم
تووخودا رەحمێ بە حاڵی من بکەی ئەمجارە تۆش
تیفلی بەستەزمانی دڵ، هەوری جەفا بوو دایەنی
هەر بە شیری غەم کرا رۆژی لەدایکبوونی، گۆش
من کە بێبەش بم لە رەنگی گوڵ بە وێنەی عەندەلیب
سا ئەبێ چی بێ گوناهم گەر نەمێنێ عەقڵ و هۆش
تا بەکەی هەر ماتو، بەرگی غەم لەبەرکەم رۆژ و شەو
بێکەس و داماو و بێدەر، دەربەدەر وەك کۆنەپۆش
خۆ منیش هەقمە لە دنیادا وەکو یارانی تر
بۆ جەمێکیش بێ بکەم تامی ویصال و عەیش و نۆش
عالەمێ گیرۆدەیی داوی بەڵاتە، دیدەکەم
با نەبێ بازاڕی عەشقت هەرگیزا مات و خەمۆش
دەی ئەگەر ئەمرۆکە تۆ رەحمێ بە حاڵی دڵ نەکەی
کەی ئەبی بۆ حاڵی زاری عاشقی (شەیدا)، پەرۆش

***

قووتی غەم[*]

هەولێر- ٢٠٠٢/٢/١

عـــەزیزم دیدەکـــەم، مـــاڵی دەروون وێرانـــە بـــۆ عاشـــق
جیهـــانی بـــێ مەحەببـــەت، کولبـــەیی ئەحزانـــە بـــۆ عاشـــق
ئەگـــەر ســـەیرێکی حـــاڵی ئـــەهلی ئـــەم دنیایەکـــەی جانـــا
ئەبینی عەیش و نۆشی بـێ مـەزەی دڵ، ژانـە بـۆ عاشـق
ئەگـــەر دەســـتی رەقیبـــی بـــێ مـــرووەت لێـــی نەشـــێوێنێ
بە شەوقی مەیلی لەیلا، کونجی غەم سـەیرانە بـۆ عاشـق
لە گۆشەی مەدرەسەی عەشـقی حـەقیقیی یـا مەجازیـدا
فیـــداکردن بـــە مـــاڵ و رۆح و ســـەر، ئاســـانە بـــۆ عاشـــق
لە دووری رەنگی گوڵ هەم دەوری شوعلەی شەمعە شایانە
بەتـــەنها هـــەر مـــەقامی بولبـــول و پەروانـــە بـــۆ عاشـــق
بە عیشوە و نازی دڵبەر، وەسڵی گوڵ گەر رێکەوێ خۆشـە
بە دەستی ئەو، شەهادەت خەرمەنی ئیحسانە بـۆ عاشـق
ســـەر و مـــاڵی فیـــداکا بـــۆ ویصالـــی یـــار و لەیلاکـــەی
بە شەرتێ ئەم قبووڵی‌کا، بـە حـەق هەرزانـە بـۆ عاشـق
هـــەتا رۆژی قیامـــەت عـــادەتی ئـــەم بەزمـــە هـــەر وایـــە
لە رێگەی عەشـقی دڵ، فـەوتان و سـەردانانە بـۆ عاشـق
خەیاڵی خاوە (شەیدا) گەر تەمای خۆشـیی لـە دڵـدا بـێ
ئەزانێ چونکە قووتی غـەم لـە جێگـەی نانـە بـۆ عاشـق

٭٭٭

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بۆ هاورێی خۆشەویستم: کاک (عەدنان سەیرانیی) لە سلێمانیی نووسی.

کەرکووک [*]

هەولێر- ٢٠٠٨/١/١

ئەسەف ئەمڕۆکە ساڵێ پڕ غەمی لێ رابرا کەرکووک

کە وادەی چارەنووسی نادیاری دواخرا کەرکووک

هەموو کورد چاوەڕێ بوو سەردەمێ بێت و بڵێن ئەمڕۆ

(سەد و چل) مۆمی (دەسکردی گەل)ی لێ هەڵکرا کەرکووک

کەچی تازە بەتازە ئەچنەوە سەر ئەلفوبێی ئەووڵ

ئەمێستا وەك هەتیو بێنازە، بێ باب و برا کەرکووک

دەمێکە هەولی فەوتانی لەئارادایە ئەم خاکە

کە چەن وادەی درۆ و قەول و بەڵێنی پێدرا کەرکووک

ئەوا ئەمڕۆ بە پیلانی گەلانی دژ بە مافی کورد

بە تیری دەستی دوژمن جەرگ و سینەی کون کرا کەرکووک

بە فێڵی دوژمنانی قەومی کورد و خاکی، ئەمجارەش

عەجایب زوڵم و غەدرێکی بەناهەق لێکرا کەرکووک

لە دڵ سافیی گەل و، کینەی دڵ و سینەی رەقیبی گەل

بەبێ ئاگا پەتی سێدارەیی بۆ هەڵخرا کەرکووک

دەمێکە خوێنی لێ ئەرژێت و لاشەی زار و زامارە

دەسا هاکا کە وتیان خەستە بوو هەڵواسرا کەرکووک

بەڵام حەیف و خەسارە، چاوی ئەم حاڵە ببینێ گەل

بڵێن وا گیانی شیرین و سەری لێ سەندرا کەرکووک

---

[*] ئەم هۆنراوەیە لە سایتی (کوردستان نێت) رۆژی ٢٠٠٨/١/٢٢ لەژێر ناونیشانی (چارەنووسی کەرکووك و ماددەی سەدوچل) بلاوکراوەتەوە.

مەگەر رۆڵەی بەجەرگ و گیان لەسەردەستی نەمابێ کورد
ئەنا هەرگیز مەحاڵە دژ بڵێ مافی خورا کەرکووك
ئەبێ هەردەم بەگوڕ بێ بابەگوڕگوڕ، گڕ لەخۆگرتوو
بسووتێنێ رەقیبانی لە کڵپەی ئاگرا کەرکووك
سەراسەر خاکی کوردستانەکەم ماڵێکی خامۆشە
بە خەم گیراوە رۆژ و شەو ولات و، وەك چرا کەرکووك
ئومێدێ ماوە، نیوەی ئەووەڵی ئەمساڵە ئێمەی کورد
بە ئازادیی کە بیبینین لە بەرگێکی ترا کەرکووك
بەبێ کەرکووکی بووکی خێرنەدیوی خاکی کوردستان
مەحاڵە سەرکەوێ گەل تا نەڵێن وا سەرخرا کەرکووك
لە ئەووەڵ رۆژی دنیا و لەدایکبوونی ئەم خاکە
بە هەویە و ناسنامەی میللەتی کورد ناسرا کەرکووك
بەڵێ (شەیدا)یەکی عاشق بە ئەم خاك و ولاتەم من
کە ئەمڕۆ بۆتە مەیدانی خەبات و چوارچرا کەرکووك

***

فەسڵی خەزان

هەولێر- ١٩٩٩/١٠/٢٥

وا دیسان فەسڵی خەزان و شیوەنە بۆ زاری دڵ
وەرزی بارانی غەمە بۆ وەزعی ناهەمواری دڵ
دەشتی لاشەم پاکی خاری لێ رواوە داخەکەم
من کە شك نابەم حەکیمێ تا بکا تیماری دڵ
هەر لە بەختی خۆمە وا کەوتوومە بەردەستی رەقیب
زۆری دا بەم داخ و دەردە، ئەزیەت و ئازاری دڵ
شەوقی ماهی دولبەرێ، خستمیە داوی عەشقەوە
بۆیە ئاوا بێکەس و وێرانە ئەمڕۆ شاری دڵ
گەر بەیانی حاڵی دڵکەم من لەخزمەت یاری خۆم
گەر مەدەدکا رەنگە لابا ئافەتی شەوگاری دڵ
تیری غەم بوو صەیدی پێکا، هەڵوەریی گوڵ بۆیە وا
تێکشکاو و پارە و لەت لەت بووە شاکاری دڵ
نوقمی هاژە و گێژەڵووکەی بای خەزانە لاشەکەم
سەربەسەر پاکی رماوە، شەق بووە دیواری دڵ
بولبولی دڵ توشنەیی ئاوی حەیاتە رۆژ و شەو
چونکە دایم بۆتە قووتی (لاَیَمُوت)ی، خاری دڵ
سا منی (شەیدا) بە کۆڵێ راز و نازی عەشقەوە
لای چ لەیلێ هەڵبڕێژم میحنەت و ئەسراری دڵ

***

بۆ جوانیی شاری سلێمانیی

سلێمانیی- ٢٨/٨/٢٠٠٢

چ خۆش و دڵکەشە ئەم شـارە ئـەی دڵ
ببینــە چــەندە پــڕ گوڵــزارە ئــەی دڵ
بەشی تــۆ گەرچــی خــەرمانی خەمانــە
هەتا سەر خۆ نیـە ئـەم بـارە ئـەی دڵ
ئەمێســتاکە وەهــا دڵخــۆش و شــادی
بــە چەشــنی بولبــولی ئـاوارە ئــەی دڵ
لە وەختێکا بەخزمەت گـوڵ بگـا ئـەو
ئــیتر وادەی نــەمانی خــارە ئــەی دڵ
ئەتۆش ئـاواتی عــومرت وەسـڵی یـارە
ئەمیش خۆ شاری لەیل و یارە ئـەی دڵ
ئەگەرچــی مــاهی حوســنی نادیــارە
بەڵام شێوەی لـە دڵـدا دیـارە ئـەی دڵ
نیشــانەی دولبــەری وا پێوەیــە شــار
سـەراسەر مەخـزەنی ئەسـرارە ئـەی دڵ
بڵێــی ڕۆژێ دڵــەی (شــەیدا) نــەمێنێ
خـەم و ناسـۆری لـەو دڵـدارە ئـەی دڵ

* * *

مەوجی ئەشك

هەولێر- ٢٠٠٣/١٠/١٧

ئەبێ کەی بێتەدی یاڕەب ویصالی گوڵ، بەهاری دڵ

ببێتە زەمزەمە و جۆش و خرۆش و شۆری شاری دڵ

وتم ئەی دڵ دەبا ئەحواڵی عەشقت بشنەون یاران

وتی ئاخر ئەترسم من لە لۆمەی غەیر و یاری دڵ

سەراسەر هەوری بێنامانی بەختم سەرمی پۆشیوە

بەدەم خوێناوی ئەشکم مەوج ئەدا ئەمڕۆ کەناری دڵ

هەتا کەی بەرهەمی عومری عەزیزم بێسەمەر بێ من

لەبەرچی بێئەمەل بم من لە ئەو راو و شکاری دڵ

لە سووچی خەستەخانەی عەشقی، ئەو لەیلی وەفادارم

بکا لوتفێ، نیگاهێکی شیفایە بۆ گوشاری دڵ

دەبا مەیلێ لەگەڵ ئەم عاشقی دێوانە بنوێنێ

کە تا سەر شەوق و شادیی بێ ئیتر لەیل و نەهاری دڵ

هەتا دولبەر نەکا رەحمێ بە حاڵی ئەم دڵەی (شەیدا)

مەحاڵە بسرەوێ تاوێ لە مەوجی غەم، بیحاری دڵ

❊❊❊

هەمدەمی گڵ

هەولێر- ٢٠٠٤/٢/١٤

فیدای خـاکی چـەمەن بم چـونکە وا بۆتـە قـەرینی گـوڵ
دڵـەی بـەردم ببێتـە هەمـدەمی گـڵ بـۆ سـەرینی گـوڵ
بـە دوو دیـدە و گلێنـەی چـاوەکانم شـەم ئەپارێـزم
بە گیـان و رۆحـی شیرینم ئەکـەم پـەرژینی ژینـی گـوڵ
لە باسـی شۆڕشـی پـڕ جۆشـی لـەیلادا سـەبا فـەرمووی
ئەگـەر ئـەمڕۆ نیـازت وایـە تـۆ سـاتێ ببینـی گـوڵ
ئـەبێ دایـم ببیتـە هەمـدەمی بولبـول، وەگـەرنا خـۆ
بە ئاسـانیی بەدەسـتت ناکـەوێ عـەشـق و ئـەوینی گـوڵ
بەڵێ وەختێ ئەگاتە وەسڵی مەعشووقی دڵـی، هەرکـەس
کە لەم بتخانە دەرچـێ، بێتـە سـەر رێبـاز و دینـی گـوڵ
لـە ئەسـراری محەببـەت، بـێ دڵانـی سـادە تێناگـەن
لـە گوڵشـەن عیللـەتی نادانییـە هەڵسـانی قینـی گـوڵ
بەجارێ تێك ئەچـێ چـەرخی فەلـەك، عالـەم ئەشـێوێنێ
شکانی رەونـەقی روی مـەهـ میسـال و ئەختـەرینی گـوڵ
خرۆشـا بـەزمی گوڵشـەن، گوڵعـوزاران کەوتنـە شـیوەن
بـە دەنگـی دڵتـەزێن و نەغمـە و ناڵـەی حـەزینی گـوڵ
دەسا چی‌بکەم لەدەس بێـدادی‌یـو جـەوری رەقیبـی غـەم
کـە بـەم ناوەختـە ئەکولێنێتـەوە زام و برینـی گـوڵ
هـەتا وادەی حـەیات و ژینـی دڵ مـاوە لـە دنیـادا
ئیلاهـی تێـك ئەچـێ روخسـار و شـێوەی نازەنینی گـوڵ

لــه ســاحەی گیانفیــدایی دڵبــەرا، دڵ ئــارەزووی وایــە
کــە عــومری قــەت نەگاتــە پــایز و وەرزی وەرینــی گــوڵ
شوکور وا بوو بــەهۆی چــارە و شــیفای زامــی دڵــەی زارم
بەدەم ئــاواز و نەغمــەی ســازی ســینەم، پێکــەنینی گــوڵ
منی (شــەیدا) تــەمادارم لــە گۆشــەی گوڵشــەنی حوســنا
نسیبی ئەم دڵــەی بولبــول ســیفەت بــێ، ئافــەرینی گــوڵ

***

عالەمی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٥/٤/٢٥

عەجەب بەزمێکە یاران عالـەمی دڵ

دەبێ بـارانی رەحمـەت لێیـوە نـازڵ

لە ڕێی ئوستادی مەکتەبخانەکەی عەشق

لەخزمـەت مورشـیدێکی پیری کـامڵ

ژیـانی بـێ محەببـەت ژانـە بـۆ دڵ

لەلای مەردی ڕەشـید و ڕەنـد و عـاقڵ

ئەوەنـدە بـا نـەبێ گـوڵ لـەم زەمانـە

لـە حـاڵی بولبـولی دێوانـە غـافڵ

دەبا بۆ شەوق و زەوقی ئەهلی مەجلیس

بڵـێن تەشـریفی تـاوێ بێتـە مـەنزڵ

لـەبۆ دەردی دڵـی دامـاوی عالـەم

بکا چارێ کـە نـووری حـەق بـدا قـوڵ

لە سـینەی کـۆڕی ڕەنـدانی حەقیقـەت

بە جۆرێ بێتـە جـۆش و قرچـە و کـوڵ

بـەڵێ بولبـول بـە ئاسـانیی لـە باخـا

بـەبێ دڕکـی جـەفا ناگاتـە سـەر چـڵ

بە بێباکیی لە ڕێی عەشقا بە شـادیی

ئەبێ دانێ سـەری بـۆ ئـارەزووی گـوڵ

بە ئومێدم منیش لەو لەیلی گـوڵڕەنگ

لە عەشقی ئەم دڵەی (شەیدا) نەکا سڵ

***

شووشەی شکاو

هەولێر- ٢٠٠٩/٣/١٨

لـــە ئـــاهـ و حەســـرەت و گـــڕی مەحەببـــەتا كـــوڵاوە دڵ

لە دەرد و میحنەت و غـــەمی گـــوڵا دەمـــێ ژیـــاوە دڵ

بە سەیری تێمەگەن كە دڵ نـــەماوە مـــەیل و ئولفـــەتی

فیراقـــی یـــاری دڵبـــەرە كـــە رەونـــەقی نـــەماوە دڵ

ئومێد و شەوقی دڵ ئـــەبێ چ بـــێ لـــە یـــاری بـــێ وەفـــا

لە صەحنی نێو حەرەمسەرایی گـــوڵ كـــە دەركـــراوە دڵ

بە باری میحنەت و جەفا قبووڵی عەیش و نۆشی غەم

لە بـاخی عەشـقی گـوڵ كـەمێ نسـیبی پێـدراوە دڵ

هەتا ویصال و مەیلی گوڵ لەنێو چەمەن نەیـێـتـەدیی

مەحاڵـــە چـــابیێتەوە، كـــە شووشـــەیێ شـــكاوە دڵ

(شەیدا)ی جەماڵی دڵبەرم هەتاكو ماوە عـــومری مـــن

بـــە تـــیری دەســـت و پەنجـــەیی وەهـــا كـــە پێكـــراوە دڵ

***

وەرزی گوڵزار

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/١

موژدەبێ ئەی دیدە ئەمڕۆ مەستی بێئازارە دڵ
وەرزی گوڵزاری بەهار و گوڵشەنی بێخارە دڵ
میحنەتی دڵ وا بەسەرچوو، رونیەتی گوڵ هاتەوە
هەر تەماداری نەسیمی مەیل و لوتفی یارە دڵ
هەر لەبۆ عاشق لە مەکتەبخانەکەی نوستادی عەشق
مەخزەنی راز و نیاز و مەحرەمی ئەسرارە دڵ
بولبولی دڵ مەیلی نێو باخ و گوڵستانی هەیە
شەوقی سەیرانی بەهار و دیمەنی گوڵزارە دڵ
من نەمردم وا دیسان چاوم بە گوڵشەن کەوتەوە
لەم ژیانە گەر ویصالی گوڵ نەبێ، بێزارە دڵ
عاشقی (شەیدا) بەئومێدی نیگاهی دولبەرە
تا بمێنێ، مەیلی لەیل و تەرکی گشت ئەغیارە دڵ

***

دڵ و گوڵ

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/٢٤

سەیری بەزمی دڵ بکەن یاران کە لەیل و یارە گوڵ
هەمدەمی راز و نیازی عاشقی بێدارە گوڵ
ئەو بە خوێنی ئەهلی دڵ ئاوی دراوە، رەنگی سوور
لەب شەکەر، تیری جگەر، مەعشووقەیی خونخوارە گوڵ
بولعەجەب بەزمێکی سەیرە سیڕڕی گەنج و رەمزی عەشق
فیتنەگەر بۆ حاڵی سەد مەجنوونی دڵ ئەفگارە گوڵ
خاری گوڵشەن ئەزیەت و ئازاری بۆ کەس خۆ نیە
لەم جیهانی عەشقەدا جێداری دڕك و خارە گوڵ
عالەمێ شێواوی حوسن و خیلقەتی ئەو دیمەنەن
یەك بەیەك ئاشفتەحاڵی عەشقن و سەردارە گوڵ
من هەتا ئێستاکە نەمدیوە عەجایبتر لەمە
هەم شیفا بۆ زامی دڵ گوڵ، هەم جەفاکردارە گوڵ
لەم گوڵستانی وەفا و پڕ صەفایی حوسنەدا
دڵ نیگاری رەمزی عەشقە و مەخزەنی ئەسرارە گوڵ
سالیکی رێ بۆ بڕینی مەرحەلەی رێبازی عەشق
رۆح و گیان و دڵ ئەبەخشێ، مەستی بێئازارە گوڵ
عالەمێ سەرقاڵی باسی باخ و گوڵزاری گوڵن
شایەنی وەسف و مەدیح و گوڵشەنی ئەشعارە گوڵ
عاشقی (شەیدا) وەکو بولبول ئەناڵێ رۆژ و شەو
لەم جیهانی عەشقەدا بێباك و کەم گوفتارە گوڵ

***

لە سایەی دڵبەردا[*]

هەولێر- ١٩٩٨/٦/١١

کــە مــن مــەفتوونی چــاوی پــڕ لــە نــازم
لەســــایەی تــــۆوە (خــــاوەن ئیمتیــــاز)م
ئەگەرچــی وەك پەپوولــەی بــەر چــرا بم
لــەژێر بــاڵی هومــادا صــەقر و بــازم
کــە مــن دیلــم بــە داوی خــاڵی هینــدووت
وەکــو قەقنــەس ئەســووتێم و ئەســازم
فــەقیرم وەك ئەســیرم دوور لــە چــاوت
بــە غــەمزەی چــاوەکانی تــۆ ئــەنازم
کە عەشقت ئاگرە و لاشەی منــیش پــووش
خــەریکی مامەڵــەی بەنــزین و غــازم
لــە موڵــکی بێکەســیدا بــێ پــەنا خــۆم
ئەســیری ئــێش و ئــازار و گــودازم
چ موژدێکــە منــیش وەك قەیســی عــامیر
بڵــێم مــەجنوونی لەیلاکــەی حیجــازم
رەقیــب بــا وانــەزانێ تــۆم نــەماوە
عــەلا رەغمــی عــەدوو هــەر ســەرفرازم
کــە ئــەمڕۆ غــەمڕەوێنی دڵ نــەماوە
منــیش هــەر بۆیــە نــاکۆك و نەســازم
بــەڵام بــەم حاڵــەوەش (شــەیدا) بــە یــادت
هەمیشــە ســینە گــەنجی دەرکــی رازم

---

[*] مەرحوومی باوکم ئەم هۆنراوەیەی بە زمانی منەوە نووسی بەهۆی بوونم بە خاوەن ئیمتیازی گۆڤاری پەیڕەو.

حەیرانی شار

سلێمانیی- ١٩٩٩/٣/١٠

بزانە ئـەی دڵـەی دێوانـە مـن حـەیرانی ئـەم شـارەم
بە دایم ئاردزوومەندی سـەفا و سـەیرانی ئـەم شـارەم
منی چەند ساڵە تیفلی شیرەخۆرەی پاکی ئـەم خاکـەم
وەهـا بۆیـە خـەریکی شـیوەن و گریـانی ئـەم شـارەم
بـە یـادی سـەردەمی بـەزمی منـاڵیم و گڕوگـاڵم
ئەمێستا روو لە باخی دڵفریـب و جـوانی ئـەم شـارەم
ئەسیری عەشقی لەیلێکم کە ئەو بێڕەحم و مەیلێکـە
لـە یـادی یادگـاریی دڵکەشـی جـارانی ئـەم شـارەم
ئەگەرچی من غولامی دەرکی گەنجینەی غـەمم، ئـەمما
لە رێگەی عەشقی گوڵ سەرقافڵەی کاروانی ئەم شارەم
لـە کۆچـی دوا هەناسـەی مەرگـدا ئـاواتی دڵ وایـە
سپەردەی خاکی پاکی گردەکەی سـەیوانی ئـەم شـارەم
لە وەختێکا کە مـن پـێم ناوەتـە بـازاڕی بـەزمی دڵ
قوتابیی مەدرەسەی عەشقم، لە (شەیدا)یانی ئەم شارەم

***

چاری دەردی دڵ[*]

هەولێر- ١٩٩٩/٦/٤

چاری دەردی دڵ حەواڵەی دەستی دڵشادێ دەکەم
تاهی خۆم تەقدیمی جەلسەی مەرد و شازادێ دەکەم
ناعیلاجم روو لە رێگەی خاوەن ئیرشادێ دەکەم
(بیبیێ یا نەیبیێ، مەن داد و بێدادێ دەکەم
گوێ بداتێ یا نەداتێ ئاه و فەریادێ دەکەم)

بۆنەوەی بگرێ دەسم دائیم لە لاڕێ (بِالخُصُوص)
چونکە شەیتان و نەفس هاتوونە رێگەم وەك لصووص
من ئەگەر یارم نەبێ هەرگیز بە دڵ نابم خەلووص
(حەققی ئیخلاصە بەجێهێنانی نادابی خولووص
پێ بزانێ یا نەزانێ، مەن بە دڵ یادێ دەکەم)

ئێستە وا کەوتوومە نێو گێژاوی جەنگ و کێشەکێش
مەن بەتەنهام و ژمارەی دوژمنم زۆر و لەپێش
نەفسی بەدکارم بە زۆریی پێم نەدا نازار و ئێش
(بێستوونی عیشقی شیرینێك نەوا هاتۆتە پێش
گەر لە حەق بێم و نەیەم تەقلیدی فەرهادێ دەکەم)

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بە شێوەی پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی (مەحوی) نووسی، کە لە ژمارە (٢٠)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٠ بڵاوکراوەتەوە.

شـیر و تـیری بۆچـی‌یـە یـارم ئەگـەر گـەردن نـەبێ
ئیختیـاری چـی ئـەکا بـۆ عاشـقی، کوشـتن نـەبێ
گـەردنم وا خسـتە بـەرپێی تـا لـە دەسـتی ون نـەبێ
(ئاوی تێغی وەقفی هـەر توشـنە لەبێکـە مـن نـەبێ
کارگەر بێ یـا نـەبێ لـەم مـەظلـەمـە دادێ دەکـەم)

زۆر دەمێکــە مــن ئــەبینم مــاڵی دڵ کــاول بــووە
تیغــی ئیمــانم بـەجارێ خـاو و خەسـتە و کـول بـووە
جازیبەی نەفسم بەهێـزە، دەسـت و قاچـم شـل بـووە
(دەرسی عیشقم هەر لەکن پەروانـە یـا بولبـول بـووە
بیگەمێ یا نەیگەمێ هەر مەشقی ئوسـتادێ دەکـەم)

من بەدەس شەیطـان و نەفسم کەوتمە بەندی داو و گـیر
شەش دەرم گـیرا بـەجارێ زۆر عـەجیب و بـێ‌نـەظـیر
لێـرەدا بێهوودەیــە هێــزی مــەتاڵ و شــیر و تــیر
(کوشتنی ئیسفەندیاری نەفســە بەسـتەی رایـی پـیر
گەر مەدەدکا یا نـەکا لـەو شـاهە ئیمـدادێ دەکـەم)

من لە عومرم کردەوەی چاکم نـەبوو غـەیری قصـوور
ئەم ژیانـەم وا بـەرێ‌کـرد سـەرکەش و دڵ پـڕ غـروور
جەستەکەت حازرکە (شەیدا) بۆ گەزندەی مار و مـوور
(بەم نـزیکانە لەبەرمـە (مـەحوی)یـا رێگێکـی دوور
بێتە دەسـتم یـا نـەیێ هـەر کۆششـی زادێ دەکـەم)

***

دڵتەنگیی

هەولێر- ٨/٥/٢٠٠٠

عـــەزیزم بۆچـی مـن دایـم حـەزین و دڵ نەخۆشـت بم
زەلیلـی دەسـتی جـەللاد و رەقیبـی خۆفرۆشـت بم
لـە حـاڵی پەسـت و وێـرانم بپرسـە بـۆ وەفـا جـارێ
نـەزانم چـونکە تـا مـاوم ئـەبێ زار و پەرۆشـت بم
بەتەنها من لە بازاڕی گوڵت مەحرووم و بێبـەش بـووم
وەکو بولبول دەسـا بـا تێکـەڵی جـۆش و خرۆشـت بم
ئەگەر رێم کەوتە نێو باخ و چەمەن، رەحمێ بە حاڵم کە
هەتا کەی هـەر منـی دێوانـە شـێواو و خەمۆشـت بم
لـە مەیخانـەی غـەمی دایـم سـەراپا ئـاوەدانی تـۆ
منی دڵ کەیلی میهرت، چی ئەقـەومێ بادەنۆشـت بم
لە ریزی کۆمەڵی عوشاقی حوسنت با منیش رێگـەم
ببێ (شەیدا)ی جەماڵی بێ میسـاڵ و، کۆنەپۆشـت بم

***

هەراسانیی

هەولێر- ٢٠٠٠/٧/١٥

دەمێکــە بێخەبــەر مــاوم لــە ئــەوزاعی گــوڵ و یــارم
لـــە حـــاڵی خـــۆم هەراســـانم، بـــە دەردی دڵ گرفتـــارم
ئەمێســتا مــن کــە گــیرۆدەی غــەمم، شــێواوە حــاڵی دڵ
لە دەشتی بێکەسیی کەوتووم و وەك گەستەی دەمی مارم
نــەمانم چــاترە لــەم مانــە گــەر دەســتی قــەزا بیکــا
کــە دەرچــێ رۆحــی شــیرینم لــە لاشــەی زەرد و بیمــارم
وەکو مەجنوونی بێکەس، دەربەدەر کوشتەی غەمی لەیلا
بــە تــیری دەســتی دولبــەر کــەوتووم ئێســتا برینــدارم
بە بێهۆ دەربەدەر بووم، کەس نەبێ یارەب بە حـاڵی مـن
لە ساحەی غوربەتا کـەوتووم و کـەس نایـەت بـە هـاوارم
عەجەب یارێکی بێرەحم و وەفا بـوو گـوڵ لەگـەڵ منـدا
نــەبوو جــارێ بکــا رەحمــێ بــە نالــە و ئــێش و ئــازارم
کە من (شەیدا)ی جەماڵی یارم و بـێمیهـرە ئـەو، ئـەمما
بــە مــوژدەی وەســڵی روخســاری، هــەتا مــاوم تــەماکارم

***

بەختی کڵۆڵ

هەولێر ١٧-١٨/١٠/٢٠٠٠

کڵۆڵە بەختەکەم، خۆشم کڵۆڵم ‌‌‌‌ ‌ ‌ ‌ لە بەزمی بادە دەنگ نادا دەهۆڵم

بە ڕۆژ و شەو هەموو گریانە کارم ‌ ‌ ‌ نەماوە هێزی سەدبەندیی مژۆڵم

بەڵێ بێ‌هەمدەمم من بۆیە دایم ‌ ‌ ‌ گەڕیدە و وێڵی دەشت و هەرد و چۆڵم

وەکو دێوانە ڕێگەی عەشقە ڕێگەم ‌ ‌ ‌ بە مەشقی عەشقەوە کەشکۆڵ لەکۆڵم

ئەوا عومرێکە وەك مەجنوونی بێکەس ‌ ‌ ‌ بەشوێن لەیلا سیفاتێکا گەڕۆڵم

لە ساحەی نائومێدیی مەیلی یارم ‌ ‌ ‌ لە پێ کەوتووم، شکاوە دەست و قۆڵم

لە جێگەی بەزمی مەیخانەی محەببەت ‌ ‌ ‌ موقیمی کونجی غەم یا شیو و دۆڵم

ببینن لاشەکەی لەت لەت کراوم ‌ ‌ ‌ کە وا تێکەڵ بە خوێن و خاك و خۆڵم

بە ئەشکی گەرمی دیدەم دائەمرکێ ‌ ‌ ‌ سەهۆڵبەندانی لاشەی وەك سەهۆڵم

نیازم وایە وەك فەرهادی کۆکەن ‌ ‌ ‌ بە هەردا دەم کەچیی داماو و کۆڵم

لە سووچیماڵی غەمباریی بەتەنها ‌ ‌ ‌ فەقیر و بێ‌بەها لات و کزۆڵم

ئەڵێ (شەیدا) ئەبێ خێرۆمەنێ بێ ‌ ‌ ‌ بکا ڕەحمێ بە ئەم حاڵی شڕۆڵم

❊❊❊

نەغمەخوانیی

هەولێر- ٢٠٠١/٥/٢٦

وتم ئـەی دولبـەری مـن، بۆچـی ناپرسـی لـە ئـەحواڵم!
مەگـەر تـۆ سـەرد و بـێ‌میهـری وەیـاخۆ مـن سیاسـاڵم
نـەبینم سەربەسـەر یـارانی مەیخانـە دڵ ئاسـوودەن
کەچـیی رەشپۆشـە ئـەمڕۆ ئاسمـانی سـاف و سـاماڵم
لەنێو بەزمی مەحەببەتـدا هـەموو سـەرخۆش و سەرمەسـتن
بەتەنها هـەر مـنم وێـڵ و سـەرئەفگەندە و کـەڕ و لاڵـم
بە سۆزی عەشـقی تـۆوە بولبـولێکی نەغمـەخوانت بـووم
کەچـیی ئێسـتاکە گـیراوە سـتارەی سـەعدی ئیقبـاڵم
ئیشـارەی چـاوەکەی مەسـتت نیشـانەی شـیددەتی قینـە
مەفـەرموو نـازە لاریـی دوو بـرۆم و چـاوەکەی کـاڵم
شەهیدی دەستی تـۆم و دڵ فیـدای گیـان و سـەری خـۆتم
گـەواهی صـیدقی دەعوامـە لیبـاس و پەنجەکـەی ئـاڵم
ئەڵێن مـەجنوون بـە دەردی عەشـقەوە رۆیـی لـە دنیـادا
منـی دێوانـە گـیرۆدەی دو زولـف و خەرمـەنی خـاڵم
لە باخی بێ‌بـەری عـومری سەراسـەر شـین و زاریـی مـن
ئـەتۆ بـووی مایـەیی دەردی دڵ و پـەژموردەیی حـاڵم
وتم توخـوا دەخیلـت بم هـەتا کـەی عیشـوە ئەفرۆشـی
وتـت نـا وامەزانـە، دولبـەرێکی خـۆش خـەت و خـاڵم
دەسا گەر خۆش خەت و خاڵیی وەها بێ، دولبـەرا شـەرتە
لە رێگەی عەشقی دڵدا هەر فیدای تـۆ بـێ سـەر و مـاڵم
دڵەی (شـەیدا) بە رۆژ و شەو تـەناڵێنێ لـە شـەوقی گـوڵ
ئـەڵێ ئۆخـەی وەکـو بولبـول، شـوکور بێهـوودە نانـاڵم

مات و بێنەوا

هەولێر- ٢٠٠١/٩/١٤

ئەی دڵ ئـەتۆ فـەقیر و مـن مـات و بێنـەوا خـۆم
تۆ هەمدەمی غەم و من مەلوول و موبتـەلا خـۆم
لە خەسـتەخانەیی دڵ، بـێ‌مەرهـەم و شـیفا خـۆم
مەحروومی بادە تۆی و من بێکـەس و گـەدا خـۆم
لـەنێو حەرەمسـەرادا بـێ‌نـرخ و بـێ‌بـەها خـۆم

مەجنوونی دەشت و دەر بووم عالەم بە شێتی زانیم
نەمـدی بـە غـەیری لـەیلا کەسـێکی تـر روانـیم
لـــە رێ بــڕین قصــوورم نــەکرد هــەتا تــوانیم
بە بێ‌سەمەر بەسەرچوو نەمامی عـومری جـوانیم
لـە دەشـتی پـڕ بـەڵادا شـەهیدی کەربـەلا خـۆم

مـن باخـەوانی بـاخی گوڵـزار و گوڵشـەنێ بـووم
بە مەیلی دڵ بە دایـم مـوقیمی مەسـکەنێ بـووم
لە شەوقی عەشقی شیرین، فەرهادی کۆکەنێ بـووم
رەفیق و هەمدەمی نەی، حـەریفی نەیـژەنێ بـووم
ئێستاکە بێ‌تـەنیس و بێـدەنگ و بـێ‌سـەدا خـۆم

سـەرمایەیی ژیـانم دولبـەر بـو غـارەتی کـرد
خالّیی لە غەم بو تێکەڵ بە دەرد و مەینەتی کـرد
دڵێکی کون کونم بـوو، وێـران و لـەت لـەتی کـرد
بە بێ‌دەلیل و مەتڵەب، بێ‌شان و شـەوکەتی کـرد
بـێ‌هەمـدەم و حـەبیب و بـێ‌یـار و ئاشـنا خـۆم

لە باخی حوسنی عەشقا، تەیرێکی بێ زەرەر بووم
بە دایم نینتیزاری شنەی دەمی سەحەر بووم
هەمرەنگی بولبولی گوڵ بێ ئیسم و بێ نەسەر بووم
بە فەوتی پیری ساقیی، بێ باب و بێ پەدەر بووم
کوژراوی تیری دەستی صەیادی بێ وەفا خۆم

یاران دەخیلە توخوا رەحمێ بکەن بە حاڵم
شێواوە هەست و هۆشم، شپرزەیە خەیاڵم
بە ژان و ئێشی زامم، شەو تا سەحەر ئەناڵم
موحتاجی دەستی یار و شنەی دەمی شەماڵم
قوربانی موژدەبەخشێ، سەوداسەری سەبا خۆم

سەد شوکری بێ نیهایەت، بێ باکە دڵ لە عالەم
چون هەر هەوێنی عەشقە بۆ تیفلی دڵ دەمادەم
قەصدم وەهایە ئەمڕۆ خەرمانی خەم بە با دەم
بۆ غەیری پیری ساقیی سەر دانەخەم هەتا هەم
ئەگەرچی دڵ شکستە و زەلیل و رەنج بە با خۆم

رەقیب وەباڵی جورمت هەڵبگرە بۆ قیامەت
بێ سوودە بۆت بە بێ شك لەو رۆژەدا نەدامەت
رۆژێکە بۆ رەقیبان پڕ ترس و هەم مەلامەت
تەنها گرۆهی عەشقە دڵخۆش و سەر سەلامەت
لەو رۆژەدا نەبینی خاوەن مەقام و جا خۆم

یـاران ببیـنن ئـەمڕۆ گوڵشـەن کـە چـەن بـڵاوە
بە تیری غـەم کـە بـەرگی گـوڵ ڕەونـەقی نـەماوە
دەریـایی خـوێنی جـەرگی جەمعێکـە هەڵسـتاوە
(شەیدا)ی جەماڵی دولبەر، خنکاوی خوێن و ئـاوە
بێ دەست و دەسـتگیر و غـەوواص و نـاخودا خـۆم

***

گەشانەوەی دڵ[*]

هەولێر ٢١- ٢٢/٩/٢٠٠١

بە نامەی جوان و رەنگینت موفەڕڕەح بوو دڵ و گیانم
ئەما ئازاری جەستەی پەست و ژاکاوم، شکا ژانم
بە بێشك بەرهەمی خامەت نموونەی دوڕڕ و گەوهەر بوو
بە چاوی دڵ سەرنجم دا بە وێنەی نرخی مەرجانم
وەڵامی نامەکەی پڕ سۆز و میهرت واجبە بۆ من
ئەبێ ئەرکی وەفاداریی بە حەق لابەم لەسەر شانم
ئەگەر هەر لێرەوە تاکو سلێمانیی بپێوم من
بە پێ هەم پێبەپێ، بێشك بە کەسری شەئنی نازانم
ئەزانم چونکە لانەی عاشق و ماڵی حەبیبانە
بە حەق سەرقافڵەی شارانە شار و موڵکی بابانم
منیش وەك ئەهلی دڵ ئەهلی وەفام و تەرکی غەم ناکەم
هەتا ئەو رۆژە دێ پەیکی ئەجەل، لەم شارە[1] میوانم
ئەگەرچی مات و بێدەنگم لە ماڵی غوربەتا ئەمما
بە دڵ موشتاقی شێوە و رەنگ و دیداری رەفیقانم
بە ناچاریی کە هەردەم عاشقی باخی گوڵە بولبول
منیش عاشق بە داری ئەرخەوانی گردی سەیوانم
مەکەن لۆمەی دڵی (شەیدا) کە رۆژ و شەو ئەناڵێنێ
کە دوورکەوتۆتەوە ئەمڕۆ لە یار و شاری جارانم

***

[*] ئەم هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیەکی برای بەڕێز: کاك (عەدنان سەیوانیی) لە سلێمانیی نووسی.

[1] مەبەست شاری (هەولێر)ە.

غەزەلخوانیی

هەولێر- ٢٠٠٣/١٠/٢٢

عەزیزم دیدە بیستوومە، فیدای ئەو زەرف و نامەت بم
لە ئەحواڵی منت پرسیوە ئاخۆ من سەلامەت بم
هەتا هەم من لە سایەی میهر و سیلەی چاوەکانی تۆ
ئەبێ مەمنوونی ئەم لوتف و دەم و لەفز و کەلامەت بم
ئەتۆ گوڵ، من لە عەشقی تۆ وەکو بولبول غەزەلخوێنم
بە گیان و دڵ فیدای ئەو قەولی شیرین و بەتامەت بم
ئەگەر بێت و ویصالی من لە ماڵی ئاخیرەتدا بێ
دەسا شەرتە بە شادیی چاوەڕێی رۆژی قیامەت بم
منی (شەیدا)ی جەماڵت چیم لە عەیش و نۆشی ژین داوە
بە سەرگەردانی گەردی مەقدەمی ئەم صوبح و شامەت بم

❊❊❊

شەربەتی خوێن [*]

هەولێر- ١/٢/٢٠٠٤

گەرچی ئەمڕۆ جەژنی قوربانە لە عالەم، داخەکەم
دیمەنی خاکی وڵاتی من بەجارێ بوو بە خەم
چاوەڕێی فەسڵی بەهار و گوڵشەنێ بوو ڕۆژی عید
سەد حەیف زۆری نەبرد دەوری هەموو لێ بوو بە تەم
بولبولانی سەرچڵی گوڵشەن ئەوا شیوەن ئەکەن
مات و خامۆشن هەموو پەروانەکانی دەوری شەم
تیفلی بەستەزمان و بێتاوان و بێگەردی گەلم
بوو بە جێ پەنجە و نیشانەی دوژمنی خاکی حەرەم
وەك پەڕی ژاکاوی گوڵ، پاکی بە تیرێ هەڵوەریی
غەرقی خوێن و خاك و خۆڵی سووری گوڵشەن بوون بە جەم
سا ئەوەی زامی دڵی ئەم خاکە نەکولێنێتەوە
ڕەببی نوقمی گۆمی خوێنی سینە بێ سەر تا قەدەم
دەی ئیتر بەس شیوەن و ڕۆڕۆکە ئەی دڵ ڕۆژ و شەو
چونکە هەرگیز بێ چەقەڵ نابێ هەتاکو ماوە چەم
خۆ شەپۆلی خوێنی جەستەی ئەم شەهیدانەی وڵات
چەن ستەم کرداری ڕامالیی لەگەڵ جەور و ستەم

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بەهۆی تەقینەوە و (کارەساتی دڵتەزێنی ١/ی شوباتی ٢٠٠٤ لە شاری هەولێر) نووسی، کە بەرامبەر بوو بە یەکەم ڕۆژی جەژنی قوربانی پیرۆز، بە داخەوە کۆمەڵێك هاوڵاتی بێلایەنی بێتاوان بوون بە قوربانیی، کە کاریگەرییەکانی جەنگی ناوخۆ ئەم کەلێنانەی لەنێو ڕیزی جەماوەردا دروست دەکرد، ئەم شیعرە لە سایتی (کوردستان نێت) ڕۆژی ١/٢/٢٠٠٨ بڵاوکراوەتەوە.

وا شەهیدانی وەتەن یەکدەنگ هەموو هاوار ئەکەن:
بەس بەفیڕۆدەن خەباتی ئێمە بۆ سوودی عەجەم
دەی ئیتر با یەکگرن ئەمڕۆ بە کوێرایی رەقیب
پایزی (زەرد)و بەهاری (سەوز)ی کوردستانەکەم
من لە (شەیدا)یانی رزگاریی وەتەنم و، میللەتم
هەر ئەبێ رۆژێ ببێتە خاوەنی ناو و عەلەم

***

سەحرای عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/٢/١١

چەن ساڵە کە گیرۆدەیی عیشقی نەفەرێکم
بەم دەردەوە ئوفتادەم و وێنەی فەنەرێکم
عومرێکە لە سەحرایی غەمی عیشقی گوڵا من
ئەخولێمەوە دایم بە مەسەل دەربەدەرێکم
بولبول سیفەتم، عاشقی دیداری گوڵم من
بەینێکە لە ئەوزاعی چەمەن بێ خەبەرێکم
دایم غەمە قووتی دڵی زارم بە شەو و رۆژ
سەوداسەر و دێوانەم و ئاشفتە سەرێکم
مەجنوونی دەر و دەشتم و مەهجووری زەمانم
بیماری غەمی لەیلم و کوشتەی نەزەرێکم
ئەمڕۆکە بە شەوقی چەمەن و وەسڵ و لیقای یار
موشتاق و تەماداری بەهار و سەفەرێکم
قوربانە سەبا هەستە بڕۆ بیبە پەیامم
چون کوشتەیی روخساری گوڵ و لەب شەکەرێکم
هەر دەم کە گەیشتیتە حەرەمخانەیی شیرین
عەرزیکە بڵێ لەم دەمەدا من تەتەرێکم
ئەمڕۆکە لەلای کۆکەنی دێوانەوە هاتووم
هەر بۆیە منیش بێ سەر و ئیسم و ئەسەرێکم
ئەو عەرزی دەکردی منی (شەیدا)یی جەماڵت
هەر مونتەزیری لوتف و نەسیمی سەحەرێکم

سەروەری عالەم ﷺ

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/٦

سەبا دەستم بە دامێنت، بە با دە تۆز و گەرد و تەم
دەخیلم هەستە زوو حازربە، وادەی ڕۆینە بێ غەم
سەفەر هاتۆتە پێشت، ڕامەوەستە تووخودا ساتێ
بچۆرە خزمەتی گەورە و حەبیب و سەروەری عالەم
بە دڵ عەرزیکە ئەی فەخری جیهان و عالەمی باڵا
فەقیرێ شك ئەبەم عاشق بە رووی تۆ، بێ شیفا و مەرهەم
بە ڕۆژ و شەو هەموو گریانە کاری، دڵ بە بوریانە
لە دووریی شەوقی رووی تۆیە کە بۆتە هەمدەمی ماتەم
بە دایم شیودن و ئاه و فوغانە کار و پیشەی ئەو
خەو و خۆراکی لەم دنیایە داخ و حەسرەتە هەردەم
هەموو دەم چاوەڕێیە بۆ نەسیمی مەیل و لوتفێکت
بە خۆشیی عەشقی تۆ قوربان لە دنیادا ئەژی دەمدەم
ئەگەر مەیلێ بفەرمووی تۆ لەگەڵ ئەو تیفلی بێچارە
ئەسووتێ عاشقی (شەیدا) وەکو پەروانە بۆ رووی شەم

***

ئاوازی دەروون

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/١٥

دڵـە مـن عاشـقی لـەیلم، لـە چـەمەن خانـە دەکـەم
بۆیـە تەمسـیلی سـەری بولبـول و پەروانـە دەکـەم
سـەر و گیـان و دڵ و ژیـنم بـە فیـدای یـاری عـەزیز
من بە ئـاوازی دەروون پەرچـەمی گـوڵ شـانە دەکـەم
سـالیکی ڕێگـەیی عەشـقم وەکـو فـەرهادی زەمـان
ئارەزووی دەشت و دەر و ئـەو کـەژ و کێوانـە دەکـەم
سـاقییا دەسـتی مـن و دامـەنی چـاکت کـەرەمێ
مەرحەمەت فەرمو کە ڕوو لەو دەر و هەیوانـە دەکـەم
وەی چ وێرانـە بـە دەردی غەمـەوە مـاڵی دەروون
هەقمـە گـەر ئـارەزوی ئـەو بـاخ و گوڵسـتانە دەکـەم
هەم لەگەڵ دەنگی مەل و بولبولی خۆش لەهجە لە باخ
غەم نـەبێ، کـەی تەڵـەبی گوڵشـەنی بێگانـە دەکـەم
حەیفە تـۆ لـەم دەمـە بـەم شـێوەیە بڕوانـی لـە مـن
مـن نـە شـێتم نـە قسـەی هـەرزە و شـێتانە دەکـەم
مـن تـەماداری نەسـیمێکم و مایـل بـە گـوڵم
عومری خۆم هەر بە فیـدای دولبـەری جانانـە دەکـەم
شـەو کـە دێ تـارە بـەڵام ڕۆشـنە مـاڵی دڵـی مـن
سـەنگی شـەو بـەم دڵـە وێرانەیـە پێوانـە دەکـەم
هـەر شـەوە ڕاز و نیـازی دڵ و گـوڵ هەڵـدەگرێ
بۆیـە مـن ئـارەزوویی ئـەو شـەوە تارانـە دەکـەم

بـۆ ئـەوینی دڵ و گـوڵ فـەرقی نیـە دوور و نـزیك

ڕۆژ و شـەو یـادی جـەماڵی شـەم و پەروانـە دەکـەم

من کە عاشـق بـە گـوڵم، شـەرتی وەفـا لازمـە بـۆم

هەقمە گەر مەشقی عەشق بـەم دڵـە حەیرانـە دەکـەم

بـۆ ویصـالی گـوڵ و لـوتفێکی لەگـەڵ عالـەمی دڵ

منی (شـەیدا) گـەڕی ئـەو بـاخ و گوڵسـتانە دەکـەم

* * *

شەریکی شین

هەولێر- ٢٠٠٩/٦/٥

ئـــەی دڵ ڕەفیقـــی ژیـــن و هـــەمڕاهی زینـــدەگانیم
ئـــەی دڵ شـــەریکی شـــین و ئـــاوازی نەغمـــەخوانیم
ئـەی دڵ قـــەرینی دەشـــت و ســـەحرا و بـــێ‌نیشـــانیم
بـــۆ قـــووتی ڕۆژ و شـــەوم و ئێـــوارە و بـــەیانیم
بـە غـــەیری غـەم بـە هیچـێك ئـەنیس و ئاشـنا نـیم

تـــۆ هەمـــدەم و ئەنیســـی ڕۆژ و شـــەوانی ئـــەی دڵ
تـــۆ کـــۆهی بێســـتوونی بـــۆ حـــاڵی عاشـــقی گـــوڵ
تۆ نەغمەخوانی بـاخی عەشـقی لـە سووچـی مەنـــزڵ
وەك بولبـــولی بـــەهاری دایـــم لەســـەر لـــق و چـــڵ
تـــۆی ئولفـــەتی ژیـــان و عـــومری هـــەموو جـــوانیم

هۆی شۆر و شـین و فیتنـە و ئـەم ناڵەناڵـە تـۆ بـووی
عاشق بە ماهی ڕووی ئەو مەعشووقی حاڵە تۆ بـووی
کێوی نەزەرگـەهی ئـەو حوسـن و جەماڵـە تـۆ بـووی
ئەو پـیری مـەی حـەقیقیی، جـام و پیاڵـە تـۆ بـووی
هـەر بۆیـە غـەیری ڕێـی ئـەم بـازاڕە شـارەزا نـیم

پشـــتم بـــە شـــارەزایی تـــۆ بەســـتبوو لـــە دنیـــا
وا نوقمی بـەحری غـەم بـووم، کـەوتم وەهـا لـە بنیـا
چی‌بکەم لە دەشت و سارای عەشـقا بـە تـاقی تـەنیا
لـەو چـاڵ و چـۆڵی مـەرگ و زوڵمـاتی تـار و ونیـا
لوتفـێ نەگـەر نـەکا گـوڵ، مـەفتوونی چـۆڵەوانیم

دەســـتم بـــە دەســـتی پـیری مەیخانـــە گرتبـــوو مـــن
نوستادی عەشـقی مـن بـوو بـۆ ژیـن و کـاتی مـردن
فیتنەی رەقیبی عـومرم لـێم بـوو بـە تـەوقی گـەردن
جـەرگ و هـەناوی کـردم بـەو تـیری ئـەنجن ئـەنجن
شـــێوا لـــە مـــن حـــەیات و ئاســـاری ئـــاوەدانیم

من عـاشقێکی (شـەیدا) بـەو حوسـنی نـارەوەن بـووم
کوژراوی تیری دەستی صەیـــادی نێـو چـەمەن بـووم
سەرمەستی بۆنی لالە و هەم یـاس و یاسـەمەن بـووم
لەو باخی عەشقی گوڵـدا مایـل بـە نەسـتەرەن بـووم
وا هاتـــە بـــەر نـــەمامی گوڵـــزاری جاویـــدانیم

***

نەسیمی بەیان(*)

هەولێر- ٢٠/٧/٢٠١٠

نەسیم ئـەمڕۆ سـەحەر وەختـی بـەیانم
پـەیامی دڵ نـەبا، شـەرح و بـەیانم

لـەبۆ خزمـەت نـەجیب و شـاهزادێ
دڵارامێکـی سـەروەرزادەگانم

ئەکەم عەرزی سەلام و هەم تەشەککور
لە لوتفی ئـەو گوڵـەی شـیرین دەهـانم

کـە دووڕی (خـانمی خـێڵان)ی کـردە
دیـاریی، چـونکە مـن قـەدری ئـەزانم

بە لـوتفێکی وەهـا لـەو دوڕ میسـالە
لەگـەڵ ئـەم بێنەوایـەی بـێ‌نیشـانم

بەوەی ماوم لە خاطردا، عەجەب مـام!
ڕەویی خەم، هەم وەریی بەرگی خـەزانم

کـە مـن خـۆم هیچـم و هیچـم لـەبارا
نیـە، تـا بیکەمـە دیـاریی گـرانم

بـە ناچـاریی ئـەنێرم وەك وەفایـێ
بەرابـەر یادگـارانی شـەهانم

خـەڵاتی دووڕی (دیـوانی فـەنایی)
لەگـەڵ تەقـدیر و هـەم رازی نیهـانم

منـیش بۆیـە وەهـا شـیرینە لێـوم
وەیـا لـەم بەزمـەدا خامـە ڕەوانم

بە زاهیر چون لەسـەر ڕێبـازی نەقشـیم
قوتـابیی مەدرەسـەی عەشقی ئـەوانم

ئەنا من چیم و شیعر و بەرهەمی مـن
ئەبێ چیی بـێ! وەیـا مـن چـیی بـزانم

منی (شەیدا) لە ڕێگەی عەشقی گوڵدا
بەسەرچوو بـاخی عـومر و هـەم ژیـانم

***

(*) بەرێـز: جەنابی کاك (شێخ ئەسعەد نەقشبەندیی) لە سلێمانیی لەڕووی وەفـاوە هـەردوو کتێبـی (خـانمی خێڵان)و (دیوانی شیعری د. عابد سیراجەددین)ی بە دیاریی بۆ ناردم، منیش بەو هۆیەوە چەند نوسـخەیەکی (دیوانی شیعری مەرحوومی باوکم- دیوانی فەنایی)و ئەم چەند دێڕە شیعرەم پێشکەش کرد.

غونچەی گوڵستان [*]

هەولێر- ١٩٩٧/٨/١٤

عـــەزیزم بێـــرە نێـــو ڕەوزە و گوڵـــستان | بە وێنەی غونچەیی نێو باغ و بوسـتان
گوڵستانی چەمەن ڕەنگینی (سـەعدی) | کە هۆیـــێکی نزیکـە بـۆ مەبەسـتتان
گوڵستانێ کـە ئـاوی روونـی ئـەو بـێ | حیکایـــەی زاهیـــد و یەکتاپەرســـتان
گوڵســـتانێ کـە ئـاوا بەهرەمەنـد بـێ | نەبێ فـەرقی لـەلای، هـاوین و زسـتان
ئەگەر سەرفی تەمەن کەی تـۆ لەگـەڵیا | ئەچیتە ریزی جـەمعی گـوڵ بەدەسـتان
ئومێـدم وایـە هـەردەم تـێ بکۆشـی | نـەگۆڕی دڵ بـە قەولـــی خۆپەرسـتان
بە ڕەنگێ بەهرەمەند بی لێـی عـەزیزم | ببی تێکەڵ بە ڕەنگ و بەزمی مەستان
لە سەرچاوەی حەقیقـەت سـەر دەرێنـە | بکۆشـە بـێ وچـان و دوور لـە وەسـتان
لەخزمـەت پـیر و ئوسـتادی مەحەبـەت | بچـۆرە ریـزی خـاوەن بـیر و هەسـتان
عەجەب دڵـگیرە ئـەم بـازاڕە، دیـدەم | نەکا چـاری نەخۆشـیی سـینە پەسـتان
ئەگـەر دڵ دوورە لـەو بـازاڕە ئـەمما | بە دایم هەوڵ ئـەدا بـێ دەستەوەسـتان
دڵەی (شەیدا) سیفەت تاکو نەگا پێـی | مەحاڵـە جـێ بهێڵـێ بـاغ و بوسـتان

❊❊❊

[*] ئەم هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیـێکی برای خۆشەویستم: کاك (نەبەز غـەریب) لـە سـلێمانیی نووسـی، کاتێك نەیویست (گوڵستانی سەعدی) بخوێنێت.

لانەی دڵ و گوڵ[*]

سلێمانیی- ١٣/١٢/١٩٩٨

بە گەشتی گوڵشەن و سەیرانی لانەی دڵ، بزێوم من

لە خۆشیی حاڵی دڵ، کەوتۆتە بار و خەندە لێوم من

یەکەم هەنگاوی من ئێستا لە (باخی بەختیاریی)دا

لە هەنگاوی دووەمدا وا (سلێمانیی) تەپێوم من

سەرەی هەنگاوی سێیەم هات و هەستم کرد کە دڵ یادی

سەفای جارانی کرد و پێی وتم ئێستا پەشێوم من

بەڵێ ئەم مەرحەلەش حەوشە و دەری (مزگەوتی گەورە)م بوو

کە لانەی خوێندنم بوو، ئێستە وا مەعدوومە نێوم من

ئەبینم یاری دێرینم نیە سۆراخی لەم دەورە

کەوابێ سەد هەزار حاشا لە گەنج و زێڕ و زێوم من

ئیتر بێ ئیختیاری خۆم (سلێمانیی) بەجێدێڵم

لەبەر ناسۆر و زامی سەختی دڵ وا قوڕ تەپێوم من

کە ئاوی ساف و بێگەردی چەمی (دووکان)ی بەختم دی

دڵەی زارم وتی ئێستاکە هەروەك داری سێوم من

شەویش داهاتووە ئەی دڵ بەسەر لاشەی حەزینمدا

لە گوندی (کانی وەتمان)ا خەریکی نوێژی شێوم من

---

[*] لەدوای تێپەڕبوونی نزیکەی ساڵێك بەسەر هاتنماندا بۆ شاری (هەولێر) بە ماڵەوە و یەکەم سەفەر و گەڕانەوەم بە سەردان بۆ شاری (سلێمانیی)، بە یادی کۆمەڵێك یادگاریی سەردەمی منالیی و قۆناغی سەرەتای تەمەنم لە گەڕەکی (سەرچیمەن)و (مزگەوتی شێخ بابە عەلی)و (مزگەوتی گەورە)و گەڕەکە دڵگیرەکانی تری شاری سلێمانیی، ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

لەسەر شاخ و چیای بەرز و بڵندی (هەیبەسوڵتان)ا

خەریکی جادەپێوان و بڕینی شاخ و کێوم من

گڵۆپی شاری (کۆیە)ش وا دیارە وەك چرا دەگرێ

بەڵام خامۆشە شەوقی دڵ، لە هەوراز و نشێوم من

بە شاری کۆیەدا تێپەڕ ئەبم ئەی دڵ بە بێدەنگیی

شەویش تاریك و بێدەنگە، رەفیق و یاری خێوم من

لە رێگا گەر بپرسن لێم چییە ناو و نیشانی تۆ؟

بەشوێن لەیلا سیفاتێکا ئەڵێم مەجنوونە نێوم من

کە من (شەیدا)یی خاك و دیمەنی ئەو شارە دڵگیرەم

لە دووریی ئەو، بە دایم هەمنوشینی شکڵی دێوم من

* * *

ڕەنجی دڵ

هەولێر- ١٩٩٩/٢/٢٠

ئەبێ دەرچێ لە دڵ! نازیز خەمی مـــن
وەیا پەیدا ببێ قەت مـــەرهـــەمـــی من

بکـــا سارێـــژی زامـــی کـــۆن و تـــازەم
ببێتە مـــایەیـــی خـــاتـــرجـــەمـــیی مـــن

لـــە گوڵشـــەندا ببیـــنم شـــێوەیی یـــار
هەتا سەر بێ ویصالی دەمدەمی مـــن

دەمێکـــە چـــاوەڕێی ڕۆژێکـــی خۆشـــم
کە لابـــا ڕەنـــگـــی دوود و ماتەمی من

پیاڵـــەی ژەهـــری تـــاڵی دەســـتی یـــارم
وەکو شەهد و عەسەل دێتە دەمی من

بـــەڵام داخـــی گـــرانم ســـەختە بـــەختم
هەمووددەم چـــاوەڕێم بۆ مەقدەمی، من

ئەگەرچی یاری من دڵڕەق بو ئـەی دڵ
هەتا سەر نەبوە لەیل و مەحرەمی من

لە نیوەی ڕێگـــەدا تـــەرکی دڵـــی کـــرد
فیراقی گوڵ بو هۆی عومری کەمی من

دەسا تۆش ئەی دڵـــەی پەروانـــە ئاســـا
هـــەتـــا مـــاوی نەڕەنجێنی شـــەمـــی من

ئـــەزانم مـــن بەشـــم هـــەر شـــینە دایـــم
ئەبێ هـــەر ڕەنجی دڵ بێ بەرهەمی من

دڵـــەی (شـــەیدا) ئومێـــدی وایـــە ڕۆژێ
نەوای نەی بێ لەجێی زیل و بەمی من

***

خاکی کوردستان [*]

تورکیا- ماردین ١٩٩٩/٩/٢

وا لــه خــاکی تورکــەوه رووم کــرده ڕێگــەی مــاردین
ســا خــودا بیکــا نــەجاتی دا لــه دەســتی (مــاردین)
چــون ئــەبینم بێکــەس و بــێ نــازه کوردســتانەکەم
دڵ شکســـته و عـــاجزم، بێـــزار و زار و دڵ حـــەزین
ڕەببی ئەم خاك و وڵات و نیشـتیمانەی قـەومی کـورد
هەر بەهار و سەوز و گەش بێ، شاخ و داخی بێ بـرین
تەرکی تورکی لـێ بکەی، تا کـوردی دامـاو و هـەژار
تـا ئەبـەد بخرێتـه سـەر لێـوانی، خەنـده و پێکـەنین
من که (شـەیدا)ی خـاکی کوردسـتانم و مـافم هەیـه
هــەر ئــەبێ ڕۆژێ نــەمێنێ دوژمنـــی دڵ پــڕ لــەقین

***

---

[*] لەکاتێکدا که لەخزمەت باوکم و مامۆستا شێخ موحسین و کاك ستاردا سەفەری تورکیامان کرد و زۆرێـك له شوێنه دێرینەکانی شاری ئەستەمبووڵ و چەند جێگایەکی تری ئەو وڵاته گەڕاین، لـه گەڕانەوەمانـدا بـەناو شارەکانی کوردستانی تورکیادا ئەم پارچه هۆنراوەیەم نووسی، چونکه به ئاشـکرا نـەمانبینی کـه دەسـەڵاتی تورك زۆر جیاوازیی لەنێوان میللەتی کورد و نەتەوەی تورکدا کردووه و به جیا لـه شـاره تورکـەکان، زۆربـەی زۆری شاره کوردیـیەکان پەراوێـز خراون و هیچ جۆره خزمەتێکی بەرچاویان پێ نەکراوه، بۆیـه منـیش زامـی نەتەوایەتیم کولایەوه و بەدەم داخ و دەردەوه بەم شیعره و چەند پارچه شیعرێکی تر کوڵی دڵی خۆمم هەڵڕشت.

خەمی شەوگار

هەولێر- ١٩٩٩/٩/٢٤

نەما بەزمی دڵ و دڵدارەکەی من
بەسەرچوو راز و نازی یارەکەی من

رەقیب دەستی رەشی هێنایە رێمان
بڕیی ئاوی گوڵ و گوڵزارەکەی من

بەفیڕۆ چوو هەموو عومری عەزیزم
لە دووریی دیمەنی دلدارەکەی من

نەما وەسڵ و زەمانە فەسڵی هێنا
بەجارێ بۆ دڵەی زامارەکەی من

شکا شووشەی مەی و بادەی مەحەببەت
لە مەیخانەی غەمی غەمخوارەکەی من

تەماداری نەسیمی بای سەحەر بووم
لە شاری یار و یاری شارەکەی من

وەرن یاران تەماشای حاڵی دڵ کەن
ببینن دیمەنی روخسارەکەی من

کە شێوە و رەنگی جارانی نەماوە
گەلێ دوورە لە رەنگی پارەکەی من

خودا رەحمێ بکا رۆژێ بنێرێ
دەوایێ بۆ دڵەی بیمارەکەی من

نەسیمێ بێ لەلای یاری فەرەح بەخش
بماڵێ گشت خەمی شەوگارەکەی من

هەتا کەی جێ دەسی هەروا بمێنێ
رەقیبی دڵرەق و غەددارەکەی من

لەسەر لاشەی زەعیف و زەردی (شەیدا)
بڕەنجێنێ دڵی نازارەکەی من

* * *

باری خەم

هەولێر- ٢٠٠٠/١/١٥

گـەر دڵـێ تێکەڵ بـە بـاری خـەم نەبێ، بۆچیمە مـن
دیدەیێ سووتاوی شوعـلـەی شـەم نـەبـێ بۆچیمە من
یا لە رێـی عەشـقا بـە دڵ بـۆ مـەیلی یـاری دڵـڕفێن
دوژمنی سەرسەختی جـامـی جـەم نـەبێ بۆچیمە من
گـەردنێ ملکـەچ نـەبێ بـۆ شـیری دەسـتی دڵبـەری
یـا پـەتـی سـێـدارەیـی لا کـەم نـــەبـێ بۆچیمە من
ئەشکی خوێنینی دو چاوم گەر لـە لاشـەم سـەر نـەکا
یـا وەکـو سـەرچـاوەیـی زەمـزەم نـەبـێ بۆچیمە من
پەنجەیێ نەگرێ قەڵەم بـۆ وەسـفی روخسـاری حـەبیب
بـۆ شـکـانـە لێی‌گـەڕێ، پەند جەم نەبێ بۆچیمە من
سەرگوزەشتەم گەرچی مەسـتوورە لـە عالەمـدا بـەڵام
گـەر بـە وێـنەی داسـتانـی مـەم نـەبـێ بۆچیمە من
دەشت و سارای سینە گەرد و تـۆزی غـەم گرتوویـەتی
ئـاوی ئـەشـکـی دیـدەکـەم خوڕڕەم نەبێ بۆچیمە من
قەترە قەترەی بۆ نـەمامی بـاخی گـوڵ، سـوودی نیـە
خـوێنی جـەرگی لەت لەتم وەك چەم نەبێ بۆچیمە من
عاشقی (شەیدا) بە راسـیی عـەرزی ئـەهلی دڵ ئـەکا
کـۆڕی عەشقێ یـەك بەیەك مەحرەم نەبێ بۆچیمە من

***

نەقشی دڵ[*]

هەولێر- ٢٥/٢/٢٠٠٠

بای سەحەر وا بۆ شیفای زامی دەروونی دڵبەران

کەوتە ڕێ بۆ وەسڵی ئەو یارانی دڵ وەك گەوهەران

گەرچی ئێستا نیشتەجێی شاری (دهۆك)ی چاوەکەم

بەس یەقینت بێ کە نەقشی، تۆ لە ڕیزی سەروەران

شاری (هەولێر)و (سلێمانیی) ئەبینم پێکەوە

چۆڵ و بێناز و کپن، وەك مالی بێدەنگ و هەران

بۆیە من پێنووسی شیعرم ئێستە وا کەوتۆتە گەڕ

چونکە دڵ کەوتۆتە یادی وەسڵی یار و یاوەران

پەنجەیێ نەگرێ قەڵەم بۆ وەسفی گوڵ یا حاڵی دڵ

هەر ئەبێ بشکێ بە دەستی زاڵم و ناداوەران

خۆ ئەگەر (شەیدا)ی جەماڵی گوڵ نەبم، چیم داوە من

لەم هەموو یاد و خەیاڵی شاخ و هەم دەشت و دەران

***

---

[*] ئەم پارچە هۆنراوەیەم بۆ (عەزیز)ی برام نووسیی لەکاتێکدا لە (کۆلێژی شەریعە لە زانکۆی دهۆك) وەرگیرابوو و ماوەیەك بوو لەوێ مابۆوە، کە بۆ یەکەمجاری بوو لە ناز و نیعمەتی ماڵەوە دووربکەوێتەوە، وێنە و نامەکانی گوزارشتیان لە خەم و نارەحەتییەکی زۆر ئەکرد لەو شاری غوربەتەدا، بۆیە منیش بە مەبەستی دڵدانەوەی، ئەم چەند دێڕە شیعرەم بۆ نووسی.

سەیلی سینە

هەولێر- ٢٠٠١/٧/١٥

وەرن یاران عیلاجی ئەم دڵەی مات و حەزینەم کەن
تەماشایێکی ئەم ماڵی خەراب و پڕ لە شینەم کەن
ئەڵێن بۆ ناگری! گەر عاشقی، عەشقت لە دڵدایە
ئەڵێم مەڕواننە چاوم، تەماشای سەیلی سینەم کەن
بە تیری دەستی جەللاد و رەقیبی دڵڕەقی عومرم
پەڕەی دڵ لەت بووە، سا سەیری ئەم گوڵهەڵوەرینەم کەن
لە زامی جەستەکەی زامار و بیمارم گەڕێن یاران
بریندای غەمم، تیماری ئەم زام و برینەم کەن
گرفتارم بەدەس فیتنە و گەڕی کابووسی دڵ نەمشەو
بە کۆمەڵ چارەییێکی ئەم شەوەی بێ رەحم و دینەم کەن
بەهاری عومری ژینم ئاگری میحنەت سەری پۆشیی
دەسا رەحمێ بە حاڵی ئەم ژیانی ئاتەشینەم کەن
منی (شەیدا)ی جەماڵی گوڵ هەتا هەم تەرکی ئەو ناکەم
دە ئەی یاران وەرن تەمسیلی ئەم عەشق و ئەوینەم کەن

* * *

بەرگی غەم

هەولێر- ٢٠٠١/١٢/٢٣

لە ڕێگەی عەشقی دڵدا چەندە خۆشە دەربەدەرکردن
بە مەیلی لەیلەوە شیرینە بەرگی غەم لەبەرکردن
ئەوانەی کوشتەیی عەشقی حەقیقیی یا مەجازیی بن
هەموو بەشیانە شین و روو لە ڕێی بیم و خەتەرکردن
منیش هەروا لەژێر چەتری تەما تاڵیی غەمم نۆشیی
بەدەس عاشق کوژێکی دیدە غەمازی نەزەرکردن
ڕەقیب لێ ناگەڕێ عەشقی مەجازیی پێ بەپێ ببڕم
هەتا داری گوڵستانی حەقیقەت بێتە بەرکردن
گەلێ دڵخۆشە بەم بەزمەی کە گوڵ کردی لەگەڵ مندا
ئومێدی هەر جەفایە و بەرهەمی دڵ بێ سەمەرکردن
دەبا بەس بێ ئیتر، تا کەی بە تیری تیژی ژەهراویی
لە گوڵشەندا نیشانەی کون کونی سینە و جگەرکردن
لە ساحەی ئەهلی دڵدا بۆ ئەبێ بەم ڕەنگە بن یاران
لە مەجنوونێکی وەك من بێکەس و تەنها حەزەرکردن
لەلای مەجنوونی گیرۆدەی محەببەت چەندە دڵگیرە
بە خاك و خۆڵ و بەردەم دەرکی لەیلادا گوزەرکردن
لە دووریی عەشقی رووی شیرینەوە کۆکەن لە دنیادا
قوڵنگی خستە دەست و کەوتە دەشتی بێ ئەسەرکردن
ئەتۆش ئەی دڵ نەکەی کارێ کە ڕەنگی گوڵ بڕاکێنێ
لە ڕوویا فەخرە بۆ تۆ کاری قەڵغان و سوپەرکردن

لەگەڵ مەیل و رەزای یارت چ خۆشە بۆ بەقای تاسەر
بەرەو دوا مەنزڵی گۆڕی فەنا کۆچ و سەفەرکردن
دەخیل ئەی شەم خەیاڵی وا لە شەئنی شەوقی تۆ دوورە
بە بێ‌باکیی ئەوەندە عاشق و پەروانە دەرکردن
ئەبێ ئەم دەردمەندی بێکەسی (شەیدا)یە وەك بولبول
هەتا کەی هەر بەشی بێ ناڵە و شین و چەمەرکردن!

***

گەنجینەی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٢/٨/١٣

دو چاوی دولبەری خونچەددەمە خورشید و ماهی من

بە دایم سێبەری ئەبرۆی کەمانی، خەیمەگاهی من

ئەگەر لەم بەزم و ڕەزمی عەشقەدا تاوانە کاری دڵ

ئەبێ هەر تیری عەشقی دولبەرم بێ دادگاهی من

دەخیلم ساقیا قوربانی بادە و دەست و جامت بم

لە مەیدانی وەفادا هەر ئەتۆی پشت و پەناهی من

ڕەقیبی غەم حەسوودیی بردووە ئەمڕۆ بە شادیی دڵ

بە دوودی سینەکەم ڕەش بۆتەوە ڕەنگی سیاهی من

لە ساحەی عەشقی دڵبەردا گەلێ تاڵیی غەمم نۆشیی

ئیتر با بەس بسووتێ شاری ئەهلی دڵ بە ئاهی من

سەرم هەڵناگرێ هەرگیز لە ئەڵقەی گەردنم زیاتر

لە گەنجی عەشقدا باری غەمە تاج و کولاهی من

قوتابیی مەدرەسەی مەجنوونم و شاگردی فەرهادم

بەتەنها مەیلی عەشقی لەیل و شیرینە گوناهی من

سەریرم خاك و خۆڵ و گەر سەرینم کێوی کۆکەن بێ

ئیتر ئاخۆ ئەبێ چی بێ شکۆە و تەخت و جاهی من

جنوودی بێسنووری دڵ مەگەر هەر لەشکری غەم بێ

دەروونی پڕ فنوونی بەزمی عەشقە پادشاهی من

لە شاری گەنجی بەڵقیسی سەبا پێشەنگمە هودهود

قەتاری بولبول و پەروانەیە تیپ و سوپاهی من

شـەهیدی عەشـقم و لـەم باسـەدا شـاهیدمە خـوێنی دڵ
مەگـەر سـووراوی ئەشـکی دیـدە نابێتـە گـەواهی مـن!
خەتام کرد من لەخزمەت پیری مەی، پەروانـە فریاکـەوت
وتـی بیبەخشـە ئـەم بەدبـەختی بێچـارە لـە راهـی مـن
لە مەیخانەی غەمی لـەیلم ئەوەنـدەم شـین و زاریـی کـرد
وتـی نالایقـە ئـەم شـیوەنە بـۆ بارەگـاهی مـن
دڵەی (شەیدا) تـەماعی سـیلە چـاوێ بـوو کەچـی لـەیلا
بە بـێ‌بـاکیی وتـی مەڕوانـە بـۆ گۆشـەی نیگـاهی مـن

****

هەڵوەرینی گوڵ

هەولێر- ٢٠٠٣/١٠/٢٧

چەندە بێ رەحم و وەفا بوو دڵبەری عەیاری من
قەت نەبوو جارێ لە رووی رەحمەت بکا تیماری من
گوڵ کە وادەی هەڵوەرینی بوو لە باخی عەشقدا
بولبولی دڵ کەوتە نەغمە و شیوەن و هاواری من
ئێستە وەرزی پایز و گوڵ هەڵوەرینە بۆیە وا
رۆژ و شەو فریاد و ناڵەی کۆچی لەیلە کاری من
گەوهەری دڵ سەد حەیف وا کەوتە بەردەستی رەقیب
بۆیە دایم پڕ غەم و دەردە دڵەی زاماری من
گەردنی تازا نەبێ هەرگیز لە تۆڵەی قەتڵی دڵ
ئەو جەفاکردار و دڵ ئازارەکەی خونخواری من
من لە (شەیدا)یانی بەزمی ئەهلی دڵم و تاکو هەم
هەر مەدیح و وەسفی لەیلە گوڵشەنی ئەشعاری من

***

تەلاری عەشق

هەولێر- ٢٠٠٧/٥/٢٢

کە ماڵی دڵ تەلاری عەشقە یاران لێم مەڕووخێنن
بە بێباکیی ئەوەن پەردەی حەیا لەم ماڵە مەدڕێنن
لە بەرچاوی رەقیب ئەحواڵی دڵ هەرگیز مەپرسن لێم
کە ئەم شێواوی بەزمی عەشقی لەیلە، وازی لێ بێنن
بەئومێدم ئەمن ببمە شەهیدی عەشق و جیلوەی گوڵ
ببینم بولبول و پەروانە وێنەی گوڵ بنەخشێنن
لە گوڵشەن شیوەنێ بەرپا بکەن بۆ ماتەم و شینم
ئەگەر هات و رەقیب ویستی نیگاکا چاوی دەربێنن
هەتا بەو چاوە نەڕوانێ بە شادیی بۆ مەلوولیی من
هەقی قەتڵی منی بێچارە لەو بەدکارە بستێنن
چ بێباکن لە قەتڵی عاشقی سەرمەستی بۆنی گوڵ
ئەوانەی جامی شووشەی ماڵی دڵ بەو تیرە ئەشکێنن
کە زاخاوی بە خوێنی دڵ دراوە بۆیە وا فێرە
بە کوشتن، تا هەموو یارانی ئەهلی دڵ بفەوتێنن
رەفیقان قەت بە کەم سەیری ئەوینی دڵ مەکەن ئێوە
نەکەن کاریێ رقی ئەو لەیلی دڵ ئازارە هەستێنن
تەماعی عاشقی (شەیدا) مەتاعی گوڵشەنی حوسنە
دڵەی زارم ئەنیسی رێی سەفەرمە لێم مەڕەنجێنن

***

ئەشکی دیدە

هەولێر- ٢٠٠٨/١/٢

بۆیە وا گوڵزار و باخی عومرەکەم سووتاوە من

چون بە خوێنی جەرگ و ئەشکی دیدە ئاوم داوە من

هەقمە گەر ئەم لالەزارە من بپارێزم بە چاو

ئەزیەتی زۆرم لەپێناوی گوڵا کێشاوە من

پایزی زەردم بەبێ بارانی گوڵشەن بردە سەر

نم نمی ئەشکم لە جێگەی ئەو، هەموو خوێناوە من

من نیازم بوو بپێوم پێ بەپێ رێبازی عەشق

داخەکەم فریانەکەوتم، دەرفەتم کەم ماوە من

چونکە هەرگیز لەم جیهانی عەشقەدا بەختم نەبوو

ماهی روخساری حەبیبەم رۆژ و شەو گیراوە من

قەت نەبوو رۆژێ بچێژم تامی عەشق و وەسڵی دڵ

گەنج و سەرمایەی ژیانم هەر بە غەم فەوتاوە من

هەرگیزا ساتێ لە سووتانی دەرون باکم نیە

ئاگری عەشقم بە کوورەی سینە داگیرساوە من

سا دەخیلم ساقیا هەر تۆی ئومێد و شەوقی دڵ

بۆیە هاتووم و پەنام ئەمڕۆ بە تۆ هێناوە من

تا لە رێبازی محەببەتدا وەکو یارانی تر

مەرحەمەت کەی بەم دڵەی زارم کە لێم رەنجاوە من

خۆ ئەگەر مەیلێ بەلای ئەم عاشقی (شەیدا) نەکەی

هەر بە دایم غەم لە داری گەردنم ئالاوە من

***

نوێنەری میللەت[*]

هەولێر ١٤- ١٥/٦/٢٠٠٩

گەل ئەگەر رەخنەی هەبێ لەم پەرلەمان
ئەو کە بۆتە نوێنەری لەمپەر لەمان

هەقیەتی دایم بپرسێ زۆر و کەم
لەو کەسانەی وا لەنێو کاری کەمان

کەی رەوایە مووچە زۆری و کاری کەم
هەر بلێن زیادی بفەرموون پارەمان

جەلسەیێکم دی لە وەختی نیجتیماع
دایە حاجی خەوتبوو وەك قارەمان!

چاوەڕێی چیی بم دەسا من لەو کەسە
نوێنەری خەوهێنەری ئاخرزەمان

کۆمەڵێکی دیکە گۆرانیی دەڵێن
یا خەریکی هەڵهەلە و رەقس و سەمان

هەر ئەوەندەی ماوە بێنن سەریەسەر
تیپی مۆسیقا لەگەڵ تار و کەمان

ئەمشەویش بەزمێکی سەیرم دی بە چاو
دیمەنێکی وا عەجایبتر لەمان

سەیرئەکەم بۆتە کەسێکی وێنەکێش
دەستە خوشکی بێ‌خەمی خاتوو خەمان

وا خەریکی وێنەکێشانە لەنێو
هۆڵ و قاعەی پەرلەمانی لانەمان

قوڕ بەسەر ئەو میللەتەی تا ئێستەکەش
چارەنووسی وا لەژێر دەستی ئەمان

ئەو گەلەی چاوی لە دەست و بەرهەمی
کۆمەڵێکی وایە، یاخود هەر هەمان

رێگە بگرن کۆمەڵێکی تازەتر
هەر لە هەوڵی پوول و پارە و دیرهەمان

نوێنەرێ گەر حاڵی ئاوابێ ئیتر
چاوەڕێی چی بم لە موفتیی گەورەمان

چاوەڕێی وەزعێکە گەل، تا خۆری کەل
دەرکەوێ، رۆشن بکا تا رێگەمان

نەك بەتەنها وێنەکێشان و قسە و
گفتی مفتی سەر زمان و دەمدەمان

یا بە بینینی خەوی خۆش و خشەی
باڵەخانەی دوور لە وێرانی زەمان

من کە (شەیدا)ی نیشتیمانم تاکو هەم
وا لە دڵما ئەم وڵات و خاکەمان

---

[*] لەو شەوەدا لە یەکێك لە کەناڵەکانی راگەیاندن دیمەنی کۆبوونەوەیەکی پەرلەمانی کوردستانم چاوپێکەوت کە ئەندامێك خەریکی وێنەکێشان بوو، بۆیە بە خەمی ئەو دیمەنانەوە ئەم پارچە شیعرەم نووسی.

بولبولی بێ پەڕ

هەولێر- ٢٠١٠/٩/٥

لەم باخی عەشقی لەیلەدا، ئەو بولبولانەی بێ پەڕن
گوڵ نایەڵێ هەرگیز کە وا بێ خەم بە باخا تێپەڕن
چون بولبولی بێ باڵ و پەڕ لەم بەزم و ڕەزمی عەشقەدا
باڵی وەریوە و یەك بەیەك هەر دژ بە ئاژاوە و شەڕن
جەمعی ڕەقیبانی چەمەن بۆ داخ و دەردی عاشقان
تا هەن لە ژینا هەرهەموو گورگن لەنێو پێستی مەڕن
هەرگا ڕەقیبی دلڕەقی بێ ڕەحم و سۆز و دڵ بەقین
لەم باخەدا گەر دەرکەوت، یاران دەبێ زوو دەرپەڕن
چون هەر ئەوە خاوەن شەڕ و جەللادی نێو صەحنی چەمەن
هەر بۆیە گیرۆدەی دەسی فیتنەی ڕەقیبی بەدفەڕن
نایانەوێ گوڵ بەو هەموو بەزمەی ڕەقیب رابچڵەکێ
وەرنا هەموو مەردن بەحەق، خاوەن دەسن، شێری نەڕن
تا باخی عەشقی گوڵ هەبێ بۆ ئەهلی دڵ لەم ژینەدا
وەك بیلبیلەی دوو چاوی سەر بۆ ئەم مەقامە بێ زەڕن
ئەو وائەزانێ ئەهلی دڵ دوورن لە حاڵ و هەم مەقام
یا کۆمەڵێکی بێ دەس و بێ ماڵ و حاڵن، یا لەڕن
ئەمما بەحەققەت کۆمەڵی عوششاقی مەجلیس هەرهەموو
دایم لەبەر بارانی لوتف و میهری لەیلادا تەڕن
وەك عاشقی (شەیدا) بە رووی لەیلایی عیشقی عالەمێ
هەردەم لەبەردەم تیشکی رووی خۆری گولا کوێرن، کەڕن

***

ئاهی دڵ و فوغانی بولبول

هەولێر- ١٩٩٨/٤/١٠

مــن رەفیقــی بولبــولم بــۆ ئــاه و نالــەی رۆژ و شــەو
ساتێ شینی خۆم ئەگێڕم ساتێ گــوێ ئــەگرم لــە ئــەو
ئــەو فوغــان و داد و بێــدادی وەرینــی گــوڵ ئــەکا
من بــە تــیری غــەم برینــدارم بــە وێنــەی بــاڵی کــەو
ئەو ئەگەر شادبێ بە دیــدار و جــەماڵی رەنگــی گــوڵ
دەســبەجێ سارێــژ ئــەبێ زام و برینــی کــۆن و نــەو
بەس بە ناکامیی لە خاکی غوربەتا مــەجنون ســیفەت
عاقیبەت دووری ئەبینم بەختی من هەســتێ لــە خــەو
من لە گوڵشەندا دەمێ بوو چاوەڕێی یەك موژدە بــووم
باخــەوان هــات و وتــی چــاوی نســیبت چــۆتە خــەو
شەرتە بێ روخساری گوڵ من قەت نەکەم سەیرانی باخ
هەر بە خۆم و ئەم دڵەی (شەیدا) بکەم من کۆچ و رەو

***

ئەسرینی شەو

دهۆك ٢٠-٢١/١/٢٠٠٠

به كوڵ ئەگری دڵـم شـێتانه ئەمشـەو
لـه دووریی دولبەری جانانـه ئەمشەو

فـەقیر و مـات و بێـدەنگ و خـەزینم
نەتیجەی رەنجی من گریـانـه ئەمشەو

ئەگەرچـی ئەشـكی چـاوم نادیـاره
بـەلاّم سینەم وەكـو سیروانه ئەمشەو

به یادی شـەوقی جـارانم لەگـەڵ گـوڵ
خـەیـاڵـم تولفەتـی جـارانـه ئەمشەو

له صەحنی گوڵشەنا دڵ بولبولـێ بـوو
كـه بـۆ ئـەوكاته وا حەیرانه ئەمشەو

بـەڵێ بـۆ یـاری وەك شـەمعی دلاّرا
ئـەسووتێم مـن وەكو پەروانه ئەمشەو

له سـاحەی نائومێـدیی مـەیلی دڵـدا
تـەپ و تـۆزی غـەم و زریانه ئەمشەو

جگەرسووتاوی رێگەی عەشـقی لـەیلم
گـڕی نـاهـم ئـەڵێی بوركانه ئەمشەو

وەكو بولبول له دووریـی گـوڵ ئـەناڵم
كـه لاشەم وێڵ و سەرگەردانه ئەمشەو

هـەزاران عاشـقی وەك مـن پەرێشـان
ئـەكـەن شینی گوڵ و رەیحانه ئەمشەو

ئەگەرچی كەس نیه وەك من بچێـژێ
غـەمی ناسۆری ئەم هیجرانه ئەمشەو

بەلاّم من هـەر بەتـەنها شـین ئـەگێڕم
كه بـەم شێوه بەشم هەر ژانه ئەمشەو

مەكەن مەنعم له غەم توخوا رەفیقـان
غـەمـی لەیلم لەجێگەی نانه ئەمشەو

لەبـەر ناڵـەی دڵـەی سەحرانوشـینم
بەتـەنـها هـەر منم دێـوانـه ئەمشەو

بەدەس جەوری رەقیبی بـاخی عـومرم
دیـار و مـاڵـی دڵ وێـرانـه ئەمشەو

فیدای ئەو پەنجەیـەم رێگـەم نیشـان دا
بـڵـێ دڵـدارەكـەت میـوانـه ئەمشەو

خەلاّتی من لـەبۆ ئـەو موژدەبەخشـە
سـەر و سامان و رۆح و گیانه ئەمشەو

وەكو مەجنوونی وێڵ و شێته (شەیدا)
كـه وا كەوتۆته ئـەم كێوانـه ئەمشەو

***

سۆزەی سەحەرگا

هەولێر- ١٣/٥/٢٠٠٠

نەوید ئەی یاری گـولڕەنگم، مـنم کوشـتەی جـەماڵی تـۆ

بـەجارێ شـێت و حـەیرانم بـە جـەزبی چـاوی کـاڵی تـۆ

فیراق و دوور لە دیدەی مەستی تۆ ئەی دیدە با بـەس بـێ

ئیتر بـا مەوسـیمی گوڵـزار و گـوڵ بێـت و ویسـاڵی تـۆ

بە یادی شەوقی جارانت لەگەڵ دڵ چـیی ئەقـەومێ! گـەر

لـە رووی نـاز و وەفـاوە لـێم بپرسـی چـۆنە حـاڵی تـۆ؟

ئەگەر مـەیلت هـەبوو لایـێ بـەلای ئـەم بێنـەوادا کـەی

قسـەی نـەرمی رەقیبـی دڵ نەشـێوێنێ خـەیاڵی تـۆ

هەتا کەی مات و بێدەنگیی! مەگـەر نـازانی ئـەی جانـا

لە عومرت کەم ئەکا بۆ نەگبەتیی من مـاه و سـاڵی تـۆ

لـە سووچـی خەسـتەخانەی عیشـقدا سـاتێ عـیلاجم کـە

نیگـاهی تـۆ شـیفایە، خـاوەنی فـەزڵ و کـەماڵی تـۆ

هـەتا مـن هـەم لـە دنیـادا بـە عەشـقی تـۆ گرفتـارم

لە ئەوودڵ رۆژی وەسڵت بوومە کوشتەی زولف و خاڵی تـۆ

بە رێکەوت رێم لە رێی مەیخانە کەوت ئەمما نەبوو رێگـەم

بـە بـێباکانـە پـیری مـەی وتـی لاچـۆ منـاڵی تـۆ

لە دەشـتی بێکەسـیی، کەشـکۆڵ لـەکۆڵێکی زەلـیلم دی

وتـی چـارت ئەکـەم بـێشـك، وتم بۆچـی، قـەڕاڵی تـۆ!

کە مـن کەوتوومـە نێـو داو و کەمەنـدی دیـدە فـەتتانێ

چ سوودێکی هەیـە بـۆ حـاڵی مـن هەگبـەی بـەتاڵی تـۆ

به ناچاریی پەنام هەر بردە بەر سۆزی سەحەرگاهم
کە بەشکو هودهودی باخی سەبا بێنێ هەواڵی تۆ
دەخیلت بم نەسیمی صوبحی دڵداران، پەیامی دڵ
ببە بۆ خزمەتی یارم؛ بە حەق سروەی شەماڵی تۆ
ئیتر با بەس لەوە زیاتر دڵەی دێوانە و (شەیدا)
بناڵێنێ بەدەس تیری غەم و کۆچ و زەواڵی تۆ

***

پەروانەی شەم

هەولێر ٥-٦/٦/٢٠٠٠

ئەی پەپوولەی بەر چراکەم بۆچی وا بێتینی تۆ!

خۆ لەبەرچاوم دیارە شێوەکەی رەنگینی تۆ

دیمەنی نەقش و نیگاری لاشەکەت رەنگاوە وا

بەس ئەبینم رەنگی زەردت شاهیدە بۆ قینی تۆ

رەنگ و رووت خامۆش و مات و گریەبەخشە بۆ منیش

سەرگوزەشتەی خۆم ئەبینم من لە شەونالینی تۆ

خۆزگە ئەخوازم بە حالت چون شەمێ بۆ تۆ هەیە

رووت لە شەوقیدایە، بۆ مەعشووقەکەت پەرژینی تۆ

بۆ عیلاجی دەردی غەم یا مەرهەمی زامی دەروون

نوور و شوعلەی شەمعە بۆ شەوقی دڵ و تەسکینی تۆ

بەس منی تەنها لە دەشتی بێکەسیدا دەربەدەر

رۆژ و شەو نالێنمە، دووربێ لە شێوەی شینی تۆ

عاشقی (شەیدا) لە دووریی یاری جەرگی کون کونە

بۆیە وا عەودالە بۆ شەوقی شەم و ناسینی تۆ

***

دڵدانەوەی دڵ

نەستەمبووڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ٢٠٠٠/٧/٢٧

وتم ئـــەی دڵ مەکـــە رۆڕۆ، کـــە خـــاوەن دڵبـــەرێکی تـــۆ

لە سایەی سەروەریی یـارت بـەبێ شـك ئەفسـەرێکی تـۆ

هەموو عومری عەزیزت سەرفی وەسڵی دیدە مەستێ کرد

ئیتر تا کەی ئەناڵی! هەمـدەمی لـەب شـەککەرێکی تـۆ

هەموو یارانی ئـەهلی دڵ ئەگـەر کوشـتەی رەقـیبن، خـۆ

بـە دەسـتی دولبـەرت کـوژراوی زامـی خەنجـەرێکی تـۆ

ئەبێ قووتی شەو و رۆژت بە مەیلی دڵ هـەموو غـەم بـێ

ئەگەر تۆ راس ئەکەی لەم بەزمەدا غـەم پـەروەرێکی تـۆ

بـەڵێ لـەیلی ئـەتۆ خـاوەن مـەقام و عیـزز و جاهێکـە

وەکو مەجنوونی وێڵی دەشـت و دەر، سەوداسـەرێکی تـۆ

چیە باکت لە غەم! گەر تـا قیامـەت بـاری سـەر دڵ بـێ

لـــە بـــازاڕی مەحەببەتـــدا کـــە تـــەنها زەڕگـــەرێکی تـــۆ

لە سووچـی مۆزەخانـەی عەشـقدا قـەدرت هەیـە، ئـەمما

بـە حـاڵی خـۆت نـەزانیوە، عـەجایب گەوهـەرێکی تـۆ

کە تۆ (شەیدا)یـەکی لـەم راهـی عەشـقی دولبـەرا دایـم

بە وێنەی عەندەلیبی گـوڵ، کـە رەحمـەت نـاوەرێکی تـۆ

***

خوێناوی دیده

سلێمانیی- ۲۰۰۰/۸/۲۸

دڵــم هێنــا بــه تیغــی دیــده وردم کــرد و هــەم دەرچــوو
خەیاڵم خستە سەر بەرگ و پەڕەی گوڵ، خـاری غـەم دەرچـوو
بەتــەنها لــەم هــەموو گوڵــزارەدا مــن هــەر گــوڵێکم بــوو
لە صوبحێکا شکۆفەی کرد و شـەق بـوو گـوڵبـەدەم دەرچـوو
لــە بــاخی عەشــقی دولبــەردا ئەوەنــدەم نــاوی گــوڵ دا مــن
کەچیی بەم حاڵەوەش خوێناو و ئەشـکی دیـدە کـەم دەرچـوو
کە ساتێ گوێم لە سۆز و سـاز و نـەی دڵ گـرت و تـێ‌فکـریم
ئەمیشم هەر بە مەستیی بیست و زەنگی زیل و بەم دەرچـوو
ئومێــدێکم بــە دڵ بــەو پــیری مەیخانــەی حەقیقــەت بــوو
بــەڵام داخــی گــرانم خــاو و بــێ‌لوتــف و کــەرەم دەرچـوو
لــە ناوێنــەی دڵا وێنــەی نیگــاری حــەق خــەتی کێشــا
بە تیری گوڵ کە شووشەی دڵ شـکا، حیـبر و قەڵـەم دەرچـوو
وتــی خــوێنم بــە خامــەم دیــەنی دولبــەر بنەخشــێنە
وتم ئۆخەی کـە رازیـی بـوو بـە خـوێنی دڵ لـە دەم دەرچـوو
لە مەدح و وەسفی لەیلم رۆژ و شەو هەرچـی کـە مـن کـردم
لــەلای دڵــداری بــێ‌ڕەحــم و وەفــا پــاکی بــە زەم دەرچـوو
شــوکور بــۆ حــاڵی زارم عـاقیبــەت دولبــەر دڵــی چـابوو
ئــیتر فیتنــەی رەقیبــی دڵ لــەنێو مــاڵی حــەرەم دەرچـوو
لە وەسـفی عەشـق و سـۆز و دڵ فیـداکاریی منـی (شـەیدا)
وتــی ئەلحــەق غــولامێکی نــەجیب و موحتــەرەم دەرچـوو

✲✲✲

جەژنی ویصال

سلێمانیی- ٩/٢/٢٠٠١

وەرە بولبول چەمەن رەنگینە ئەمڕۆ
هەموو ساحەی دڵم بێ شینە ئەمڕۆ
شوکور دوورم لە ژێردەستیی رەقیبم
ئەگەرچی ئەو دڵی پڕ قینە ئەمڕۆ
فیراق و دەردی غەم بەینێکە ئەی دڵ
دەمی جەژن و ویصال و ژینە ئەمڕۆ
دەمێ بوو دڵ زەلیلی دەستی غەم بوو
بەبێ دڕکی غەم و ناڵینە ئەمڕۆ
دڵەی بولبول سیفەت پڕ شەوق و زەوقە
تەماعی وەسڵ و گوڵ بینینە ئەمڕۆ
کە وا هاتۆتە شاری حەزرەتی یار
لەبۆ گوڵ هەروەکو پەرژینە ئەمڕۆ
وەکو (شەیدا)یەکی کۆکەن میسالێ
بەئومێدی لیقای شیرینە ئەمڕۆ

***

دەردی جودایی(*)

هەولێر- ٢٠٠٢/١/٧

عەزیزم بۆچی تۆ مەیلت بە دایم هەر جودایی بوو
لەبەرچی ئیختیاری ئەم دەمەت بێ ئاشنایی بوو
ئەگەر لەم وەختەدا بێ میهری یو تۆران و رەنجانت
دەلیلی دیەنی دێوانە یا دەردی گەدایی بوو
لە گەنجینەی غەمی تۆدا بە دڵ خۆ دەوڵەمەندێ بووم
سەراسەر خەزنەیی دنیا لەلام بێ نرخ و بایی بوو
لە ئەوودڵ رۆژی وەسڵی تۆوە بێ شك بووم و ئەمزانی
ویصالی من بە دیدەی مەستی تۆ، بەهرەی خودایی بوو
چ حاجەت بوو کە تۆ تەرکی دڵەی دێوانەکەی جانا
فیراقی تۆ لەداخی من، عەزیزم بێ وەفایی بوو
بەناهەق رەنجی چەن ساڵەت بە با دا دولبەرا سەد حەیف
شکاری پەنجەکەت تەمسیلی کاری نارەوایی بوو
چ بوو کاری رەقیبی دڵ وەها کاری لە قەلبت کرد
ئەفەرمووی گەر نەزانینم لەبەر ناشارەزایی بوو
بە تیغی دیدە لەو وەختەی کە تۆ جەرگی منت پەی کرد
بە کەیف و شەوق و زەوقی دڵ، رەقیب ئەو رۆژە شایی بوو
لە سایەی پەرچەمی شێواوی تۆدا فرسەتی هێنا
بە ئاسانیی بە خوێنی سووری من دەستی حەنایی بوو

(*) ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٣٤، ٣٥)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٤ بڵاوکراوەتەوە.

ئەگەرچــی موددەتێکــە مــن بــە عەشــقی تــۆ گرفتــارم

نیــازم لــەم هــەموو گریــان و شــینە، دڵنــەوایی بــوو

ئەمن نەمویست بە رەنجانی دڵـت عـومرم بـە کۆتـا بـێ

ئومێـدی مــن لــەپێناوت بــە گیـان و دڵ فیـدایی بــوو

لە شەوقی رەنگی گوڵ بـوو ناڵـەیی بولبـول لـە گوڵـزارا

خــەلاّتی عاشـقی (شـەیدا) خـەم و ناڵـەی جـودایی بـوو

مۆزەخانەی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٢/٧/٢

دڵێکم بوو لە ساحەی سینەدا هەمڕەنگی مینا بوو
گوڵێکم بوو لە باخی دڵ لە وێنەی یاسەمینا بوو
جەلابەخشی مەهی تابانی شەو هەڵهات و نووری دا
لە جیلوە و شەوقی حوسنی، دڵ بە وێنەی طووری سینا بوو
لە گۆشەی مۆزەخانەی عەشقدا رۆژێ بە چاوی دڵ
عەجایب گەوهەرێکم دی لەنێو شووشەی ئەوینا بوو
لە وەختێکا سەبا موژدەی ویصالی دولبەری هێنا
کە تیفلی دڵ لە گەرمەی ناڵە و گریان و شینا بوو
شوکور ئەمڕۆ شیفای هات و نەویدی گەییە فریادی
وەکو بولبول لە گوڵزارا لە وادەی گوڵچنینا بوو
سەرم کێشایە نێو مەیخانە رۆژێ بێخەبەر دیتم
بە بێباکانە پیری مەی لە حاڵی پێکەنینا بوو
ئەبینم خاتەم و مۆری سولەیمانی لەدەستدایە
لەسەر جێ تەختی شاهانە و لەنێو بەخت و نگینا بوو
چ باکم بوو لە غەم یا تیر و تانەی یار و بێگانە
منی مەجنوونەکەی دێوانە تا لەیلا لە ژینا بوو
لە خۆشیی وەسڵی دولبەر تا بەهار و وەرزی گوڵ رۆیی
دڵەی (شەیدا) سیفەت بۆ گوڵ لە بەزمی نەی ژەنینا بوو

***

مەدرەسەی تەوحید[*]

هەولێر- ٢٠٠٢/٧/٤

ئەگەرچــی عــاجز و نەومیــدم ئیمــڕۆ
بــە لــەرزینی دڵــم وەك بیــدم ئیمــڕۆ
لــە دولبــەر ئینتیــزاری عیــدم ئیمــڕۆ
(فەقیهی مەدرەســەی تەوحیــدم ئیمــڕۆ
فەریــدی دائــیرەی تەفریــدم ئیمــڕۆ)

لە حەلقەی ئەهلی دڵدا مەنعە موفلیس
بــەبێ دەسمایــە نابێتــە مونــافیس
موحەصصیل سالیکە، پیرە مودەڕڕیس
(ڕەزا نابم کە ئـەغیار بێنـە مـەجلیس
کە چـەوگانی قـەزای تەبعیـدم ئیمـڕۆ)

کە قاپیی کۆڕی دڵ مەحکـەم ببەسـرێ
نیهان و رازی مەجلیس کەی ئەبیسـرێ
لــە مەکتەبخانــەیی عیشــقا ئەنوسـرێ
(نیــە بــۆ ئــەو نیشــانە تــا بناســرێ
بە خۆی من دافیعـی تەردیـدم ئیمـڕۆ)

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بە شێوەی پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی حەزرەتی شێخی (ضیاء الدِّین) نوسی کە یەکێك بووە لە پێشەوایانی تەریقەتی نەقشبەندی لە کوردستاندا، وە لە ساڵی (١٣١٨ ك) وەفاتی کردووە.

شــوكور رێبــواری رێبــازی طــەریقــم
لە بــەحری میهــری دولبــەردا غــەریقم
مونـــەززیهم و غـــولامێكی شـــەفیقم
(لە تەنـزیها نیــە هــیچ كــەس رەفــیقم
چرای كــاروانی رێــی تەجریــدم ئیمــڕۆ)

لە مەیخانەی غەمی عیشـقی نیهـانیی
ئەمن چی بكەم كە ساقیی مەی نەهانیی
لەبــەر تەقصــیر و عــوزری ناتــەوانیی
(چلۆن كا حەمدی باقیی، عەبدی فانیی
بە عیصیان ماوە رێی تەحمیدم ئیمــڕۆ)

ئەگەر (شەیدا)ی گوڵ و گوڵزاری سەوزی
ئەبێ ئەی دڵ لە خوێنی خۆت بگــەوزی
دو دیدەت جۆگە بێت و ســینە حــەوزی
(عەلایق دەردی بێدەرمانــە (فــەوزی)
رەئیسی عەسـكەری تەجنیـدم ئیمــڕۆ)

***

شینی فیراق

هەولێر- ٢٠٠٣/٨/٢٧

دەمێ بوو دڵ گرفتاری فیراق و شینی دولبەر بوو

گڕی ئاهی دەروونم بوو کە عومرم سووت و بێبەر بوو

هەموو گریان و شیودن بوو بە ڕۆژ و شەو حەیاتی من

خەزانەی خوێنی دوو چاوم بە وێنەی بەحری ئەحمەر بوو

کەچیی ئەمڕۆ ئەبینم وا لە خەو هەستاوە بەختی من

شوکور ساتێ لەگەڵ ئەو شۆخە وەسڵم بۆ مویەسسەر بوو

لە خۆشیی شەوقی وەسڵی روویی گوڵ، رەحمەت دڵی داگرت

ئەما ئەو سەردەمەی بۆ حاڵی زاری دڵ غەم ئاوەر بوو

گوڵاوی رەحمەتی رشت و بڵاوی کرد بە عالەمدا

بە بۆنی میسکی چاوی ئاهویی دنیا موعەططەر بوو

دڵەی (شەیدا) بە وێنەی بولبولانی نێو چەمەن ساتێ

لەخزمەت حەزرەتی گوڵدا ئەنیسی یاری دڵبەر بوو

***

شەوی یەلدا

هەولێر ٢٠-٢١/١٢/٢٠٠٣

ئەمشەو شەوی یەلدایە سەبا فرسەتە ئەمشەو
مالّی دڵەکەم پڕ خەم و بێ‌تاقەتە ئەمشەو
ئەییامی گوڵ و غونچە ئەوا رۆیی بەسەرچوو
گوڵزاری چەمەن پاکی تەم و ئافەتە ئەمشەو
شەوقی شەمی سەر تاقی حەرەمخانەیی یارم
خامۆشە بەبێ جۆشە دەمی میحنەتە ئەمشەو
هەر جۆش و خرۆشێ کە لەنێو مالّی دلاّ بوو
مات و کپ و بێدەنگە چ پڕ حیرەتە ئەمشەو
قوربانە سەبا دەستی من و دامەنی چاکت
دڵ مونتەزیری لوتفی گوڵ و ئولفەتە ئەمشەو
زوو هەستە برۆ وەختی سەحەر بۆ حەرەمی گوڵ
چون وادەیی میهر و کەرەم و غیرەتە ئەمشەو
عەرزێکە بڵێ بولبولی دڵ زار و حەزینە
موشتاقی ویصالی چەمەن و شێوەتە ئەمشەو
هەر بۆیە لە دووریی مەهی رووت رەنگی نەماوە
جەرگی بە سەری تیری موژەت لەتە ئەمشەو
پەژموردیە حالّی دڵی وێرانە بە تەنها
هەمرەنگی خەیالّی خەفەت و عیبرەتە ئەمشەو
بۆ داخی دڵی ئەهلی غەم و میحنەتی، ساقیی
سەد داخی گرانم کە چ بێ مروەتە ئەمشەو

دڵخۆشە رەقیب، چون ئـەوە بـۆ داخـی دڵـی مـن
خاوەن عەلەم و شان و شکۆ و شـەوکەتە ئەمشـەو
هـەر عاشـقی (شـەیدا)یـە بەشـی گریـە و شـینە
بۆ خوانی لەسەر سفرەیی غەم دەعوەتـە ئەمشـەو

***

خەرمانی عومر

هەولێر- ٢٠٠٤/٢/١٩

لە ساحەی عەشقی گوڵدا دڵ بەگوڕ بوو

وەکو بولبول ئەوەندەی خوێند کە وڕ بوو

هەموو خەرمانی عومری چوو بەبادا

بە تیری ئاگری غەم پاکی گڕ بوو

خەتای فیتنەی رەقیبی بێ وەفا بوو

کە حاڵی ئەم دڵەی وێرانە شڕ بوو

لە گوڵشەندا نەما بۆ من بەراتێ

خەڵاتی عاشقی دێوانە قوڕ بوو

ئەوەن گریا قوڕی پێوا دڵەی زار

هەتا هێزی بڕا لاواز و سڕ بوو

عەجایب دڵبەرێ صەیدی دڵی کرد

کە وێنەی گەوهەرێك و میسلی دوڕ بوو

وەکو مەجنون بە یادی وەسڵی لەیلا

دڵەی (شەیدا) لە غەم بەم داخە پڕ بوو

***

یادی ویلادەتی حەزرەت ﷺ

هەولێر ٧-٨/٥/٢٠٠٤

بــە خــۆم و خامەکــەم یــادی ویــلادەت یارمــە ئەمشــەو
خــەیاڵی تــازە وەســفێکی گــوڵ و دڵدارمــە ئەمشــەو

چ حەددێکی هەیە گـوڵ خـۆی بـە حوسـنی ئـەو بشـوبهێنێ
لەلای من خەرمەنی گوڵ یـەك بەیـەك وەك خارمـە ئەمشـەو

لەســەر خــاکی بــەری پێیــا بەئومێــدم ســەرم دانــێم
بە تەخت و بەختی کەی هەم جامی جەم من عارمە ئەمشـەو

خـەیاڵم جـەمع و شـەوقم مەشـقی عەشـقی حـەزرەتی یـارە
کە مەیلی بەزمی مەجلیس هەم نەشەی ئەشعارمە ئەمشـەو

لـە میهـر و سـۆزی ئـەو دڵـدارە مـن ئەمشـەو دڵـم خۆشـە
کـە مـەدحی حـەزرەتی فـەخری دو عالـەم کارمـە ئەمشـەو

ئەگـەر لوتفـێ بفـەرموێ ئـەو شـەهی خـاوەن مـەقام و جـا
کیفایەتمـە بـە دڵ چـون ئـارەزووی دیدارمــە ئەمشــەو

بــە یــادی نیونیگــاهێکی شیفابەخشــی لەگــەڵ دڵــدا
عەجــەب گریــان و شــین و ناڵــە و هاوارمــە ئەمشــەو

بـە دڵ مـن چـاوەڕێم سـاحەی دڵ و سـینەم موعـەططەرکـا
کـە یـادی نێـوی، ویـردی سـەر زمـان و زارمـە ئەمشـەو

منــی (شــەیدا)ی جــەماڵی ئــەو، تــەماداری نەســیمێکم
کـە بـێ شـك مەرهـەمی دەردی دڵـەی زامارمـە ئەمشـەو

***

کۆچی ئەستێرەیەک[*]

هەولێر- ٢٠٠٥/٨/٣٠

ئەمڕۆ بە قەدەر حەزرەتی حەق قـودرەتی فـەرموو
مەحتوومی ئەجەل بۆ حەرەمێ سـەبقەتی فـەرموو
سەد حەیف و ئەسەف ماڵی دەروون تارە کە ئەمڕۆ
دانایـەکی زانسـت و ئـەدەب ریحلـەتی فـەرموو
داخ و کەسـەرێ کەوتـە دڵـی کۆمـەڵی یـاران
بەم فـەوتی لـەناکاوە کـە ئـەو نەوبـەتی فـەرموو
ویستی کـە بـەرەو مـاڵی بـەقا کـۆچ و سـەفەرکا
لـەم ئافـەتی دنیایـە بـە دڵ نـەفرەتی فـەرموو
قەصدی بو بکـا تـەرکی غـەم و عالـەمی فـانیی
مەیلی گوڵ و گوڵـزار و صەفای جەننەتی فـەرموو
هەر ویسـتی خـودا وابـو کـە پیرێکـی وەهـا بـێ
لەو رۆژە کـە تـەرکیبی گـڵ و خیلقـەتی فـەرموو
گەنجینەیەکی پـڕ صـەدەف و گەوهـەر و دوڕ بـوو
بۆ خەزنـەیی ئـەعلا لـە دەنـی فیرقـەتی فـەرموو
دووڕێ بـو لـە دوڕدانـەیی نێـو گـەنجی مـەعانیی
بۆ ریفعەتی ئەو، شاهی عەلا هیممەتی فـەرموو[1]

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بەبۆنەی وەفاتی زانای پایەبەرز و دانای زانست و ئـەدەب: مامۆسـتا (مـەلا عبـدالکریمی مدرِّس) نووسی کە لە بەرواری ٢٠٠٥/٨/٣٠ وەفاتی فەرموو، کە وەسفی بە خامە و نامە تەواو نابێ.

[1] مەبەست حەزرەتی (شێخ عەلائەددینی بیارە)یە، کە مەرحوومی مامۆستا خۆی لە چەند شوێنێدا ئاماژەی بەوە کردووە کە بەهۆی هیممەت و بەرەکەتی ئەو زاتەوە زیاتر بەهرەمەند بووە لە زانست و سوودی وەرگرتووە.

خـــاوەن قەڵــەم و خامـــە رەوانـــێ لـــە ئەدەبـــدا
ئەلحەق کە بە زانست و ئـەدەب خزمــەتی فـەرموو
زاتێ بـو کـە وەسـفی بـە قەڵـەم نایەتـە تـەحریر
ئۆخەی کە لەگـەڵ عالـەمی دڵ ئولفـەتی فـەرموو
سەد شوکری خودا کۆچ و حەیاتی وەکو یـەك بـوو
بۆ هەردوو کە مەیلی کـەرەم و عیززەتـی فـەرموو
لــەم عالــەمی دنیایــە نــەما تاقــەت و شــەوقی
بێ وەقفە کە سـەرفی تەمــەن و قـوودتی فـەرموو
بۆ داخـی دڵـی دوژمــن و شـادیی دڵـی ئـەحباب
کۆچـێکی پـڕ ئاسـوودە و بـێ عیللـەتی فـەرموو
ئەم عاشقی (شەیدا)یـە لـە وەسـف و لـە سـەنایا
خامەی کول و کۆڵە، کە مەهێ ڕیحلـەتی فـەرموو

وادەی وەفات

هەولێر ٢٠- ٢٠٠٧/٢/٢١

عەزیزم چاوەڕێم بۆ خەرمەنی لوتف و وەفات ئەمشەو
کتوپڕ نەك بگاتە سەر سەرم وادەی وەفات ئەمشەو
دەبا ساتێ موتالاّی گوڵشەن و گوڵزاری حوسنت کەم
لەبەر رووناکی ماهی رووت و شەوقی شەوچرات ئەمشەو
لەبەرچیی نارەوایە گەر منیش وەك جەمعی ئەهلی دڵ
تەماعم بێ لە سایەی پەرچەم و گۆشەی نیگات ئەمشەو
لە شەئنی مەجلیس و شان و شکۆی تۆ زەڕڕە ناگۆڕێ
لە میهری خۆتەوە گەر ببمە یار و ئاشنات ئەمشەو
چ کەم نابێ لە گەوهەردانی دوڕڕ و خەرمەنی خاڵت
ئەگەر بێت و بە تەنها دانەیێ بمکەی خەلاّت ئەمشەو
بە شێوەم وانەزانی من کە دەسبەرداری عەشقت بم
لە بێزاریمە گەر بیکەم لە حاڵی دڵ شکات ئەمشەو
لە مەیخانەی غەمی عەشقت ئەوەندەم شین و زاریی کرد
رەگ و ریشەی دڵم دەرهات و ساقیی هەر نەهات ئەمشەو
ئەبەد نابم لە ئەو پیری مەی و مەیخانە موستەغنیی
کە موحتاجم بە ساقیی بۆ قومێ ئاوی حەیات ئەمشەو
بفەرموون باخەوان لوتفێ بکا، بۆ گۆشی تیفلی دڵ
بنێرێ شەهدی لێوی گوڵ لەگەڵ نوقڵ و نەبات ئەمشەو
وەرە بولبول مەگەر هەر تۆ بزانی حاڵی زاری من
شەریکی شینمی، رۆح و دڵی من بێ فیدات ئەمشەو

بەخـزمەت گوڵ گەیشتی گەر، لەسـەر زار و زمـانی مـن
بڵـێ توخـوا ئەوەنـدە ئـابڕووی دڵ بـا نـەبات ئەمشـەو
دڵـەی دێوانەکـەی مـن موددەتێکـە زار و بیمـارە
لە سووچی خەستەخانەی تۆوە سا با بێ شـیفات ئەمشـەو
کە من (شەیدا)ی جەماڵی مەه میسالی تـۆم، بەئومێـدم
لەدەس جەوری رەقیب و دەردی غەم بمدەی نەجات ئەمشەو

نەوتی خاو[*]

هەولێر- ٢٠٠٩/٦/١

سەد شوكور ئەمڕۆ نەمردم ناوی كوردیش هاتە ناو

بەرهەمی خاكی ولات و مالی خۆمم دی بە چاو

بۆ یەكەمجارە لە مێژووی میللەتی كوردا كە وا

لێرەوە ئەڕواتە دەر وەك هەر ولاتێ نەوتی خاو

بەم هەوالی وا لەناكاوەی بە گوێی عالەم درا

دوژمنانی گەل ئەوا دلێیان ئەبێ پەرت و بلاو

گەل بەبۆنەی سەروەت و سامان و خەزنەی خاكی خۆی

وا نەجاتی بوو لەدەس خۆراكی تەنها نان و ناو

بەس ئەوەندەی ماوە هەروەك میللەتانی تر كە بێ

هەلبكا نالا لە ریزی ئەو هەموو نالا شەكاو

بەو نومێدەی ئەم گەلە داماو و زیللەت دیدەیە

پشكی شێری بەركەوێ لەم نەوتی گەرمی هەلقولاو

نەك بەتەنها كاكی چەكدار و مەچەكداری ولات

قولی نامەردانەیی لێ هەلبمالێ بەربلاو

بێ بە تالانی بەرێ ئەم كەنزە بۆ خاكی عەجەم

ئەو قورمساغەش بكاتە سەر سەری كاكم كلاو

من هەتا هەم عاشق و (شەیدا)یی ئەم خاكەم كە وا

زۆر لەمێژە عاجز و غەمبارە، دایم دل شكاو

(*) بەبۆنەی ناردنە دەرەوەی نەوت لە كوردستانی عێراقەوە بۆ یەكەمجار لە مێژووی كورددا، ئەم هۆنراوەیەم نووسی، بەو هیوایەی ئەم گەلە هەژار و نەدارە سوودی لێببینێت و تەنها نەڕژێتە گۆمی گیرفانی چەند كەسێكی دەسەلاتداری نادلسۆزەوە و چەنددها رۆلەی ئەم گەلەش شەوانە بە برسێتیی سەر بنێنەوە!.

وێنەی شاری سلێمانیی (*)

سلێمانیی- ١٩٩٨/١٢/١٣

ئەم وێنــە کــە وا دیــارە، (بــەردەرکی ســەرا)ی شــارە
کــام شــارە؟ ســلێمانیی، پــاکی گــوڵ و گوڵــزارە
هەرچەندە کــە پــایز بــوو، دڵ مــەیلی بــە ئــازیز بــوو
نەیــدیت و ئــەوەی بینــی شــێوەی غــەم و ئــەغیارە
قووتی دڵەکــەم غــەم بــوو، هــەم گریــە و ماتــەم بــوو
دڵتــەنگ و حــەزینم مــن، بــۆ بێکەســیی ئــەم شــارە
کەس ئەو کەسە بوو من بووم، شەوقی دڵی کون کون بووم
ئێســـتاکە دڵـــەی زارم بـــێ هەمـــدەم و بـــێ یـــارە
توخــوا دە ســەبا تــا کــەی رەحمــێ بــە دڵــم ناکــەی!
پـــەیغامێ لـــەلای لـــەیلم بـــێ بـــۆ منـــی بێچـــارە
هەرچەندە کــە ئــەو لەیلــە بــێ ئولفــەت و بــێ مەیلــە
ناپرســێ لــە حــاڵی مــن، مەشــغووڵی صــەفای شــارە
ســا ئــەی دڵــی ئــازوردە، هــەروەك گــوڵی پــەژموردە
تــا کــەی بــە لیقــا ناگــەی! پــڕ میحنــەت و بێکــارە
بۆ حــاڵی منــی (شــەیدا) کــەی حوسنی ببــێ پەیــدا
ببڕێتـــەوە غـــەمباریی ئـــەم میحنـــەت و ئـــازارە

***

(*) ئەم هۆنراوەیەم بۆ سەر یەکێك لە وێنەکانی خۆم نووسیوە کە لە (بەردەرکی سەرا)دا لــە شــاری ســلێمانیی لەو بەروارەدا گرتوومە.

سەفەری خێر[*]

هەولێر- ١٩٩٩/٨/١٩

وا بــە بێـدەنگیی لــە خــاکی پــاکی کوردســتانەوە
رووم لــە رێگــەی شــاری یــارە بــەم کــەژ و کێوانــەوە
قەت مەکەن لۆمەم کە رێگەی غوربــەتم گرتۆتــە بــەر
یــا بــە بێبــاکیی کــە وا هاتوومــە ئــەم مەیدانــەوە
چــونکە عەشــقی دڵــڕفێنێکم کــە جــەلبی دڵ ئــەکا
بــۆ عیلاجــی زامــی ئەیکێشــێتە نێــو مەیخانــەوە
مەی لە مەیخانەی حەقیقــەت پێئەنۆشــێ رۆژ و شــەو
خەســتە نامێنــێ کەســێ ببرێتــە ئــەو شــوێنانەوە
چونکە ئەم جێگایەیە هەر خەستەخانەی ئەهلی عەشق
عاشــقان مەســتن بــە جامــێ بــادە و پەیمانــەوە
خۆ منیش هەر بەو ئومێـدەم بۆیــە رێــم گرتۆتــە بــەر
یــا بــە کۆڵــێ بــاری خــەم کەوتوومــە ئــەم شــارانەوە
رووم لــە پــیرێکی وەفــاداری بەهیممــەت کــردووە
وا بــە بێبــاکیی بــە خــۆم و ئــەم دڵــەی وێرانــەوە
تا بکا چــاری دڵــەی دامــاوی دەســتی نەفســی شــووم
تیفلــی گــیرۆدە بــەدەس ئــەم ئافــەتی دەورانــەوە
خۆ منیش (شەیدا) بە شێوەی ئــەو نیگــارەم بۆیــە وا
حــاڵی خــۆم خســتۆتە بــەرگی بولبــول و پەروانــەوە

[*] لەکاتێکدا کە لەخزمەت مەرحوومی باوکم و مامۆستا شێخ موحسین و کاك ستاردا لە هەولێرەوە بەرەو توركیا كەوتینە رێ بە مەبەستی زیارەتی مەرقەدی حەزرەتی پیر، بەو هۆیەوە ئەم شیعرەم نووسی.

سەیرانی دڵ(*)

تورکیا- ناکسەرای ١٩٩٩/٩/١

هەر بەتەنها من لە دنیادا بەبێ گوڵ مامەوە

دوور لە شێوەی جوانی لەیل و پیری دڵ ئارامەوە

قیسمەتی من مەینەتی رێگەی فیراق و زاری‌یە

نیسبەتی جەوری رەقیب وا هات و دەوری دامەوە

بەند و داوی خستە سەر رێگەم هەتا گیرۆدە بم

هیچ نەبوو چاری نەجاتم من کە چەن سوورامەوە

من ئەگەر کوشتەی غەمی لەیلا نەبم بەم حاڵەوە

چیم لە خاکی تورك داوە یا وڵاتی شامەوە

عاشقی لەیلێکی مەهـ روخسارم و (شەیدا) بە رووی

بۆیە وا مەفتوون و گیرۆدەم بە کۆڵێ زامەوە

* * *

(*) ئەم هۆنراوەیەشم هەر لەوکاتەدا نووسی کە لە شاری ئەستەمبووڵەوە بەناو شارە کوردیەکاند ئەگەڕاینەوە بەرەو کوردستانی عێراق.

تەمی نائومێدیی

هەولێر- ١٨/١٠/١٩٩٩

بێهوودە نیە مــن کــە دڵــم بــێ‌ســەر و شــوێنە
شایســتەیە پــاکی تەمــەنم دووکــەڵ و خوێنــە
چون صەفحەیی دڵ پاکی تەم و گەرد و غوبارە
بێبەش لە ویصالی مــەهی رووی یــارم و وێنــە
کەم جەور و جەفا بێنە رەقیب وەك دەمی پــایز
خونچەی گوڵی عومرم بە هەدەر هەڵمەوەرێنــە
بۆ داخی دڵی کۆمەڵی عوششــاقی جــەفاکێش
دڕکــی خەفــەت و خــاری جــەفا دامەچــەقێنە
تا کەی خەم و ناسۆری خەتا هەر لە بــرەو بــێ
ســا بەســیە ئــیتر رەحــم و وەفایــێ بنوێنــە
بێ مروەتیی تا کەی لەگەڵ ئەم کــۆڕە بەجۆشــە
خۆ مەجلیسی عەشقی گوڵی من دیدە رەوێنــە
تاوێنــەیی دڵ جــێ نــەزەری یــاری عــەزیزە
بەو دەستی شەڕەنگێــزی غەمت لێم مەشکێنە
لەو وەختە کە بولبول وەکو (شەیدا)یە لە باخــا
بــۆ زامــی دڵــی زاری، پــەڕەی گــوڵ مەدڕێنــە

***

باخی عەشقی گوڵ

هەولێر- ٢١/١٠/١٩٩٩

لە مەیخانـەی غـەمی لـەیلم پـەنام هـەر بـردە بـەر بـادە

ئەسـەف چـون رەونـەقی بـازاڕی لـەیلم مـات و بـەربادە

ئەگەرچی مـن ئومێـدم بـوو بچێـژم تـامی عەشـقی دڵ

کەچـی دەسـتی رەقیبـی خوێنمـژم وەك دەسـتی جـەللادە

سـەرم سـوڕماوە مـن ئـەمڕۆ لـە کـرداری رەقیبـی دڵ

بەعـەینی حـوکمی فیرعەونـە وەیـاخود زوڵمـی شـەددادە

کـە دەمـدەم روخسـەتم نـادا ببیـنم رەنگـی گوڵـزارێ

بڵـێم ئۆخـەی وەکـو یـاران دڵـەی ناشـادی مـن شـادە

دەسـا قوربـانتم سـاقیی بکـە لوتفـێ لەگـەڵ دڵـدا

لـەبۆ بـازاڕی عەشـقی حـەزرەتی گـوڵ بیکـە نامـادە

هـەتا سـاتێ لەسـایەی مەجلیسـی تـۆ بسـرەوێ ناڵـەم

بڵـێم شـوکری خـودا ئەمڕۆکـە وەك یـاران دڵ ئـازادە

دەخیلـت بم نەپرسـی تـۆ لـە حـاڵی بـێ قـەراری مـن

بڵێی شاگردی رێی مەجنوونـە یـا هـەمڕەنگی فـەرهـادە

سـەبـا دەستم بـە دامێنت نـەسیمێ هەڵـکە بۆ گـوڵشەن

لەبۆ شـادیی دڵانـی بـاخی عەشـقی، زولفـی گـوڵ بـادە

لەبـەر شـەوقی جـەماڵی دڵبـەرم چـەتری صـەفا هەڵـدە

هـەتا ئـەهلی دڵ و کـۆڕی محەببـەت بێنـە سـەر جـادە

هەموو تێکەڵ بە شەوق و زەوق و شادی و ئولفەتی دڵ بـن

ببـێ رازیـی لـە ئـەم (شـەیدا) دڵـەی دامـاوی ئوفتـادە

***

وەفاتی مورشید [*]

هەولێر- ٢٠٠٠/١/١٥

وەفـــاتی مورشـــیدم ئـــەمڕۆ وڵاتـــی کـــردە وێرانـــە
سەراســـەر مـــات و ڕەشپۆشـــە چ عێـــراق و چ ئێرانـــە
هەموو عالەم بەجاریٚ مات و هەم خامۆش و بێدەنگن
بە دڵ بۆ کۆچی ئەو شاهە کـە شـەمعی سینەسـۆزانە
فوغـــان و گریـــە و شـــینە لـــەنێو کـــۆڕی موریـــدانا
کە شێواون بە کۆچی پـڕ خـەمی ئـەو دیـدە فەتتانـە
طەبیبێکی وەهـا دڵسـۆز و حـازیق بـۆ نەخۆشـیی دڵ
کەسـێ قـەدری نـەزانیبێ، یـەقین ئێسـتا پەشـیمانە
ئەوانەی وەك دڵەی داماوی (شەیدا) عاشقی گوڵ بوون
ئەوانن قەدری گوڵ نەگرن لـە سـاحەی ئـەم گوڵسـتانە

٭٭٭

---

[*] هەرچەندە لەو کاتەدا چەند ساڵێك بەسەر وەفاتیدا تێپەڕیبوو، بەڵام بە هۆی دڵتـەزێنیی ئـەو کارەسـاتەوە ئەم هۆنراوەیەم بۆ وەفاتی (حەزرەتی شێخ محەممەد عوسمان سیراجەددینی نەقشبەندیی) نووسی، کـە لـە ژمـارە (١٦)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٠ بڵاوکراوەتەوە.

پەیامی دولبەر

هەولێر- ٢٠٠٠/٣/٢١

موژدەبێ ئەی دڵ کە باسی شاهی دەوران هاتەوە

قاصیدی ئەهلی وەفا ئەمڕۆ لە شاران هاتەوە

ڕۆژی نەورۆزە و پەیامی دولبەری هێناوە بۆم

بۆ شیفای زامم طەبیبی دەردەداران هاتەوە

وەك نەویدی هودهودی باخی سەبا بۆ بولبولان

سەردەمی فەسڵی بەهار و وەسڵی یاران هاتەوە

گەرچی بەینێ دڵ گرفتاری فیراقی لەیلی بوو

سەد شوکور ئێستا کە شێوەی گوڵعوزاران هاتەوە

هەر بە موژدەی وەسڵی دولبەر بوو خرۆشا بەزمی دڵ

تا کە شەهدی گوڵ لە جێگەی ژەهری ماران هاتەوە

قاصیدێکی باوەفا بوو، خەندە دەم، شیرین کەلام

زووبەزوو ئەمڕۆ لە ڕێگەی کۆهساران هاتەوە

ڕەببی تۆش لەبخەندە بی نەی قاصیدی خۆش لەهجەکەم

چون بەبۆنەی تۆوە دەنگ و ڕەنگی یاران هاتەوە

عاشقی (شەیدا) دەمێ بوو بێکەس و دێوانە بوو

موژدەبێ ئەمڕۆ ویصالی جاری جاران هاتەوە

***

پەرێشان حاڵیی

ئەستەمبوڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ٢٠٠٠/٧/٢٧

مەکـــەن مـــەنعی فوغـــانی دڵ کـــە وا زار و پەرێشـــانە
لەبـــەر حـــاڵی هەراســـانی عەجـــەب مـــاڵێکی وێرانـــە
چ مـاڵـێ! تێکـدراوی دەسـتی جـەللاد و ڕەقیبـی غـەم
کـــە لـــەم ســـاحەی مەحەببەتـــدا نیشـــانەی دەردەدارانـــە
بـــە مـــەیلی دڵ نیـــە هەرچـــی لـــە دنیـــا ڕوو ئـــەدا یـــاران
فیراقـــە، وەســـڵە، یـــا ڕاز و نیـــازی دیـــدە مەســـتانە
بـــەدەس جـــەوری ڕەقیبـــی ناکـــەس و دەوری شەڕەنگێـــزی
وەکـــو مـــن بەنـــد و گـــیرۆدەن هـــەموو یـــارانی مەیخانـــە
سەراســـەر چـــاوەڕوانی شـــەربەتی مـــەرگن بـــە ناچـــاریی
ئـــەزانن چـــونکە لـــەم مەیدانـــەدا هـــەر مەرگـــە هەرزانـــە
لـــە ڕۆژانـــی شـــەهادەتما بـــە دەس چـــاکی ڕەقیـــبم گـــرت
وتم بەســـیە دەخیلـــت بم، هـــەتا کـــەی کـــاری شـــێتانە!
منـــت کـــردە فیـــدای تیرێکـــی ئـــاواتی نەخۆشـــی خـــۆت
مەگـــەر ناترســـی تـــۆ جـــارێ لـــە ئـــاهێکی حەزینانـــە
چ بوو سوودت لە سەفك و ڕشتنی خوێنی گرۆهـی عەشـق
کـــە وا کاســـەی ســـەری ئـــەم عاشـــقانەت کـــردە پەیمانـــە
مەگەر نازانی ئەی عاشق کـوژی تینـوو بـە خـوێنی مـن
کـــە هـــۆی فـــەوتان و غـــەرقی زاڵمـــان خـــوێنی شـــەهیدانە
کـــە مـــن ســـاحەی دڵـــم وێرانـــە وەك مـــاڵی خـــەراباتم
ئـــەبێ کـــێ بـــێ بـــە دڵ ڕازیـــی ببـــێ بـــەم جەنگەڵســـتانە

مەگەر تەنها حەبیبێکی وەکو ئەو یاری عەیارم
که رازیی بێ بە دڵ، چون ئەو پەنای زار و غەریبانە
سەرم دانایە سەر ئەژنۆم و فیرقەت کەوتەوە یادم
وتم ئەی یاری جانیی، فرسەتە رەحمی حەبیبانە
بە لوتفێکت لەدەس جەوری رەقیبی دڵ نەجاتمدە
فەقیرم با لەوە زیاتر نەپێوم قوڕ بە پێوانە
دڵەی (شەیدا) نیشانەی تیری دەستی دڵبەرە بۆیە
وەکو فەرهادی کۆکەن وێڵی دەشت و کۆهسارانە

***

عالەمی مەعنا

ئەستەمبوڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ٢٠٠٠/٨/٥

مـەدەد پـیرم، زەلیلـی خـۆت بناسـە

بزانـە چـەندە دامـاو و کەساسـە

لە خـوانی نیعمـەتت بێبـەش نـەبم بـا

بـزانم عالـەمی مـەعنا چ باسـە!

لە باخی مـەعریفەت تـۆزێ بکـەم مـن

لە بۆنی دڵکەشـی ئـەو عـەتر و یاسـە

بەبێ‌شك پیری مـەکتەبخانەکـەی عەشـق

طـەبیبێکـی حـەکیم و دوور شناسـە

ئـەزانێ مەرهـەمی دەردی دڵـی زار

صەلاحی قەلبە یا خەمسـەی حەواسـە

منـیش هـەروەك نەخۆشـێکی دڵازار

خـەیاڵم سەربەسـەر تاسـاو و کاسـە

بە عەشقی تـۆوە گـیرۆدەم کـە هـاتووم

بڵێی (شەیدا)ی جـەماڵم حـاڵی خاسـە

***

سروەی شەماڵ

هەولێر- ٢٠٠٠/٩/١١

وەرن یـــاران تەماشـــاکەن کـــە واعیـــز چـــۆن مناڵێکـــە

عـــەلاوەی خەزنـــەیی سـینەی، عەجـــەب کەللـــە بەتاڵێکـــە

ئـــەبینم شـیری خـــاوی وا لـــە دەم ئـــەتکێ بـــە رۆژ و شـــەو

لـــەلای شەخصـــی مونـــەددیب شـــۆرەتی ئـــەو کۆرپەکاڵێکـــە

ئەگـــەر دیقـــەت لـــەحاڵی کـــەن ئـــەزانن چـــەن لـــە حـــەق دوورە

ئەســـەف! خـــۆی وانـــەزانێ فەیلەســـووفە و ئـــەهلی حاڵێکـــە

هـــەموو دەم فەلســـەفەی کردۆتـــە ویـــردی ســـەر زمـــانی خـــۆی

بـــەڵام بـــۆ بـــاری قورســـی جـــەهل و نـــادانیی، حەماڵێکـــە

بە بـــۆنی گـــوڵ لـــە گوڵـــزاری محەببـــەت تێـــك ئەچـــێ زەوقـــی

کەچی خۆزگەم بەوەی لێـــی دوورە، خـــۆی چـــەن بەدفەســـاڵێکە

بـــە زاهـــیر بـــۆ طـــەریقـــی وەعـــزی دەم عـــەللامەیـــە، ئـــەمما

لـــە بـــەزم و رەزمـــی مەیخانـــەی حەقیقـــەت کـــوێر و لاڵێکـــە

ســـیەه بـــەختانی ئـــەم رێـــبازە پـــیرۆزەی لـــەلا شـــێتە

ســـەری ســـەودازەدەی عاشـــق لـــەلای ئـــەو زرکەتاڵێکـــە

بەبێ‌شەرمیی ئـــەدا تانـــە لـــە عەشـــقی دڵ کەچـــیی بـــۆ خـــۆی

هـــەموو فـــەخری لـــە دنیـــادا بـــە شـــانە و شـــان و باڵێکـــە

وەرە واعیـــز بـــدەم وەعزێکـــی چـــاکت گـــوێ لـــە مـــن بگـــرە

بزانـــــە عاشـــــقی دێوانـــــە گـــــیرۆدەی چ خاڵێکـــــە

جیهـــانی بـــێ محەببـــەت هـــەروەکو گـــەرماوی بـــێ ئـــاوە

کـــە تـــۆ خۆشـــۆری، ئـــەم دنیـــا بـــە نرخـــی پەشـــتەماڵێکە

دەخیل ئەی کۆمەڵی عوششاقی مەجلیس، ناهەقی مەگرن
ئەزانێ خۆی کە وا پەروەردەیی دەرسی چ ماڵێکە
بە رەغمی واعیزی بێ مەعریفەت بێ شک دڵی (شەیدا)
هەتا رۆژی قیامەت چاوەڕێی سەروەی شەماڵێکە

***

نەسیمی چەمەن

هەولێر ١٩-٢٠/٩/٢٠٠٠

لەم کاتە کـە دڵ رووی لـە شـەم و مـاهی نەوایـە

گشت نەوعی بەشەر پاکی بـەبێ دەنـگ و نەوایـە

بـێ چرپەیە وا شـەش دەری ئـەم دەورە بـە جـارێ

لـەم نیوەشـەوی تـارە کـە عالـەم لەخەوایـە

بۆ مورغی سەحەر هەروەکو صەیـادی سـەحەرگا

دڵ وا لـە خـەیاڵی چـەمەن و صـەیدی کەوایـە

بـۆ چـارەیی دڵ، عاشـقی بێچـارە بـە تـەنها

تـەبعی وەکـو خەففاشـەیە، بـەختی لـە شـەوایە

خۆ عەشقی گوڵ و شەوقی دڵ و دیـدە نـەبێ گـەر

سەرتاسـەری ئـەم کەونـە کـە نرخـی بـە هەوایـە

نابێتـە مەحـەللی فـەرەحی دڵ لـە ژیانـا

ئـەو ژینـە کـە ژانـی دڵـە هـەم پەسـتیی لەوایـە

هـەر بـۆنی نەسـیمی چـەمەنی دولبـەرە بێشـك

بـۆ دەردی دەروون و دڵـی دێوانـە دەوایـە

گەر جەوری رەقیبی گـوڵی پـەژموردە نـەبێ، خـۆ

کـەی قـەطعـی سـەری بولبـول و پەروانـە رەوایـە

رێبـازی سـلووکی دڵـی (شـەیدا) غـەمی لەیلـە

ئەم بەزمـە لەگـەڵ سـەردەمی مەجنوونـەوە وایـە

***

دەردی عەشق

هەولێر- ١٦/١٢/٢٠٠٠

دولبـــەرا دەردی فیراقـــت کـــاری‌یـــە　　شەوقی دڵ بێ وەسـڵی تـۆ ناچاری‌یـە

دڵ نـەماوە زەوقـی تـا شـەوقی هـەبێ　　سەیلی خوێناوە لـە جـەرگم جـاری‌یـە

مـــن ژیـــانم ژانـــە بـــێ دیـــداری تـــۆ　　تۆ بـە نـاز و غـەمزە مـەیلت لاری‌یـە

گەر بڵێم قەصدم ژیانە و عەیش و نۆش　　دڵنیابـە هـەر قسـەی سـەرزاری‌یـە

لەم ژیانە مـن دەسـم شـت بـۆ نەبـەد　　چـونکە بـێ دولبـەر سـەراپا زاری‌یـە

تۆ ئەگەر قەصـدی سـەرم کـەی حـازرم　　بەس بڵێـی مـەیلم ویصـاڵ و یـاری‌یـە

یـا بڵێـی ئەمرۆکـە نـاز و غەمزەکـەم　　هـەر نیشـانەی ئولفـەت و بێـداری‌یـە

دڵ نەبێتـە قۆچـی قوربـانیی لـەبۆت　　چونکە کـاری دولبـەران عەیـیاری‌یـە

سا خودا چی‌بکەم! گوناهی مـن چ بـێ　　ئـەو کە مـەیلی هەر لەسەر لاساری‌یـە

کـەی ئـەبێ ببڕێتـەوە بـۆ کـامی دڵ　　مەینەت و ئەم وەزعـی ناهـەمواری‌یـە

خۆ منی (شەیدا) بە دەردی عەشـقەوە　　ئەشـکی خـوێنینی دو چـاوم نـاری‌یـە

***

ئارەزووم بۆ تەماتە

هەولێر- ٢٠٠١/٦/٣

ئـەی دڵ بـە یـەقین ببیـە دەسـا وایـە تەماتـە
وەك مەمكەمـژەی كـوودەكی سـاوایە تەماتـە
غارەتگـەری موڵـكی دڵـی جەمعێكـە بـە دایـم
هـەر تـاكو ئەبـەد عـادەتی ئاوایـە تەماتـە
حیكمەت لـەوەدا جەمعـە لـە سەرتاسـەری ساڵا
هـەردەم بـە تەبیعـەت لـە رەواجایـە تەماتـە
رۆشـنكەری مـاڵی دڵـی تاریكـە لـە شـەودا
وەك لەنتـەر و فـانۆس و چـرا وایـە تەماتـە
دیققەت لە سەر و خیلقەتی‌كەی گەر بـە تەئـەمول
وەك زینـەت و تـاجی سـەری پاشـایە تەماتـە
چوار فەسڵە نیـە فەسڵی لەگـەڵ سفرەیی مـاڵا
زیـاتر لـەزەتی وا لـە بەهارایـە تەماتـە
هەرچەندە ئەتۆ وەسفی بكەی هـەر كەمـە هێشتا
مـەخلووقی خـودای بـەرز و تەعالایـە تەماتـە
وەعـدەی بـە بـرنج داوە هـەتا مـاوە لـە دنیـا
هـەر هـۆگری یـەك بـن، كـە لـەبن نایـە تەماتـە
من بولبول و ئەو رەونـەقی حوسنی گـوڵی باخـە
بڕوانـە كـە شـۆخێكی چ زیبایـە تەماتـە
سەد حەیف و ئەسـەف! داخـی گـرانم كـە ئـەبینم
لای بـەعزە كەسـێ نرخـی وەكـو كایـە تەماتـە
پێم خۆشە هـەموو عالـەمی ئـەم عەصـرە بزانـێ
مەعشـووقی منـی عاشـقی (شـەیدا)یـە تەماتـە

جەنگی دەروونیی[*]

هەولێر- ٢٠٠٢/٧/١٥

وەرە بنـــوارە نـــەی دڵ چـــۆن هەرایـــە
خـــــەڵاتی میللـــەتم داوی بەڵایـــــە
ئەگەرچی جەنگی کوردکوشـتن نـەماوە
کەچـیی جـەنگێکی تـر هاتۆتـە کایـە
لـــەجیاتی ئاوێـــژێنی مـــاڵی دڵمـــان
لـــە خـاکی ئێمـــە جـــەنگی کارەبایـــە
ئـەوەی جێـی داخـە ئـەم دێـوە دزێـوە
لـەنێو گشـت مـاڵی کوردێکـا پەیایـە
ئەبینم چینی میللەت بۆتە دوو بەش[1]
بەتـــەنها زەنگـــی خێـــرە دەنگـــی نایـــە
لەبەر بەرزی و بڵندی و حورمەتی خۆی
بەشـێکی لات و بـێ دەسـت و گەدایـە
لە سایەی وەزعـی ناهـەمواری ئەمـدا
بەشـێکی دیکـە سـەرگەرمی سـەمایە
وڵاتی ئەم گەلـەش وا بۆتـە دوو بـەش
لـــەلایێ (ئـــەزمر)و لایـــێ (قـــەڵا)یـــە

---

[*] بەهۆی نەبوونی کارەبا لە کوردستان بۆ ماوەی چەند ساڵێك، کە گرفتێکی سەرەکیی رۆژانەی خەڵك بـوو، بێتاقەتیی زۆر رووی تێکردبوون و ئەیانناڵاند پێوەی و وەك پێویست دەسەڵات هەوڵی چارەسەرکردنی تـەواوی نەئەدا و تەنها کەسانی کاربەدەستو دەست رۆیشتو لێی بەهرەمەند بوون، بەو هۆیەوە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

[1] مەبەست لەم دوو بەشە گەل و دەسەڵاتە، نەك گەل خۆبەخۆ.

شتێ شاراوەبێ ئەمڕۆ لە میللەت

نیازی بێخەمی سوڵتان و شایە

ئەوەی نرخی نەبێ ئەمڕۆ لەلایان

پەیامی ئاشتیی سروەی سەبایە

هەتا ئێستاکە نەمزانیی بە باشیی

چ سوودێ لەم هەموو غەوغایەدایە

بەبێ پێچ و پەنا بێشك گەلی من

گەلێکە خاوەنی شەرم و حەیایە

گەلێ خۆی کردە قوربانی وڵاتی

ئیتر جەنگی لەگەڵدا کەی ڕەوایە

ودیا ڕەنجی هەموو بدرێ بەبادا

لەبەرچیی ئەم هەموو پێچ و پەنایە!

ئەوا (شەیدا) بە خامەی هاتە گوفتار

مەڵێن بۆچی بەبێ دەنگ و سەدایە

***

پەیامی شیوەن[*]

هەولێر- ٢٠٠٢/٨/١

وەرن یـــاران ببیـــنن پـــاکی عالـــەم چـــۆن خرۆشـــاوە
ســـەبا ئەمڕۆکـــە پـــەیغامی فوغـــان و شـــینی هێنـــاوە
نەماوە شـــەوقی جـــارانی، شـــکاوە رەونـــەقی حوســـنی
بـــە زەنگـــی دڵتـــەزێنی ئـــەم هەواڵـــە وا پەشـــۆکاوە
کە رەنگ و دیمـــەنی شـــێوازی شـــین و ماتـــەم ئـــەنوێنێ
بە ناچاریی لەدەس جەوری رەقیـــب هاتۆتـــە ئـــەم نـــاوە
ئەڵێ ئەمڕۆ منیش وەك عالەمی دڵ مات و خامۆشـــم
لە ترسی بای غـەزەب هاتووم پـەنام بـۆ ئێـرە هێنـاوە
لەگـــەڵ خۆمـــا پـــەیامی شـــیوەنم هێنـــاوە بـــۆ ئێـــوەش
ســـەراپا بـــەزم و بـــازاڕی ئەمـــەل وێـــران و شـــێواوە
لە باخی پڕ لە داخی بێکەسیی، بولبول بە کوڵ ئەگریی
ئـــەڵێ داخـــی گـــرانم وا پـــەڕەی گـــوڵ ســـیس و ژاکـــاوە
دەسا ئەی کۆمەڵی مەردانی خاوەن هیممـەت و بـازوو
بـــە هـــاواری ســـەبا مـــەجلیس مەشـــێوێنن لەمـــەولاوە
لـــە کـــوردی بێنـــەوا عـــاجز مـــەبن پیرانـــی دڵ ئاگـــا
نەکەن کارێ، بڵـێن وا پـاك و پیسـە پـاکی سـووتاوە
ئەمانە زاد و پـەروەردەی دەسـی نامـەرد و بێگانـەن
هەموو خۆراکی ئەم جەمعە گـڵاو و پیسـە، خوێنـاوە

---

[*] بەبۆنەی سەرهەڵدانی یەکێك لە درندانەترین کاری مرۆڤی دڕ لە مێژوودا لەلایەن کۆمەڵێکی سەرلێشێواو-هەڵدانەوەی مەزاری پیرۆزی گەورە پیرانی تەریقەتی نەقشبەندیی لە بیارە، ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

که جوندی نەفس و شەیتانە ئەوەی ئەم کارە کاری بێ
لە رێبازی خودا دوورە، ئەسیری شوهرەت و ناوە
سەبەبکاری خەمی ئەم میللەتە یارەب خەجاڵەت بێ
لەگەڵ ئەو سەر سیایەی ئەم گەپەی لەو خەڵکە بەرداوە
ئەبێ هەر بێتەدەر شمشێری حەق رۆژێ لە کێلانەی
ببینن ئەم هەموو خاری خەمانەی پاکی کێڵاوە
چ هێزێ بێ کە بەرگەی دەست و بازووی ئەولیا بگرێ!
لە (مَنْ عَادَی لِي)یا ئەم وەسفە رەنگ و نەقشی کێشاوە
لە (شەیدا)یانی ئەهلی دڵ بپرسن سیڕڕی ئەم گەنجە
ئەوەی دوژمن بە دۆسانی خودا بێ، نوقمی زەلکاوە

***

هیجرەتی گوڵ

سلێمانیی- ٢٠٠٢/٨/٣٠

یـــاران دەخیلـــە بەنـــدی دڵـــم هەڵوەشـــایەوە
دووبـــارە ئـــاخ و داخـــی دەروونم گەڕایـــەوە
تیری موژەی حەبیبەیی دڵ بوو کە کەوتـە کـار
بـەم داخـە زامـی کـۆن و نـەوم وا کولایـەوە
ویستم بـەبا بـدەم خـەم و ناسـۆر و دەردی دڵ
لـەملاوە دولبـەری بـێ وێنـە تێکـی دایـەوە
خوێناوی جەرگی لەت لەت و سوێراوی دیدەکەم
داخـی گـرانم ئـەم سـەفەرەش رەنگـی دایـەوە
قەصدم ویصال و دیتنی گوڵ بوو کەچی نەسەف
دیـــتم هـــەوار و مـــاڵی وەهـــا پێچـــرایەوە
شەوقی جەماڵی روویی کـە لـەم نـاوە لانـەبرد
پـــەردەی لەســـەر دڵـــی دێوانـــە داتەدایـــەوە
یاران بڵێن بـە دولبەرەکـەی بـێ میسـالی مـن
جەستەم زەلیلی دەرد و غـەمـە، بـێ بەلایـەوە
گوڵشەن نەما بە فـەوتی دڵ و باخـەوانی گـوڵ
بولبـول بـە گریـە ئـۆغری کـرد و نەمایـەوە
دولبەر کە مەیلی هیجرەت و کۆچی فیراقی کرد
شادیی لە ماڵی پڕ خـەمی (شـەیدا) رەوایـەوە

***

هاواری دڵ

هەولێر- ٢٠٠٣/٥/٥

مــەدەد پــیری دڵ ئاگــا ســا عیلاجــی زەخــم و زامــم کــە
بــە چــاوی دڵ ســەعاتێ روو لــە گوفتــار و کــەلامم کــە
ببینـــە چـــۆن ئەســـیر و بەنـــدی داوی نەفســـی ئـــەممارەم
دەســا لوتفــێ لەگــەڵ رۆح و دڵــەی بــێ نــاز و خــامم کــە
کــە صــەحنی ســینە و دڵ خــاڵی یــە توخــوا وەرە قوربــان
لە بادەی بێ غــەش و ســادەی دەســت نــەختێ لــە جــامم کــە
نــەمن وا وێــڵ و ســەرگەردانی دەشــت و چــۆڵی زوڵمــاتم
بە شەوقی شــەمعی رووت سەوداســەری مــاهی تــەمامم کــە
دەمێکــە دڵ لــە شــەهد و شــیری وەســڵت صــائیمە دیــدەم
لــە خوانــت لوقمــەیێ تەقــدیمی ئیفطــاری صــیامم کــە
کە من (شەیدا)ی جەماڵ و حوسنی تۆم خۆ موستەحەققم گەر
تەماعم بێ لــە خەزنــەی عەشــقی تــۆ، ســا یــادی نــامم کــە

***

شاهی حوسن

هەولێر- ٢٠٠٣/٦/٢٥

به شەوقی عەشقی لەیلێ دیدە بەندە | کە شاهی حوسنە و ئەم بێچارە بەندە
شەکەر گیراوی شەهد و ئاوی لێوە | تەبیعەت بۆیە وا مایل بە قەندە
لە باخی عەشقی گوڵدا دەم بەیانێ | بە چەهچەی بولبولێ دڵ کەوتە خەندە
بە بۆنی خونچەیێ مەستی هەوا بوو | بەڵێ هەر بۆیە سەرخۆشە ئەوەندە
قەراری پێ نەما لەوساوە زانی | کە وا زار و گرفتاری کەمەندە
وەها کەوتۆتە داوی عەشقی یارێ | کە قەتڵی عاشقی خۆی لا پەسەندە
بە بێباکیی لە رووی جەور و جەفاوە | لەگەڵ عاشق، جەفای زۆر و زەوەندە
شرووحی دڵ لەسەر زولف و روخی ئەو | نموونەی شەرحەکەی پازەندی زەندە
لە بازاڕی کڕینی مەیلی لەیلا | وتم گۆشەی نیگاهێکت بەچەندە؟
وتی بۆ شێت و مەجنوونێکی وەك تۆ | کە لەم بازاڕی عەشقی لەیلە رەندە
بەرابەر گۆشە چاوێکم بەتەنها | قبووڵی نۆشی سەد نێش و گەزەندە
وتم رازیم و سەد مینەت لەگەڵدا | بکەی، چون دڵ سەراپا سەر بە پەندە
دڵازارێکی وەك من مەست و مەدهۆش | گەلێ دوورە لە کاری پەست و گەندە
ئەگەرچی ئێستە مەستی مەی مەجازم | ستارەی بەخت و ئیقباڵم رەوەندە
لە شەوقی ئاگری عەشقی حەقیقەت | دڵەی پڕ سۆزی (شەیدا) بەهرەمەندە

***

سروەی سەبا

هەولێر- ١٤/٢/٢٠٠٤

دەمێکــە چــاوەڕێی ســروەیِ ســەبام و دیــدە پــڕ خوێنــە
ســەبا دەســتم بــە دامێنــت نەویــدی وەســڵی گــوڵ بێنــە
لـــە دەشـــتی تاریکســـتانی غـــەم و نالـــەی دڵـــەی زارم
بەناهەق تــۆ ئەوەنــدە ســەر لــە خــۆت و مــن مەشــێوێنە
ئەوەنـــدە دەســـت و دامـــانی ســـەبا بـــوم تـــاکو وادەی دا
وتی ئەی گوڵ وەرە نێو بــاخ و ڕەنــگ و ڕووت بنەخشــێنە
ســـەراپا عاشـــقانی حوســـنی تـــۆ بـــۆت بوونەتـــە بولبـــول
بە ناز و غــەمزە تــۆش چــاوێ بــەرەو ئــەملاوە هەڵبێنــە
بەشوێن موژدەی سەبادا گوڵ شــوکور تەشــریفی پەیــدابوو
کە دیتم ڕەنگی، بــێ شــك گەوهەرێکــە تــاك و بــێ وێنــە
لە وەختێکا بەخزمەت گــوڵ گەیشــتم، دڵ وەهــا لــەرزیی
وتم توخـــوا ئەوەنـــدە قامـــەتی زەردم مەلەرزێنـــە
نە بەرگــەی قــووەتی دەردی فــیراق و فەســڵی تــۆ دەگــرم
نە وەسڵیشت عیلاجی دڵ ئەکا، چــون بــێ ســەر و شــوێنە
لەبەر شەوقی جەماڵت گەر تەماشای ماهی حوســنت کــەم
ئەترسم کوێر ببێ دیــدەم، کــە دیــدەت شــەوقی دڵســێنە
شەهیدی عەشقی تۆ قوربان کە (شەیدا)یــە لــەبۆ وەســڵت
لە میهــرت چــاوەڕێی جامێــك و بــادەی عەشــقە بیهێنــە

***

نازی شکاو

هەولێر- ٢٠٠٨/١٠/٢٥

فیداتم دولبەرا رەحمێ بە حاڵی ناتەواوم کە
بە چاوی خۆت تەماشای ئەشکی خوێنینی دو چاوم کە
ببینە رەنگی زەرد و شکڵ و شێوەی مات و شێواوم
بە دڵ دیققەت لە خوێناوی دڵ و دیدە و هەناوم کە
بە تیری غەم وەها کون کون بووە لاشەم وەکو بێژنگ
دەمادەم ژەنگی سینە و دڵ بە وێنەی ناوی چاوم کە
بە شمشێری جەفا بوو پەیکەری دڵ ورد و لەت لەت بوو
دەسا لوتفێ لەگەڵ تیفلی دڵەی لەت لەت کراوم کە
بە دەست و سەنعەتی پڕ نیعمەت و بەهرەی خودادادت
وەرە تەعمیری خانەی سینەکەی رووخاو و خاوم کە
لە عالەمدا زڕا ناوم بە دڵخۆشیی رەقیبی غەم
دەخیلت بم عیلاجێکی دڵ و ناوی زڕاوم کە
دەمێکە من گرفتاری غەمی عەشقی گوڵی رووتم
دەسا رەحمێ لەگەڵ وەسڵی کەم و هەم ناتەواوم کە
منی (شەیدا) بە حوسنی بێ‌نەزیری تۆ، بە رۆژ و شەو
ئەناڵم، سا ئەتۆش مەیلێ لەگەڵ نازی شکاوم کە

***

مەرحەلەی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/٢/٢٠

بۆیە ساقیی تاکو ئێستەش بیری هەر ئێمەی بووە
چون بەتەنها ئەو لەنێو مەیخانە خاوەن مەی بووە
من کە عەشقی پیری مەیخانەم لەدڵدا بوو، ئیتر
وامئەزانی مەرحەلەی عەشقی مەجازیی طەی بووە
بەس دیارە تیفلی دڵ هێشتاکە هەر نەووەڵیەتی
داوی عەشقی دڵبەرێکە تازە وا پێوەی بووە
وا دیسان ئەمڕۆ گڕی عەشقم سەری هەڵدایەوە
دڵ بە تیری حوسنی یاری بێوەفا پەی پەی بووە
هێند دەمێ بوو شەهد و شیری لێ بڕابوو تیفلی دڵ
ئولفەتی چەن ساڵەیی گوڵ، نەیئەزانی کەی بووە
چی لە تام و چێژی وەسڵی گوڵ بزانێ تیفلی دڵ
یا لە میهر و سۆزی لەیلا، ئەو کە ساتێ نەیبووە
ئەم زەمانە عالەمێکی زۆری کرد بەرز و نەوی
یەك زەلیلی زیل و بەم، یەك مەستی سۆزی نەی بووە
چەندە خۆشە بۆ دڵەی (شەیدا) کە قاصید بێ بڵێ
لەو هەموو ئازار و دەردە، یاری تۆ بێوەی بووە

***

خەزنەی عالەمی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/٥

دڵم سووتاوی تینی ناری عیشقە
جگەر کون کون کراوی خاری عیشقە
سەر و ماڵم هەموو لەو رێیە دانا
کە قەصدم شارەزایی شاری عیشقە
کلیلی گەنج و خەزنەی عالەمی دڵ
لەخزمەت حەزرەتی سەرداری عیشقە
ئەگەر لوتفێ بکا ئەو یاری گوڵڕەنگ
رەوایە چونکە ئەو دڵداری عیشقە
لە غەمخانەی دەروونی ئەهلی مەجلیس
عەجەب پیری مەی و غەمخواری عیشقە
لەداخی هەڵوەرینی گوڵ لە باخا
وەکو من بولبولیش زاماری عیشقە
منی (شەیدا)ی جەماڵی گوڵ هەموو دەم
ئومێدم وەسڵی لەیل و یاری عیشقە

***

میهری دولبەر

هەولێر- ٢٠٠٩/٦/٢٠

عەزیزەکەم ئەمن دەسم لە میهری تۆ نەبۆتەوە
جەماڵی گوڵ میسالی تۆ لەبیری دڵ نەچۆتەوە
دەمێکە تەیری رۆحی من بە تیری تۆ غەمیدەیە
خەیاڵی دڵ کە بەندە هەر بە قەوسی دوو برۆتەوە
لە رێی ویصال و عەشقی تۆ نەما بەهاری عومری من
بە میسلی کۆکەنی فیدا بە شاخ و هەرد و کۆتەوە
دەمێکە چاوەڕێی نەسیم و موژدەیێکی قاصیدم
کە بێ لە ئەو دیاری عیشق و شاری میهری خۆتەوە
بدە نەجاتی من لە غەم کە بەستراوە دەست و پێم
لە دەشتی چۆڵ و بێپەیا بە دار و بەرد و کۆتەوە
تەمەن ئەوا دەچێ بەرەو خەزان و وەرزی پایزی
(شەیدا)ی بەهارە دڵ لەگەڵ جەماڵی پڕ شکۆتەوە

***

گەوهەری سینە

هەولێر- ٢٠٠٩/٦/٢٧

دەخـــیلم پـــیر و ئوســـتادی حەقیقـــەت، دڵ بلاوێنـــە
بە یادی دەمدەمەی وەسڵت لە خەو ئـەم تیفلـە هەسـتێنە
هەتا هەستن لە خەو باقیی لەطـائیـف، گەوهــەری سـینەم
خەزێنـــەی عالـــەمی مـــەعنا بـــە تیفلـــی دڵ بناسـێنە
دەسا بـۆ راحــەتی رۆح و فتــووح و شــەوق و نەشـئەی دڵ
لــە شووشــەی دەســتی رەنگینــت گــوڵاوی لـــێ بپرژێنــە
هەتا ببمە قوتابیی مەدرەســەی عەشـقی حـەقیقیی، مــن
ئەگــەر زەحمــەت نــەبێ چاوێ بــەرەو ئــەملاوە هەڵبێنــە
لەطـائیـف موددەتێکـە چـاوەڕێی ئـەنواری لـوتفی تـۆن
بەشی شەیتان و نەفسـم بـۆ لــە ساحەی سـینە دەربێنــە
تەوەججوه کە لە کێوی قەسوەت و بـێ‌شـەوقی دڵ، جانـا
هەتا دەمـدەم مونـەووەر بـێ بـە وێنــەی نـووری ئاوێنــە
لــە بـابی لوتفـەوە ئیصــلاحی ئــەحواڵی لــەطـائیـف کـە
بــە شــەوقی رۆژی رووت قوربـــانتم ســـینەم بســـووتێنە
دەمێکە مەرحەلەی عەشقی مەجازیی طەی بـووە، دیــدەم
وەرە قوربانـــە بـــادەی مـــەی حـــەقیقیم پـــێ بنۆشـــێنە
لــە دەرســی عەشــقی ئــەو شــۆخی دڵازارە نــەجاتم بـوو
ئیتر وادەی وەفای تۆیە، کە جـەرگ و دڵ هــەموو خوێنــە
کە تۆ ئوستادی عەشق و پیری مەیخانــەی حەقیقـەت بـی
لەگەڵ دەرس و موتــاڵادا دەمێکـیش جـامی مــەی بێنــە
منی (شــەیدا) لــە مەکتەبخانەکــەی تــۆ ساز و ئامــادەم
رمــووزی عەشـقی گــوڵ بــەم تیفلـە بەسـتەزمانە بخوێنــە

زەمزەمەی چەمەن

هەولێر- ٢٠٠٩/٧/١٠

دەڵێن ئەمڕۆ چەمەن شۆر و فوغان و زەمزەمەی لێیە
شکۆه و دەبدەبەی سولطانی عەشقە و وا لەسەر ڕێیە
ئەوانەی عاشقی لەیلن، وەکو پەروانە سووتاون
ئەزانن ئەم هەموو شۆر و گرین و ڕۆیە بۆ کێیە
هەموو هەر چاوەڕێی ڕۆژی قودوومی یاری گوڵڕەنگن
بڵێن تەشریفی گوڵ با بێ، شیفای بۆ زامی دڵ پێیە
خەڵاتی بولبول و پەروانە دایم هەر گوڵ و شەمعە
دەسا یاران بزانن دیمەنی ئەم دوانە لەکوێیە
منی (شەیدا) کە گیانی خۆم لە ڕێی ئەو یارەدا بەخشی
لە ساحەی خۆفیداکردن، مەڵێن کارێکی بێ جێیە

***

زیارەتی حەزرەتی یار ﷺ[*]

مەدینەی مونەووەرە- ٢٠١١/٥/٢٩

دڵە سا موژدەبێ ئەمڕۆ لە تۆ، بەختت لەسەر بارە
کە وا هاتوویتە ئەم جێگە و مەقامی پڕ لە ئەنوارە
منیش وەك تۆ تەماداری نەسیمی مەیل و لوتفێکم
بەبێ شك وەك من و تۆ، عالەمێ دایم تەمادارە
دەمێ بوو هەر شنە و سروەی سەبا دەم قاصیدی من بوو
کەچیی ئێستا منم قاصید لەبۆ ئەم سروە بێچارە
شوکور ئەمجارە من پێشی نەسیمی صوبحدەم کەوتم
بە دڵ من شاد و مەسروورم کە وا هاتوومە ئەم شارە
ئەمێستا من لەخزمەت سەیید و سەرداری عالەمدام
عەجەب شاهێکی باڵادەست و خاوەن جاه و سەردارە
ئەدەب بنوێنە ئەی دڵ لەم دیارە سا دەخیلت بم
بزانە ئێرە مەنزڵگە و مەدینەی حەزرەتی یارە
لەخزمەت ئەم حەبیبی جانەدا دوو یاری جانیی هەن
یەکێ فارووقی مەردە، یەك رەفیق و هەمدەمی غارە
دەبا خاکی هەموو دنیا فیدای ئەم خاکە بێ، وەك من
چ خاکێ! عەنبەرە، میسکە، دەوای هەر ئێش و ئازارە
هەموو ئاو و هەوای عالەم فیدای ئاو و هەوای ئەم بێ
لەگەڵ عومری منی (شەیدا) لەبۆ ئەو یارە ئازارە

❊❊❊

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم لە یەکەم سەفەری عەمرەدا نووسی، کە لەگەڵ (عەزیز)ی برام و کاك (هێمن عبدول)و کاك (بەرهەمی حاجی رەسوول) لە بەرواری (٢٠١١/٥/٢٧)دا ئەنجامماندا و لە (٢٠١١/٦/٦)دا گەڕاینەوە.

قافڵەی سڵاو[*]

هەولێر- ١٩٩٨/٩/٤

زاهیدا هەر لێردوە تـا (بـێ و ئـەلف و نـوون و هـێ)
قافڵـەی عـەرز و سـەلامم وا بـەرەو لات کەوتـەڕێ
تـاکو بـەزم و رەزمـی جارانـت بـە دڵ بیرخاتـەوە
خۆت بپارێزی لە فیتنەی (صاد و یێ و غەین و هـێ)
گەرچـی ئێسـتا تـۆ مـوقیمی خـاکی ئێرانـی، بـەڵام
قەت نەبی تابیع بە رێگەی (شین و یێ و عەین و هێ)
چونکە تۆ سوننیت و رێگەی ئەهلی سوننەت بەرمەدە
با نەچیتە ریزی جەمعی (فـێ و ئـەلف و جـیم و رێ)
باوك و باپیرت لەسەر رێبازی حـەق بـوون هەرهـەموو
تۆ بەتەنها نەگری رێگـەی (چـیم و هـێ و واو و تـێ)
هەر منی (شەیدا) بە تـۆ دڵسـۆزم و بـۆ سـوودی تـۆ
هەوڵ ئەدەم تاکو ببی تێکەڵ بە (گـاف و هـێ و پـێ)

***

[*] کاتێك هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (زاهید فەقێ صاڵح) لە سلێمانییە بە سەفەر چووبوو بۆ شـاری (بانـە)، ەم هۆنراودیەم تەنها بە مەبەستی خۆشیی و نامە گۆڕینەوە بۆ نووسی.

فیرقەتی یار

هەولێر- ١٩٩٨/٩/١٨

دڵـم ئـەمڕۆ لـە سـەختیی دەرد و بـێبـەختیی ئـەناڵێنێ
ئەڵێ کوا ئـەو کەسـەی قورمیشـی بـەختم دائەگرسـێنێ!
کەسێ بـێ شـێوەیی رەنگینـی وەك ئاوێنـە بـێ بـۆ مـن
ئـیتر چـۆن فیرقـەتی ئـەو یـارە جـەرگ و دڵ نـەبرژێنێ
هەتا کەی شەوق و شادیی روو لـە مـاڵی دڵ نـەکا سـاتێ
نــەبێ یـــارێکی وا تیفلـــی دڵـــەی زارم بلاوێنـــێ
لــە شــاری دوور لــە یــار و یــاوەرانی کــۆن و دێــرینم
ئەژیم ئەمڕۆ، تەمەن ئەڕوات و هیچـە بەرهـەمی دوێنـێ
عەجەب بەحرێکە ئەم دنیایە بۆ فـەوتانی ئـەهلی عەشـق
ئەبێ هەر غـەرقی ئـەو گێـژاوە بـێ تـا رۆحـی دەردێنـێ
هــەتا بـێهێـز و لاوازی نـەکا وەك لاشـەیی مـردوو
مەحاڵـە دەسـتی لـێبـەردا وەیـاخود وازی لـێبێنـێ
ئەگەر بێت و دڵەی (شەیدا) نەجاتی بێ لە غـەم تـا سـەر
هــەتا مــاوە بــە خامـەی دیـمەنی یـاری ئەنەخشـێنێ

***

نالەی دەروون

هەولێر- ١٩٩٩/٥/٢

كە عالەم شادە ئەی یاران بە مـن چـی
جەماڵ و رەنگی گوڵزاران بـە مـن چـی
دەبا عالەم هەموو دڵخـۆش و شـا بـن
نگین و بـەزمی دڵـداران بـە مـن چـی
كە جێگەی دڵ بەدایم دەشت و دەر بـێ
ژیان و عەیشی نێو شاران بە مـن چـی
كە من موحتـاج و لات و بـێبـەها بم
بەهای نێو گەنجی بازاڕان بـە مـن چـی
بەجارێ كون كونـە جـەرگم وەكـو نـەی
شیفابەخشـی پەرسـتاران بـە مـن چـی
كە من ئەمڕۆ موقیمی كـونجی غـەم بم
ئیتر شەوق و صەفای جاران بە من چـی
لەجێیەك كەس نـەبێ ئاگـای لـە حـاڵم
خەم و ناڵینی غـەمخواران بـە مـن چـی
كـە دولبـەر لا نـەكا بـەملاوە جـارێ
عیلاجـی دڵ فیـداكاران بـە مـن چـی
بەڵێ دڵ شێت و (شەیدا)یە لـەبۆ گـوڵ
ئیتر مەجنوونی كۆساران بـە مـن چـی

***

ڕۆژی ویصال

هەولێر- ٢٦/٨/٠٠

فیدای پیاڵەی دەست بم ساقیا بۆم تێکە لەو جامەی
دەست، ئەمما بنۆشێنە بە من قوربانە ئەوجا مەی
ئەمن قەصدم لە مەی هەر نووری عەشق و شەربەتی وەسڵە
کە عاشق مەست ئەکا، هەم لەو حەرام و تاڵی یە بێوەی
ئەگەر سووچێکی مەیخانەم بەبێ خەم دەسکەوێ، جانا
بە دڵ حاشا لە جامی جەم، ئەکەم نەفرەت لە تەختی کەی
لە دنیادا هەتا دڵ ماوە بۆ ڕاز و نیازی گوڵ
ئەبێ وەسڵی دڵ و گوڵ چۆن بەجارێ بێتەجێ یا کەی!
دڵەی دێوانە ڕۆژی جەژن و شادیی لا زەمانێکە
کە وەسڵی بۆ مویەسسەر بێ لەگەڵ ئەو یاری بێ وادەی
بە یادی لەیلەوە بۆ کامی دڵ سەرمەستە ئەمڕۆ وا
لەنێو مەیخانەکەی عەشقا بە بادەی بێ غەش و سادەی
ئەتۆش خۆ گەر نیازت وەسڵی یارە لەم هەموو شینە
فیدای ئەو یاری دڵبەربە دڵە گەر ساز و ئامادەی
ئەبێ ڕۆژی ویصالی تۆ بە گوڵ کەی بێ دڵەی (شەیدا)
بە شەوق و زەوقەوە جامێ لە پیری مەی تەمەنناکەی

❊❊❊

نەقشی شێوەی یار[*]

هەولێر- ٦/٩/٢٠٠٠

زاهیـــدا لـــەجیاتی دەســـتم بگـــرە چـــاکی دامـــەنێ
قەت بە عیززەت پێ بــە خــاکی شــاری یــارا دامــەنێ
شــاری یــار و یــاوەرانی رێگــەیی عەشــقە بــە حــەق
ســـا دەخیلـــت بم وەکـــیلم بـــە بگێـــڕە شـــیوەنێ
ناحــەقم مــەگرە کــە رەنگــی ماتــەمم لـــێنیشـــتووە
چـــونکە تـــا فیرقـــەت نســـیبم بـــێ، ویصـــالم نادەنـــێ
گـــەر رەفیقـــی دڵ شکســـتە و بێکەســـانی، چـــاوەکەم
سەر لە قوڕ بگرە وەکو من، تاجی شاهیی سەر مـەنێ
هەردو دیـدەم کوێرە دیـدەم وا لـــە دووریـی دولبـەرم
بـۆ شـیفای دەردم ئەکـەم مـن چـاوەڕێی پـیراهەنێ
خۆزگە ئەخوازم کە تـۆ بـی هـۆی شیفابەخشیی دڵـم
یـا ئەگـەر چـاری نـەبوو، تیرێکـی بـێغـەم پێوەنـێ
نووری شوعلەی هەردو چاوی تـۆ لـە جێگـەی چـاومە
صوورەتی یارم لە خەزنەی پـاکی ئـەو دوو چـاوە نـێ
نەقشی شێوە و چاوی مەستی ئەو لە دڵتـا هەڵـکەنە
غەیری ئەو نەقشە نەکەی تۆ سەیری رەنـگ و دیمـەنێ
گەر نەبوو هێزت وەکـو فـەرهادی کۆکـەن، بـێدریـغ
بگرە نەققاشێ کـە شـێوەی ئـەو نیگـارە هەڵـکەنێ
تـــا بزانـــی چـــۆنە حـــاڵی رێڕەوانـــی رێـــی فـــیراق
وەك منی (شەیدا) بکەی تەرکی گوڵی گشت گوڵشەنێ

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بۆ هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (زاهید فەقێ صالح) لە سلێمانییی نووسی.

یادی لەدایکبوونی حەزرەت ﷺ [*]

هەولێر- ٢٨/٥/٢٠٠١

فەلــەك یــادی لــەدایکبوونی شــیرینت موبــارەك بــێ
جەماڵی جیلوەبەخش و شــەوقی رەنگینــت موبـارەك بـێ
قدوومی فەخری عالەم، بوو بە مایەی شــەوکەت و شـانت
بە موژدەی وەسڵی دولبەر عیزز و تەمکینت موبارەك بـێ
لە سایەی نووری ئەو بوو دیمەن و شـێوەت مونـەووەر بـوو
شوعاعی خۆر و نـووری مــاه و پـەروینت موبـارەك بـێ
دەمێ بـوو چـاوەڕێی هـەڵهاتنی مــاهی موبـارەك بـووی
ئەمێســتا جـەژنی نـەو، ئـاواتی دێرینـت موبـارەك بـێ
شـکابوو رەونــەقی بـازاڕی حوســنت بـێ جـەماڵی رووی
بە حوسنی شوعلەبەخشی ئەو لە نەو ژینت موبـارەك بـێ
بە نەشئەی میشکی ئەو دنیـا سەراسـەر عەنبەرئەفشـانە
گوڵاڵــە و لالــەزار و بــۆنی میشــکینت موبــارەك بــێ
شەقایق سەربەسەر شەق بوو، شکۆفەی کرد گوڵ و غونچە
لــە بــۆنی یاســەمین و یـاس و نەسـرینت موبـارەك بـێ
وەرە ئــەی باخـــەوان، بـــازاڕی باخـــت وا خرۆشـــاوە
نەمامی گوڵ، دو زولفی چین لەسەر چینت موبـارەك بـێ
لــەژێر چــەتری ئـەوا عالــەم شــەرابی وەحـدەتی نۆشـیی
ئەویـــد جانـــا شـــەراب و بادەنۆشــینت موبــارەك بـــێ

---

[*] ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٢٧)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠١ بڵاوکراوەتەوە.

رەقیبی سوفلە و ناکەس، دڵی پڕ قینە بەم یادە
دە تۆش ئەحمەق لیباسی ماتەم و شینت موبارەك بێ
هەتا رۆژی قیامەت ئەشکی خوێنینت ببارێنە
لەبەر دەردی گرانت ئاه و ناڵینت موبارەك بێ
ئەمن رازیم بە مشتێ خاکی بەرپێی پاکی پێغەمبەر
بفەرموێ پێم خەڵاتی عیزز و تەمکینت موبارەك بێ
بە سۆز و شەوقی دولبەر، عاشقی (شەیدا) ئەڵێ ئەی دڵ
لە رێگەی عەشقی ئەودا بەرگی خوێنینت موبارەك بێ

***

هەمدەمی غەم

هەولێر- ٢/٦/١٠

دڵە سا بۆچی ئەتۆ هەمدەمی ناڵین و هەمی
سەبەبی شیوەن و شینت چیە! دایم بە غەمی
دڵە خۆ دولبەری تۆ میهری نەبوو قەت لەگەڵت
ئەدی تۆ چۆن بە خەیاڵت بەتەمای قەولی دەمی
نیەتی حوسنی وەفا، جەور و جەفا تەبعی ئەوە
سەیرە تۆ مونتەزیری خەرمەنی لوتف و کەرەمی
چیە باکت! کە ئەتۆ بێبەشی گولزاری گوڵی
لە دەری ئەهلی دڵا تۆ کە ئەمینی حەرەمی
عەمەل و صەنعەتی خومخانە بەدەس خومگەرە خۆ
دەبێ بێ‌ئەو بڕژێ کووپەیی رەنگینی خومی
بە شکانی قەڵەم و ڕیحلەتی نەققاشی صەنەم
لە صەنەمخانە نەبێ نرخی نەمێنێ صەنەمی
بە لیقا تاکو نەگا بولبولی سەرمەستی سەحەر
نیە فەرقی گوڵ و گولزاری چەمەن زۆر و کەمی
وەرە بولبول چەمەر و شیوەن و زاریی‌کە ئەتۆش
وەکو من بێ‌پەڕ و باڵی، کە لەنێو دوود و تەمی
پەڕی گوڵ پاکی وەریی، ڕەونەقی بازاڕی نەما
لەبی قومریی نیەتی سۆز و چریکە و نەغەمی
دڵی (شەیدا) بە مەسەل حوججەتی پەروینی ئەوێ
دڵی عاشق سەری پەروانەیە، مەعشووقە شەمی

***

زەنگی خەتەر

هەولێر- ٢٠٠١/١١/١٤

فیداتم دولبەرا تا کەی فیراقت دەردی سەر دێنێ
دو چنگاڵی رەقیبم کەی لە سینەم دەستی دەردێنێ
بە یادی وەسڵی تۆوە فەسڵی زستانم بەرێ کرد من
کەچی تازە خەزانی عومرەکەم زەنگی خەتەر دێنێ
لە بەحری بێبنی غەمدا عەجەب غەوواصە دڵ جانا
سروشکی سووری خوێنینم لە پێ تا تەوقی سەر دێنێ
گوڵاڵەی عومری ژاکاوم لەسەر لێواری مەرگایە
درەختی بەختی ناوەختم ئەبینم تازە بەر دێنێ
لەنێو باخی تەمەنما وا ئەبینم باخەوان ئەمڕۆ
هەواڵی شینی بولبول یا نەتیجەی بێسەمەر دێنێ
ئەگەر لوتفی ببێ ساقیی لەگەڵ ئەم کۆڕی ئەهلی دڵ
بە شانازیی سوراحیی بادە، جامی مەی بە سەر دێنێ
هەموو یارانی مەیخانە بە دڵ سەرخۆش و سەرمەستن
ئەڵێن بۆ بەزمی مەجلیس باخەوان شیر و شەکەر دێنێ
بە قانوونی محەببەت، هودهودی باخی سەبا دایم
پەیامی عەشقی یار و یاوەران وەختی سەحەر دێنێ
بەڵام چیبکەم لەدەس جەوری رەقیبی دڵڕەقم ئەمڕۆ
بە شەوق و زەوقەوە موژدەی غەم و شین و چەمەر دێنێ
لەخزمەت پیری مەیدا دڵ عەجەب تیفلێکی ساوایە
کەچی هودهود پەیامی شیوەن و فەوتی پدەر دێنێ
بە یادی بەزمی مەیخانە و چەمەن، (شەیدا) ئەڵێ یاران
سەبا ئاخۆ بە موژدەی وەسڵی دولبەر کەی خەبەر دێنێ

موڵكی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٣/٦/٢٧

چ كارێكی بە من كرد خۆشەویستیی!
كە موڵكی دڵ بەجارێ كەوتە دەستی
بە بۆنی گوڵ لە گوڵزاری چەمەندا
بە رەنگێ كەوتە حاڵی شەوق و مەستیی
بە سۆزی میهر و مەیلی كەیلی لەیلا
كە شانی دایە بەر دنیا نەویستیی
كەچی لەملاوە پیری مەی وتی پێم
ئیتر كەم مەستی مەی بە وا بە خەستیی
هەتا تامێ لە عەشق و بۆنی گوڵ كەی
بە راسیی پێت ئەڵێم من نەك بە قەستیی
وتم پیرم دەخیلم مەردی چابە
ئەتۆ خاوەن دڵ و هەم بیر و هەستی
كە تۆ هەم یاری دڵ هەم پیری بادەی
ئەدیی بۆ تۆ وەها چالاك و چوستی
وتی من لەم مەقامە تێپەڕیوم
ئەبێ وەك من ئەتۆش ژیرانە هەستی
وتم من عاشقێكی شێت و (شەیدا)م
مەگەر تۆ سەددی ئەشكی من ببەستی

***

نەغمەیەك لە دەروونەوە [*]

هەولێر- ١/١١/٢٠٠٣

لە مەكتەبخانەكـەی عەشـق و گـەدایی بـــەپێی میقـــداری فكــر و شـــارەزایی
بە خامەی دەست و پەنجەی پڕ لە رەنجم ئەنووســم وەســفی جــوان و بــێ ریــایی
بە دڵ بۆ خونچەیـێـكـی باخی زانسـت هونـــەریارێكی خـــاوەن نـــرخ و بـــایی
پــەڕاوی پــڕ گــوڵاوی گوڵشــەنی گــوڵ عــیلاج و مەرهـــەمی دەردی جـودایی
ئومێدی وایــە دڵ ئــەم صــەفحە پاكــە بگۆڕێ خەم لە دڵ، شـیودن بــە شـایی
چــرایــێ بــێ لــە رێگەی راس و هەقدا بــەدەس مــەردان و ئــەهلی دڵفیــدایی
لــە تاریكیی شـــەوی جەهل و خــەتادا نــەبێ بـــاكی لـــە فیتنـــەی ناتـــەبایی
بلاوێنــێ دەروونــی هەرچــی خەڵـــكە نموونـــەی چـــاكە بـــێ بـــۆ دڵنـــەوایی
بــە پرشـــنگی محەببــەت رۆشـــنا بـــێ بــە گشــت لادا ببەخشــێ (رۆشـــنایی)
لە گـوڵـــزاری چـەمەندا بولبـول ئاسـا چریكەی بێ بــە نەغمــەی خودنومــایی
دڵەی (شـەیـدا) ئومێـدی وایـە یـاران بــەدەس بێنــێ رەزامەنـدیی خــودایی

***

[*] لەكاتێكدا قوتابیی قۆناغی (٢)ی كۆلێژی شەریعە بووم لە (زانكۆی صلاح الدین- هەولێر) لە رۆژنامـەی (رۆشنایی)دا ئەم هۆنراوەیەم بۆ وەسفی رۆژنامەكە بڵاوكردەوە.

دەوری ئەجەل

هەولێر- ٢٠٠٣/١١/١١

فیداتم ساقیا لوتفێ، دەخیلت بم دەبا زووبێ
نەوەك ئەمڕۆ ئەجەل دەورم بدات و لێم نزیك بووبێ
هەتا عومرم کەمێکی ماوە لەم بەزمەی خەراباتا
لە مەیخانەی غەمی عەشقت بنۆشم جورعە مەشرووبێ
ئەتۆش ئەی دولبەری شیرین لەقەب رەحمێ بە حالّم کە
نسیبی وەسلّی ئەم غەمناکە با رەنگی گولّ و روو بێ
کەسێ نەقش و نیگاری تۆ لە دلّیا هەلّکەنێ بێشك
ئەبێ کۆکەن میسالێ بێ کە خاوەن هێز و بازوو بێ
بە کەم مەروانە بۆ زوعفی دلّ و هەنگاوی بێتینم
ئەگەر مەیلت ببێ بێشك بە مەیلت هێزی زانوو بێ
بە سەیری تێ مەگەن گەر بولبولی دلّ وا ونە ئەمڕۆ
یەقینم هەر ئەبێ وا زوو بەشوێن بۆنی گولا چووبێ
لە گولزاری چەمەن خۆ دوور نیە ئەو بولبولەش وەك من
وەها گیرۆدەیی دەستی رەقیبی پەست و بەدخوو بێ
نموونەی دیەنی پیرێژنێکە مەزهەری دنیا
ئەبەد قەت ناهەقی مەگرن ئەگەر ئەو طالیبی شوو بێ
مەگەر هەر عاشقی (شەیدا) بزانێ حالّی دلّ چۆنە
کە تەنها هەر ئەمە کوشتەی غەمی لەیلایی دلّجوو بێ

***

چاوەڕوانیی مەرگ

هەولێر- ٢٠٠٧/٢/١

عەزیزم تا بە کەی مـن چاوەڕێی ڕۆژی مـەماتم بـێ

لەبەرچی شیوەن و ماتەم لـەجێی شـایی و بـەراتم بـێ

منی بێچارە بۆچی وێڵ و شـێتی دەشـت و سـەحرا بم

دەخیلم شوعلەبەخشێ بـا لـە شـەوقی شەوچـراتم بـێ

دەبا من بۆ شیفای زامی دڵـەی بیمـار و پەککەوتـەم

بە ئاهی سەردەوە تـۆزێ لـە تـۆز و گـەردی پـاتم بـێ

کـە تـۆ بـۆ خـۆت نـەزانی دڵ وڵاتێکـی چ وێرانـە

ئیتر تا کەی ئـەبێ زەنگـی خەتـەر نـەزمی وڵاتم بـێ

لە دەشتی چۆڵ و ساحەی نائومێدیی کەی ڕەوایە گـەر

سروشکی سووری خوێنینم لـەجێی ئـاوی حـەیاتم بـێ

بە یادی بەزمی مەیخانە و ویصالـی پیری مەی دیـدەم

بڵێـی ڕۆژێ لـەدەس جـەوری ڕەقیبـی دڵ نـەجاتم بـێ

منی (شەیدا) لە ڕێگەی عەشقی تۆ مەیلم لەسەر چوونە

بە شەرتێ هیممـەتی تـۆ حـازری وەختـی وەفـاتم بـێ

***

زوڵماتی ماتەم

هەولێر- ٢٠١٠/٢/٧

گڕی عەشق و محەببەت کەوتە هەر ماڵی دڵی تاریٚ

نەبێ هەر رۆژە سەر لە نویێ بچێژێ ئێش و ئازاریێ

دەلیلی راهی من ئەمشەو ستارەی شوومی بەختم بوو

بەرەو زوڵماتی ماتەم بردمی نەك باخ و گوڵزاریێ

نە بولبول گەییە فریام و نە پەروانەش دەسی گرتم

نە ساقیی جامی مەی گێڕا، نە لەم سەحرایەدا یاریێ

هەبوو، تا شێوەیی نەقش و نیگاری گوڵ وەکو کۆکەن

لە دڵدا هەڵکەنێ گەر یا لەسەر بەردێ لەسەر داریێ

هەتا عالەم بزانێ گوڵ چ دنیایێکی رەنگینە

کەسێ مەحرەم نەبێ، نابێ ببێ حاڵیی لە ئەسراریێ

بەناهەق خۆ نیە جۆش و خرۆش و شۆڕشی بولبول

نەچێژێ بۆ ویصالی گوڵ شکەنجەی هەر خەس و خاریێ

وەرن یاران لەدەس دەردی فیراقی گوڵ نەجاتمدەن

بە کۆمەڵ چارەیێ بۆ حاڵی دڵ کەن سا بکەن کاریێ

کە من (شەیدا)ی جەماڵی یارم و بولبول سیفەت خۆمم

بە تیغی دوو برۆی زاماری عیشقم زار و بیماریێ

❊❊❊

کاشانەی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٧/٢/١٥

گەر بدا ڕێی پەنجە گوڵ، زولفی ڕەشی کا شانەیێ

خۆشە دانێ دڵ لەژێر سایەی گوڵا کاشانەیێ

سۆز و شەوقی شەم لە دڵدا ئاگری کردۆتەوە

بۆیە بێباکم لە هەر پاڕانەوە و پاکانەیێ

عاشقی ڕێگەی محەببەت قەصدی سەر ئاسانە لای

گەنجی دنیا، تەختی کەی ناوێ بە فلس و عانەیێ

چون مەبەست لەم ژینە تەنها هەر خەڵاتی عەشقە خۆ

بۆیە هەوڵی ئەهلی دڵ بۆ بادەیە و پەیمانەیێ

تا بگا سالیك بە عەشقی حەزرەتی زاتی ئەلەست

دەس بەدەس پیرێکی مەرد و هیممەتی مەردانەیێ

موددەتێ گەر بسرەوێ چەرخی فەلەك لەم بەزمەدا

مەرگی ساقیی تێك ئەدا حاڵ و هەزاران خانەیێ

هەروەکو نابێ لە گەردوش ڕابوەستێ ماه و خۆر

هەر ئەبێ بێ‌شك ببێ بۆ سۆزی شەم پەروانەیێ

بۆ تەرازووی شۆڕشی شیرین و میهر و مەیلی لەیل

نابێ خاڵیی بێ لە عەشقی کۆکەنێ، دێوانەیێ

بۆیە دڵ شاگردی بەزمی عەشقە تا نەبڕێتەوە

هەم لە عالەمدا ببێتە گەوهەری دوڕدانەیێ

ساقیا سا دەی بفەرموو تۆ لەگەڵ ئەم جەمعەدا

مەرحەمەت، تا بەهرەمەن بن یار و هەر بێگانەیێ

خۆ ئەگەر بێت و لە کۆڕی غەم دەرم‌کەن ئەهلی دڵ

هەروەکو مەجنوونی (شەیدا) شك ئەبەم وێرانەیێ

عەشقی گوڵ

هەولێر- ٢٠٠٨/١/٥

لە باخی عەشقدا قەت گوڵ بەماڵی دڵ نەبوو رازیی
سەحەر بوو بولبولی دڵ کەوتە نەغمە و گوڵشەنی رازی
عەجەب جۆش و خرۆش و شۆڕشێکی سەیری بەرپا کرد
لە عەشق و شەوقی وەسڵی گوڵ بە دەنگ و سۆز و ئاوازی
هەموو یارانی باخیش چاودڕێی سروەی نەسیمێ بوون
ببینن گوڵ کە دەرخا رووی بە شێوەی ناز و فەنتازیی
کەچیی هەر گریە و داد و فوغان و شین و رۆڕۆیە
بە لاشەی بولبولی بێ مل، رەقیبی غەم ئەکا بازیی
چ لازم بوو کە کێشەی بولبول و تەیرێکی کوشتەی گوڵ
لە رۆژی دەعوییا ببرێتە خزمەت حەزرەتی قازیی
ئومێدی ژینی بولبول، وەسڵی دوو رۆژەی گوڵە دایم
لە شەوقی خەمرەوێنی شەم ئەکا پەروانە پەروازی
لە رێگەی عەشقی گوڵ ئامادەیە عاشق سەری دانێ
بە دڵ عومری عەزیز و گیانی بسپێرێ بە شانازیی
سەبا سا مەرحەمەت فەرموو نەسیمێ بۆ دەروون و دڵ
بە خاتر دیدەیی فەتتانی لەیل و غەمزە و نازی
بە وەسڵی گوڵ ئەگەر شاد و شوکور بێ عاشقی (شەیدا)
لە دنیادا هەر ئەم ئاواتەیە رۆژی سەرەفرازی

***

گوڵی عومر

هەولێر- ٧/١/٢٠٠٨

عەزیزم تۆ کە وا سەرگەرمی بادەی	چ حاجەت بوو گوڵی عومرم بە با دەی
نەبوو جارێ بکەی رەحمێ بە حاڵم	وەیا رۆژێ نەخۆشیی دڵ شیفا دەی
ئەگەرچی کون کونە جەرگم بە تیرت	بەڵام هەقتە کە تۆ صەیادزادەی
ئەمن قەت ناهەقی تۆ ناگرم چون	ئەزانم هەر ئەتۆ خاوەن ئیرادەی
ئەتۆ پشت و پەنای جەور و جەفایی	رەقیبی ئەم غەریب و نامورادەی
لە قەتڵی من خەتا بێ شک لە خۆمە	ئەتۆ ئەهلی وەفای گەر دڵ پەنا دەی
ئەمن هەروەك عەجووزەی میسرم و تۆش	بە کاڵای دەستی من یەك عانە نادەی
وتم بەرگەی غەمی تۆ ناگرم خۆ	وتت جارێ دڵت دەربێنە ئادەی
بەڵێ عاشق کوژێکی دڵڕەقم من	ئەتۆش تەیرێکی بەستەزمان و سادەی
وەرە قوربانتم نەیژەن بە سۆزت	لە صەفحەی سینەکەم نەی لێدە سا دەی
ئەوەندەم ماوە عەرزی یاری دڵ کەم	بڵێیم گەر شاهیدی رۆژی شەهادەی
لەگەڵ ئەم عاشقەی (شەیدا) بە رووی خۆت	لەبەرچی تۆ ئەوەن بێ قەول و وادەی

***

بۆی نەسیم

هەولێر- ٢٠٠٨/٤/٢٠

سەبا سروەت دەبا ئازادەتر بێ
شەمیم و بۆی نەسیمت زیادەتر بێ
ئەگەر کوشتەی غەمی دڵبەر نەبم من
چ باکم گەر جیهان غەمزادەتر بێ
لە گوڵزاری غەمی عەشقا بەدایم
ئەبێ عاشق لە گوڵ ئوفتادەتر بێ
وەرە ساقیی بە من جامێ بفەرموو
لە خوێنی ئاڵی جەرگم سادەتر بێ
بکا صەیقەل دەروون و ژەنگی سینەم
لە بادەی بەزمی مەجلیس بادەتر بێ
رەقیب ئەمڕۆ خەیاڵی گوڵشەنی بوو
وەهای زانی لە دڵ ئیستادەتر بێ
مەگەر تەنها رەقیبی باخی عومرم
لە یاری بێ وەفا بێ وادەتر بێ
ئەبێ بۆچی کە وێرانەی دڵی من
لە شاری شوومی غەم بەربادەتر بێ
بەڵێ (شەیدا) ئەبێ بۆ تیری یاری
بە گیان و دڵ لە گشت ئامادەتر بێ

***

پیاڵەی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٨/٤/٢٦

ئەگەر مەعشووقە هەر نازوردەیی عاشق خەیاڵی بێ
مەگەر تا ماوە هەرگیز نەسرەوێ، هاوار بە ماڵی بێ
کەسێ پیری مەی و بادەی محەببەت بێ، خودادادە
ئیتر زەحمەت کە ئەو بەهرە و بەها وادەی زەواڵی بێ
لە بادەی دەستی ساغیر هەم لە جامی حەزرەتی ساقیی
پیاڵەی دڵ لەسەر دەریایی مەیدا حەیفە خاڵیی بێ
دەخیلم ساقیا مەیلێ بەلای ئەم بێنەواداکە
بڵێ داماوە، بادەم لێی گەڕێن نۆشی زوڵاڵی بێ
ئەوەندەی دەوری ئەم دنیایەدا بۆ وەسڵی لەیلاکەی
مەگەر مەجنوونی وێڵی دەشت و هەرد و کۆ بە حاڵی بێ
لە ڕێگەی وەسڵی مەعشووقی بە گیان و دڵ سەری دانا
هەتا ساتێ بە دڵ گوێبیستی ئەحواڵ و هەواڵی بێ
لە گەنجینەی جەماڵی حوسنی من هەرچی بەدەس هێنا
لە شیری مادەر و شەهد و شەکەر زیاتر حەڵاڵی بێ
بە گریە و شین و ڕۆ کێشەی دڵی دێوانە حەل نابێ
وەیا دایم بەدەس فیتنەی ڕەقیبی ناڵەناڵی بێ
ئەبێ گیان و سەر و ماڵی فیدای مەیلێکی لەیلاکا
وەگەرنا زەحمەتە دێوانە دڵ (شەیدا)ی جەماڵی بێ

***

عومری بێ سەمەر

هەولێر- ٢٠٠٨/٥/٢٥

دڵ داخـــداری حـــاڵی بـــەد و دەردی ســـەریەتی
داد و فوغـــانی عـــومری کـــەم و بـــێ ســـەمەریەتی
عاشق لە بەحری بـێ بنـی عەشـقا کـە غەرقـە وا
خوێنی لە نـووکی پەنجـە هـەتا تـەوقی سـەریەتی
قەددی بە تیری میحنەت و غەم وا چەماوە، چـون
زولفـــی رەشـــی حەبیبەیـــە بەنـــدی کەمەریـــەتی
لەم بـاخی عەشـقی حوسـن و جـەماڵی حەبیبـەدا
نـــووکی مـــژۆڵی دولبـــەرە تـــیری جگەریـــەتی
بەینێکی زۆرە عاشقی (شـەیدا) بـە روویـی گـوڵ
دایـم لـە بـاخی عەشـقی گـوڵا وا چـەمەریەتی

***

پیری ساقیی (*)

هەولێر- ٢٠٠٨/٨/١٥

لە مەیخانەی غـەمی عەشـقا بـدا جامـێ ئەگـەر سـاقیی

هـەزارێ چـاوەڕێیە بـۆ پیاڵـە و مونتـەظـر سـاقیی

بەتـەنها سـاقی‌یـە ئـەهلی مـەقام و خـاوەنی تـەمکین

لە مەکتەبخانەکەی ئەسـراری عەشـقا موعتەبـەر ساقیی

سەراسەر جەمعی ئەهلی دڵ، قوتابیی مەدرەسەی عەشقن

مودەڕڕیس هەم موڕەببیی، خاوەنی عیلم و هونەر سـاقیی

لە بۆتەی عەشـقدا بـۆ تەربیـەت هـەم گۆشـی تیفلـی دڵ

حەکیم و بەخشەری شەهدی گوڵ و شیر و شـەکەر سـاقیی

لە گوڵزاری محەببەتدا بە حـەق هـەر خۆیـەتی مـەحبووب

لـە باخـا باخـەوانی داری عـومری پـڕ سـەمەر سـاقیی

لـــە خەڵوەتخانەیـــی راز و نیـــازی بادەنۆشـــانا

گوڵاوپرژێنی سینەی ئـەهلی دڵ وەختـی سـەحەر سـاقیی

لە روتبەی پیری مەی، واعیـز جـەنابت گـەر بپرسـی لـێم

بە دڵ عـەرزت ئەکەم بێ‌وەقفە کورت و موختەصەر ساقیی

کـە یـارم پـیری مەیخانـەی حەقیقـەت بـێ، ئـیتر بەسـە

لە هەردوولا ئەنیس و هەمدەمی وەختـی سـەفەر سـاقیی

لـە چـاڵ و چـۆڵی زوڵمـات و لـە دەشـتی تاریکسـتانا

لـە وشکایـی سـەرابی دڵ، دەلیلـی رێگـوزەر سـاقیی

(*) ئەم هۆنراودیە لە ژمارە (٥١)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٨ بڵاوکراودتەوە.

که عالەم سەربەسەر مەشغوولّی دەرد و وەزعی بێحالّین
مـــەدەدکار و وەفـــاکرداری هـــەنگامی خەتـــەر ســـاقیی
منیش هەر چونکە (شەیدا)ی پیری مەیم و یاری مەیخانەم
وەها مەستم بە بادەی دەستی، چون خاوەن نـەزەر سـاقیی

***

كۆڕی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/١/٨

ساقیا دەستم بە دامێنت، شیفایێ، مەرهەمێ
مەرهەمێ سا بێ تەبیبم، زار و کوشتەی وەرهەمێ
وەرهەمێ جێ تیری دەستی حەزرەتی سولطانی عەشق
ئەم کە شاهی مولکی حوسنە و دەستگیری عالەمێ
عالەمێ کوشتە و نەسیری عەشقی ئەو دڵدارەیە
وا منیش ئەمڕۆ تەمادارم بە وەسڵی، بیگەمێ
بیگەمێ یا نەیگەمێ هەر مەشقی عەشقی دڵ نەکەم
تا لە مەکتەبخانەکەی عەشقا ببینم بەرهەمێ
بەرهەمێ بۆ تیفلی بەستەزمانی دڵ چون لازمە
بۆیە موحتاجی ئەوین و عەشقی لەیلە سەردەمێ
سەردەمێ هەر لازمە بۆ دڵ لە کۆڕی عەشقدا
تا ببێ فێری قسە و راز و نیازی مەحرەمێ
مەحرەمێ بۆ حاڵی زاری عاشقی گوڵ گەر نەبێ
ناعیلاجە تەرکی عەیش و نۆشی دڵ کا هەر دەمێ
هەر دەمێ ئەو پیری مەیخانەی حەقیقەت مەیلی بوو
ئەم دڵەی (شەیدا) فیدایە بۆ نیساری مەقدەمێ

***

شكانی نازی گوڵ

هەولێر- ٢٠٠٩/٧/١٥

به شێوانی چەمەن، ئەزمی بـەهار و نـازی گـوڵ دەشـكێ
به بێ‌نازی گوڵیش شووشەی ئەوین و عەشقی دڵ دەشـكێ
كه بولبول كۆڵ و باری غـەم لـە باخـا هـەڵگرێ بـێ‌شـك
له قورسـیدا لـەبن پێیـا لـق و هـەم دار و چـڵ دەشـكێ
گڵ و گوڵ پێكەوە هـەمرازی كـۆن و هەمـدەمی یەكـدین
كه ناوی گوڵ درێ، یەكدەم خەم و تینـوویی گـڵ دەشـكێ
منیش خۆ هەر له رۆژی بوونەوە هەر گـڵ بـووم بـۆ گـوڵ
ئەدیی بۆچی له بەدبـەختیی منـی تینـوو سـتڵ دەشـكێ
ئەگەر دولبەر كەمێ شەهدی گوڵ و شـیر و شـەكەر بێنـێ
لەبۆ نێو كۆڕی ئەهلی دڵ، یەقین شووشـەی نـوقڵ دەشـكێ
به بـۆنی میسـك و عـەتر و عەنبەرنەفشـانی خـوداكردی
له گولزاری چەمەن، رەنگی گوڵ و قـەدری سمـڵ دەشـكێ
خوداناكـەردە دولبــەر گــەر بڕەنجـێ، مـەیلی نـەنوێنێ
وەها سەددی مژۆڵی چـاوی ئـەهلی دڵ بـە كـوڵ دەشـكێ
كـە گـڕ بەربێتـە جەسـتەی عاشـقی دێوانـە بـەم حاڵـە
لـە ئـاگردانی عەشـقی دولبـەرا جـامی سـكڵ دەشـكێ
دڵــەی (شــەیدا) بــە دەردی عەشــقەوە دایــم گرفتــارە
خـەزان و فیرقـەتی یـارە كـە وا شـێوە و شـكڵ دەشـكێ

***

غەمی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/٩/١٦

لە مەیخانەی غەمی عەشقت کە من مەیلم مەیە، ساقیی
بە قەولی کەس مەکە، هەرکەس وتی جاریێ مەیە ساقیی
چ مەی! بادەی محەببەت بۆ ڕەواجی زەوقی ئەهلی دڵ
نە ئەو بادەی کە گیراوی حەرامی میوەیە ساقیی
لە سینەی پڕ لە گەرد و تۆزی غەم بڕژێنە لەو بادەت
بە تیری دەستی یاری دڵ کە جەرگم پەی پەیە ساقیی
وەرە لوتفێ بفەرموو تۆ لەگەڵ ئەم عاشقەی خەستە
عیلاجی زامی سەختی پڕ لە ناسۆرم کەیە ساقیی
لە سووچی خەستەخانەی عەشقی تۆدا بێگومانم من
دەوایێ بۆ منی شێواوی حوسنت هەر هەیە ساقیی
بەبێ شک لوتفی پیرانەت لەگەڵ دڵ، گەورەیی خۆتە
وەگەرنا دڵ چ قابیل بەو دەری مەیخانەیە! ساقیی
منی دێوانە ئەمڕۆ هەروەکو مەجنوونی دەشت و کۆ
هەموو ئاواتی عومرم وەسڵی ئەو لەیلایەیە ساقیی
ئەگەر من شێت و (شەیدا)یی ویصالی گوڵ نەبم، بۆچی
بە دایم شین و ڕۆڕۆمە، حەیاتم پڕ وەیە ساقیی

***

پەیامێك بۆ گەل و دەسەڵات (*)

هەولێر- ٢٠١١/٤/٢٥

بەئومێــدم لــە دنیــادا هــەتاکو رۆژی مــردن بــێ
لەباتیی من کە قاصید هەر خەریکی نامە بردن بێ
پەیامی مـن وەهایـە بـۆ تـەواوی دەسـتەڵات و گـەل
ژیانی خۆشـی نێـو ماڵی وەتـەن بـۆ تـۆ و بـۆ مـن بێ
فەقیری بێ دەس و بێکەس ئـەڵێ دەی کـەی رەوایـە خـۆ
کە یاسا جێبـەجێ کـردن بەتـەنها هـەر لەسـەر مـن بێ
لـەباتیی حیکمـەت و شـێوەی حیـوار و گفتوگـۆ کـردن
وەڵامـی یـەکتریی بۆچـی بـە ئـاگر یـا بـە ئاسـن بـێ!
دە ئێـوەش ناخودایـانی وڵاتـی خـوێن و بـەحری سـوور
بترسن هەرهەموو، کەشتیی نـەجاتی گـەل سـەرەوبن بـێ
دەبـا فیتنـەی رەقیـب و دوژمنـانی دەوروبـەر، یـاران
لەنێو دەریـایی عـەقڵ و حیکمـەتی گەلـدا وەهـا ون بـێ
کە تیر و شیری دەستی گەل بەتـەنها روو لـە دوژمـن کـا
رەقیبی میللـەت و دیـنم کـە جـەرگی ئـەنجن ئـەنجن بـێ
بەناهەق خوێنی رۆڵەی کورد بە پەنجە و دەستی کورد ئەڕژێ
چ فـەرقێکی هەیـە منداڵـە، پـیرە، پیـاوە، یـا ژن بـێ
لە پاداشـی هـەموو ئـەم فەرتەنـە و غـەوغایـەدا یـاڕەب
بە تیری عەقڵ و ژیریی گەل، رەقیبم جەرگی کون کون بـێ

(*) ئەم هۆنراوەیەم بەهۆی ناکامە درێژخایەنەکانی رووداوی (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سـلێمانییـەوە نووسـی، کە ئەم نائارامی و دڵەڕاوکێیە بۆ ماوەی چەند مانگێك هەموو کوردستانیشی گرتەوە.

نەبوو ڕێگەی تفەنگ و تیر و گوللە و چەك نەدەن هەرگیز
کە دایم هەر خەڵاتی بۆ نەوەی گەل، مەرگ و کوشتن بێ
بەشێکی خاکەکەم دەریایەکی خوێنی شەهیدانە
مەلەی تێدا مەکەن توخوا، نەوەك بەم کارە لیخن بێ
بە غەیری یەکتریی یاران ئەبێ سا دڵ بە کێ خۆش کەین
کە هەر چوار دەوری خاکی نیشتیمانم گورگ و دوژمن بێ
لە گێڕانی قەڵەم بۆ سوودی خاك و میللەتم، شەرتە
کە سڵ ناکەم، مەگەر دەوری ئەجەل هەم پەیکی مردن بێ
منم (شەیدا)یی خاکی نیشتیمان و میللەتم، یاران
دەبا بەس بێ کە من تەوقی غەمم دایم لە گەردن بێ

***

دەوری خراپی ڕاگەیاندن لە کوردستان [*]

هەولێر- ٢٠١١/٥/٥

ئەمن دەمویست لە گولزاری وەتەنـدا هـەر شـەماڵێ بـێ
بە بۆنی گوڵ، کە بێت و ڕوو لە هـەر کـۆلان و ماڵـێ بـێ
کەچیی جۆگـەی شـەڕ و ئـاژاوە هەڵبەسـراوە لـەم خاکـە
ئـەبینم دیـمەنی فیتنـە لـە شاشـەی هـەر کـەناڵێ بـێ
لـەلایێ ئـەم ئـەدا تانـە لـە ئـەو، ئـەو لـەم لـەلایێ تـر
ئەمـەش کـاری کەسـێکە دڵ پـڕ و کەللـە بـەتاڵێ بـێ
لـە ناکـاری مرۆڤـی ڕەنـد و عـاقڵ دوورە ئـەم کـارە
مەگەر بێگانە بێ ئـەو کـەس وەیـا شـێت و منالـێ بـێ
ئـەنا کـەی بـاوی ئـەم بـەزم و بیسـاتە مـاوە ئێسـتاکە
کە ئـاخۆ دەنگـی زیـری ئـەم دەهۆڵـە هـی چ سـاڵێ بـێ
ولات و خـاکی مـن ئەمڕۆکـە خـەڵتانی خـەم و شـینە
ئـەبێ ئـاخۆ سـبەینێ گـەل کـە گـیرۆدەی چ حاڵـێ بـێ
کـە ناشـی دەسـتەلات ئـەمڕۆ لـە گێرانـی خەیاڵێکـە
لـەلایێ ناشـەوانی گـەل لـە ئـاواز و خـەیاڵێ بـێ
خـودا ڕەحمـێ بـە حـاڵی میللـەتی کـوردی هـەژارم کـا
وەگەرنا هەر ئەبێ کوشـتەی غـەم و هـەر ناڵەناڵـێ بـێ
دڵەی (شەیدا) کە خامەی دەستی بۆتـە دەنـگ و ئـاوازی
ئەبێ تا مـاوە وێنـەی هـەر دلێـر و دەنـگ زوڵاڵـێ بـێ

***

---

[*] بەهۆی ڕووداوەکانی پاش (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سلێمانی‌یـەوە، کەناڵـەکانی ڕاگەیانـدن لـە کوردسـتان کەوتنە وێزەی یەکتر و جۆرەها وتەی نەشیاویان بەرامبەر بە یەکتر بەکار نەهێنا، بۆیە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

تیفلی موعتەبەر[*]

سلێمانیی- ٢٠١١/٦/٣٠

شوکور ئەمڕۆ لە فاك و فیکی عالەم بێ‌خەبەر لە نوێ
بە رۆح و دڵ لە بەزم و رەزمی دنیا چوومە دەر لە نوێ
لەخزمەت یاری دڵدا بوومە تیفلی موعتەبەر لە نوێ
(دڵی بردم بە شۆخیی دولبەرێکی تازە سەر لە نوێ
موبارەك بێ لە دڵ سەودایەکی کەی کەوتە سەر لە نوێ)

ئەبێ لەم بەزمەدا ئاخۆ لەسەر شێوەی تەواتور کێ
هەبێ ئاه و گڕی عەشقی بە غەیری یاری دامرکێ
چ یارێ! عاشقی دایم ئەبێ رازیی بە ئەستورکێ
(کەچ ئەبرۆ، دیدە ئاهوو، شۆرشین خوو، فیتنەجۆ، تورکێ
خورۆش و شۆر و شینی خستە ناو ئەهلی نەظەر لە نوێ)

چ شۆخێ! عالەمێکی بەند و گیرۆدەی غەمی سەر کرد
بە جۆرێ دەوری ئەهلی عەشق و یارانی مونەووەر کرد
کە وا ماڵی دڵانی پڕ لە میسك و عوود و عەنبەر کرد
(بە ناز و عیشوە پاك ئەرواحی پاکانی موسەخخەر کرد
بە غەمزە خاطرانی دایە بەر تیری نەظەر لە نوێ)

---

[*] ئەم هۆنراوەیەشم بە شێوەی پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی (مەحوی) نووسی.

لەخزمەت یاری دڵدا عەشقی مـن بـێ شـەکك و تەردیـدە
وتم رۆحـم لـە رێتایـە، وتـی کـوا؟ زووبـە دەی بیـدە
وتم چـی بکـەم! لـە رووتـا قامـەتم لەرزۆکـە وەك بیـدە
(صەبا کردوویە وعدەی گەردی کۆیی، مەگری ئەی دیدە
بەئومێدم جەواهیر سورمە بـۆ نـووری بەصـەر لـە نـوێ)

بەدەس نەفسم لەسـەر جـەرگ و دڵـم دەرهـاتووە وەرهـەم
دەروونم هەرهـەمـوو رەش بۆتـەوە، بـێ زاد و بـێ بەرهـەم
بەتەنها هەر بە شێوەی زاهیر و هـەم دیمـەنی سـەر هـەم
(لەبی لـەعلی شـیفا بەخشـی برینـی دڵ دەکـا مەرهـەم
ئیشارەی چـاوی دەکولێنێتـەوە داغـی جگـەر لـە نـوێ)

لە گوڵشەن من کە ئەو یاری صـەفا بەخشـی دڵـم بینـی
لە دڵ دەرچوو غـەمی دووریی، پەڕەی گوڵ بوو بە پەرژینی
منم (شەیدا)یی ئەو لەیل و دو زولفی چـین لەسـەر چـینی
(بە شـێوەی شـکڵی شـیرینی وەکـو کـاکۆڵی موشـکینی
پەشێوی کردووە ئەحواڵی (مـەحوی) دەربـەدەر لـە نـوێ)

※※※

هەواڵی یاران[*]

هەولێر- ١٩٩٧/٨/١١

سـەلامێکی بـەتین و گـەرم و گـوڕ بـێ ئەکەم تەقدیمی شەخصێ میسلی دوڕ بـێ
لـە قـووڵایی دڵ و سـینەی بەجۆشـم ئەگەرچـی مـات و مـەحزوون و نەخۆشـم
لـە شـاری غـوربەت و دووریـی رەفیقـان دەروونم پـڕ لـە خوێنـە ئـەی رەفیقـان
لەبۆ ئەو صوحبەت و رەحمەی کە بوومـان وەکو ئەولادی باوکێك بـووین هـەموومان
بە شەوقی خوێندن و تـەعلیم و تـەدریس موتـاڵای فیقـه و ئایـات و ئـەحادیس
بەهۆی (مزگەوتی شێخ بابە عـەلیی) بـوو وەکو رۆژ بۆ هەموو کەس مونجـەلیی بـوو
کە ئەو حوبب و عەلاقـەی دڵیـە بوومـان بـە جـۆرێ رەنگـی دابـۆوە لـە رووومـان
ئـەویش تـەنها لـەپێناوی خـودا بـوو بە زاهـیر گەرچـی زوو لێمـان جـودا بـوو
وەها دەوری فەلەك نەیهێشت هـەتا سـەر لەگەڵ یەکتر سەرف کەین عومری بێ‌بـەر
ئەگەرچـی مـن لـە ئێـوە زۆر بەعیـدم بـەڵام مەسـروور و دڵخـۆش و سـەعیدم
بە رەحمی بـێ‌زەواڵـی حەیـیی مـەننان کـە بیبەخشـێتەوە ئـەو وەسـڵە پێمـان
ئەگـەرنا بـۆ ژیـانی رۆژی دوایـی بـە مـاڵی دڵ ببەخشـێ رۆشـنایی
لـە کۆتـایی وەڵامـم بـۆ حـەبیبان ئـەڵێم ئـەی کۆمـەڵی خیلقـەت نـەجیبان
سـەلامی ئـەم هـەزارەی دڵ برینـدار بەقەد دووریی مەسافەی بـەینی دوو شـار
لە (هەولێر) تـا (سـلێمانیی) بـە کۆمـەڵ ئەکەم پێشکەش بـە هاوڕێـیانی ئـەووەڵ
ئەگـەر (شـەیدا) وەفـای جـارانی مابـێ ئەنووسـێ دەردی دڵ تـا گیـانی مابـێ

***

[*] ئەم هۆنراوەیەم بۆ هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (نەبەز غەریب) لە سلێمانیی نووسـی، کـە ماوەیـەك بـوو لە سلێمانی‌یەوە بە ماڵەوە هاتبووینە هەولێر و لە دۆست و برادەران دوور کەوتبوومەوە.

هەواڵپرسیی[*]

هەولێر- ١٩٩٧/٨/١١

سـەلامێکی برایـی و کـاتی صـوحبەت

لـە قـووڵایی دڵ و کـانی مەحەبـەت

لـە جـەرگی پـڕ لـە خـوێنم بـۆ رەفیقـان

ئەکەم پێشکەش بە گشت خاوەن طـەریقـان

بەوانـەی صـادیق و ئـەهلی وەفـا بـوون

بـە کـردار و بـە گوفتـار بـێ جـەفا بـوون

ئەگەرچـی لاشـەکەم نەشـبێ لـەلاتان

بـە دایـم هـۆش و دڵ وا لـە پـەناتان

لـە خـاکی غوربـەتا مـن بـێ رەفـیقم

لـە بـەحری بـێ بنـی غەمـدا غـەریقم

رەفیقی من (عەزیز)ە و هـی ئـەویش مـن

عەجـەب موشـتاقە بـۆ دیـداری (هـێمن)

ئـیتر بێـدەنگ بـە (شـەیدا) بـەس بناڵـە

ویصـاڵی تـۆ بـە یارانـت مەحاڵـە

***

[*] ئەم هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیەکی هاوڕێی خۆشەویستم: کاک (هێمن عەبـدول) لـە سـلێمانیی نووسـی، کە بەهۆی هاتنمان بۆ هەولێر لێیان دوورکەوتبووینەوە، بۆیە بە شیعر و نامە یەکترمان بەسەر نەکردەوە.

من و دڵ

هەولێر- ٢٠٠٢/٥/٢٢

ئەرێ ئەی دڵ ئەتۆ بەدبەختی یا من!
ئەرێ ئەی دڵ ئەتۆ سەرسەختی یا من
ئەتۆ وات کرد لە من یا من لە تۆم کرد
خەتای تۆ بوو وەیا خۆم وام لە خۆم کرد
لە دنیادا بەشم هەر شین و غەم بوو
دڵم بێبەش لە بادەی نێو حەرەم بوو
دەمێکە هەمدەم و هەمرازی یەکدین
ئیتر با لێرە بەولاوە جودا بین
نە من تاوانی تۆم بۆ هەڵدەگیرێ
نە تۆش نازی منت بۆ رادەگیرێ
ئەمن کوژراوی تیری عەشقم و، تۆش
لە سایەی حاڵی مندا مات و خامۆش
ئەتۆ بووی وا منت تووشی جەفا کرد
منیش بەم حاڵە ماڵی تۆم خرا کرد
کە گوێم گرت بۆ وەڵامی پڕ هەمی دڵ
ئەبینم زیاترە ناڵە و خەمی دڵ
وتی حەیفە کە تۆ وا بێوەفا بی
بەرابەر کاری من خاوەن جەفا بی
ئەمن رێبازی عەشقم گرتەبەر بۆت
بەبێ من نەتئەناسی دولبەری خۆت

لــە ســاحەی بێکەســیدا دەربــەدەر بــووی
لــە گەنجینــەی مەحببــەت بــێ خەبــەر بــووی
ئــەمن بــووم ئاشــنام کــردی بــە رازت
دەســم گرتــی بــەرەو قیبلــەی نیــازت
گەلــێ رێگەم بڕیی پــڕ خــۆف و میحنــەت
لــە ڕێــی تــۆدا بــەبێ تەقصــیر و میننــەت
ئەوەنــدەم پــێ کــرا مــن هــەر کــە کــردم
لــە رێگــەی عەشــقی تــۆدا مــام و مــردم
گــــولێکی نــــازدنینم دایــــە دەســــتت
کە پڕکا نێــو دەمــاخ و هەســت و نەســتت
لــە بــۆنی یاســەمین و میســك و عەنبــەر
بکــا نێــو ســاحەیی ســینەت موعــەططەر
ئیتر من چی لە بــەختی ســەختی تــۆ کــەم
مەگەر هەر روو لە شاخ و هەرد و کۆ کــەم
وتم مــــەنواڕە بــــۆ شــــێوەم، زەلــــیلم
ئــەمن کــردم ئــەتۆ نەیکــەی، دەخــیلم
پەشــیمانم لــە گوفتــار و قســەی خــۆم
هەتا هەم شەرتە من هەر هەمدەمی تــۆم
وەرە بــا پێکــەوە هــەر شــین و رۆ کــەین
فوغــان و داد و نالــەی خۆیــەخۆ کــەین
ئەتۆ هاوبەندی من، من شێت و (شــەیدا)م
هــەتا مــاوم گرفتــارم، لــە وەی دام

❊❊❊

ساحەی دەروون

هەولێر- ٢٠٠٣/٧/٧

دەمێ بوو ساحەی دەروونی کەیلم — دوور بوو لە شێوەی شیرینی لەیلم

وەك فەرهاد بەدەم کێو و هەردەوە — بە داخ و دەرد و رەنگی زەردەوە

دڕکی مەینەتی وا لێ روابوو — نەجاتی لە غەم، رەحمی خوا بوو

چونکە دڵ کون کون بووبوو بە تیرێ — تیرێکی کول بوو، هەروا زنجیرێ

لە گەردنیدا وەك باری خەم بوو — سەد باری بەڵام من لەلا کەم بوو

بەهۆی دووریی لەیل، فەسڵی دڵداران — دوورکەوتەی چەمەن، گەڕیدەی شاران

بەڵام خۆ ئەبێ وەختێ بێتە پێش — دڵ نەجاتی بێ لە ئازار و ئێش

سا سەبا ئەمڕۆ رۆژی چاکەیە — کاتی دڵشادیی ئەم غەمناکەیە

هەستە زوو بڕۆ بۆ خزمەت یارم — ئەو یاری دڵسەنگ، لەیلەکەی یارم

دەخیل عەرزیکە عاجز نەبێ لێم — با لەوە زیاتر من لەق نەبێ جێم

بڵێ ئەو ئەیوت مات و حەزینم — بێ مەرهەم ماوە زام و برینم

دەمێ بوو کە من چاوەڕێی ئەو بووم — بە رۆژ و بە شەو بێخورد و خەو بووم

کەچیی داخەکەم بۆ تەنها جارێ — نەیپرسی لە من، وەك وەفادارێ

گەرچی ئەو مەیلی بۆ من نەماوە — من لەنێو دڵدا ئەوم داناوە

چونکە تەنیا ئەو بوو بە سەرمەشقم — هەم بە ئوستادی رێبازی عەشقم

ئەو فێری کردم بەزمی غەمخواریی — ئەو بە نازی دوو دیدەی خوماری

رایکێشامە نێو خەزێنەی خەیاڵ — خستمیە سەر رێی زەوقی ئەهلی حاڵ

بڵێ دیدە گیان، مایەی شەوقی دڵ — بۆ خاتر وێنەی جوانت وەکو گوڵ

وا گومان نەبەی ئەو بێوەفابێ — یا دەرهەق بە تۆ ئەهلی جەفابێ

بەڵام لە نیوەی شەوی بێشەمدا — لە دەشت و سارای پڕ خۆف و خەمدا

کە تۆ وێڵت کرد، دەست لێ بەردا — ئەویش بە ناچار چوو دای بە هەردا

زانیـــی بـــەبێ عەشـــق ژیـــانی تاڵـــە عـــومری بـــەبێ گـــوڵ، تـــەواو بەتاڵـــە

ئـــیتر بـــەم حـــاڵ و ئـــا بـــەم یـــادەوە تینـــوو بـــە جامـــێ بـــادەی ســـادەوە

رووی کردە دەشت و سارای بێکەسیی بـــە داخ و دەردی بـــێ فریادڕەســـیی

رۆژێ لـــــەناکاو بـــــە بـــــێ ئاگـــــایی بـــە ئـــاهی ســـەرد و بـــێ پـــەناگایی

کەوتــە نێــو داوی پــەری میســالــێ فیتنە هەڵگیرسێن، خاوەن جەمالــێ

دارای دوو دیدەی پڕ لە غەمزە و نـاز دڵفریب، دڵکێش بـۆ نێـو گـەنجی راز

ئـــیتر بـــەم حاڵـــە گـــیرۆدە بـــوو ئـــەو کە لێی حەرام بوو خۆراك و هەم خەو

ئـــەمجاریش ســـەبا دەســـم دامێنـــت بە سورعەت نومـای رێگـا شـکێنت

بە پێوانی ئەو گشـت هـەرد و کێـوە بچـۆرە خزمـەت ئـەو پـەریی شـێوە

گەر پرسی لە حاڵ، وەزعی بێکەسیم لـــە تـــەنیایی دڵ، بـــێ فریادڕەســـیم

عەرزیکـە کوشـتەی کـۆنی ئـەوینت فـەرهادی کۆکـەن شـێوەی شـیرینت

(شـــەیدا)ی جـــەماڵی تـــازە یارێکـــە وەك مەجنوون وێـڵ و بـێ قەرارێکـە

***

بادەی عەشق

هەولێر- ١/٩/٢٠٠٣

عەزیزم دیدەم، رۆحی رەوانم
مایەی شەوقی دڵ، ئارامی گیانم

هێزی هەناو و بینایی چاوم
خونچەی نێو باخی عومری ژاکاوم

دەمێکە تەنیا و وێڵ و گەڕیدەم
وەك مەجنوون عاشق بە رووی تۆم دیدەم

داوام لەخزمەت ئاسانەی تۆدا
کەمێکە، بەهرەم کە رەنگ و بۆ دا

ئەزیەت بکێشە و لوتفێ ئەداکە
لایێ بەلای ئەم غەمناکەداکە

سەرخۆشە هەرکەس کە مەی نۆش ئەکا
بادەی عەشقی تۆ، دڵ سەرخۆش ئەکا

شەهادەت لەلام مایەی نەجاتە
خەڵاتی مەرگم بە دڵ ئاواتە

مەرگێ ببێتە واسیطەی وەسڵت
کۆتایی بێنێ بە وەرزی فەسڵت

هەرکەس کە کەوتە داوی عەشقەوە
ئەچێتە کۆڕی دەرس و مەشقەوە

ئەبێ هەر دیلی کۆت و زنجیر بێ
حاڵی مەجنوونی دایم لەبیر بێ

منیش هەر (شەیدا)ی شەربەتی مەرگم
تا ماوم داخی لەیلە بە جەرگم

***

موژدەی نەسیم

هەولێر ٢١-٢٢/١٠/٢٠٠٣

سەبا موژدەی نەسیمت گەیــیە دەسـتم

بە بۆی عەتر و گوڵاوت شاد و مەسـتم

دەمێ بوو دڵ فیراقی گـوڵ بەشــی بـوو

خەمی سەختی لەبەر بەختی رەشی بوو

ئـەتۆ هـاتی لەخزمــەت یـاری جـانیی

پەیامی دولبەرت بـۆ مــن کـە هـانیی

ئـەما بـازاڕی غـەم، دڵ کەوتـە شـایی

وەهــا دەرچــوو لــە دەردی بێنــەوایی

کە نـەیزانی لـە غـەم چـی دیـوە دایـم

ئەما بـاکی لـە لۆمــەی پەستی لایـم

شوکور ئەمشەو ستارەی طـالیعی مــن

لە سەر هەڵهات و کەوتە تەوقی گەردن

رەویی هەوری غەم و ناسۆر و میحنەت

لــە صــەفحەی دڵ رژا بـارانی رەحمــەت

دڵەی (شەیدا) شوکور وا شــادە ئــەمرۆ

وەکـو یـاران لــە غـەم ئـازادە ئـەمرۆ

***

تالاوی محەببەت

هەولێر- ٢٠٠٧/٦/٢٦

ئەڵێن عەشقت مەجازە یا حەقیقەت؟
ئەسیری شۆخی یا پیری طەریقەت
ئەڵێم تێکەڵ لە هەردوولایە عەشقم
لە ساحەی سینەدا سەرگەرمی مەشقم
لەلایێ دەردمەندی پیری ساقیم
لەلایێ فیتنەیی لەیلێکە باقیم
لەلایێ بێ شیفابەخش و طەبیبم
لەلایێ بەند و گیرۆدەی رەقیبم
قوتابیی مەدرەسەی عەشقی مەجازیم
بە تالاوی محەببەت بۆیە رازیم
هەتا باخی حەقیقەت بێتەبەر بۆم
بلێیم ئۆخەی نەما ناڵین و رۆرۆم
لە نەوودڵ دەرسی عەشقمدا خەیاڵم
لە گوڵ ئالاّ، نە ماڵم ما نە حاڵم
ئیتر فەوتام و ژینم پڕ لە غەم بوو
بەتەنها شەوقی دڵ بوو من کە نەمبوو
چ غەم! هەم قووتی دڵ هەم قوودتی دڵ
لەبۆ عاشق ئەنیس و ئولفەتی دڵ
رەفیق و هەمدەمی دێوانە (شەیدا)
لەنێو دڵدا بە دایم دیار و پەیدا

***

دەردی گەندەڵیی

هەولێر- ٢٠٠٨/١/٨

ئـەمن عاشـق بـە خـاکی نیشـتیمانم
بـەڵام بـەعزێ هەیـە، داخـی گـرانم

کـە قـەدر و ڕێـزی نـازانن کـەم و زۆر
بـە ڕەنگێکـی وەهـا نەشـیاو و نـاجۆر

کە هەرکەس بۆی لـوا بـەردێ بـدا لێـی
لە نەخشەی گشت جیهانا لەق بکا جێـی

بە سوودی خۆی و خۆشیی دوژمنی گـەل
نـەهێڵێ دەرکـەوێ ئاسـۆ لەسـەر کـەل

بـەڵام خـۆ مـن ئەوەنـد دڵسـۆز و سـازم
بـە خزمـەتکردنی خـاکم ئـەنازم

لـە ڕەنجـانم ببـووره نیشـتیمان لـێم
کەمێ گەر دەرچووم ئـەمڕۆ لەسـەر ڕێـم

کە شەوق و زەوق و شووشەی دڵ شـکابێ
وەیـاخود مـەیلی جـارانم نـەمابێ

ئەگەرچی من لەگـەڵ تـۆ کـاڵ و زڕ نـیم
لە شەوقی عەشقی تۆدا گەرم و گوڕ نـیم

ئەوەش بـێ‌شـك بزانـە تـۆ بـە دڵ چـاك
هەموو تاوانی ڕۆڵـەی خۆتـە ئـەی خـاك

کـە ڕۆڵـەی زۆڵـی زۆرت گرتـە بـاوەش
لـە ناپـاك و خـراپ و جـاش و چـاوەش

ئەمێسـتا سـەردەمی پـارە و دراوە
ئـیتر بـاوی وەفـا هـەرگیز نـەماوە

بـەڵێ ڕۆژی دەراوە و کورسـی‌یـو مێـز
ئەوەی هەیبوو گەلـێ دەگرێتـە ئامێـز

لە پێشی هەرهەموویان کاکی مەسـئوول
لە پارە و نان و بیرە و مـەی پـڕ و فـوول

لەسەر مـاڵ و حیسـابی شـانی میللـەت
گەلی چەوساوە دەق‌گرتـوو بـە عیللـەت

بـەهۆی ئـەم کۆمەڵـە ناپـاك و زشـتە
بەتـەنها هـەر ئـەوانت وا لەپشـتە

لە شار و دێ هەموو تا دەشـت و کێـوت
لـە عالەمـدا زڕاوە دەنـگ و نێـوت

نەخۆشیی گەندەڵیی کەوتۆتـە نێـو گـەل
گـەلێکی کـردووە وێـران و پـەل پـەل

منی (شـەیدا) لـەداخی خـەڵکی ناپـاك
بە کۆڵـێ غـەم ئـەبێ بخرێمـە بـن خـاك

* * *

دەمەتەقێیەکی شیعریی(*)

هەولێر- ١/١٠/٢٠٠٨

بە کۆڵێ باری خەم، وەك خامە ئەمشەو
حەرامم کرد لە خۆم و خامەکەم خەو
هەتا ساتێ بنووسین دەردی دڵمان
بکەین سارێژی زامی کۆن و هەم نەو

بە چەن دێڕێکی کورت و پڕ لە مانا
بە زەوقێکی سەلیم وەك پیاوی دانا
بەبێ خەرقی سنوور و ڕێگە لادان
بهۆنین ڕشتەیێ ساکار و سانا

بەراوردێ بکەین ئەمڕۆ لە بەینی
مەه و زوڵمات و فەرقی دین و دەینی
ئەوەی بۆنێکی لەم گوڵزاری شیعرە
نەکردبێ، بەش خوراوە، کوێرە زەینی

ئەسەف بۆ حاڵی کورد، داخی گرانە
وەها ئەم عالەمەی گۆڕیی زەمانە
کە کلتوور و بەهای دێرینی خۆیان
لەلایان بۆتە (مشتووی نێو هەمانە)

(*) کتێبێکم لەژێر ناونیشانی (چوار وەرزەی شیعر) وەك بەراوردێك لەنێوان شیعری کلاسیك و نوێدا نووسی و لە کۆتاییەکەیدا ئەم چەند دێڕە شیعرەشم وەك دەمەتەقێیەك لەو بوارەدا هۆنییەوە، بۆیە لێرەشدا گەرەکە خۆی بنوێنێتەوە، چونکە مادام ئەم بەرهەمەم ناوناوە (دیوانی شیعر) دەبێ سەرجەم شیعرەکانم بگرێتە خۆی.

لە بابم بیستووە من خۆم، بەبێ ناو
بەسەرهاتی کوڕ و بابێکی داماو
کە تەنها ئەو کوڕەی هەبووە لە دنیا
بە بەدبەختیی لە خێڵ و گەل بەجێماو

ئەوەند بێتاقەت و عاجز ببوو لێی
هەموو گیروگرفتێ هاتبۆ ڕێی
بە جۆرێ نەیئەزانی چی لەگەڵ کا
هەموو جارێ بە ناچاریی دەوت پێی:

گرانیی کوڕمە من ڕۆڵە، وە ئیللا
ئەتۆ کوڕ نی! لە تۆ من بووم تەوەللا
منیش ئێژم ئەگەر شیعر ئاوەها بێ
لە شیعر و شاعیریی حاشا وە کەللا

نیە ئەم دەنگ و ناڵەی من بەبێ هۆ
ئەبێ بۆ شیعر و هۆنە و نەوشە ئەمڕۆ
لەجیاتی شاعیرانی کۆن و دێرین
بکەین شین و فوغان و داد و ڕۆڕۆ

زەمانێکە، گرانیی شیعرە ئەمڕۆ
بەڵێ بازاڕی هەرزە و میعرە ئەمڕۆ
کەچیی ئەم (بەیت و بالۆرە)و قسانە
لەلایان پڕ لە نرخ و سیعرە ئەمڕۆ

ئەگەر شیعرە، ئەدی کوا وەزن و کێشی
وەیا بۆچی بەسۆیە زام و ئێشی
ئەگەر پەخشانە، بۆچی ناوی شیعرە
چ بەختێکی رەشە هاتۆتە پێشی

دەسا با بێینەوە سەر باسی خۆمان
لە رێگا لانەدەین، وا چاکە بۆمان
ئەگەرچی تێنەگەیوم ئەم وتانە
قسەی رووتە وەیاخود شیعر و رۆمان

بەڵام ئەمجارە خۆمم بۆ نەگیرا
خەیاڵێکی گرنگم هات بە بیرا
وتم با چەند وتە و دێڕێ بنووسم
لە بەرگی پیاوی دانیشمەند و ژیرا

بە جۆرێ کەس نەبێتە عیبرەت و پەند
لە خامەم کەس نەبێ زار و زەرەرمەند
بە پێنووسێ کە شیلە و شەهدی لێبێ
قسە و باسێکی وا شیرین وەکو قەند

لە گوڵزاری ئەدەبدا گوێ بدەن پێم
بزانن یا نەزانن چیم و من کێم
بە نەغمە و سۆز و هەم ئاواز و شێوەی
زمانی بولبول و پەروانە ئەدوێم

بەڵام چی‌بکەم لە شێوەی شیعری تازە
کە وا بێ ڕەونەق و بێ ڕەنگ و نازە
لەباتی بەرهەمی بەرز و دڵارا
بنەخشێنێ، کەچی هەر باسی قازە

بەدەس ئەو کۆمەڵە لاوان و گەنجە
دەروون و دڵ ئەوەندە پڕ لە ڕەنجە
لە داخی شیعری بێ مانا و نارێك
دەبا بشکێ سەری پێنووس و پەنجە

بەتەنها شەو دەبینێ شەمشەمەکوێر
ئەوە (ڕۆژ)ە لەلای ئەو پەست و بێ خێر
کە چاوی کوێر و بێ بەهرە و بەها بێ
چ فەرقێکی هەیە گەر مێیە یا نێر

ئەوەی دوو لەت بڵێ شیعری بەرەڵڵا
ئەڵێن ئەی ئافەرین، سەد بارەکەڵڵا
بەڵام گەر ڕەخنەیێ لەم بەزمە بگرێ
بەجارێ هەڵئەسن ئەیکەن بە هەڵڵا

جەنابی شاعیری ئازاد و نوێخواز
شتی وا هەڵئەبەستێ، پەست و لاواز
بەناوی شیعر و وێژەی جوانی کوردیی
کەچیی خاڵیی لە تام و چێژ و ئاواز

برای شاعیر ئەگەر شیعرت مەبەستە
لە کار و هەوڵ و کۆشش رامەوەستە
بەڵام کاری پەسەند و جوان و دڵگیر
بڵێن ئەم دوڕڕی دەریای بیر و هەستە

ئەگەر مەیلت هەیە بۆنێ لە وێژە
بکەی، جارێ قسەی بیرت ببێژە
ئیتر ئەوسا بە پەنجە و نووکی خامەت
مەبەستی جوان و بەرزت هەڵبڕێژە

ئەبێ شاعیر بە چاوی دڵ نەزەر کا
لە نارێکیی قەڵەم دایم حەزەر کا
گەلێ نەنگە وشەی نەشیاو و ناجۆر
بە زار و دەست و خامەیدا گوزەر کا

منیش وەك عاشقێکی شیعر و پەخشان
لە گەنجینەی ئەدەبدا روو درەخشان
بەئومێدم ئەوەی خاوەن قەڵەم بێ
دەرێنێ گەوهەر و لەعلی بەدەخشان

لە «چوار وەرزەی شیعر»دا بەرهەمێکم
وەبەرهێنا لە گوڵ، گەرچی کەمێکم
بە گەل بەخشی، نموونەی ناڵەکۆکێ
وەریی ئەما منی (شەیدا) خەمێکم

پەیامێك بۆ ئازیزانم

هەولێر- ٢٠١٠/٢/١٤

دەمێ بوو دوور لە رەنگ و دیمەنی شاری سلێمانیی
هەموو هەر چاوەڕێی رۆژێکی خۆش و نەوبەهارێ بووین
من و ماڵ و منداڵم چووینەوە رۆژێ بە میوانیی
نەمانزانی موقەددەر لەو دیارە چاوەڕێی کردووین

لە رۆژی جومعە بوو هاتیف بە گوێچکەمدا درا، سەد داخ
کە (لانە)ی رۆح و دڵ، دەستی شکاوە ئەو بە سێ لادا
هەناسەم لێ بڕا، جەرگم کزەی لێهات و سووتا ناخ
کە من بیستم چڵێ گوڵ وا شکاوە و دادی من نادا:

نە رۆیشتن بەرەو ئەولا، نە بوون و مانەوەم لێرە
بە ناچاریی ئیتر پێنووسی شیعرم خستەگەڕ، هەرچەند
بەتەنهام و (بینایی)م دوورە، هەردوو چاوەکەم کوێرە
لە دووریی ئەو نەمامی عومر[1] و بینە[2] و رۆڵەیی دڵبەند[3]

بەئومێدم سەبا بێ ئەم پەیامەم بۆ ببا تاوێ
لەبۆ ئەو سێ خەڵاتی ژین و ئاواتی هەموو عومرم
لە رێگا لانەدا ئەما لە گوێچەم یا لەسەر ئاوێ
نەوەك نامەم نەگاتە جێی مەبەست و بێت و من بمرم

---

[1] مەبەست (عبداللە)ی کوڕمە کە لە ئێستادا تەمەنی مانگ و نیوێکە.

[2] مەبەست (بینایی) هاوسەری ژیان و خێزانمە، کە ئەو وشەیە کورتکراوەی ناوەکەیەتی.

[3] مەبەست (لانە)ی کچمە، کە بە سەردانێك چووینەوە بۆ سلێمانیی و من ئەوانم لەوێ بەجێ هێشت و خۆم گەڕامەوە بۆ هەولێر، وە لە ٢٠١٠/٢/١٢دا بەهۆی کەوتنە خوارەوەی دەستی شکابوو، بۆیە ئەم شیعرەم نووسی.

لــە ژینمــدا ئــەوەم ئاواتــە مــن دایــم بــە گیــان و دڵ
ببیــنم رەنــگ و رووی ئێــوە لــە شــێوازی گــوڵی گەشــدا
کە من ئێســتاکە داد و ناڵەمــە وەك بولبــولی ســەر چــڵ
ئــەزانم هەرهــەموو تیمســالی رۆحــێکین لــە چــەن لەشــدا

لــە دەرد و ئافــەتی دەورانــی دنیــا دوور و بێــوەی بــن
خــودا بیکــا نــەبینن مەینــەت و ئــازار و ئەشــکەنجە
دڵــەی زارم لــە شــەوقایە هــەتا لــەم ژینــە ئێــوەی بــن
بــەبێ دیــداری ئێــوە بەرهــەمی عــومرم هــەموو رەنجــە

بــە مــەیلی دڵ نیــازم وایــە لــەم چــەن رۆژی وا دادێ
کــە ســاتێ بێمــەوە نێــو باوەشــی ئــەو شــارە دڵگــیرە
هــەتاکو بــێ بەســەرما بــۆنی گوڵشــەن، ســروەیێ، بــادێ
بــدا لــەم داری عــومری پــڕ لــە ناســۆر و بــەڵاگیرە

کــە دیــتم دیــەنی دەســتی شــکاوی ئــەو ئەمامــەی دڵ
ئەوەن ئێشی بەسۆ بوو هەر لە جەرگ و دڵ بو کــاری کــرد
لە وەسفی ئەو گوڵە وا کەوتە گەڕ پێنــووس و خامــەی دڵ
پەڕەی دڵ هەر کەمێکی مابو، ئــەم زامــە خەســاری کــرد

لــە یــادی ســەردەمی بــەزمی منــاڵیی و یادگــارانی
بــەهاری پــڕ لــە گــوڵزاری دەمــی لاوی و تەمــەنانا
لەگــەڵ پــۆلی کــوڕانی شــار و بــەزم و رەزمــی جــارانی
گــەڕانی دەشــت و گەشــتی دڵ بــەنێو خــاکی وەتــەنانا

ئەزانم مــن ئەگــەر دەمــدەم نەکــەم ســەیرانی ئــەو شــارە
هەمــوو عومری عەزیزم هەر بە زەردیی، بــێ بــەهار ئــەڕوا
ســەراپا گوڵشــەن و گــوڵزاری لاویــی مــن هــەموو خــارە
لە دووریی دیمەنی ئەو شاری عیشــقە، گــەر نەکــەی بــڕوا

من و ئەو شارە هەردوو پێکــەوە وەك لــەیل و مــەجنوونین
لــە گــوڵزاری مەحەبەتــدا بــەڵێ مــن بولبــول و ئــەو بــاغ
لـــە دووریـــی یــەکتری بۆیــە وەهـــا شــێواو و مــەفتوونین
بەدەس دەردی فیراقی دڵ، کە ئەو بێ ڕەنگ و مــن ناســاغ

ئــەرێ بۆچــی قەڵــەم ئــاوا لــە ڕێ دەرچــوو، بــە نــادانیی
بــەبێ ئاگـــایی مـــن ڕەســمـــی قـــەدیمی خســـتەوە یـــادم
کــە دڵ مەســـتە بــە یــادی بــەزمی جــاران و بــەهارانی
هەتا هەم هەر بــە بــۆنی دڵکەشــی ئــەو گوڵشــەنە شــادم

منی (شەیدا) بە مــەیلی دڵ نــەبێ هــەر عاشــقی گــوڵ بم
هــەتا مــاوم لــە دنیــادا ئــەمن لــەم شــارە[1] ئــاوارەم
وەکو بولبول لە دووریی گــوڵ، نــەبێ دایــم لەســەر چــڵ بم
بە نەغمە و سۆزەوە تا هەم بە دڵ من عەشقی ئەو شارەم[2]

***

---

[1] مەبەست شاری (هەولێر)ە، کە وا بۆ یازدە ساڵ ئەچێ من تیایدا نیشتەجێم.

[2] مەبەست شاری (سلێمانی)یە، کە هەموو تەمەنی منالیم لە گەڕەکــەکانی (سەرچــیمەن)و (صــابونکەران)و (قەزازەکان)و زۆرێك لە گەڕەکە دڵگیرەکانی تری ئەم شارە بەسەربرد، کە ئێستا شریتی تەمــەن نەیانهێنێتــەوە یادم و پێیان شاد نەبمەوە.

شێوانی دیمەنی شار[*]

هەولێر- ٢٠١١/٢/٢٥

رۆژی (حەفدەی دوو) لە شاری هەڵمەت و قوربانییا
داخەکەم! دووبارە زرمە و دەنگی گوللەم بیستەوە
تیری غەم باریی لە جادە و کووچە و کۆڵانیا
نەمنەزانی دەست و پەنجەی کێیە! هی ئەم یا ئەوە

چوومە (بەردەرکی سەرا) تا دەنگوباسێ بشنەوم
سەیر ئەکەم شێواوە وەزعی خەڵك و شێوەی نەزمی شار
لێم زڕا سەیرانی رۆژ و هەم خەوی وەختی شەوم
بەم هەموو بەزم و هەرایە و بارودۆخی نالەبار

من ئیتر هەرگیز خەیاڵم وا نەبوو جارێکی تر
زرمە زرمی چەك بە دەستی رۆڵەیی کورد بێتە گوێم
رۆڵەیی ئەم شارە بێ یاخود کوڕی شارێکی تر
گەر نەزانم خەڵکی کوێیە! یا نەزانێ خەڵکی کوێم

جەرگی دایە و بابە کون کون بوو بە گوللەی دەستی کورد
گوڵ وشك بوو ساوی ئەمجارەش لە گوڵشەن، داخەکەم
میری گەل بۆ بیر و حەل مەردانە ناکا دەست و برد!
هەڵوەریی، بەرگ و گەڵایی نەونەمامی باخەکەم

---

[*] رۆژی (٢٠١١/٢/١٧) خۆم و ماڵومناڵم بە سەردانێك چووینەوە بۆ شاری سلێمانیی، بێئەوەی لە هیچ دەنگوباسێك ئاگادار بین، بەڵام بەداخەوە! بەسەر دەنگی گوللە و خۆپیشاندانداندا چووینەوە، کە نائارامی و پشێوییەکی زۆر بارودۆخی ئەو شارەی داپۆشیبوو، پاش گەڕانەوەمان بۆ شاری هەولێر، بەو داخەوە ئەم چەند دێڕە شیعرەم نووسی.

هـــەوری رەش گرتـــی بـــەجارێ ئاسمـــانی نیشـــتمان
چـــنگی مـــەرگ و کوشـــتنم دی، دیمـــەنێکی ترســـناك
شـــیر و تـــیری تیـــژی زوڵمـــی دا لـــە ســـنگ و پشـــتمان
هەردو تێکەڵ بون بەیـەك لـەم نیشـتیمانە خـوێن و خـاك

چەندە داخ و حەسرەت و خەم چوو بـە دڵمـا ئـەو دەمـەی
ئاسمـــــانی گوڵشـــــەنی ئـــــەم شـــــارە ئەزرنگایـــــەوە
تیفلی بەستەزمانی گەل شێوا کـە لێـی یـاری و گەمـەی
گۆمی خوێنیێ بـوو، لـە عالـەم دەنـگ و رەنگـی دایـەوە

ئێستە جێگەی خۆیەتی نەفرەت لە گوللە و چـەك بکـەین
ئەو چەکانەی روو لە جەستە و سنگی رۆڵەی کورد ئەکـەن
چینی رۆشنبیر و ئـەهلی عـەقڵ و حیکمـەت بێنـە بـەین
لەت لەتی کەن ئەو چەکانەی ئێسکی میللەت ورد ئەکـەن

چـی لـە شـان و شـەوکەتی مـیری وڵاتم کـەم ئـەبێ
گوێ لە رۆڵـەی قـەومی خـۆی و مەتڵـەبی بگـرێ بـە دڵ
تـا بزانـێ کـێ لـە دەوری سـفرەیی حـەق جـەم ئـەبێ
پێشکەشی یەکتر بکـەن گوفتـاری خـۆش و چـەپکە گـوڵ

تووخـــودا ئـــیتر وەڵامـــی بـــەرد و داری میللـــەتم
با بە چـەك نەدرێتـەوە و دوژمـن نـەبێ دڵخـۆش و شـاد
چونکە جەستەی خۆم و خـاکم کـون کونـە و پڕ عیللـەتم
حەیفە رەنجـی پـڕ لـە گـەنجی ئـەم گەلـەم بـدرێ بـە بـاد

با رژانی خوێنی رۆڵەی کورد ببێتە هێڵی سوور
رێ مەدەن قەت دوژمنی سەرسەختی کوردستانەکەم
فرسەتێ بێنێت و دەستی زوڵمی خۆی بێنێتە ژوور
تێك بدا نەزمی وڵات و نیشتیمانە جوانەکەم

ئاخ و داخ و حەسرەتی من بۆ وڵات و میللەتە
هەر گەلێ گەر بێ حکوومەت بێت و بێ ئاڵا بژی
تا ئەمێنێ دیلی دەستی زوڵم و کوشتەی زیللەتە
رۆڵەکەت بەردێ لە تۆ دا، کەی رەوایە بیکوژی!

من ئومێدم وایە چینی خەڵکی عاقڵمەند و ژیر
روو لە ماڵی دەستەڵات و مێزی گفتوگۆ بکەن
یەك بەیەك خەمخۆر و دڵسۆزانی میللەت، گەنج و پیر
هەر لەبۆ سوودی وڵاتم بێن و جەمعێ کۆ بکەن

تاکو رەنج و بەرهەمی خوێنی شەهیدانی وڵات
زەڕڕەیێ نەڕوا بەفیڕۆ، قەترەیێکی ون نەبێ
ئەو شەهیدانەی کە بۆ گەل بوونە قوربانیی و خەڵات
بەسیەتی با جەرگی دایکانی وڵاتم کون نەبێ

من هەتا مابم لە ژینا شەرتە تا ئاخر نەفەس
عاشق و (شەیدا) بە خاکی نیشتیمان و گەل ئەبم
کەی رەوایە بێ جیهەت بکرێمە نێو بەند و قەفەس
بۆ شکۆ و بەرزیی وڵاتم چاودڕوانی هەل ئەبم

***

هەوڵدان بۆ دەسەڵات [*]

هەولێر- ٢٠١١/٤/١٠

داخەکەم! بەینێکە فیتنە و فەرتەنە و کوشت و بڕین
گوڵشەن و ساحەی وڵات و خاکمی گرتۆتەوە
گەر لەجێی ئەم بەزمەدا خەڵکیی بکەونە گوڵ کڕین
چاترە لەم بەزمە، ئەمما گوڵ لە گوڵشەن بۆتەوە

کاکی ئیسلامیی لەگەڵ عیلمانییانی نێو وڵات
پێکەوەن هەردوو لە ریزی پێشەوەی ئەم بەزمەدا
بۆ بەدەسهێنانی کورسیی حوکم و دەسکی دەستەڵات
هەوڵ ئەدەن، ئەمما لە سایەی ئەم هەرا و نەزمەدا

کاکی رۆشنبیری عیلمانیش ئەکا سووکایەتیی
یەك بە مزگەوت و ئەوی تر سۆز و نەزمی دەنگی بانگ
ئەو موسڵمانەش لەگەڵیا هەوڵ ئەدا، هەمتایەتی
بێگومانم ئەو دەسی بڕوا ئەدا ئەم لوول و قانگ

گەر تەماشایێکی کورتی لاپەڕەی مێژوو بکەین
دەستی ئەم حیزبانە زۆری سوور و هەم خوێناوییە
دەی ئومێدم من بە کێ بێ تا بە مەیلی دڵ بگەین
پێشی رێگەی گەل سەرابە، عیللەتی بێ ئاوییە

---

[*] ماوەیەکە بەهۆی رووداوەکانی (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سلێمانییەوە، حیزبە ئیسلامییەکانی وڵات بۆ گەیشتن بە دەسەڵات، دەستیان لەگەڵ عیلمانییەکاندا تێکەڵ کردووە، کە بەداخەوە لە وتەکانیشیاندا هەوڵ ئەدەن پاساوی شەرعیی بۆ ئەم کارەیان بێننەوە، بۆیە بەو هۆیەوە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

کێ وڵات و نیشتیمانی کردە دۆزەخ، سەردەمێ
کێ بو رۆژانێ گەلی کوردی بە کافر دەرنەکرد
قەتلی کوردی لا رەوا بوو، بۆی کرابا هەر دەمێ
سەروەتی ئەم میللەتەی بۆ خۆی و ئەتباعی ئەبرد

ئێستە بۆ قەصد و مەرامی خۆی و حیزب و دەستەکەی
هەر بەناوی دینەوە هاتۆتە سەر جادە و شەقام
وا لە ریزی هاوەڵە بێ دین و هۆش و مەستەکەی
هەردو گوێ نەگرن لە دەنگی هەڵهەلە و سۆز و مەقام

وا نیشانی گەل ئەدا دڵسۆزە بۆ دین و وڵات
بەس بەناوی دینەوە هاتۆتە ساحەی نیشتمان
هەر ئەوە دینی وەها هێناوە بە دیاری و خەڵات
تاکو مردن واجبە مەمنوونی ئەو بین گشتمان!

مەرکەزی جومعە و جەماعەت لەم وڵاتەی ئێمەدا
سەردەمێ مزگەوت و تەکیە و خانەقا بوو هەرهەموو
ئێستە کاکەم وا لەژێر چەتری سەرا و خێمەدا
واش ئەزانێ کارەکەی تەطبیقی شەرعە مووبەموو

چاك ئەزانی بەردەمت دووکانی ئارەقخانەیە
کەی شیاوە کاکی من لەو جێگەدا بەندایەتیی
گەر مەبەستیشت سیاسەت یا دراو و عانەیە
بۆ بەناوی دین و قورئان و خودایە و ئایەتی!

حـوكمی نوێـژی جومعـه جیـاوازه لەگـەڵ نوێـژی تـرا
دیـەنی ئـەم کـاری ئێـوە بیدعەیـێکە ناپەسـەند
چـونکە نـەکراوە لـە عەهـدی حـەزرەتا هـەرگیز، بـرا
وازی لـێ بێنـی بـەبێ شـك چـاترە، بـێ چـوون و چـەند

لای جـەنابت زیکـر و تەسـبیحاتی صـۆفیی بیدعـە بـوو
تۆ بە زاهیر ئەهلی عیلم و عەقڵ و دڵ بووی، ئەو عـەوام!
بۆیە عیلم و عـەقڵ و حیکمـەت پـاکی فـەوتا زووبـەزوو
بـەم قسـانە وەعـزی زۆری عالـەمت دا بـەردەوام

خۆت موەححید بوو لەلا، دەروێش و صـۆفیش بتپەرست
تـۆ و دینـت، کـەی رەوایـە ئـەم گـەز و پێوانەیـە
ئێستە تـۆ بوویتـە سیاسەتبازی رێگـا بسـت بـە بسـت
هـەر جـەنابت ئـەهلی عـەقڵی، عالـەمیش دێوانەیـە!

چـۆن ئـەدەی فتـوا کـە چـاوی رەحمـەت و لـوتفی خـودا
وا لەوێـدا، خـۆ ئەمـەش ئەرواتـە بـابی عیلمـی غـەیب
گەوهـەری دیـن و سیاسـەت بـۆ لەیـەك ناکـەی جـودا
ئـەم تـەرازووبازیـیە ئەلحـەق شـتێکە نـەنگ و عـەیب

یـا یـەکێکی تـر ئـەدا فتـوا ئـەڵێ سـەد ساڵ ئـەبێ
هـیچ جیهـادێ رووی نـەداوە وەك ئەمـەی وا لێـرەدا
وا ئـەزانێ هەرکەسـێ لـەو بەزمـەدا بـێ، قـاڵ ئـەبێ
بانگ ئـەکا خـەڵکیی هـەتا بێبـەش نـەبن لـەو خێـرەدا

بــێ گومانـــە هـــەر وتـــاریٚ توندوتیـــژیی پێوەبـــێ
سەر ئەکێشێ بۆ شـەڕ و کوشـتار و فیتنـە و کێشـەکێش
تۆ ئـیتر مەسـئوولی، هەرکـەس لـووتی خـوێنی لێوەبـێ
یـا کەسـێکی تـر بچـێژێ ئەزیـەت و ئـازار و ئـێش

تـۆ تـەماداری کـە ئـەو عیلمانییـەی دینـی نیـە
قـەدر و ڕێـزی دینـی تـۆ بگرێـت و بێڵـێ سـەرکەوی
ئەو کـە بـێ ئیمانـە، شـەرحی دیـن و وەعـزی بۆچـی یـە
گـەر بـە قسەولی ئـەو بـەقا کـەی، دڵنیابـە وەك ئـەوی

دڵنیابـــە تـــۆی لـــەلا کۆنەپەرســـتە و کەللـــەپووت
ئەو کە ئەگرێ ئێستە ڕێـزی مێـزەر و هـەم جوببەکـەت
هەر مەبەستێکی بە تۆیە، پێ بـە پـێ گـەر دێ لـەدووت
پێکـەنینی دێ بـە دڵ بـۆ ئـەو، عەلاقـە و حوببەکـەت

مـن خـەمی ئـەم دینـە پاکـە و ئـەم وڵاتـە جوانەمـە
حەسـرەتی ڕۆژ و شـەوی مـن بـۆ وڵات و میللەتـە
پـڕ بـە دڵ هـەروا خـەمی ئـەم خـاکی کوردسـتانەمە
چونکە سێ ئەنـدامی جەسـتەم بەنـد و بەستەی زیللەتـە

دەی لـە جێگـەی ئـەم شـەڕ و شـۆر و هـەرا و قینـەدا
پێکـەوە بـا هـەوڵی ڕزگـاریی ئـەوانی تـر بـدەین
خـاك و میللـەت تـیری زۆری وا لـە جـەرگ و سـینەدا
بۆچـی ناگونجـێ وەکـو عالـەم لەگـەڵ یـەك هەڵبکـەین!

بەسیەتی، ئەم خاکە تامی خوێنی زۆری چەشتووە
خوێنی تر ئیتر مەڕێژن با لە رۆڵەی کەم نەبێ
دایکی خۆشیی قەت نەدیویش ئەشکی سووری رشتووە
حەیفە دەی با عومری دوو رۆژەی ژیانی غەم نەبێ

سەیرە! تێناگەم، سەدەی بیست و یەکە و هێشتاکە کورد
هەر خەریکی کێشەکێش و بەزمی بەینی خۆیەتی
میر و بەرپرسانی میللەت گەورەن و گەل بۆتە پرد
هەر ئەوانن تێر و پڕ، گەل هەوڵی نان و دۆیەتی

کەس نەماوە تێنەگا کێشەی وڵاتم کامەیە
زام و ناسۆری فەساد و نا عەدالەت کارییە
گەل هەموو کوشتە و زەلیلی ئەم برین و زامەیە
کەی نەبێ چارێ بکەن بۆ ئەم هەموو بێزارییە

لەم وڵاتەی ئێمەدا دەردی کوشندەی گەندەڵیی
بۆتە خۆرکەی رۆح و جەستەی میللەتە داماوەکەم
ئەم بەڵایەش وا لەژێر پێی تەخت و مێز و سەندەڵیی
دەی وەرن دەرمانی دەرد و زامی گەل کەن، چاوەکەم

من بە خامەی دەست و پەنجەم یا بە گەنجی هۆش و بیر
هەوڵی خۆمم داوە بۆ بەرزیی وڵات و خاکەکەم
عاشق و (شەیدا) بە ماڵی نیشتیمانم، دڵ زویر
لەم هەرایەی بۆتە تەوقی میللەتە چالاکەکەم

***

کیژی کەوڵی من [*]

سلێمانی- ۲۰۱۱/٤/۲۸

چەن سالێکە کیژ کەوتۆتە کەوڵم　　منیش بێ دەست و بێ هێز و هەوڵم

داخەکەم کیژی کەوڵی ولاتم　　دایم زیندووە و منیش هەر ماتم

هەڵی کۆڵیوە کەللەی خاکەکەم　　رۆژ بە رۆژ ئەمژێ خوێنە پاکەکەم

خوێناوی رەشی لاشەکەی تالّم　　بە رۆژ و بە شەو، چوار وەرزی سالّم

بەلاّم کیژەکان هەموو لە خۆمن　　تامەزرۆی خوێنی چالاّو و گۆمن

منیش بە دایم پێی ئەلێّم ئەی کیژ　　تا کەی هەر ئەبڕیی رێگەی پێچاوپێچ

ئەلێّم ئەی کاك و برا گەورەکەم　　تامەزرۆی خوێن و لاشە چەورەکەم

بۆ لە خوێنی خۆم بەشی من نادەی　　لەپای چیی تۆ وا بێ قەول و وادەی

کەی قەرار وابوو هەمووی بۆ تۆ بێ　　بەشی ئێمەش هەر بۆن و بۆسۆ بێ

تۆ قەولت دابوو بە نیشتیمانت　　بەجێ بهێنی ئەرکی سەر شانت

بێڵە با لەناو لاشەکەی مندا　　یا لەناو سینە و جەرگی کون کوندا

با بڕوا بەناو دەماری جەستەم　　ببێ بە سارێژ بۆ جەستەی خەستەم

چون خوێنی خۆم هەر بۆ خۆم حەلاّڵە　　غەیری خۆم و خۆت کێ خاوەن ماڵە

بەلاّم داخەکەم قسەم بڕ ناکا　　دەماغ و مێشکی کاکەم سڕ ناکا

سەیر ئەکەم ئەو هەر بە تاقی تەنیا　　ئەیبا و ئەینێرێ بۆ بنی دنیا

بیرێ لە حالّی من ناکاتەوە　　ئاوڕ لە وەزعی گەل ناداتەوە

---

[*] زۆر دلّم خۆشبوو بەوەی کە نەوتی ولاّتی کورد بەرەو ولاّتانی دەرەوە رەوانە کرا لە بەرواری (۲۰۰۹/٦/۱)، بەم بۆنەیەشەوە و بە قولّپی گریانی خۆشییەوە هۆنراوەی (نەوتی خاو)م نووسی، بەلاّم بە داخێکی زۆردوە و ئەمجارەیان بە قولّپی گریانی دلّ، ناچار بووم هۆنراوەی (کێژی کەولّی من) بنووسم، کە ئاماژەیە بۆ بەفیڕۆدان و بە تالاّن بردنی نەوتی ولاّتەکەم لەلایەن هەندێك کاربەدەستی ولاّتەوە!.

ئەگەر ئەو تۆزێ لە ناو لەشی کا | بە دادپەروەری و بە رێك بەشی کا
لەنێوان خۆم و خۆیا بە باشیی | خوای ئەکرد کەللەی سەرمی ئەتاشیی
بەس ئەو بێ بیبا بۆ خاکی عەجەم | دەی قوڕی کوێ کەین بەسەرمان بە جەم
بەبێ حەد بیبا بۆ عەجەموستان | ئەویش سەوزکا پێی باغ و بوستان
ولاتی خۆی پێ بژێنێتەوە | کاکیشم هەر بۆی دەربێنێتەوە
هەر بیبا و چۆڕیش لە لاشەم ببڕێ | ئەم هەر بفرۆشێ و ئەویش هەر بکڕێ
منیش هەر زیتەی چاوم بێ لە دوور | قافڵەی خوێنم بڕوا بۆ سنوور
لاشەم ئەوەندەی تر بێهێز ئەبێ | شکڵی ولاتم تەواو دێز ئەبێ
منیش هەتا سەر هەر بێدەنگ نابم | گەرچیی تێکەڵی شەڕ و جەنگ نابم
بەڵام خوێنێکی تر شك ئەبەم من | تا دنیا مابێ قەت نایەت لە بن
ئەو خوێنەش خوێنی خامەی دەستمە | گیراوی هۆش و بیر و هەستمە
گەر خۆشم بمرم ئەو هەر ئەمێنێ | جیل بە جیل تۆڵەی مافم ئەسێنێ
هەتا هەتایە کاڵ نابێتەوە | لە رۆژ و مانگ و ساڵ نابێتەوە
ئەڕژێتە دەریای سەدان عەقڵ و بیر | بەڵکو هەزاران، زۆر قووڵتر لە بیر
سەدان هەزار بیر بەرهەم ئەهێنێ | هەریەك هەزار بیر دائەگرسێنێ
ئیتر ئەوکاتەش گەل خاوەن بیرە | خوێنمژی کۆنی دایم لەبیرە
نایەڵێ تا سەر هەر دەری بێنێ | بیبا بۆ هەرکەس یا بۆ هەر شوێنێ
چونکە تازە خۆی خاوەنی هێزە | هەویری لاشەی تەواو بەپێزە
بەرهەم و خوێنی جەستەی ولاتی | مایەی ئومێد و هەموو ئاواتی
دابەشی ئەکا بە دادپەروەریی | نایدا بە ناکەس یا بە سەرسەریی
ئەیدا بەوانەی وەك منی (شەیدا)ن | کە لەناو دڵی میللەتا پەیدان

***

زیزبوونی نیشتیمان [*]

هەولێر- ٢٠١١/٥/٨

من لە زیز بوونت دڵنیام ئەی خاك | ئەی نیشتیمانی تۆراو و غەمناك
تۆ لە داخی ئەم گشت بەناو کوردە | رۆژێ هەر ئەبی زەرد و پەژموردە
چونکە جەستەی تۆ کون کون کراوە | چەن هەزار ساڵە لە خاچ دراوە
دوژمنان زۆریان تەماع تێکردووی | بەرەو هەزاران هەڵدێریان بردووی
خۆشمان زۆر کونمان کردۆتە سینەت | جەستەی بیمار و پڕ زام و پینەت
بەڵام باوەڕت هەبێ بە چاکیی | بە گوفتاری من بە نیەت پاکیی
برینی تیری دەستی دوژمنمان | لە لاشەی منداڵ یا پیاو و ژنمان
یا لە جەستەی خۆت ئەی نیشتیمانم | مایەی شانازیی هەموو ژیانم
بەسۆتر نیە هەرگیز لەبۆمان | لە ئێشی زامی شمشێری خۆمان
تا ئێستەش دوژمن نا لەم دەورەدا | لە چوار دەوری ئەم خاکە چەوردا
لە هیچ زەمان و هیچ جێگە و شوێنێ | لە رابردوودا، ئەمڕۆ یا دوێنێ
نەیتوانیوە بێ زەرەرمان لێدا | یا پێی جێگیر کا لە شار و دێدا
گەر خۆمان دەسمان بۆ نەبردبێ | پڕ بە دڵ روومان تێ نەکردبێ
باوەشمان لەبۆ نەکردبێتەوە | پێمان نەوتبێ دیسان بێتەوە
بێ مەیلی ئێمە، ئەو بەتەنها خۆی | هاتنی هەرگیز ئاسان نەبووە بۆی
بەڵام کە ئێمەی خاوەن ماڵ دایم | دەرگا واڵا کەین، چۆن ئەبێ قایم
ئێمە بە رێز و بە فەرموو فەرموو | دەست لەسەر سنگ و بە ریشی چەرموو

---

[*] بەهۆی درێژەکێشانی رووداوەکانی دوای (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سلێمانی و بەجێهێشتنی کاریگەریی خراپ لەسەر ژیان و گوزەرانی خەڵك و دروستکردنی کێشە و دووبەرەکیی لەنێوان پێکهاتەکانی کۆمەڵگای کوردەواریدا، ئەم هۆنراوەیە و چەند هۆنراوەیەکی ترم وەك دڵسۆزیی و وەفا بۆ گەل و وڵاتەکەم نووسی.

بڵێین دەی قوربان تۆ تەشریف بێنە
مەیلێ بفەرموو، لوتفێ بنوێنە

جەنابت ئەمڕۆ دەعوەت کراوی
خاوەنی ماڵ و هەم خاك و ئاوی

لە دەشت و چیای ماڵی وەتەندا
یا لە گوڵزار و لەنێو گوڵشەندا

هەرچی کە ئەیخۆی یا هەرچی ئەیبەی
لە میوەی بەهار لیمۆ بێ یا بەی

یا هەر بەرهەمێ لە خاکی وڵات
بەکارێ هەرکەس بیەوێ بیبات

یا لە گەنجینە و خەزێنەی خاکمان
لە خوێنی سینەی خاکی غەمناکمان

ئیتر ئەویش چۆن تەشریف ناهێنێ
لەگەڵ ئێمەدا خۆی ناگونجێنێ

پێی عەیبە جوابمان هیچ نەداتەوە
سەوقاتێ لەگەڵ خۆی نەباتەوە

بۆ خاکی وەتەن، بۆ ماڵ و مناڵ
بگەڕێتەوە بە دەستی بەتاڵ

هەر ئەبێ تۆزێ لەگەڵ دەستی خۆی
بۆ سوودی گەلی و بۆ مەبەستی خۆی

ببا لەگەڵ خۆی دیاریی خاکی کورد
بۆ وڵاتی خۆی، بۆ درشت و ورد

ئێمەش هەژار و بێ دەرەتان بین
بێ پارە و ماڵ و زاد و بێ نان بین

هەر بە داماویی و بە کولەمەرگیی
رووت و رەجاڵیی و وەزعی بێ بەرگیی

رۆڵەی وڵاتم بمرێ لە برسا
یا لە ترسی ژین لە کاری قورسا

هێشتا مناڵی هەژار بەم حاڵەش
بە رازیبوونی بەم ژینە تاڵەش

کاربەدەستانی وڵات و خاکم
خواپێداوانی بێ ترس و باکم

نەیەڵن هەرگیز مناڵی هەژار
لە جادەی جوان و رازاوەی نێو شار

بۆ دایە و بابەی پەیداکا نانێ
دەس لەسەر سکی تێری خۆی دانێ

هەناسەیێکی خۆشیی هەڵکێشێ
بۆ نەمانی هەر ئازار و ئێشێ

بەڵام مناڵی وڵاتانی تر
قەت نەبن بێ نان، بێ ئاو، بێ ئاگر

ئەویش لە سایەی نەوتی وڵاتمان
بەشی مناڵی داماو و لاتمان

ئەوان بە شادیی و بە خۆشیی بژین
ئێمەش دووکەڵی ئەوان هەڵمژین

منیش تا ماوم وەکو مناڵان
(شەیدا)م و وڵات نابەم بە تاڵان

***

بۆ مەلای کوردی خاوەن شەهادە [*]

هەولێر- ٢٠١١/٥/١٠

عەزیزم، فەخر و شانازیی من و تۆ عیلمی مزگەوتە
بە کەم مەڕوانە بۆ زانستی دین و حوجرەکانی خۆت
ئەگەر بەو شێوە بڕوانی، بزانە ڕێگەکەت چەوتە
لەبیرت بێ ژیانی حوجرە هەم زەڕڕات و نان و دۆت

جەنابت گەر بدەی هەوڵی بەدەستهێنانی ماجستێر
هەقی خۆتە، بە شەرتێ ون نەکەی هەوڵی قەدیمانت
زەمانێ بوو کە گیرۆدەی هەژاریی بوویت و ئێستەش تێر
ئیتر مەیدانی تۆ و ویژدانی خۆت و دین و ئیمانت

شەهادەی بەرزی ماجستێر و دکتۆرا لە کۆلێژا
لە بەردەم عیلم و زانستی قەدیمی حوجرەدا نزمە
لە گوفتارم مەڕەنجێ کاکی دکتۆر و برای هێژا
ئەکا باوەڕ بە قەولی من، ئەوی بێگانە یا خزمە

کە زاد و بەرهەمی زانستی زانایانی کۆنی کورد
هەموو وەك ڕۆژی ڕووناکە ئەوەندە بەرز و باڵایە
بە قەول و شایەتیی هەر دۆس و دوژمن یا درشت و ورد
وەکو میوەی بەهارە و، ئەم لە هەر چوار وەرزی ساڵایە

---

[*] بەهۆی ئەوەی کە لەم چەند ساڵەی ڕابردوودا زۆرێك لە مەلا و مامۆستایانی مزگەوت، بۆ بەدەستهێنانی شەهادەی باڵا، ڕوویان ئەکردە مەڵبەندەکانی زانکۆ و لە ڕێچکەی مزگەوت دوور ئەکەوتنەوە و بە چاوێکی زۆر بەرزتر بۆ شەهادەی ماجستێر و دکتۆرا ئەیانڕوانیی، بۆیە بەو هۆیەوە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

کەسانێ هەن بە دایم هەر لە هەوڵی کەسبی (داڵ)ێکان
هەتا عالەم بڵێ خاوەن شەهادەی بەرزە ئەم کاکە
بە رۆژ و شەو لە بەحری عیلم و هەر کێشە و جیدالێکان
بڵێن ئەم ئەهلی زانستە و لە ریزی عالەما تاکە

عەزیزی من نەبێ قەصد و مەرامت هەر خودا بێ، تۆ
نەوەك لەم بەزمە هەوڵ و کۆششت بۆ نان و کورسیی بێ
بە زیکر و یادی حەق دایم دەروون و دڵ بکەی تۆتۆ
نەکەی فەرقی سکت تێرە، وەیاخود چۆڵ و برسیی بێ

بترسە لەم هەموو هەوڵە مەبەستت هەر کەش و فش بێ
وەکو من چاك ئەزانیی خاوەنی نەفسی، جەنابیشت
کە لەم شەطرەنجی دنیادا بەشت رەنجی قت و کش بێ
بە زایع چێ هەموو ئەنجامی کار و کردەوە و ئیشت

لە وەسفی گەورەیی تۆدا بڵێن خەڵکیی (مەلا)، بەستە
لە بەحری عیلم و زانستا تەماداری لەوە زیاتر
مەبە و، بۆ ئارەزوی نەفست هیلاکی قەت مەکە جەستە
بەدەر هەرگیز لە عیلمی حوجرە دەستت ناکەوێ چاتر

لەنێو بازاڕی عەشقی دڵ ئەگەر تۆ وەك منی (شەیدا)
بە دایم عاشقی زاتی نەلەست و روویی لەیلا بی
سەلامەت هەر ئەبیت و لوتفی زاتی حەق ئەکەی پەیدا
چ باکت گەر بە یادی لەیلەوە دایم لە مەیلا بی

***

چوارینە

دڵە کاروانی تۆ وەختە سەفەرکا
خەریکە ڕۆژی عومرت وا گوزەرکا
بڵێ با لەیلی بێ ڕەحم و وەفاکەت
لە ئاهی عاشقان جارێ حەزەرکا

***

عەزیزم بۆچی دایم دێتە بەرچاوم بە تەڕ دیدەت!
وەرە دەرچۆ بە ڕەغمی واعیزت لەم وەهم و تەڕدیدەت
ببینە حاڵی وێرانەی دڵەی (شەیدا) بە داوی خۆت
کە چۆن وا بۆتە تەوقی گەردنم دوو زولفی پێچیدەت

***

لە دووریی گوڵ، برادەر چۆنە حاڵت
بە بێ‌مەیلیی دڵت هاوار بە ماڵت
لە شێوەی نازەنین و نازی دولبەر
لەدەستت دەرچووە هۆش و کەماڵت

(بۆ کاک زاهید فەقێ صالح لە سلێمانیی)

***

نامەیێکم دایە دەستی قاصیدێ
تاکو بیبەخشێ بە دەستی پاکی یار
هەم لەگەڵ تیپی سڵاوم پڕ بە دڵ
دەسبەجێ تەقدیمی کا ئەو با ویقار

***

سەردەمێکی زۆرە رێگەی فیرقەتم گرتۆتەبەر
رۆژ و شەو کەوتووم لە دەشتی بێکەسیدا دەربەدەر
عاجز و سەرکز، زەلیل و دەردمەندم قاصیدا
با نەبم زیاتر لە حاڵی دولبەری دڵ بێ خەبەر

❊❊❊

موبارەك بێ لە گشت ئەولادی ئادەم
قدوومی حەزرەتی فەخری دو عالەم
بکا شەق شەق دڵ و سینە و دەروونی
هەزاران مولحید و بووجەهلی سەردەم

❊❊❊

ئەی گوڵ ئەتۆ ئەمام و ئەمن باخەوانتم
تۆ خونچەیی بێ ناز و هەناسەی بەیانتم
کوانێ نەسیمی صوبحی سەباکەم، عەزیزەکەم
من خادیمی دڵسۆزی دەری دیوەخانتم

❊❊❊

لەداخی هیجری گوڵ، دڵ پڕ لە داخ و میحنەت و دەردم
بە رەنگی پایزی روو زەردی غەم، شێواو و رەنگ زەردم
وەرە ئەی شوعلەبەخشی مەجلیسی عوششاقی ئەهلی دڵ
بکە رەحمێ بە حاڵی دڵ، کە گیرۆدەی گوڵ و گەردم

❊❊❊

ئومێدم وایە من خاکستەری ئەو راهی مەولا بم
غولامی دەرکی شاهی نەقشبەند و غەوسی بەغدا بم
لە عەشقی دولبەری بێ وێنە دەس هەڵناگرم هەرگیز
هەتا لەم بەردەر و هەیوانەدا من شێت و (شەیدا) بم

رەقیب ئـەمڕۆ بـە چـنگی ماچـی کـردم
هەڵیپاچـیم و قــەطعـی قاچـی کــردم
وەکـو مەنصـووری سـەرداری شـەهیدان
بە (شـەیدا)یـی حەواڵـەی خاچـی کـردم

❊❊❊

نەوید ئەی دڵ کە ئەمشەو شاد و مەستم
کـە قاصـید نامەیــێکی دایـە دەسـتم
ســـەرنجم دا پـــەیامی دولبـــەرم بـــوو
لـەباتیی ماچـی کـەم هەسـتام وگەسـتم

❊❊❊

مـەنعی شـین و شـیوەنم هـەرگیز مەکـەن ئـەی دڵبـەران
بـا لـە جەلسـەی حـوزنی مـن شـادیی بگێـڕن گوڵبـەران
هەرکەســێ ڕێبــازی عەشــقی دڵ نــەپێوێ پــێ بــەپێ
هــەر بەتــەنها خـۆی مەحاڵــە ئـەو بگاتــە ســەرودران

❊❊❊

خەیاڵی ئەمشەوی مـن سـەردەمی بـەزمی منـاڵیی بـوو
کە دیتم سەربەسەر عومرم لە خۆشیی دوور و خاڵیی بـوو
بـە یـادی لەیلـەوە بـۆ وەسـڵی سـاتێکی بـە ڕۆژ و شـەو
لە دووریی ڕەنگی گوڵ ئەم تیفلـی دڵ هـەر ناڵـەناڵی بـوو

❊❊❊

بـە ڕۆژ و شـەو هـەموو گریانــە کـارم، شــیوەنە و ڕۆڕۆ
لــە داخــی جــەوری پــڕ دەردی ڕەقیبــی دڵـڕەق و بــەدگۆ
بە دیققەت سـەیری ڕوخسـاری حەبیبـەم کـرد و نـەمزانی
کە تاریکیی سەری ڕوخساری حوسـنی، ئـەبرە یـا ئـەبرۆ!

لــه ســایەی دەنگوباســی دولبــەرم دڵ شــاد و مەســروورە
فەلەك ئەمڕۆ بە صوبحی صادیق و پــڕ شــوعلە مــەنموورە
ئــەبێ چــەتری صــەفا هەڵــدا لــە گــوڵزاری محەببەتــدا
هەتا عالەم بزانێ گــوڵ، چــەمەن، بــەو باســە مــەعموورە

❊❊❊

لە بــەزمی دڵ ئەنیســێکم هەیــە سەرمەســت و بــێباکــە
بە حوسنی خۆی ئەنازێ ناهەقی مــەگرن، کــە ئــەو تاکــە
لــە مــردن بــاکی مــن تــەنها فیراقــی دولبــەرە یــاران
ئــەنا وەســڵێ بــە مــردن بێتــەجێ، عاشــق چ غەمناکــە!

❊❊❊

دڵــم مــاڵێکی پــڕ راز و نیــازە
لــە رێگــەی عەشــقی گوڵــدا ســەرفرازە
کە سەیری من ئەکەن یارانی مــەجلیس
ئەڵێن عەشقت یــەقین عەشــقی مــەجازە

❊❊❊

نەتیجــەی حــاڵی وێرانــەی دڵــم، دەردی جــودا کــردی
کە غەرقی بەحری بێپایــانی غــەم بــووم، نــاخودا کــردی
لە رێی عەشقا ئەگەرچی بێ جیهەت من شێت و (شەیدا) بووم
دەخیل ئەی دڵ بــە بــێنرخی مەزانــە نــا! خــودا کــردی

❊❊❊

لە سایەی تۆ بژیم گەر، بۆ ئەبێ لەو سایە قینت بێ
ئەگەر مردم بە تیری دەستی تۆ، ئەوسا یەقینت بێ
کە نابینی کەسێکی تر بکێشێ نازی تۆ وەك من
ئەبێ ئەوکاتە شادیی تا ئەبەد تێکەڵ بە شینت بێ

***

لە بەزمی عەشقی گوڵدا هەر مەگەر غەم دەردی سەودا بێ
ئەبێ تا ماوە عاشق هەر ئەسیری زولفی سەودا بێ
بەڵێ مەعشووقە دەمەدەم وا دەبێ رەحمی بەدڵدا دێ
لە سووتن رادەوەستێ شەم کە پەروانە لەخەودا بێ

***

گرفتارم بەدەس دەردی فیراق و نیمە من چارێ
لەباتیی شەوقی دڵ، هەر رۆژە گیرۆدەم بە ئازارێ
کەچیی بۆ بەختی من بارانی رەحمەت بۆ دەمێکیش بێ
بە خوڕڕەم وەك سروشکم لەم دەمی زستانە نابارێ

***

وەك سەرابستانە خۆ مەیخانە گەر مەی لێ نەبێ
چیی لە رەنگی گوڵشەنی گوڵ کەم ئەگەر مەیلێ نەبێ
کێ ئەزانێ نرخی گەنجینە و خەزێنەی بەزمی عەشق
گەر لە سۆزی مەیلی لەیلا، شێت و دڵ کەیلێ نەبێ

***

دڵ بولبولێکی بێ پەڕ و باڵە و هەرایەتی
طالیب بە شەوق و رەنگی گوڵ و شەوچرایەتی
ئەگریی بە رۆژ و شەو لە غەمی فیرقەتا کە وا
مەجنوونی وێڵی دەشت و وڵات و سەرایەتی

***

قەصدی وەسڵی دولبەرم کرد، پێی وتم سا وا نەکەی
بێ جیهەت تەمسیلی تیفلی سادە و ساوا نەکەی
دەس بە چاکی پیری مەیخانەی حەقیقەت بگرە تۆ
قەت بە مەیلی دڵ قبووڵی تەخت و مولکی شا نەکەی

***

ئەی سوفلەیی گیرۆدە بەدەس عەقڵی نەسازیی
هەرگیز مەدە تانە لە گڕی عەشقی مەجازیی
هەر عەشقی مەجازیی بو کە شیرینی حەبیبەی
فەرهادی وەها خستە گڕی بەزمی گودازیی

***

مەبەست لەم ژینی دنیایە کە سۆز و خۆشەویستیی بێ
ئیتر بۆچی ئەبێ فیتنە و عەداوەت وا بە خەستیی بێ
مەدەن رێگەی رەقیبی دڵڕەقی غەم تووخودا یاران
کە حوکمی بێ‌سنووری مولکی دڵ دایم بە دەستی بێ

***

عەجەب پەروانەیێکم دی لەنێو باخ و چەمەن دوێنێ
لە شەوقی شەمعی، دڵ ویستی کە وا پەروانە بدوێنێ
ئەوەندەی دەوری شەم دا تا پەڕ و باڵی هەموو سووتا
وەها زۆری نەمابوو گەر دڵ و سینەم بسووتێنێ

❊❊❊

ئەمن چی بکەم لە دڵ یاران! ئەگەر بیمار و دەرهەم بێ
قوڕی کوێ کەم بەسەرما خۆ لە غەم نابێ بەدەر هەمبێ
سەفیهە ئەو کەسەی مەجنوونی لا دێوانە بێ یا شێت
خەتابارە ئەوەی ڕێگەی غەمی عەشقی لەلا کەم بێ

❊❊❊

یاران دەخیلە با زیز نەبێ گوڵ
با لەوە زیاتر قوڕ نەپێوێ دڵ
بە زیزبوونی گوڵ ئەشێوێ چەمەن
منیش بۆچیمە لەدوای گوڵ، تەمەن

❊❊❊

تاک

عەجایب گەوهەرێکە دڵ لە صەفحەی سینەدا جانا
چ فەزڵێکە خودا کردی لەگەڵ تەرکیبی ئینسانا

❊❊❊

شێوەکەم شێواوە ئازیز، مەیلی جارانم نییە
وێنەکەی غەمگینەکەم تەمسیلی حاڵی من ئەکا

(بۆ کاک نەبەز غەریب لە سلێمانیی)

نیە فەرقی فیراق و قورببی قەلبی مـن لەبۆ قەلبت
ئەگەر قەلبی نەکەی قەلبم بە قوودەی قەمعی قوللابت

***

لەسەر ساحەی غەمی عەشقا عەجەب سەوداسەرێکم مـن
لە دەشتی چۆڵـی ماتەمـدا شـەهیدی دولبەرێکم مـن

***

مـن بە شەوقی شیعری تۆیە زەوقـی شیعرم هاتووە
گەر بەهۆی شیعرت نەبێ من کەی دەسـی شیعرم بووە
(بۆ کاك نەبەز غەریب لە سلێمانیی)

***

هەر کە وێنەی جوان و رەنگینت بە مـن تەقدیم کرا
شەوق و شادی و صوحبەتی دەورانـی زووم بیرکەوتەوە
(بۆ کاك نەبەز غەریب لە سلێمانیی)

***

گرفتاری غـەمم مـن، چونکە قووتی دڵ لە غەمدایە
لە وەسڵی گوڵ بەشی من هەر کەمە، خۆشیی لە کەمدایە

***

موژدەبێ ئەی دڵ کە جێگەم سەر مەزاری پیرمە
پیری خاوەن هیممەت و عەهد و وەفا دەسگیرمە
(ئەستەمبوڵ- ١٩٩٩/٨/٢٨)

***

بەشی هەورامیی

مەولاو من فەردەن

هەولێر- ٣٠/٧/٢٠١٠

مەولاو من فەردەن مەولاو من فەردەن | پەی موریدانش خەیلێ هەم دەردەن

دورڕێوەن عەجیب جە دەریای ڕەحمەت | یاقووتی ڕەوان، بێ تۆز و گەردەن

دڵسۆزتەر چەنیی یاران جە وێشا | هەر تەنیا مونکیر هەناسە سەردەن

منیچ چون یاران وەشی وەشیمەن | چون یاری دڵسۆز هیممەتدار، مەردەن

جە ڕای طەریقەت پەی طەی مەقامات | چەن ساڵێوە کەم ڕابیطەم کەردەن

ئەو جە عالەمی مەعنای حەقیقەت | ڕۆحش پەی فەوقی سەماوات بەردەن

خۆ گەر بە قەولو ئەو جێدار نەبۆ | تەصدیق مەکریۆ تا وە ڕۆی مەردەن

کەی دڵ لایقەن پی لوتفەش چەنیش | بێ ئاگا جە گرد بەردەن و کەردەن

من تەنیا (شەیدا)و وەسڵو لەیلەنا | وەرنا دڵ چون شێت سەحرا نەوەردەن

ئەی دڵ

هەولێر- ٤/٨/٢٠١٠

ئەی دڵ تا بەکەی وەشیت مەبۆ جەم | سایەو سەرو تۆ هەر هەم بۆ یا تەم

هەر دەردەداری عاشق دڵ بە مەیل | سەرئەنجام یاوان وە دیداری لەیل

بەڵام تۆ پێسەو مەجنوونی ناکام | نەیاوای وە لەیل، نە صوبحێ نە شام

پەی چێش مویەسسەر نەبی وەسڵو تۆ | ئەو لەیل دڵو تۆش جە دوور کەرد تۆتۆ

تۆیچ هەتا ئەو حەد بێ ناز و خەمبار | هەر وە ئینتیزار پەی دیداری یار

پەی ساتێ وەسڵش تەقالام کەردەن | هانام پەی جەمعی عەزیزا بەردەن

تا چەنیی دڵەی بێزار و بێدەنگ | لوتفێ فەرماوۆ ئەو لەیلی گوڵڕەنگ

من (شەیدا)و لەیلی دڵ پڕ نوورەنا | پێسەو گڕ و تین جە تەنوورەنا

***

ئازیز دەمێوەن

هەولێر- ٢٠١٠/٨/٨

ئـــــازیز دەمێـــــوەن سیاســـــاڵەنا هـــەر خـــەریك وە بـــەزم ناڵەناڵـــەنا
تا کەی لوتفێـوەت نەکـەرد چـەنیی دڵ نـەیاونات ئـی دڵ وە یاگـەی مـەنزڵ
پـەی چـێش دەوایـسێت نـەدا وە دەردا هـەژاراو دەرتـا، هەناسـە سـەردا
تۆ تەنیا لەیلـێ، مـەجنوونان کەسیر جـەمعێ دەردمەنـد وە داوت ئەسـیر
خەیلـێ شـیرینتەر جـە شـیرینی دەور بەعیدەن جە تـۆ چـەنیی یـاران جـەور
وێت کەرد وە پاشای شاری ئەستەموول یارانیچ سۆچـیای خـەم و ئـاهی قـووڵ
هەرێو جـە دووریـی شـێوەی شـیرینت یا جە نـووری رووی میـسال پـەروینت
قوربـان یارانـت خەیلـێ خەسـتە دڵ بولبول ناسا گرد نی چڵ پەی ئـەو چـڵ
وێـت لـوای پـەی لاو رەفیقـی ئـەعلا موریـدێت بێکـەس، بـێ‌پـەنا، بـێ‌لا
ئـەنا بێگومـان هـەر جـە وێـت نامـا عیلاج کەردەی پەی گرد ئـێش و زامـا
دڵسـۆزتەر چـەنیی یـاران جـە وێشـا کەم کەس چون پێویست زەحمەتشا کێشا
بـەڵام ئـازیز گیـان لوتفـت زیـاد بـۆ با قـەڵاو نەفسـو سـەرکەش بـەرباد بـۆ
هـەتا قیامـەت شـەرتەن چـەنیی دڵ تـا یـاوو وە رای حەقیقـەت مەنـزڵ
دەسـبەردار جـە تـۆ بـاوەڕ مـەکریۆ وەرنـا بێگومـان زەکـاتش دریـۆ
من (شەیدا)و شەوقو جەماڵیت جە دوور موحتاج وە لوتفی سینەت پڕ جـە نـوور

***

دڵەی مەجنوون

هەولێر- ٢٠١٠/٨/١٠

ئەی دڵ تۆ مەجنوون، دڵـدارت لەیلـەن
مـەزانی پەی چێش چەنیت کەم مـەیلـەن

هەر هەردەن یاگێت جە دووریی شـیرین
هەمـدەمت مـاه و سـتارە و پـەروین

بـەڵام مـاهو تـۆ رۆشـنتەر جـە مـاه
ئەگـەر نـاوا بـۆ، لایقـەن پـەی ئـاه

تـۆیچ ئـەی ئـازیزم یـاری دڵ سـەنگین
دارای تەخت و جاه هەم بەخت و نگـین

گەر لوتفێودت کەرد با هـەتا سـەر بـۆ
حەیفەن جە مەجنوون روتبەم کەمتەر بۆ

ئەجیام جە دەستتەن شەرابەن طـەهـوور
بـەڵام کـە وینـام سـەرابەن جـە دوور

یارانـت ئـازیز موحتاجتـەر جـە گـرد
بـە لوتفـت، شمـەیچ کـەردێ دەسـویرد

ئـەرنا شـەیتان و نەفسـی ئـەمارە
کـەرا عیلاجـی دڵ پـارە پـارە

بەڵام مەعلوومـەن عیلاجشا چێشـەن
پـەی دڵ، بێگومـان ئـازار و ئێشـەن

سا ئـیتر چـون وێـت زانیـی حـاڵی دڵ
لوتفـێ فـەرماوە یاونـەش وە مەنـزڵ

تـا رۆی قیامـەت خاکەسـارەنا
جە راو عەشـقو تـۆ هـەر یـەك بارەنـا

من عاشق پەی تۆ، (شەیدا)و جەماڵیت
تـەمادار نەسـیم سـرودو شـەماڵیت

***

یارِەببی غەفوور

هەولێر- ٢٨/٨/٢٠١٠

یارِەببی غەفوور، یا حەییی کەریم رەحمت واسیعەن، هەم عەفوت عەمیم
لوتفت پەی جەمعی یاران تا سەر بۆ عەتر و شەمیمو لوتفت بدۆ بۆ
ئەر تۆ فەرماوی پی جەمعی عیباد لازمەن طاعەت هەم زەخیرە و زاد
ئیستیغفار جە گرد عالەم مەطلووبەن عیبادەت پەی من خەیلێ مەحبووبەن
فەرموودەت راس و دەقیقەن یارِەب عەبدانت کەرۆ جە تۆ موقەرِرەب
منیچ چون عەبدێ گوناهکارەنا جە بێ طاعەتیی بێ قەرارەنا
چون ئیعتیرافەن وە تەقصیر بارم هەر تەنها صیدق و تەصدیقەن کارم
بەلآم مەعلوومەن چون رۆ دیارەن ئیستیغفار موحتاج وە ئیستیغفارەن
پەی منی شێت و (شەیدا)و حەقیقەت خاکەسار جە رای پیری طەریقەت

***

بەشی عەرەبیی

نعمة الإيمان

أربيل- ٢٠٠٤/١٢/١٧

إلَهِــي لاَ تُحَاسِــبْنَا، بِمَــنٍّ	بِمَا أنْـعَمْتَ مِـنْ نِعَـمٍ عَلَيْنَـا
فَنِعْمَتُكَ الَّتِي وَسِعَتْ جَمِيعَ الْـ	ـوَرَى، نِعْمَ الْعَطَايَا قَدْ رَأيْنَـا
هِيَ الْعُظْمَى مِنَ النُّعَمَاءِ طُـرّاً	فَمِنْهَـا قَـدْ شَـرِبْنَا وَاسْـتَقَيْنَا
ألاَ هِــيَ نِعْمَــةُ الإيْمَــانِ مِنْــهُ	تَعَـالَى لِلْعِبَـادِ، بِهَـا ارْتَقَيْنَـا
وَمِنْهَا قَدْ سُقِينَا عِنـدَ عَطْشٍ	وَلَكِنَّـا بِحُسْــنٍ مَــا رَعَيْنَــا
لَقَـدْ أكْرَمْتَنَـا بِـالْجُودِ دَوْمـاً	وَمِنْ كَأْسِ الْوَفَاءِ قَـدِ ارْتَوَيْنَـا
فَزِدْ مِمَّـا لَـدَيْكَ مِـنَ الْعَطَايَـا	عَلَيْنَا، إن شَكَرْنَــا وَاهْتَـدَيْنَا
وَلَكِــن لاً تُؤَاخِذنَــا جَمِيعــاً	عَلَى الْعِصْيَانِ ثُـمَّ بِمَـا لَـدَيْنَا
مِنَ التَّقْصِيرِ وَالإسْرَافِ شَـيْئاً	فَشَـيْئاً، عِنـدَمَا يَبْدُو عَلَيْنَـا
فَأنْــتَ إلَهُنَــا يَــاذا الْعَطَايَــا	فَأكْرِمْنَا بِلُطْفِـكَ مَـا ارْتَجَيْنَـا

***

جهلُ الفلاسفة

أربيل- ٢٠/١٢/٢٠٠٤

لَقَـدْ ضَـلَّتْ طَرِيـقَ الْحَـقِّ جَهْـلاً ... بِــ(يُونَــانَ) الْفَلاَسِــفَةُ الْقُــدَامَى

عَلَى ضَوْءِ العُقُولِ لَقَـدْ أثَــارُوا ... مَسَائِلَ فِـي الْعَقَائِـدِ، وَالْكَلاَمَـا

فَجَـــاءُوا بِالأَدِلَّـــةِ وَاهِيَـــاتٍ ... فَخَـانُوا الْعِلْمَ، والْتَزَمُوا الْتِزَاماً

بِأَوْهَــامٍ تَــدُورُ عَلَــى الــدَّوَامِ ... بِعُمْــقِ عُقُــولِهِمْ جَهْـلاً تَمَامــاً

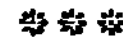
فَهُــمْ قَــالُوا بِــأَنَّ الْكَــوْنَ كُلَّــهُ ... قَــدِيمٌ عِنــدَهُمْ قِــدَماً لِزَامــاً

أَرَادُوا هُــمْ بِـذا عَــنْ سُــوءِ فَهْــمٍ ... لَــهُ، نَفْــيَ الإِلَـهِ، كَذا افْتِهَامــاً!

فَكَلَّ الكُــلُّ مِــنْ عُقَـلاَءِ عَصْـرٍ ... وَقَــلَّ الْعَقْــلُ عِنــدَهُمُ انتِظَامــاً

وَمَـا آلُــوا إِلَــى نَــقْلٍ بِشَــيْءٍ ... فَــرَدَّ عَلَــيْهِمُ الْجُــلُّ النَّشَــامَى

مِــنَ العُلَمــآءِ فِـي الإِسْـلاَمِ طُـرّاً ... بِــأَقْلاَمٍ لَهُــمْ كَانَـــتْ سِــهَاماً

مريضُ الحُبِّ

آربيل- ٢٠٠٩/٩/٢٨

لَقَدْ عَرَفَتْ لَيْلَى بِمَجْنُونَ حَالِهِ — وَلَيْلاَيَ هَلْ تَدْرِي بِأَنِّي حَبِيبُهَا ؟

تَفَكَّرْتُ فِي حَالِي وَحَالِ حَبِيبَتِي — فَأَدْهَشَنِي شَيْبِي عَلَيْهَا وَشَيْبُهَا

عَلَيَّ، بِمَا كَانَتْ عَنِ الْحُبِّ تَجْهَلُ — وَحَيَّرَنِي الأَحْلَى مِنَ الْمِسْكِ طِيبُهَا

فَلَيْلَى طَبِيبُ الْقَلْبِ، وَالشَّوْقُ رَاحَتِي — وَإِنِّي مَرِيضُ الْحُبِّ، مَنْ ذا طَبِيبُهَا ؟

فَطُوبَى لِمَن نَالَ الْمَرَامَ بِرِفْعَةٍ — وَمَنْ نَالَ لَيْلاَهُ وَغَابَ رَقِيبُهَا

عَجِبْتُ لأَمْرِي فِي حَيَاتِي بِأَنَّهُ — قَرِيبِي رَقِيبِي وَالرَّقِيبُ قَرِيبُهَا

وَلَوْ كَانَتِ الأَزْمَانُ تَأْتِي بِبُؤْسِهَا — عَلَيَّ بِأَحْزَانِي فَلَسْتُ أُعِيبُهَا

فَإِنِّي اشْتَرَيْتُ الْحُبَّ مِنْهَا مُوَافِقاً — وَآنَسْتُ نَارَ الْحُبِّ، وَهِيَ تُصِيبُهَا

لِطُولِ الْفِرَاقِ كُنتُ ذُقْتُ مَرَارَةً — وَأَحْرَقَنِي عِندَ اللِّقَاءِ لَهِيبُهَا

فَتِلْكَ نَصِيبِي فِي حَيَاتِي وَقِسْمَتِي — لِلَيْلاَيَ شَوْقاً، لَيْتَ حُبِّي نَصِيبُهَا

فَلَيْلَى تُرِيدُ الْعُمْرَ مِنِّي هَدِيَّةً — وَإِنِّي بِرُوحِي وَالْحَيَاةِ مُجِيبُهَا

***

سَلامي إلى الحبيب المصطفى ﷺ (*)

أربيل- ١٠/١١/٢٠٠٩

يَا رِيحُ قُدْ رَكْباً إلَى بَيْتِ الْحَرَمْ فِي لَيْلَةٍ خَيْرَ الْجُمُوعِ وَمَوْكِباً
بَلِّغْ سَلاَمِي رَوْضَةً لِحَبِيبِنَا لَيْلاً إذا مَا نِلْتَ يَا رِيحَ الصَّبَا
فَإذا وَصَلْتَ مَدِينَةَ الْمُخْتَارِ قُلْ أَهْلاً وَسَهْلاً بِالْحَبِيبِ وَمَرْحَباً
فَأتَيْتُكُمْ بِرِسَالَةٍ مِنْ عَاشِقٍ يَبْكِي كَمَا يَبْكِي بِأَيَّامِ الصِّبَا
شَوْقاً إلَى تِلْكَ الدِّيَارِ لِوَصْلِكُمْ يَنْوِي الزِّيَارَةَ حَافِياً مُتَأَدِّباً
ذا حَالُهُ شَوْقاً، سِنِينَ عَدِيدَةً بُعْدَ الْمَكَانِ يُرِيدُ عَنْهُ تَقَرُّباً
وَهُنَاكَ أَرْسَلَنِي يُرِيدُ سَعَادَةً فَأتَيْتُكُمْ يَا سَادَتِي أَهْلَ الْعَبَا
مُتَوَسِّلاً بِجَنَابِكُمْ ثُمَّ الَّذِي قَدْ كَانَ فِي طُولِ الزَّمَانِ مُصَاحِباً
لِحَبِيبِ رَبِّ الْعَالَمِينَ مُحَمَّدٍ فَرَفِيقُهُ فِي الْغَارِ صِدِّيقٌ لِبَا
ـبِ الْغَارِ كَانَ مُحَافِظاً وَمُرَابِطاً قَطَعَ الْمَسَالِكَ كُلَّهَا وَمَرَاتِباً
وَبِحَضْرَةِ الْفَارُوقِ فِي الإِسْلاَمِ مَنْ قَدْ كَانَ لِلأَعْدَآءِ فِيهِ مُخَاطِباً
وَبِثَالِثِ الْخُلَفَاءِ مِنْهُمْ، إنَّهُ أَهْلُ الْحَيَاءِ فَصَارَ فِيهِ مُرَاقِباً
وَبِحَيْدَرٍ أَسَدِ الإلَهِ شَجَاعَةً مَن فِي سَبِيلِ الدِّينِ كَانَ مُحَارِباً
أَدْعُوكَ يَا رَبَّ الْبَرَايَا، إنَّنِي قَدْ كُنتُ فِي عُمْرِي لِنَفْسِي عَاتِباً
فَإلَيْكَ يَا رَبِّي أَتُوبُ بِذِلَّتِي مَوْلاَيَ فَاقْبَلْنِي ذَلِيلاً تَائِباً

***

(*) كتبتُ هذه الأبيات عند مغادرة أوّل رحلةٍ لعام (٢٠٠٩) لقاصدي بيت الله الحرام من كردستاننا الحبيبة إلى الدِّيار المقدَّسة لأداء فريضة الحجِّ بصورةٍ رسميَّة، ورجوتُ أن أكون واحداً منهم، ولكن لم يُسهِّل اللهُ لي هذا السَّفرَ المبارك، ولذلك أرسلتُ رسالةً مع ريح الصَّبا إلى الحبيب ﷺ رجاءَ الوصول إليه وقَبولِها منِّي.

من واجبنا تبجيلُ العُلماء القُدامَى

أربيل- ٢٠٠٣/١٢/١٠

أَلاَ يَـا أَصْـدِقَائِي، يَـا شَـبَابُ — وَيَـا مَـنْ خَـيْرُكُمْ لِلْعِلْـمِ بَـابُ
لَنَا الْعُلَمـآءُ فِـي الإِسْـلاَمِ قَـبْلاً — هُـمُ الأَعْـلاَمُ، إِرْثُهُـمُ الْكِتَـابُ
أُولَئِكَ كَالنُّجُومِ عَلَى سَمَآءِ الْـ — ـعُلُومِ، وَهُـمْ لَنَـا طُـرّاً مَـآبُ
فَكَمْ حَلُّوا الْمَشَاكِلَ فِـي الْعُلُـومِ — وَعَنْ كُـلِّ الْمَسَـائِلِ قَـدْ أَجَـابُوا
لَقَدْ أَفْنَـوْا شَـبَابَ الْعُمْـرِ فِيهَـا — وَفِيهَـا قَـدْ أَطَـاعُوا ثُـمَّ شَـابُوا
وَمَا تَرَكُوا الْمَسَـائِلَ ذَاتَ عُمْـقٍ — مَشَاكِلَ لِلْـوَرَى، مِـنْهُمْ شِـهَابُ
أَنَـارُوا لِلأَنَـامِ طَرِيـقَ سَـيْرٍ — وَأَجْلَـوْا كُـلَّ مَـا فِيـهِ الضَّـبَابُ
وَأَنـتُمْ أَيُّهَـا الطُّـلاَّبُ جَمْعـاً — عَلَيْكُمْ بِـالتُّقَى، فَهُـوَ النِّصَـابُ
فَكَالأَغْنَـامِ قَاصِـيَةً، جَمِيعـاً — بِصَـحْرَاءٍ وَحَـوْلَكُمُ الـذِّئَـابُ
أَلاَ تَخْشَوْنَ مِـن سُـوءِ الْخِتَامِ؟ — وَفِي الدُّنْيَا إِذَا كُشِـفَ النِّقَـابُ
أَطِيعُوا اللهَ فِي الإِسْـلاَمِ طَوْعـاً — لِعُقْبَـاكُمْ، فَـذَا نِعْـمَ الثَّـوَابُ
وَقُومُـوا بِـاحْتِرَامِهِمُ جَمِيعـاً — فَفِي كُلِّ الْمَسَـائِلِ هُـمْ أَصَـابُوا
فَنَـحْنُ بِسَـاحَةِ الدُّنْـيَا عُـرَاةٌ — عَلَى مَـرِّ الـدُّهُورِ، وَهُـمْ ثِيَـابُ
وَيَـا مَـن قَـالَ لِلْعُلَمَـاءِ سُـوءاً — فَأَنتَ تَـمُوتُ حِقْداً يَـا جَنَـابُ

❊❊❊

شَوقاً لِطَــيْبَةَ

على صاحبها أفضلُ الصَّلوات وأتمُّ التَّسليم

أربيل- ٢٠٠٤/٤/٣

أَيَا شَــوْقاً لِطَيْبَــةَ مِــن بَعِيــدٍ ... وَصَــاحِبُ طَيْبَــةٍ مِنَّــا قَرِيــبُ

وَفِيهَا رَوْضَــةٌ مِنْ نَــهْرِ خُلْدٍ ... لِسَــاكِنِهَا صَــلاَةٌ لاَ تَغِيــبُ

إِلَى يَوْمِ اللِّقَاءِ بِنُورِ وَجْهِ الْـ ... ـحَبِيبِ فَذا بِلاَ رَيْـبٍ يَطِيـبُ

قَصَدتُ زِيَـارةً بِحَمِـيمِ قَلْبِي ... إِلَى مَنْ لِلْمُنَادِي ذا مُجِيـبُ

أَلاَ إِنَّ الزَّمَــانَ بِــلاَ أَمَــانٍ ... فَعَــنْ آمَالِنَـا قَـدْ لاَ يُجِيـبُ

وَلَكِنَّ الْمُحِـبَّ يَعِـيشُ شَـوْقاً ... عَلَى مَرِّ الـدُّهُورِ لَـهُ نَصِـيبُ

قُلُــوبُ الْعَاشِـقِينَ لَـهُ تَطِـيرُ ... إِلَيْـهِ عَلَـى سَـمَاءٍ ذا يَغِيـبُ

كَلَيْلٍ عَنْ عُيُونِ النَّـاسِ طُـرّاً ... وَعِنْـدَهُمُ نَــهَارٌ مُسْـتَطِيبُ

خِتام العُمر

أربيل- ٢٠٠٤/٦/٢٣

يَا نَفْسُ هَلاَّ تَشْبَعِينَ مِنَ الْهَوَى؟ فَجَعَلْتِ مِنْهُ مَهَالِكاً تَتَشَعَّبُ

هَلْ تَعْلَمِينَ بِأَنَّ يَوْمَ الْمَوْتِ فِي حُسْنِ الْخِتَامِ وَسُوئِهِ يَتَقَلَّبُ

هَلْ تَرْجِعِينَ إِلَى الْعُلَى مَرْضِيَّةً أَمْ سَوْفَ تَلْقَيْنَ الإِلَهَ فَيَغْضَبُ

فَاللهُ يَجْمَعُ فِيهِ كُلَّ خَلاَئِقٍ بِاللهِ ذاكَ الْيَوْمُ يَوْمٌ مُرْعِبُ

تَكْفِي الذنُوبُ بِغَفْلَةٍ وَسُهُولَةٍ فَالصُّبْحُ ذا يَدْنُو إِلَيْكِ وَيَقْرُبُ

لاَ رَيْبَ أَنَّ إِلَهَنَا لَمُحَاسِبٌ فِي ذرَّةٍ مِثْقَالُهَا لاَ يَعْزُبُ

طُوبَى لِمَن قَدْ زَادَ مِن طَاعَاتِهِ وَعَنِ الذنُوبِ بِهِمَّةٍ يَتَهَرَّبُ

فِي دَارِهِ الدُّنْيَا لِعُقْبَاهُ الَّذِي ذاكَ الْمَعَادُ، وَفِيهِ ذا لاَ يَهْرُبُ

وَالْوَيْلُ ثُمَّ الْوَيْلُ فِي الأُخْرَى لِمَنْ قَدْ كَانَ فِي الدُّنْيَا عَصِيّاً يُذنِبُ

وكَذا أَضَاعَ الْعُمْرَ فِي سُوءِ الْهَوَى وَالْمَالَ فِي الْعِصْيَانِ، ثُمَّ يُحَارِبُ

طُولَ الْحَيَاةِ إِلَهَهُ وَنَبِيَّهُ فَهُوَ الَّذِي خَسِرَ الْهُدَى، وَيُعَاقَبُ

❊❊❊

نصيحة للحُكّام العَرَب

أربيل- ٢٠١٠/٩/١٦

يَـا قَـادَةَ الْعُـرْبِ يَـا حُكَّـامَ مَهْزَلَـةٍ ... يَا سَادَةَ النَّاسِ بَيْنَ الْخَلْقِ يَا نُخَبُ
هَـلْ تَعْلَمُـونَ بِـأَنَّ الْعِـزَّ لَـيْسَ لَكُـمْ ... إلاَّ بِنَصْـرِكُمُ لِلـدِّينِ يَـا عَـرَبُ
خُضْـتُمْ مَظَـاهِرَ لِلدُّنْـيَا وَزِينَتَهَـا ... أَلْهَاكُمُ الْعَيْشُ فِي الأَهْوَاءِ وَالطَّرَبُ
مِـن ذلِـكَ الـذُّلِّ لاَ يُنجِـيكُمُ أَبَـداً ... لاَ الإِفْتِخَـارُ وَلاَ الأَمْـوَالُ وَالنَّسَـبُ
هَــلاَّ تَــرَوْنَ بِــأَنَّ اللهَ يَجْمَعُكُــمْ ... يَوْمَ الْحِسَابِ، أَلَيْسَ الصُّبْحُ يَقْتَرِبُ؟
فَمَا ادَّخَرْتُمْ لِهَـذا الْيَـوْمِ مِـنْ عَمَـلٍ ... كَذا الْجَوَابِ لِمَوْلاَكُمْ وَمَـا الْخُطَـبُ؟
هَـلْ تَعْلَمُـونَ بِـأَنَّ النَّـاسَ يَوْمَئِـذٍ ... فِـي أَيِّ مُنقَلَـبٍ لِلـذُّلِّ يَنقَلِـبُ!
تِلْـكَ الْيَهُـودُ تَـدُورُ الأَرْضَ غَاصِـبَةً ... تِلْـكَ الـدِّيَارَ، وَنَـارُ الظُّلْـمِ تَلْتَهِـبُ
بِالْغَصْبِ أَرْضَ بِـلاَدِ الْمُسْـلِمِينَ كَـذا ... أَرْضَ الْمَـدآئِنِ، ثُـمَّ الشَّـامُ وَالْحَلَـبُ
تِلْـكَ الْمَجَـازِرُ وَالتَّـدْمِيرُ فِـي عَلَـنٍ ... دَوْمـاً بِحَـقٍّ وُجُـودِ الشَّـعْبِ تُرْتَكَـبُ
سَالَتْ دِمـآءُ وُجُـوهِ الْمُسْـلِمِينَ عَلَـى ... أَبْدَانِهِمْ، وَدُمُـوعُ الْعَـيْنِ تَخْـتَضِبُ
هَـذِي الْعُيُـونُ يَنَـابِيعُ الـدِّمآءِ لَهُـمْ ... مَنْ ذا لَهُمْ فِي وُجُوهِ الْقَوْمِ يَكْتَسِـبُ!
فِي ذَلِكَ الصَّمْتِ لاَ يَبْقَى لَكُـمْ أَبَـداً ... إلاَّ الْهَــوَانُ وَإلاَّ الــذُّلُّ وَالْهَــرَبُ
تَبْقَـى فَلَسْـطِينُ ثُـمَّ الْقُـدْسُ صَـامِدَةً ... عِنْدَ الْمَخَـاطِرِ طُولَ الدَّهْرِ مَا ارْتَقَبُوا
بِـالْكُرْدِ قَـدْ رُجِعَـتْ لِلـدِّينِ نُصْـرَتُهُ ... مَنْ ذا يُقَدِّمُ فِـي ذا الْيَـوْمِ أَوْ يَهَـبُ؟
رَبُّ السَّـمَاوَاتِ وَالأَرْضِـينَ عَـنْ كَـرَمٍ ... فَخْـرَ الْبِلاَدِ (صَلاَحَ الدِّينِ) يَنْتَخِـبُ
بِالْفَضْـلِ بَعْـدَ أَمِـيرِ الْمُـؤْمِنِينَ لَهَـا ... حَبِيبِنَـا عُمَـرَ الْفَـارُوقِ ذا الْعَـرَبُ

***

صَيحة للقدس ونصيحة للحُكّام

أربيل ١٠- ١١/١٠/٢٠٠٠

يَـا مَعْشَـرَ الإِسْـلاَمِ يَـا كَثْـرَةً … فِي الأَرْضِ فَاعْلُوا ثَـوْرَةَ الثَّائِرِ
وَلْتَنظُرُوا مَاذا جَرَى الْيَـوْمَ مِـنْ … أَحْدَاثِ يَـوْمِ السِّتِّ مِـنْ عَاشِرِ
حَيْـثُ يَجِـيءُ بَعْـدَهُ الأَلْفَـانِ … مِن مَوْلِدِ الْمَسِيحِ ذِي الْخَاطِرِ
نَـارٌ تَـلَـظَّـتْ بِـهَشِيمٍ عَلَـى … أَرْضِ فَلَسْـطِينَ لَـدَى الْكَـافِرِ
هَـلاَّ سَمِعْتُمْ صَوْتَ إِخْوَانِكُمْ؟ … كَيْـفَ يُنَـادُونَ مِـنَ الْجَـازِرِ!
يَـا قَـادَةَ الأَعْـرَابِ وَيْـلٌ لَّكُـمْ … مِـنْ أَخْـذِ ذِي الْعِـزَّةِ وَالْقَـاهِرِ
يَوْمـاً تَـرَوْنَ النَّـاسَ فِـي ذِلَّـةٍ … وَلاَ تَـرَوْنَ فِيـهِ مِـنْ فَـاخِرِ
إِلاَّ الَّـذِي قَـدْ زَانَ أَعْمَالَـهُ … بِصَـالِحِ الأَعْمَـالِ لِلآخِـرِ
عَـارٌ عَلَـيْكُمْ بَعْـدُ أَن تَسْكُتُوا … وَأَن يَكُـونَ الْكُـلُّ كَالْعَـاثِرِ
تُنَـادِي الْقُـدْسُ: مَـا لَكُمْ غِيرَةٌ … أَرَاكُـمْ مِثْـلَ حَالَـةِ السَّـاكِرِ
نَـرَى الْمُجَاهِدِينَ فِي الْقُدْسِ هُمْ … يَعْلُـونَ صَـوْتاً بِفَـمٍ شَـاكِرِ
يَا نَـاسُ مَـا لَكُمْ تَخَـافُونَ مِـنْ … كَيْـدِ الْيَهُـودِ الْحَاقِـدِ الْمَـاكِرِ
بِـبَدْءِ بِسْمِ اللهِ قُومُـوا عَلَـى … وَجْـهِ الْعَـدُوِّ الْمُعْتَـدِي الْفَـاجِرِ
تَفَكَّـرُوا لِنَصْـرِكُمْ وَحْـدَهُ … فِـي جَبَـرُوتِ الْمَالِـكِ الْقَـادِرِ
وَأَعْلِنُـوا الْجِهَـادَ وَالْحَـرْبَ فِـي … سَـبِيلِ اللهِ، كُونُـوا كَالْبَـادِرِ
فَـنَحْنُ كَـالأَكْرَادِ قُمْنَـا بِـهِ … وَكَـانَ فِـي الأَيَّـامِ مِـنْ مَـاهِرِ
فِينَا صَلاَحُ الدِّينِ شَمْسُ الْهُدَى … فَمَنْ لَكُمْ فِي الْيَوْمِ مِنْ نَاصِرِ؟!
فَاتِحُهَـا الْفَـارُوقُ وَالسُّـلْطَانُ … مُحَمَّـدُ الْفَـاتِحُ ذُو الْخَـاطِرِ
نَحْنُ نُنَـادِي النَّاسَ فِي يَوْمِنَـا … لِلْقُـدْسِ مِـن دَائِـرَةِ الـدَّائِرِ
فَمَـنْ لَهَـا الآنَ عَلَـى عِـزَّةٍ؟ … لِيَرْجِـعَ الْعِـزُّ إِلَـى الظَّـاهِرِ

عظمة القرآن

أربيل- ٢٠٠٣/١٢/١٥

أَلاَ يَا أَخِي هَاكَ الْكِتَابَ بِأَسْرِهِ فَإِنَّكَ إن تَدْرِي، إِلَيْهِ لَسَارِعُ

فَهَذا كِتَابُ اللهِ مِنْهُ هَدِيَّةً إِلَى الْخَلْقِ كَالْبَدْرِ الْمُنِيرِ لَطَالِعُ

عَلَى صَاحِبِ الْقَدْرِ الْعَظِيمِ مُنَزَّلٌ لأُمَّتِهِ الْعُظْمَى عَلَى الْعِلْمِ سَاطِعُ

دَلِيلُ الْهُدَى لِلْمُسْلِمِينَ بِنُورِهِ وَعِندَ إِلَهِ الْعَرْشِ لِلْخَيْرِ شَافِعُ

وَهَذا كِتَابُ الْحَقِّ لاَ شَكَّ أَنَّهُ لِكُلِّ الْبَرَايَا لِلْفَضَائِلِ جَامِعُ

وَمَن كَانَ عَن نُورِ الْحَقِيقَةِ سَائِلاً فَذلِكَ بُرْهَانٌ عَلَيْهِ لَقَاطِعُ

وَمُعْجِزَةٌ تَعْلُو عَلَى كُلِّ ظَالِمٍ لِكُلِّ جُذُورِ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ قَالِعُ

يَفُوحُ عَلَى الدُّنْيَا نَسِيمُ رِيَاضِهِ حَدَائِقُهُ تَزْهُو، زُهُورٌ رَوَائِعُ

أَلاَ يَا أَخاً فِي اللهِ أَمْسِكْهُ جَيِّداً لَعَلَّكَ تَرْضَى، لِلنَّصَائِحِ سَامِعُ

إِذا مَا صَرَفْنَا الْعُمَرَ فِيهِ جَمِيعَهُ فَوَاللهِ إِنِّي ثُمَّ أَنتَ لَنَافِعُ

لِجَمْعٍ مِنَ النَّاسِ الْمُعَادِينَ خَافِضٌ وَلِلآخَرِينَ الْمُسْتَمِدِّينَ رَافِعُ

***

التوبة إلى الله

أربيل- ١٩٩٩/٩/١٩

يَا مَـنْ إذا نَــادَاكَ عَبْدٌ وَالْتَجَى ... يَوْمـاً إِلَيْـكَ، تُجِـيرُهُ مَـا يَصْـدُقُ

إِنِّـــي أَتَيْتُـــكَ رَاجِيـــاً مُتَـــذَلِّلاً ... قَلْبِـي بِعَفْـوِكَ سَـاكِنٌ مُتَعَلِّـقُ

فَشَبَابُ عُمْرِي فِـي الْهَـوَى أَفْنَيْتُـهُ ... وَهِلاَلُ سَعْدِي فِي الدُّجَى مُسْتَغْرِقُ

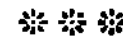
وَأَنَا الْمُنَاجِي الْيَوْمَ فِي أَرْضِ الْفَلاَةْ ... وَالأَرْضُ كَـادَتْ تَنتَهِـي وَتَشَـقَّقُ

مِـن تَحْـتِ أَقْـدَامِي لِثِقْـلِ ذُنُوبِيَـا ... ثِقْـلَ الْمَعَاصِـي وَالنِّعَـالُ تَمَـزَّقُ

إن كُنتُ فِي عُمْرِي عَصَيْتُكَ خَالِقِي ... أَنتَ الَّذِي تَعْفُـو الـذنُوبَ وَتَـرْزُقُ

عَبْـداً عَصَـاكَ كَـذا سِـنِينَ عَدِيـدَةً ... فَتَتُـوبُ أَنـتَ عَلَيْـهِ بَعْـدُ وَتُشْـفِقُ

فَأَتَيْـتُ بَابَـكَ يَـا إِلَهِـي، سَـيِّدِي ... مِـنْ غَيْـرِ زَادٍ، كَيْفَمَـا أَتَصَـدَّقُ!

سوادُ القلب

أربيل- ١٩٩٩/٣/٥

إِلَهِي أَنتَ ذُو الْفَضْلِ الْكَمَالِ وَكُن لِّي غَافِراً يَا ذا الْمَعَالِي

فَإِنِّي عَبْدُكَ الْعَاصِي ذَلِيلاً حَزِيناً ثُمَّ مُلْتَمِساً لِحَالِي

صَرَفْتُ الْعُمْرَ فِي أَهْوَاءِ نَفْسِي وَلَمْ أَكُ خَائِفاً قَهْرَ الْجَلاَلِ

جَمَعْتُ الذنْبَ يَوْماً بَعْدَ يَوْمٍ سَوَادُ الْقَلْبِ حَقّاً قَدْ بَدَا لِي

أَتُوبُ إِلَيْكَ مُنكَسِراً وَلَكِنْ ذُنُوبِي مِثْلُ أَثْقَالِ الْجِبَالِ

فَلاَ أَدْرِي بِحَالِي يَوْمَ بَعْثِي وَأَعْلَمُ أَنتَ أَعْلَمُ مَا بِحَالِي

أَنَا الْعَاصِي الْفَقِيرُ إِلَيْكَ رَبِّي وَإِنِّي الآنَ مُعْتَرِفٌ بِمَا لِي

مِنَ التَّقْصِيرِ وَالْعِصْيَانِ دَوْماً وَعُمْرِي مُقْبِلٌ نَحْوَ الزَّوَالِ

أَتَيْتُكَ رَاجِياً لِلْعَفْوِ عَنِّي وَمُغْتَنِماً لَهُ قَبْلَ ارْتِحَالِي

فَلَيْسَ لَدَيَّ مِنْ عَمَلٍ وَزَادٍ إِلَيْكَ سِوَى اعْتِرَافِي بِاكْتِسَالِي

فَيَا رَبَّ الْبَرَايَا رَاحِماً، تُبْ عَلَيَّ وَكُنْ رَحِيماً بِالْعِيَالِ

فَأَنتَ خَلَقْتَنِي مِنْ غَيْرِ عِلْمٍ لَدَيَّ، وَلَمْ أَكُنْ شَيْئاً، وَمَا لِّي

مِنَ الأَعْمَالِ فِي الدُّنْيَا قَلِيلٌ أَنَا الْعَاصِي لأَمْرِكَ بِامْتِثَالِي

لِنَفْسِي ثُمَّ نَفْسِي ثُمَّ نَفْسِي كَذا ذُلِّي لأَهْوَائِي وَمَالِي

فَجُدْ لِي يَا إِلَهِي بِالْعَطَايَا مَعِي قَبْلَ الرَّحِيلِ كَذا انْتِقَالِي

إِلَى الْعُقْبَى بِعِصْيَانِي وَذنْبِي عَلَيْكَ عَزِيمَتِي ثُمَّ اتِّكَالِي

***

يوم سقوط الدكتاتورية في العراق

أربيل- ٢٠٠٣/١٢/١٢

أَلاَ يَا نَـاسُ فَرْحـاً مِـن بَشِيرٍ ... لَعَـلَّ اللهَ فِـي هَـذا يُطِيـلُ
فَـنَحْنُ الآنَ فِـي فَـرَحٍ وَشَـوْقٍ ... وَذَلِـكَ عِندَنَـا يَـوْمٌ جَمِيـلُ
وَنَـسْمَعُ هَاتِفـاً يَـدْنُو إِلَيْنَـا ... وَيُنْبِئُنَـا، فَـذا نِعْـمَ الـدَّلِيلُ
بِأَنْبَـاءٍ تُـثِيرُ الْقَلْـبَ شَـوْقاً ... وَتُخْـبِرُ كُـلَّ مَـن فِيهَـا دَخِيـلُ
بِقَطْعِ رُؤُوسِ أَهْلِ الظُّلْمِ جَمْعـاً ... فَلَيْسَ لَهُمْ عَلَى الدُّنْـيَا مَثِيـلُ
لَقَـدْ كُنَّـا أَذِلاَّءًا نُعَـانِي ... عَلَى أَيْدِي الطُّغَاةِ، وَلاَ نَـمِيلُ
إِلَـيْهِمْ مَـرَّةً فِـي الْعُمْـرِ، مِنَّـا ... لِنِعْمَـةِ رَبِّنَـا شُـكْرٌ جَزِيـلُ
فَكَمْ ذُقْنَا الْمَرَارَةَ مِـنْ عَـذابٍ! ... وَكَـمْ مِنَّـا سَـقِيمٌ أَوْ عَلِيـلُ
وَفِـي الـدُّنْيَا فَرَاعِنَـةٌ تَعَالَـتْ ... عَلَـى مَـرِّ الـدُّهُورِ وَتَسْـتَقِيلُ
فَيَنتَظِـرُونَ تَـرْحَالاً وَهُـمْ فِـي ... غِيَابِ الشَّمْسِ وَاقْتَرَبَ الرَّحِيلُ
جَـدِيرٌ أَن نُطِيـعَ اللهَ طَوْعـاً ... فَـإِنَّ إِلَهَنَـا رَبٌّ جَلِيـلُ
يُعَظِّـمُ مَـن يُعَظِّمُـهُ بِقَلْـبٍ ... وَمَنْ أَخْـزَاهُ كَانَ هُـوَ الذلِـيلُ
وَأَنْـتُمْ يَـا جَبَـابِرَةَ الزَّمَـانِ ... بَقَـاءُ الْعُمْـرِ عِـندَكُمْ ضَـئِيلُ
لِيَـوْمٍ تَسْـمَعُ الآذانُ صَـعْقاً ... وَيَشْـهَدُهُ كَـثِيرٌ أَوْ قَلِيـلُ
تَـرَوْنَ حَقِيقَـةَ الْعُقْبَـى بِعَـيْنٍ ... وَلَـيْسَ أَمَـامَكُمْ طُـرّاً سَـبِيلُ
وَإِنَّ اللهَ مَالِـكَ يَـوْمِ دِيـنٍ ... إِلَى نَـارِ الْجَحِيمِ لَكُـمْ مُحِيـلُ

***

تَوالَتِ الأحزان[*]

أربيل- ٢٠٠٤/١/١٧

أَرَى الآنَ فِي سَيْرٍ إِلَى بَيْتِ رَبِّهِمْ مَعَاشِرَ حُجَّاجٍ بِخَيْرٍ شَوَاغِلُ

وَلَكِنَّنِي أَبْقَى وَحِيداً بِفُرْقَةٍ وَهُمْ حِينَمَا أُنْشِي الْقَوَافِي قَوَافِلُ

فَسَارُوا مَعَ الرَّكْبِ الْمُبَارَكِ وَالصَّبَا يُرَافِقُهُمْ عَنِّي فَهُمْ لِي دَلاَئِلُ

ضُيُوفٌ إِلَى الرَّحْمَنِ طَوْفاً بِبَيْتِهِ فَيَا خَيْرَ رَكْبٍ حِينَ قَامُوا لِيَرْحَلُوا

إِلَى خَيْرِ بُنْيَانٍ عَلَى الأَرْضِ كُلِّهَا فَطُوبَى لِمَنْ يَحْظَى بِهِ وَهُوَ نَائِلُ

وَمِن بَعْدِهِ سَيْراً إِلَى خَيْرِ بُقْعَةٍ لَنَا كُلِّنَا فِيهَا نَبِيٌّ مُفَضَّلُ

فَيَا مَعْشَرَ الْحُجَّاجِ أَوْفُوا بِعَهْدِكُمْ إِذاً أَنْتُمُ عِنْدَ الْحَبِيبِ نَوَازِلُ

كَذا بَلِّغُوا عَنَّا بِحُسْنٍ سَلاَمَنَا إِلَى مَنْ لَهُ فِي الْعَالَمِينَ شَمَائِلُ

فَقُولُوا لَهُ يَا مَنْ دُفِنْتَ بِطَيْبَةٍ عَلَيْكَ سَلاَمُ اللهِ، فَالْكُلُّ سَائِلُ

أَتَيْنَاكُمُ تَدْعُوا الإِلَهَ لِعَفْوِنَا فَإِنَّ إِلَهَ الْعَرْشِ فِي ذاكَ قَائِلُ

وَمِن بَعْدِنَا كُنَّا تَرَكْنَا بِذِلَّةٍ مُحِبّاً وَذا شَوْقٍ إِلَيْكَ فَيَأْمَلُ

مِنَ اللهِ يَعْفُو عَنْهُ كُلَّ ذُنُوبِهِ قُبَيْلَ مَجِيئِ الْمَوْتِ فَالْكُلُّ رَاحِلُ

***

[*] عندما اشتغل النَّاسُ في مشارق الأرض ومغاربها بالتَّهيُّأ لزيارة بيت الله الحرام والوصولِ إلى الروضة النَّبويَّة المطهَّرة (على ساكنها ألفُ صلاةٍ وتحيَّة) حاولتُ أن أكون واحداً منهم، ولكنَّني لم يكن لي حظٌّ في هذا السَّفَر المبارَك، فلذلك مضَى عليَّ موسمُ ربيع القلوب وتدفَّقتْ ينابيعُ الحُزن من العيون، فأنشدتُ في ذلك هذه الأبيات.

فارقني الأحبابُ إلى الحبيب ﷺ [*]

أربيل- ٢٠٠٤/١/٢٤

بِـاللهِ يَـا مَعْشَـرَ الْحُجَّـاجِ يَـا رُحَّـلُ ... يَا مَنْ إِلَى مَنزِلِ الْمَحْبُوبِ قَدْ نَـزَلُوا

تَرَكْتُمُـــونِي بِـــلاَ زَادٍ وَأَمْتِعَـــةٍ ... حَيَّـاً بِـأَرْضِ فَـلاَةٍ لَـيْسَ لِـي سُـبُلُ

يَالَيْتَنِي عِنْـدَمَا قَـدْ كُنْـتُ مُلْتَمِساً ... فَـارَقْتُمُونِي عَلَـى مَـوْتٍ فَـذا بَـدَلُ

عَنِ الْهُمُـومِ الَّتِـي حَلَّتْ بِقَلْبِـي كَمَا ... غَطَّتْـهُ فِـي مَوْجِهَـا وَاحْتَلَّـهُ الْمَلَـلُ

وَالْعَـيْنُ تَـذرُفُ دَمْعـاً مُخْـلَطاً بِـدَمٍ ... وَالدَّمْعُ عِنْدَ الْبُكَـاءِ الْمُعْتَـدِي سَـيَلُ

حَتَّـى تَلَيَّنَـتِ الْأَحْجَـارُ فَـانْفَجَرَتْ ... مِنْهَـا الْعُيُـونُ وَمُبْتَـلٌّ بِهَـا الْوَحَـلُ

مَا حَالُ عَيْنٍ تَـرَى الأَحْبَـابَ فَارَقَهَـا! ... مِنْ كُلِّ مَا امْتَلَكَتْ خَيْرٌ لَهَا الأَجَـلُ

مَا أَزْيَدَ الشَّوْقَ فِـي قَلْبِـي وَأَعْظَمَـهُ! ... إِلَـى الْحَبِيـبِ الَّـذِي قَـدْ زَانَـهُ الْأَزَلُ

تَـــذكُرُونِي لِيَـــوْمٍ تَبْلُغُـــونَ إِلَـــى ... تِلْـكَ الـدِّيَارِ وَإِذ يَبْـدُو لَكُـمْ جَبَـلُ

أَحْجَـارُهُ كَحُبُـوبِ الـدُّرِّ جَامِعَـةٌ ... نَـفِيسَةٌ صَـاغَهَا الـرَّحْمَنُ فَالْمَثَـلُ

وَلَـيْسَ مِنْهَـا عَلَـى نَـجْمٍ وَلاَ قَمَـرٍ ... شَـيءٌ وَلاَ حَوَتْهَـا شَـمْسٌ وَلاَ زُحَـلُ

مِـن رَّحْمَـةِ اللهِ قَـدْ صِـيغَتْ جَـوَاهِرُهُ ... يَعْلُــو إِلَيْــهِ عِبَــادُ اللهِ هُــمْ ذُلُــلُ

عِنْـدَ الطَّـوَافِ بِبَيْـتِ اللهِ سَـبْعاً كَمَـا ... يُلْقُـــونَ تَلْبِيَـــةً للهِ، فَاشْـــتَغَلُوا

بِـــذِكْرِهِ وَدُعَـــآءٍ مَـــعْ بُكَـــآئِهِمُ ... كَيَـوْمِ حَشْـرٍ عَلَـى الأَهْـوَالِ مُشْـتَمِلُ

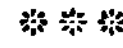
فَحِينَمَـا تُـدْرِكُونَ أَرْضَ طَيْبَـةِ مَـنْ ... لِيَـوْمِ دِيـنٍ بِـهِ يَسْتَشْـفِعُ الرُّسُـلُ

وَتَظْهَـرُ الْقُبَّـةُ الْخَـضْرَآءُ مُشْـرِقَةً ... وَمَسْـجِدٌ فَوْقَـهُ الأَنْـوَارُ تَـتَّصِلُ

---

[*] أنشدتُ تلك الكلمات الشعريَّة عندما تهيَّأتُ لسفر الحجِّ المبارك، وأنهيتُ المعاملة، ولكن لم يرجع اسمي ضمن المقبولين، فلذلك غلبتْ على قلبي الهمومُ وغطَّني الحزنُ والأسَى، شوقاً إلى زيارة بيت الله الحرام والوصولِ إلى لقآء مخزن الأسرار ومنبع الفيوضات الرَّبانيَّة سيِّدنا الحبيبِ المصطفى ﷺ. وقدنشرتُها في العدد (٣٦) من مجلة (المنهج) سنة ٢٠٠٤.

وَرَوْضَـــةٌ سَـــاكِنٌ فِيهَـا النَّبِـيُّ الَّـذِي إِلَـــى زِيَارَتِـــهِ الْأَرْوَاحُ تَنْتَـــقِلُ
فَبَلِّغُـــوهُ سَـــلامِي ثُـــمَّ مَعْـــذِرَتِي حُسْـنـاً عَلَـى أَدَبٍ لَـمْ يَتْلُـهُ الزَّلَـلُ
قُولُـــوا لَـــهُ يَـــا رَسُـــولَ اللهِ شَـــافِعَنَا يَـا مَـنْ يَبُـوءُ إِلَيْـكَ الـدِّينُ وَالْمِلَـلُ
لَقَــدْ تَرَكْنَـــا مُحِبّـــاً حِـــينَ رِحْلَتِنَـــا يَـزْدَادُ مِنْـهُ إِلَيْـكَ الشَّـوْقُ وَالأَمَـلُ
لَكِنَّـــهُ مِـــنْ ذُنُـــوبٍ أَحْجَبَتْـهُ عَـــنِ الْـ ـــلِّقَاءِ، لَـــيْسَ لَـهُ عِلْـمٌ وَلاَ عَمَـلُ
فَلَيْسَ مِـنْ شَـأْنِكُمْ أَن تَتْرُكُوهُ سُـدىً تَسْـرِي عَلَـى قَلْبِـهِ الآلاَمُ وَالْعِلَـلُ
فَإِنَّـــهُ الآنَ لِلأَلْطَـــافِ مُنْتَظِـــرٌ بِــكُحْلِ تُرْبَـــتِكُمْ عَيْنَيْـهِ يَكْتَحِـلُ
وَكَـــانَ مُرْتَجِيـــاً رَدَّ السَّـــلاَمِ لَـــهُ مِنْ صَاحِبِ الْفَضْلِ وَالْأَحْبَابُ قَدْ سَأَلُوا

توديعُ الأحِبَّة(*)

أربيل- ٢٨/٦/٢٠٠٤

ألاَ يَـا أصْـدِقَانِي فِـي الْمَـآلِ	نُـوَدِّعُكُمْ وَدَاعـاً فِـي اللَّيَـالِي
فَطَابَـتْ نَــفْسُ مَـن للهِ طَـارَتْ	إلَـى الأحْبَـابِ تَارِكَـةَ الْعِيَـالِ
فَـإن شَـاءَ الإلَـهُ كَمَـا أرَدْنَــا	نُفَـارِقُكُمْ عَلَـى أمَـلِ الْوِصَـالِ
فَـإنَّ الْعُمْـرَ فِـي الدُّنْـيَا قَلِيـلٌ	وَصَـرْفٌ عَنْـهُ فِـي قِيـلٍ وَقَـالِ
فَكَمْ عَبْدٌ عَلاَ فِي الأرْضِ وَقْتاً	وكَمْ مِن صَاحِبٍ صَحِبَ الْمَوَالِي
وَفِي الْعَيْشِ الرَّغِيدِ بَقَى زَمَاناً	عَلَى الدُّنْـيَا وَفِـي شَـوْقٍ وَمَـالِ
وَلَــمْ يَبْلُــغْ بِآمَــالٍ لَدَيْــهِ	وَفَارَقَهَـا بِحُـزْنٍ فِـي ارْتِحَـالِ
لَعَــلَّ اللهَ يُعْطِينَـا دُخُـولَ الْــ	ـجِنَانِ مَـعَ الْعَطَايَـا وَالْجَمَـالِ

***

(*) كتبت هذه الأبيات عند توديعنا للأخَـوَيْن الفاضلَيْن: السيِّد (محي الدِّين اللُّبناني) والسيِّد (نضال الدِّمشقي) عائدَيْن إلى بلادهما حينما أتيا زائرين إلينا.

ما يحتاجه الإنسان في طلب العِلم(*)

أربيل- ٢٠/١١/٢٠٠٤

سَـبِيلُ الْعِلْـمِ لِلإِنْسَـانِ خَـمْسٌ ... وَمَـنْ نَـالَ الْمَـرَامَ بِـلاَ سَـبِيلِ!

فَـ(صَمْتٌ) عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ طَوْعـاً ... مَـعَ الأَدَبِ الْمُوَافِـقِ وَالْجَمِيـلِ

بُعَيْـدَ الصَّمْتِ يَعْقُبُـهُ (اسْـتِمَاعٌ) ... وَ(حِفْـظٌ) لِلْعُلُـومِ عَلَـى الْجَزِيـلِ

كَذاَ (عَمَـلٌ) بِـهِ فِـي غَيْـرِ سُـوءٍ ... كَفَانَـا مِـنْ هُـدىً أَوْ مِـنْ دَلِيـلِ

وَ(نَشْرُ الْعِلْمِ) بَيْنَ النَّـاسِ حُسْناً ... يُكَمِّلُـهُ بِـلاَ نَـقْصٍ قَلِيـلِ

لِيَرْضَـى اللهُ عَنْـكَ أَخَـا الْبَلاَيَـا ... فَحَـاوِلْ لِلْعُـلاَ مِثْـلَ النَّبِيـلِ

فَهَلْ تُرْمَـى السِّهَامُ بِـغَيْرِ قَـوْسٍ ... وَيَشْـتَعِلُ السِّـرَاجُ بِـلاَ فَتِيـلِ!

كَمَـا أَنَّ الـدَّوَاءَ لِكُـلِّ دَاءٍ ... شِـفَاءٌ لِلسَّـقِيمِ وَلِلْعَلِيـلِ

كَـذاَكَ الْعِلْـمُ لِلإِنْـسَانِ دَوْمـاً ... مَـعَ التَّقْـوَى وِقَـاءٌ عَـنْ ضَـئِيلِ

فَـإِنْ تَرْجُـو النَّجَـاةَ عَـنِ الْبَلاَيَـا ... تَـزَوَّدْ مِنْهُمَـا قَبْـلَ الرَّحِيـلِ

وَلاَ تَنْظُـرْ إِلَيْـهِ بِعَـيْنِ يَـأْسٍ ... فَهَـذاَ الأَمْـرُ لَـيْسَ بِمُسْـتَحِيلِ

فَقَـارِنْ بَـيْنَ فَضْـلِ الْعِلْـمِ حُسْـناً ... وَبَـيْنَ الْمَـالِ فِـي عُمْـرٍ طَوِيـلِ

يَزِيـدُ الْعِلْـمُ عِنـدَ الصَّـرْفِ مِنْـهُ ... وَيَزْكُـو ثُـمَّ يُثْـمِرُ كَالنَّخِيـلِ

وَلَكِـنْ إِن صَـرَفْتَ الْمَـالَ شَـيْئاً ... لَيَـنقُصُ مِنْـهُ دَوْمـاً كَالْهَزِيـلِ

***

(*) عندما كان أحد أساتذتنا في كليَّة الشريعة (جامعة صلاح الدِّين- أربيل) يتأكَّدُ في عديدٍ من محاضراته على أهميَّة العِلْم وكيفيَّة التزوُّد منه، خطرَتْ ببالي وأثناء المحاضرة تلك الأشعار المتواضعة.

فراق الوالد (رحمه الله)[*]

أربيل- ٢٠٠٤/١١/٢٥

تُوُفِّيتَ يَا مَن كُنتَ بَرّاً وَوَالِداً ... رَحِيماً بِنَا، فِينَا كَرِيمٌ وَمُكْرِمُ

بِـ(لُبْنَانَ) وَافَتْكَ الْمَنِيَّةُ سَالِكاً ... طَرِيقَ التُّقَى شِبْراً بِشِبْرٍ فَقَادِمُ

إِلَى رَبِّكَ الْبَرِّ الْغَفُورِ مُلاقِياً ... فَسُبْحَانَ مَنْ يُرْضِي الْعِبَادَ وَيُنْعِمُ

وَلَبَّيْتَ أَمْرَ اللهِ سَمْعاً وَطَاعَةً ... فَذاكَ قَضَاءُ اللهِ فِينَا وَمُبْرَمُ

وَإِن كُنتَ فِي الشَّهْرِ الْمُبَارَكِ مُفْطِراً ... فَقَلْبُكَ عَن كُلِّ الْمَنَاهِي لَصَائِمُ

شَهِدْتَ بِأَنَّ اللهَ فَرْدٌ وَوَاحِدٌ ... بِأَصْبُعِكَ الْيُمْنَى ثَلاثاً[1] وَعَالِمُ

وَذلِكَ حِينَ سَكْرَةِ الْمَوْتِ رَاحِلاً ... إِلَى اللهِ ضَيْفاً ثُمَّ أَنتَ مُكَرَّمُ

كَفَتْكَ لِيَوْمِ الْبَعْثِ طُرّاً كَرَامَةً ... شَهَادَتُكَ الْعُظْمَى لِرَبٍّ تُعَظِّمُ

فَأَسْقَيْتَنَا كَأْسَ الْمَحَبَّةِ وَالْوَفَا ... هَنِيئاً سَقَاكَ اللهُ شُرباً فَتُكْرَمُ

لِيَوْمٍ يُنَادِي النَّاسُ خَوْفاً، كَفَيْتَنَا ... فَأَنتَ لَنَا ذُخْرٌ وَكَنزٌ مُطَلْسَمُ

تَفَكَّرتُ فِي الدُّنْيَا بُعَيْدَ رَحِيلِكُمْ ... فَيَا لَيْتَهَا تُفْنَى عَلَيْنَا وَتُهْدَمُ

فَلَمَّا تَجَلَّتْ لِي، تَيَقَّنْتُ أَنَّهَا ... لأَهْلِ الطَّرِيقِ فِي الْحَقِيقَةِ مَيْتَمُ

وَلَكِنَّ ظَنِّي بِالإِلَهِ وَلُطْفِهِ ... قَوِيٌّ لِخَيْرِ النَّاسِ وَاللهُ أَعْلَمُ

نُلاَقِي رَسُولَ اللهِ قُرْباً وَصَحْبَهُ ... وَمِن بَعْدِهِمْ فَالأَوْلِيَآءُ الأَكَارِمُ

وَفَوْقَ جَمِيعِ الْفَضْلِ بِالْعَبْدِ عِندَنَا ... لِقَآءُ إِلَهِ الْعَالَمِينَ مُسَلَّمُ

* * *

[*] أنشدتُ كلمات الرِّثاء الشعرية تلك لوفاة والدي المرحوم: (جناب مامۆستا ملا عبدالله الكاتب الملقَّب بـ- فَنَاني) الذي وافته المنيَّةُ يوم (٥/ رمضان ١٤٢٥ هـ) الموافق لـ(٢٠٠٤/١٠/١٩ م) في المستشفى الأمريكي بـ(لبنان) إثر عَمَليَّة القلب الجراحيَّة (رحمهُ الله تعالى).

[1] في هذا البيت إشارةٌ إلى الحالة التي وقَعَتْ له حين وفاته (رحمه الله) من تمثُّل أصبعِه اليُمنى كصورة التَّشهُّد في الصَّلاة، كما وقام مَنْ حوله بتقويمها ثلاث مرَّات فرجع إلى حالتها الخاصَّة، حيث شهِدتْ بوحدانيَّة الله تعالى.

أناجي ربِّي عند بيته(*)

مكّة المكرّمة- ٥/٦/٢٠١١

إلَهِـي أنْـتَ أهْـلٌ لِلْعَطَايَـا | وَنَحنُ الْيَوْمَ فِي الْبَلَدِ الْحَرَامِ
وَعَدتَّ الْخَلْقَ بِـالْغُفْرَانِ دَوْماً | وَبِـالْعَفْوِ الْعَمِـيمِ مَـعَ الْأَنَـامِ
أرَدتَّ إلَهَنَـا مِنَّـا قَـدِيماً | عَلَى الدُّنْيَا الْمَنَاسِكَ فِي ازْدِحَامِ
نَـوَيْتُ لَكَ الْعِبَادَةَ عَنْ قَرِيبٍ | فَطُفْـتُ الْيَـوْمَ بِالْبَيْتِ الْحَرَامِ
وَتُبْـتُ إلَيْـكَ يَـا رَبَّ الْعِبَـادِ | عَلَـى أمَـلِ اللِّقَـا يَـوْمَ الْقِيَـامِ
وَجِئْتُـكَ رَاجِيـاً عَفْـواً عَمِيمـاً | وَمَغْفِـرَةً تَكُـونُ عَلَـى الـدَّوَامِ
أنَا الْعَبْدُ الْمُسِيئُ أنَا الـذلِيلُ | وَكُنْتُ طِوَالَ عُمْرِي فِي الظَّلاَمِ
صَرَفْتُ الْعُمْرَ فِي سُوءٍ وَذنْـبٍ | كَذلِكَ فِي الْخَـطَايَا وَالْمَنَـامِ
عَصَيْتُكَ طُولَ عُمْرِي فِي حَيَاتِي | وَأَطْلُبُ مِنْكَ تَـرْكَ الْإنْـتِقَامِ
قَصَـدتُّكَ فِيـكَ مِـنْ بَلَـدٍ بَعِيـدٍ | فَبَلِّغْنِـي قَرِيبـاً بِـالْمَرَامِ
فَجُـدْ لِـي بِالْعَطَايَـا يَـا رَحِيمُ | وَأكْرِمْنِـي بِهَـا بَـيْنَ الْكِـرَامِ
وَجُدْ لِي عِنْـدَ بَيْتِـكَ يَـا إلَهِـي | بِلُطْفِكَ فِي صَلاَتِي أَوْ قِيَـامِي
تَقَبَّـلْ مِـنْ عِبَـادِكَ ثُـمَّ مِنِّـي | صَـلاَتِي قَائِمـاً عِنْـدَ الْمَقَـامِ
وَنَـرْجُو مِنْكَ فِي الدَّارَيْنِ خَيْراً | مَعَ التَّقْوَى كَذا حُسْنَ الْخِتَـامِ

***

(*) عندما سهَّل اللهُ لي مع بعض رفقائي سَفَرَ العُمْرة وزيارة بيته الحرام، كنتُ في يوم من الأيَّام جالساً مُقابلَ الكَعْبَة المشرَّفة (زادها اللهُ شَرَفاً)، فكتبتُ هذه الأبيات مناجياً ربِّي، راجياً رحمَتَه، وأن يغفر لي ما فعلتُه من الذنوب والخطايا.

الإسراء والمعراج لسيِّد الخلق ﷺ

أربيل- ٢٠٠٩/٣/١١

دَعَا اللهُ فِي الدُّنْيَا وَفِيهَا كَرَامَـةٌ حَبِيبــاً لَــهُ لَــيْلاً بِرِفْــقٍ فَــآلَهُ
مِنَ الْمَسْجِدِ الْبَيْتِ الْحَـرَامِ سِـرَايَةً إِلَى الْمَسْجِدِ الأَقْصَى فَنَـالَ مَنَالَـهُ
رَسُـولُ إِلَـهِ الْخَــلْقِ جِبْرِيـلُ سَـيِّدُ مَلاَئِكَـةِ الـرَّحْمَنِ نَــالَ جَمَالَـهُ
إِلَيْـهِ أَتَـى بِـالأَمْرِ مِـنْ عِنـدِ رَبِّـهِ وَقَدْ شَدَّ فِي اللَّيْلِ الْحَبِيـبُ رِحالَـهُ
فَكَــانَ رَسُــولُ اللهِ يَسْــأَلُ رَبَّـــهُ لأُمَّتِــهِ عَطْفــاً عَلَــيْهِمْ خِلاَلَـــهُ
وَكَانَ إِلَهُ الْخَــلْقِ فِـي مَـنْحِ عَبْدِهِ لِيُرْضِـيهِ، لَـمْ يَـزَلْ مُجِيبـاً سُـؤَالَهُ
وَشَــرَّفَهُ ذا بِالشُّـــهُودِ لَــهُ، فَقَــدْ رَأَى اللهَ لاَ عَيْنــاً بِعَــيْنٍ خِلاَلَـــهُ
دَعَــا رَبَّـــهُ هَــذا النَّبِــيُّ لِقَوْمِــهِ وَأَرْضَــاهُ مَــوْلاَهُ الْقَـدِيرُ بِمَـا لَـهُ
مِنَ الْفَضْلِ وَالتَّكْرِيمِ قَـدْراً وَرِفْعَـةً وَأَعْطَاهُ فِي الدُّنْيَا عَلَيْـهِ ظِلاَلَـهُ[1]
كَمَا اخْتَارَ فِي ذاكَ الزَّمَانِ وُجُـودَهُ فَـأَطْلَعَ فِـي هَـذا الظَّـلاَمِ هِلاَلَـهُ
سِوَاهُ مِنَ الْمَخْـلُوقِ فَـاللهُ لَـمْ يُـرِدْ عَلَـى هَـذِهِ الدُّنْــيَا حَبِيبـاً مِثالَـهُ
فَسُبْحَانَ مَـنْ أَسْـرَى بِلَيْـلٍ بِعَبْـدِهِ فَيَتْـرُكُ فِــي ذاكَ الظَّـلاَمِ عِيَالَـهُ
ظَلاَمٌ فِدَاهُ الشَّمْسُ وَالنُّـورُ سَـرْمَداً وَأَفْــدِي بِرُوحِــي وَالْحَيَــاةِ نِعَالَـهُ

***

---

[1] في هذا البيت إشارةٌ إلى إحدى معجزاته ﷺ الَّتي أعطاه اللهُ إيَّاها، وهي أنَّ له ظِلاًّ من الغمام سخَّره الله تعالى له ﷺ إجلالاً لشأنه وتعظيماً لقدره.

من فوائد العِلم

أربيل- ٢٠١٠/٣/١٥

إذا كُنْتَ ذا عِلْمٍ فَفِي الْعِلْمِ خَشْيَةٌ ... مِنَ اللهِ فِي الدُّنْيَا لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ

فَفِي الْعِلْمِ تَقْوَى اللهِ فِي الْجَهْرِ وَالْخَفَا ... وَهَذا يَدُلُّ النَّاسَ خَيْرَ دَلاَلَةِ

إِلَى شَاطِئِ الْبَحْرِ الْمُحِيطِ هِدَايَةً ... كَذاكَ سَبِيلِ الْخَيْرِ فِي أيِّ غَايَةِ

فَمَنْ كَانَ فِي طَيِّ الْمَرَاتِبِ عَالِماً ... فَيَبْلُغُ دُرَّ الْبَحْرِ ذا فِي النِّهَايَةِ

وَفِي هَذِهِ الدُّنْيَا يَزِيدُ سَعَادَةً ... وَعِزّاً لِطُولِ الْعُمْرِ فِي كُلِّ سَاعَةِ

فَذُو الْعِلْمِ قَلْبُهُ قَوِيّاً مُعَلَّقٌ ... بِمَنْ كَانَ مَوْصُوفاً بِوَصْفِ الْجَلاَلَةِ

وَإِنْ كُنْتَ ذا جَهْلٍ، فَجَهْلُكَ مَانِعٌ ... مِنَ الْعِلْمِ بِالْمَوْلَى وَنُورِ الْهِدَايَةِ

لِكَيْلاَ يَكُونَ النَّاسُ فِي الْجَهْلِ دَائِماً ... عَلَيْهِمْ بِنُورِ الْعِلْمِ، ذا كَالْوِقَايَةِ

***

نصيحة لطلاب العلم في الجامعات

أربيل- ٢٠١٠/٣/٢٠

أَلاَ يَـا سَـادَتِي يَـا أَهْـلَ عِلْـمٍ كَأَهْـلِ الْعِلْـمِ فِـي الْمُسْتَنْصَـرِيَّةْ
كَـذا طُـلاَّبَ نُـورِ الْعِلْـمِ جَمْعـاً بِصَحْنِ الْجَامِعَاتِ عَلَى السَّوِيَّةْ
وَيَـا مَـنْ أَنـتُمُ بَـابُ الْعُلُـومِ تَبِيتُـونَ اللَّيَـالِيَ فِـي الأَذِيَّـةْ
أَتَـدْرُونَ الثَّقَافَـةَ فِـي الْحَيَـاةِ؟ عَلَـى عِلْـمٍ بِـأَعْلاَمٍ سَـنِيَّةْ
فَـذاكَ الْمُسْـلِمُ الـدَّاعِي لِـدِينٍ يَعِـيشُ حَيَاتَـهُ ذا فِـي الْبَلِيَّـةْ
وَفِـي الدُّنْـيَا يُحَـاوِلُ كُـلَّ وَقْـتٍ لآدَابٍ وَأَخْـلاَقٍ عَلِيَّـةْ
فَـذا بَـيْنَ الْـوَرَى أَهْـلُ السَّجَايَا وَمُتَّصِـفٌ بِأَوْصَـافٍ سَـجِيَّةْ
تَخَـلَّقَ بِالأَمَانَـةِ عَـن تَـرَاضٍ كَـذاكَ صِـفَاتُهُ حَقّـاً صَـفِيَّةْ
عَفِيـفٌ طَـاهِرٌ، بَـرٌّ تَـقِيٌّ يَخَـافُ اللهَ دَوْمـاً ذا بِنِيَّـةْ
وَمُبْتَعِـدٌ بِـذاكَ عَـنِ الْفَسَـادِ فَـذا أَهْـلُ الْمَوَاهِـبِ وَالْعَطِيَّـةْ
يُمَيِّـزُ بَـيْنَ نُـورِ الْعِلْـمِ حَقّـاً وَبَيْنَ الْجَهْـلِ فِـي تِلْـكَ الْقَضِيَّةْ
فَيَرْبِطُ عِلْمَهُ عَـن طِيـبِ نَـفْسٍ بِتَقْـوَى اللهِ فِـي الدُّنْـيَا الدَّنِيَّـةْ
بِصِـدْقٍ، فَـالْعُلُومُ مَـعَ الْتِـزَامٍ لَهَـا شَـرَفٌ عَظِـيمٌ بِالتَّقِيَّـةْ
أَلاَ لاَ تَـتَّبِعُوا الأَهْـوَاءَ سُـوءاً وَلاَ تَمْحُـوا الْمَحَامِـدَ بِالْخَـطِيَّةْ
أَقُـولُ لَكُـمْ كَـذا نُصْـحاً لِنَفْسِـي فَلَسْتُ بِصَاحِبِ النَّـفْسِ الزَّكِيَّـةْ
فَــإِنَّ اللهَ مُطَّلِـعٌ عَلَيْنَـا لأَعْمَـالٍ وَأَسْـرَارٍ خَـفِيَّةْ
فَكُونُـوا مِثْـلَ أَرْبَـابِ الْعُلُـومِ قُـدَامَى الْقَـوْمِ عِنْـدَ الأَكْثَـرِيَّةْ
لَقَـدْ أَمَـرَ الإِلَـهُ بِقَـوْلِ صِـدْقٍ جَمِيـعَ الْمُـؤْمِنِينَ لَبِالْمَعِيَّـةْ
لِنَشْـكُرْ رَبَّنَـا شُـكْراً جَـزِيلاً لِحِفْـظِ نُفُوسِنَـا بَـيْنَ الشَّـقِيَّةْ
صَـلاَةُ اللهِ دَوْمـاً مَـعْ سَـلاَمِهْ بِأَنْـوَارٍ عَلَـى خَـيْرِ الْبَرِيَّـةْ

***

بعض الأصوات (*)

أربيل- ٢٠٠٤/١١/٣٠

نُبَاحُ الْكِلاَبِ صَهِيلُ الفَرَسْ ... هَدِيرُ الصُّدُورِ، رَنِينُ الْجَرَسْ

خُوَارُ الْاَبْقَارِ، رُغَاءُ الإِبِلْ ... نَهِيقُ الْحِمَارِ بِصَوْتٍ عَجِلْ

صَحِيرُ الْحِمَارِ، نَحِيمُ الْفَهْدْ ... كَذا إِلَى اللَّحْدِ بِهَذا الْمَهْدِ

زَئِيرُ الأُسُودِ، مُوَاءُ الْقِطَطْ ... وَنَوْحُ الْحَمَامِ بِحُسْنِ النَّمَطْ

خَرِيرُ الْمِيَاهِ بِشَكْلٍ جَلِيٍّ ... زَفِيفُ الرِّيَاحِ فَلاَ تَغْفَلِ

أَنِينُ الْبُكَاءِ، كَتِيتُ الْقِدْرْ ... كَذا حَشْرَجَةٌ لِصَوْتِ الصَّدْرْ

وَشَاعَ النُّقَاخُ لِمَآءٍ صَفِيٍّ ... جَدِيرٌ بِذلِكَ أَن أَكْتَفِي

***

(*) كَتَبتُ هذه الكلمات أثناءَ المحاضرة في كُلِيَّة الشريعة، وعَلى الرَّغم من أنَّها قليلةٌ لا تُروي العِطَاش إلاَّ أنَّها خطرت ببَالِي من غير تفكرٍ فيها على وجه الإهتمام، فآمُلُ أن لا تَخْلُوَ من الفائدة وإن كانت قليلةً.

سُوَرُ (القرآن الكريم) بترتيبها[*]

السليمانية- ٤/١٠/٢٠٠٩

أَبْـــدَأُ بِسْــــمِ اللهِ ذِي الْجَــــلاَلِ
هُــوَ الَّـــذِي يُوصَـــفُ بِالْكَمَـــالِ

أَحْمَـــدُهُ بِالْقَلْــــبِ وَاللِّسَــــانِ
لِحُسْـــنِ خَـــلْقِي وَلِمَـــا هَـــدَانِي

إِلَـــى طَرِيــقِ الْحَـــقِّ وَالْـــيَقِينِ
وَرَضِـــيَ الإِسْــلاَمَ لِـــي بِـــدِينِ

وَلِلْهُـــدَى قَـــدْ بَعَـــثَ النَّبِيَّـــا
لِلثَّـقَلَـــيْنِ مُرْسَـــلاً أُمِّيَّـــا

عَلَيْـــهِ ذا قَـــدْ أَنــزَلَ الْقُرْآنَـــا
فَصَـــارَ لِلْحَـــقِّ لَنَـــا بَيَانَـــا

وَفَصَّـــلَ الْقُـــرْآنَ ثُـــمَّ أَكْمَلَـــهْ
فِـــي سُـــوَرٍ مَعْـــدُودَةٍ مُنَـــزَّلَهْ

فَجِئْـــتُ جَامِعـــاً لِتِلْـــكَ السُّـــوَرِ
فِـــي سِـلْكِ أَبْيَـاتٍ وَذا فِـــي السَّـفَرِ

مُصَـــلِّياً عَلَـــى الْحَبِيـــبِ الأَعْظَـــمِ
فَصَـــلِّ يَـــا اَللهُ ثُـــمَّ سَـــلِّمِ

أَقُـــولُ فِـــي بَـــدْءِ الْكَـــلاَمِ سَـــائِلاً
رَبِّـــي لأَنْ يُجِيبَنِـــي، وَقَـــائِلاً:

«فَاتِحَـــةُ الْكِتَـــابِ» ثُـــمَّ «الْبَقَـــرَةْ»
فِـــي بَـــدْءِ تِلْـــكَ السُّـــوَرِ الْمُيَسَّـــرَةْ

وَ«آلُ عِمْـــرَانٍ» كَـــذا «النِّسَـــاءُ» عَـــنْ
أَحْكَـــامِهِنَّ فَصَّـــلَتْهَا بِـــالْعَلَنْ

وَسُـــورَةُ «الْمَائِـــدَةْ» فَـــ«الأَنْـعَـــامُ»
فِـــي حُكْمِهَـــا الْحَـــلاَلُ وَالْحَـــرَامُ

كَـــذلِكَ «الأَعْـــرَافُ» يَـــومَ الآخِـــرِ
لِلنَّـــارِ وَالْجَنَّـــةِ ذا كَسَـــاتِرِ

وَسُـــورَةُ «الأَنـفَـــالِ» لِلْقِتَـــالِ
مَـــعَ الْعَـــدُوِّ تَابِـــعِ الضَّـــلاَلِ

وَبَعْـــدَهَا «التَّوْبَـــةُ» ثُـــمَّ «يُونُـــسُ»
«هُـــودٌ» وَ«يُوسُـــفُ» كَـذا «الرَّعْـدُ» قِسُـوا

وَجَـــاءَتْ «إِبْـــرَاهِيمُ» وَ«الْحِجْـــرُ» أَتَـــتْ
وَ«النَّحْلُ» وَ«الإِسْرَاءُ» وَ«الْكَهْـفُ» حَـوَتْ

---

[*] كثيراً ما يخطُر بِبَالي أن أجمَع سُوَر (القرآن الكريم) في شَكْل مَنظومةٍ وَجيزةٍ ليسهل على الطَّالب حفظُها، فعندما كُنتُ في مدينة (السُّليمانيَّة) مُسافراً، سَنَحَتْ لي الفُرصَة، فكَتَبتُها في مُدَّة أقَلَّ من ساعَتَين مُسوَّدةً، وبعد ذلك بَيَّضتُها على هذا الشَّكل ولله الحمد، وأرجو من الله تعالى أن أكون واحداً مِمَّن خَدَموا (القُرآنَ الكَريم) وَلَو بشيءٍ قليلٍ. ونُشِرَتْ في العدد (٥٧) من مجلة (المنهج) سنة ٢٠١٠.

قِصَّةَ أَصْحَابِ لِكَهْفٍ لَجَأُوا   لِذلِكَ الْكَهْفِ فَكَانَ النَّبَأُ
وَ«مَرْيَمُ»، «طَهَ» كَذاكَ «الأنبِيَا»   وَ«الْحَجُّ» ثُمَّ «الْمُؤْمِنُونَ» الأَتْقِيَا
وَ«النُّورُ» وَ«الْفُرقَانُ» ثُمَّ «الشُّعَرَا»   فِي هَذِهِ أَحْكَامَ الأَشْعَارِ تَرَى
وَ«النَّمْلُ» بَعْدُ ثُمَّ تَأْتِي «الْقَصَصُ»   فِيهَا حِكَايَاتٌ لِقَوْمٍ خُصِّصُوا
بِذِكْرِهِمْ فِي ذلِكَ الْكِتَابِ   فَكُلُّهَا جَاءَتْ عَلَى الصَّوَابِ
وَ«الْعَنكَبُوتُ» تَأْتِي ضَرْباً لِلْمَثَلْ   وَذا لِوَهْنِ الْبَيْتِ مِن سُوءِ الْعَمَلْ
وَ«الرُّومُ»، «لُقْمَانُ» كَذاكَ «السَّجْدَةُ»   وَسُورَةُ «الأَحْزَابِ» تِلْكَ النَّجْدَةُ
لِلْمُؤْمِنِينَ دَاخِلَ الْجِهَادِ   فَاللهُ ذُو لُطْفٍ مَعَ الْعِبَادِ
وَ«سَبَأٌ» وَ«فَاطِرٌ»، «يَاسِينٌ» فِي   وَصْفِ الْحَبِيبِ الْمُصْطَفَى حُسْناً تَفِي
كَذلِكَ «الصَّافَّاتُ»، «صَادٌ» وَ«زُمَرْ»   وَ«غَافِرُ» وَ«فُصِّلَتْ» ذاكَ اسْتَقَرّ
وَبَعْدَهَا «الشُّورَى» وَتَأْتِي «الزُّخْرُفُ»   فِي هَذِهِ أَهْلُ الْغَبَاءِ وُصِفُوا
وَسُورَةُ «الدُّخَانِ» ثُمَّ «الْجَاثِيَةْ»   فَكُلُّ أُمَّةٍ لِكُلٍّ رَاثِيَةْ
كَذلِكَ «الأَحْقَافُ» ثُمَّ «مُحَمَّدُ»   وَ«الْفَتْحُ» جَاءَتْ لِحَبِيبٍ، أَحْمَدُ
وَ«الْحُجُرَاتُ» ثُمَّ «قَافٌ» بَعْدَهَا   وَ«الذارِيَاتُ» قَد أَتَتْ تِلْواً لَهَا
وَ«الطُّورُ» وَ«النَّجْمُ» كَذاكَ «الْقَمَرُ»   فَهَذِهِ السُّورَةُ فِيهَا النُّذُرُ
وَسُورَةُ «الرَّحْمَنِ» ثُمَّ «الْوَاقِعَةْ»   فِي وَصْفِ سَاعَةِ الْقِيَامِ وَاقِعَةْ
وَبَعْدَهَا «الْحَدِيدُ» وَ«الْمُجَادَلَةْ»   وَ«الْحَشْرُ» لِلْعُقْبَى لِمَن قَدْ عَادَ لَهْ
كَذاكَ تَأْتِي بَعْدَهَا «الْمُمْتَحِنَةْ»   وَ«الصَّفُّ» فِي يَوْمِ الْجِهَادِ مَأْمَنَةْ
وَسُورَةُ «الْجُمُعَةِ» الَّتِي رَعَتْ   بَيَانَهَا لِكُلِّ أُمَّةٍ سَعَتْ
إِلَى الصَّلاَةِ وَاسْتِماعِ الْخُطْبَةِ   وَتَرْكِ غَيْرِهَا وَلَوْ لِخِطْبَةِ
كَذلِكَ «الْمُنَافِقُونَ» الْكَفَرَةْ   لِهَؤُلاَءِ الْقَوْمِ ثُمَّ الْفَجَرَةْ
مِن بَعْدِهَا قَدْ أَتَتِ «التَّغَابُنُ»   فَذاكَ يَوْمُ الدِّينِ ثُمَّ مُعْلَنُ
وَسُورَةُ «الطَّلاَقِ» فَـ«التَّحْرِيمُ»   لِلْحِلِّ، فَاللهُ بِنَا رَحِيمُ

وَجَاءَتِ «الْمُلْكُ» وَبَعْدُ «الْقَلَمُ» ... فَذا لِمَنبَعِ الْعُلُومِ عَلَمُ

وَتِلْوَهَا «الْحَاقَّةُ» وَ«الْمَعَارِجُ» ... «نُوحٌ» لَهُ رَبُّ الْعِبَادِ فَارِجُ

وَ«الْجِنُّ» وَ«الْمُزَّمِّلُ» «الْمُدَّثِّرُ» ... كَذا «الْقِيَامَةُ» لِمَن يَعْتَبِرُ

وَسُورَةُ «الْإِنْسَانِ» هُمْ أُولَئِكَ ... وَ«الْمُرْسَلاَتُ» تِلْكَ لِلْمَلاَئِكَةْ

وَ«النَّبَأُ» الْعَظِيمُ ذاكَ لِلنَّبِي ... فِي وَصْفِ يَوْمٍ مُدْهِشٍ وَمُرْعِبِ

وَ«النَّازِعَاتُ» ثُمَّ تَأْتِي «عَبَسَ» ... كَذلِكَ «التَّكْوِيرُ» لَيْلٌ عَسْعَسَ

وَ«الْإِنفِطَارُ» وَ«الْمُطَفِّفِينَا» ... لِكَوْنِهِمْ لِلْوَزْنِ مُخْسِرِينَا

وَ«الْإِنْشِقَاقُ» وَ«الْبُرُوجُ» لِلسَّمَا ... أَصْحَابُ الأُخْدُودِ بِهَا قَدْ وُسِمَا

وَ«الطَّارِقُ» «الأَعْلَى» كَذاكَ «الْغَاشِيَةْ» ... فَذاكَ يَوْمٌ كُلُّ نَفْسٍ مَاشِيَةْ

وَ«الْفَجْرُ» ثُمَّ «الْبَلَدُ» وَ«الشَّمْسُ» ... وَ«اللَّيْلُ» وَ«الضُّحَى» لِوَقْتٍ، هَمْسُ

وَ«الشَّرْحُ» وَ«التِّينُ» كَذاكَ «الْعَلَقُ» ... بِذاكَ عَيْشُ الْخَلْقِ ذا مُعَلَّقُ

وَ«الْقَدْرُ» وَ«الْبَيِّنَةُ» وَ«الزَّلْزَلَةْ» ... فَالنَّاسُ هُمْ عِندَئِذٍ فِي هَرْوَلَةْ

وَ«الْعَادِيَاتُ» ثُمَّ تَأْتِي «الْقَارِعَةْ» ... كَذا «التَّكَاثُرُ» لِنَفْسٍ بَارِعَةْ

وَ«الْعَصْرُ» وَ«الْهُمَزَةُ» وَ«الْفِيلُ» ... كَذا «قُرَيْشُ» مَا لَهُمْ سَبِيلُ

إِلاَّ اتِّبَاعُ حَضْرَةِ النَّبِيِّ ... وَمَنْ عَصَاهُ صَارَ كَالْغَبِيِّ

كَذلِكَ «الْمَاعُونُ» ثُمَّ «الْكَوْثَرُ» ... ذا لِلْحَبِيبِ جَا إِلَيْنَا الْأَثَرُ

وَبَعْدَمَا أَتَى إِلَيْهِ وَالْتَمَسْ ... مِن بَعْدِهِ النَّاسُ إِذا فِيهِ انْغَمَسْ

وَ«الْكَافِرُونَ» هُمْ أُولاَءِ الْحُسَّدُ ... وَ«النَّصْرُ» لِلإِسْلاَمِ ثُمَّ «الْمَسَدُ»

كَذلِكَ «الإِخْلاَصُ» ثُمَّ «الْفَلَقُ» ... وَ«النَّاسُ» تَأْتِي فِي انتِهَاءٍ، فَثِقُوا

فَهَذِهِ الأَبْيَاتُ قَدْ نَظَمْتُهَا ... بَدَأْتُ بِالْحَمْدِ كَذا خَتَمْتُهَا

بِهِ وَبِالصَّلاَةِ لِلْحَبِيبِ ... سِتِّينَ بَيْتاً قَدْ أَتَتْ بِطِيبِ

***

پێڕست

